MICHEL ZEVACO
Rivalul
Regelui

ISBN 973-9054-04-8

ISBN 973-95710-4-2

EDITURA GRAFOART

EDITURA R.A.I.

PREŢ 245 lei

Coperta de ADRIAN IONESCU

Michel Zévaco — LE RIVAL DU ROY
LIBRAIRIE ARTHÈME — FAYARD, Paris, 1951

MICHEL ZÉVACO

Rivalul regelui

ROMAN

Traducerea : CONSTANTIN GHEORGHE

1992
EDITURA GRAFOART & EDITURA RAI

ISBN R.A.I. 973—95710—4—2
ISBN 973—9054—04—8

CAPITOLUL I

SAINT-GERMAIN INTRĂ ÎN ACȚIUNE

Aproape în același timp cu evenimentele ce se desfășurau în căsuța de sub copaci, adică în jurul orei patru a dimineții, în misterioasa alcătuire de case, străduța Rezervoarelor, contele du Barry visa la moartea rivalului său, cavalerul d'Assas.

În felul acesta, în timp ce femeia, care făcea parte din extrem de ciudata cabană, desfășura toate farmecele și vicleniile pentru a cuceri simțurile și, de ce nu, inima regelui, bărbatul se pregătea să ucidă !...

La începutul serii, chiar la căderea întunericului, un bărbat înfășurat cu grijă în faldurile ample ale mantalei intra pe străduța Rezervoarelor.

Mergea de-a dreptul, fără ezitare, spre casa domnului Jacques.

Bărbatul era contele de Saint-Germain, care, după ședința de magnetism de la Paris, se aruncase în trăsură.

Pe tot drumul pînă la Versailles dormise, dacă nu liniștit, măcar profund. Contele își impusese să doarmă, — și dormea !

Poate că ar fi cazul să facem aici puțină teorie despre magnetism ; noi lăsăm cititorului dreptul de a crede sau de a nu crede în magnetism, invitîndu-l în același timp să consulte asupra acestui subiect uimitoarele lucrări ce se desăvîrșesc în zilele noastre, iar o vizită la un spital psihiatric i-ar putea convinge și pe cei mai sceptici.

În ceea ce ne privește, noi vom prelua, fără alte comentarii, toate mărturiile care au ajuns pînă la noi, privitoare la acel bărbat extraordinar care a fost — și se pare că mai este — contele de Saint-Germain.

Și fără s-o mai lungim, trecem la expunerea faptelor...

Sînt ciudate — dar relevante...

La ivirea primelor case din Versailles, vizitiul îl trezise pe Saint-Germain, apoi își continuase drumul.

Contele își oprise trăsura în piața castelului sau, mai exact, pe esplanada ce cu timpul devenise ceea ce numim astăzi piață. Și pornise pe jos spre străduța Rezervoarelor.

„Numai de-aș ajunge la timp !" — își zicea el, neliniștit.

Dar nimic nu lăsa să se vadă că ar fi îngrijorat : Saint-Germain păstra acea aparență de răceală pe care și-o impunea chiar și cînd era singur.

Bătu la ușa domnului Jacques.

Ca de obicei, la început se deschise o ferestruică, apoi și ușa. În cadrul ușii apăru un lacheu.

— Ce doriți ? îl întrebă scurt lacheul, încercînd să-i vadă chipul.

— Aș dori să-i vorbesc domnului cavaler d'Assas, spuse simplu Saint-Germain.

— În cazul acesta, ați greșit adresa, domnule ; persoana de care vorbiți nu locuiește aici... vedeți mai încolo.

După care lacheul închise ușa.

Brusc, contele de Saint-Germain întinse brațul spre ușă, fără s-o atingă.

Lacheul se opri scurt din mișcarea ce-o făcea pentru a o închide.

Un fel de groază îi schimonosea chipul.

Era ca paralizat.

— Ce-i cu dumneata, prietene ? îl întrebă Saint-Germain.

— Nu știu... cred că... mor... mă sufoc... oh !...

— Haide, liniștiți-vă, și mai ales, nu strigați... eu pot, mai bine decît oricine, să vă vindec de răul ce v-a lovit ca un trăsnet...

— Dumneavoastră... ah !... ajutați-mă !... horcăia nefericitul.

— Sînt medic, spuse Saint-Germain, un medic vestit. Vreți să vă descriu simptomele bolii ?... așa puteți să-mi judecați priceperea...

— Mă sufoc... mor... aveți milă !... ajutați-mă !...

— Deci : vi se pare că aveți un cerc de foc în jurul capului...

— Da, da !... mă arde !...

— Și, în piept, o gheară care vă strînge...

— Da, da !... mă sufoc...

— Nu vă puteți mișca...

— Da, sînt împietrit.

— Cunosc răul de care suferiți și am leacul la mine...

— Dați-mi-l ! Vă implor, dați-mi-l !

— Imposibil... Într-o clipă, nu veți mai putea vorbi ; în cinci minute veți fi mort...

Lacheul încercă să scoată un țipăt.

Dar, cum îi spusese teribilul vizitator, nu mai putea !... Toate simptomele pe care i le descrisese Saint-Germain erau tot mai evidente, pe măsură ce acesta le enumera.

Nu se îndoia că era pe punctul de a-și da duhul.

— Conduceți-mă în casă, reluă Saint-Germain, faceți în așa fel ca să nu fiu văzut de nimeni, și mă oblig să vă vindec : în cîteva clipe veți fi la fel de viguros ca înainte de atac. Haideți, grăbiți-vă, căci nu am timp de pierdut aici, dacă spuneți că cel pe care-l caut nu locuiește în această casă. Mă lăsați să intru ?

— Da, îi răspunse lacheul, fără să se mire că îi revenise vocea.

— Conduceți-mă la el, îi zise Saint-Germain, întinzîndu-i mîna.

Și fără să se mire și de faptul că putea să-și miște membrele, lacheul îl luă de mînă pe Saint-Germain și, închizînd ușa, îl conduse în pavilionul din stînga — cel în care locuia d'Assas.

— Acum du-te ! îi zise contele, iar, dacă domnul Jacques te întreabă cine a bătut la ușă, răspunzi că a fost un trecător care a greșit adresa. Nu-i așa, amice ?

— Da, stăpîne ! zise lacheul.

— Poți pleca. Am să te aștept aicí.

Lacheul nu părea surprins că necunoscutul îi vorbea de domnul Jacques. Găsea natural faptul că acesta îi dădea ordine. Nu-și mai amintea de răul care-l cuprinsese fulgerător. Cum nu-și mai amintea nici că medicul, sau cel ce-și spunea așa, ar fi trebuit să-l vindece.

Se supunea pasiv, cu gesturi mecanice.

Intră în pavilionul care dădea spre stradă. Acolo îl găsi pe domnul Jacques, care, așa cum prevăzuse Saint-Germain, îl întrebă cine fusese la ușă. Îi răspunse cum îi ceruse contele.

Cîteva minute mai tîrziu, domnul Jacques ieşea cu contele du Barry şi cu Juliette, îndreptîndu-se spre casa de sub copaci, unde i-am văzut la lucru unul după celălalt.

Lacheul se întoarse în pavilionul din stînga curţii.

— Cum te numeşti ? îl întrebă Saint-Germain.

— Lubin, stăpîne, răspunse lacheul.

I se părea firesc să-l numească stăpîn pe străinul din faţa sa. Nu-şi putea imagina altceva.

— Unde este cavalerul d'Assas ? întrebă contele.

— A ieşit, răspunse Lubin, fără să-şi mai amintească de faptul că nu cu multe minute în urmă susţinuse că nu locuieşte acolo !

— Pentru a se duce... la doamna d'Etioles ?

— Bineînţeles. Nu poate fi decît acolo !

— Şi crezi că va reuşi s-o vadă ?

— Fără nici o îndoială. Măsurile generalului sînt foarte bine gîndite...

— Ce general ?... Eşti nebun ?... Nu există decît domnul Jacques.

— Aşa e, zise Lubin. Iertaţi-mă...

— De unde ştii tu secrete de o astfel de importanţă ?... Păi, s-ar părea că m-ai mințit... nu te cheamă Lubin...

— E adevărat, stăpîne... nu mă numesc Lubin...

— Care e adevăratul tău nume ?... vorbeşte... E un ordin ?...

— Vicontele d'Apremont... zise lacheul, care transpirase din abundenţă.

— Bine. Am înţeles. În plus, îmi place mai mult numele de Lubin. Cred că şi ţie...

Chipul lui Lubin, schimonosit de spaimă, se lumină.

— Ei, vezi, reluă Saint-Germain, să zicem că eu nu cunosc aici decît pe numitul Lubin... iar adevăratul tău nume nu vreau să-l ştiu, nu l-am ştiut niciodată, mă auzi ?

— Da, stăpîne ! exclamă Lubin, cu faţa strălucind de fericire.

— Şi ce trebuie să facă nesăbuitul cavaler d'Assas ?

— Trebuie s-o aducă aici pe doamna d'Etioles.

— Chiar aici ?...

— Adică în pavilionul din faţă.

— După care, ce urmează să se întîmple ?...

— Doamna d'Etioles trebuie să rămînă aici, prizonieră.

— Şi cavalerul ?

— E treaba lui du Barry ; s-a însărcinat să-l ucidă.

— Cînd ?...

— Păi... cînd va fi necesar ; poate peste opt zile, sau peste o lună...

— Sau poate chiar în seara asta. Nu cumva ştii mai multe despre intenţiile lui du Barry ?

Lubin părea că face un extraordinar efort de memorie.

— Cred, zise el gîfiind, că intenţia lui e să-l omoare chiar în noaptea asta !

— Adică, prea devreme !...

— Aşa e, stăpîne, aveţi dreptate !

— Care va să zică, nu-l va asculta pe domnul Jacques.

— Da ! făcu Lubin, cu o expresie de groază pe faţă.

— Lubin, zise contele, trebuie să-l împiedici cu orice preţ. Înţelegi cît e de important ?

— Cum s-o fac ? bîigui Lubin, frîngîndu-şi mîinile.

— Să vedem ; vreau să te scot din încurcătură. Ai încredere în mine ?

— Da ! da, stăpîne... o încredere fără margini...

— Eşti gata să mi te supui orbeşte ? Ei bine, ascunde-mă undeva, de unde să-i pot supraveghea pe cei doi, du Barry şi d'Assas !

Lubin începu să tremure.

— Nu, murmură el, nu, vă rog, nu-mi cereţi asta !... nu pot... nu vreau s-o fac !...

Pînă în acele momente Saint-Germain făcuse dovada unui adevărat tur de forţă, impunîndu-şi voinţa falsului lacheu, adus în stare de hipnoză.

În planul său era prevăzut să nu apeleze la acest mijloc extrem. Într-adevăr, trebuia ca Lubin să-şi păstreze întreaga prezenţă de spirit, în sensul propriu al cuvîntului p r e z e n ţ ă, şi nu în sensul metafizic.

Pus în faţa bruştei rezistenţe a lui Lubin, contele avu un minut de spaimă. Era livid din pricina efortului pe care-l făcea imediat după teribila risipă de forţe ce i-o ceruse interogatoriul E v e i.

— Nu sînt vicontele d'Apremont, zise lacheul cu disperare în glas, eu sînt Lubin.

— Viconte d'Apremont, reluă Saint-Germain, ia aminte, mă vei obliga să uzez de forţă. Voi fi obligat să te adorm şi atunci să vezi ce ţi se va întîmpla ! Domnul Jacques nu va crede în vecii vecilor că nu l-ai trădat !...

Lubin tremura. Vru să se retragă, să strige după ajutor...

Dar Saint-Germain se îndrepta deja spre el, cu brațele întinse, făcînd pasele magnetice cu care acționa de obicei. Timp de un minut, Lubin se zbătu, gîfîind.

În ciuda spuselor sale, nu vroia să-l adoarmă pe Lubin, ci numai să-i frîngă rezistența.

Brusc, acesta lăsă capul în jos, învins.

— Pot să vă ascund, spuse acesta, scoțînd un uriaș oftat de spaimă.

— Bine, prietene, liniștește-te, sînt aici ca să împiedic o crimă. O crimă pe care stăpînul tău ar repudia-o... Restul nu ne privește... Mă crezi ?

— Da, vă cred... simt că... e numai un gest generos...

— Știți de care crimă vorbesc ?

— Da, asasinarea cavalerului d'Assas !...

— Numai eu o pot împiedica. V-ați decis deci să mă ascundeți în casă ?... Dar luați aminte, la nevoie trebuie să pot rămîne mai multe zile fără riscul de a fi descoperit...

Lubin surîse : fusese în întregime îmblînzit.

Și, urmat de Saint-Germain, ieși din pavilion, traversă curtea și intră în dreapta, adică în pavilionul ocupat de curînd de du Barry și Juliette, — unde trebuia să vină d'Assas, însoțit de Jeanne.

Pavilionul în care intraseră era împărțit în două : la dreapta, apartamentul pe care l-am mai descris, la stînga, o singură cameră.

În această cameră îl instală Lubin pe contele Saint-Germain. Era mobilată sumar : o masă simplă, două fotolii și o canapea pe care, la nevoie, se putea dormi.

Fereastra, care da spre curte, era acoperită cu draperii dintr-un material foarte gros și bine țesut.

— Aici nu intră nimeni, niciodată, zise Lubin. Sînteți în perfectă siguranță în camera asta.

— Foarte bine. Și dacă am nevoie de dumneavoastră ?

Lubin îi arătă cordonul unui clopoțel.

— Priviți, zise el : trageți de două ori de cordon.

— Acum puteți să vă retrageți, îi zise Saint-Germain, privindu-l țintă în ochi. Dar pînă în clipa în care vă voi chema, va trebui să uitați că sînt aici... m-ați înțeles ?

Lubin tresări, dar se supuse.

— Paza bună trece primejdia rea, murmură contele. Se pare că jupîn Lubin nutrește oarecare gînduri de trădare. Să vedem ce-o mai fi.

La un gest al lui Saint-Germain, Lubin ieși.

Traversă curtea ca un om beat și, intrînd în pavilionul din dreapta, se prăbuși într-un fotoliu.

Cîteva minute mai tîrziu se ridică, aruncînd priviri mirate în jurul lui.

„Bravo ! exclamă el, frecîndu-și fruntea cu palmele, dar știu c-am adormit !... Am adormit în fotoliu... Și totuși... ce m-a apucat ? ... Mi s-a întîmplat ceva ?...“

Se întreba, încercînd să reconstituie cele întîmplate în ora care se scursese.

„Am visat, murmură el, scuturînd din cap... Asta trebuie să fie : am visat... Am adormit profund... Ce mi se pare ciudat în clipa asta e că nu-mi aduc aminte de momentul în care am închis ochii...“.

* * * * * * * * * * * * *

După ce am prezentat aceste lucruri, care-și au importanța lor în desfășurarea acțiunii, să ne întoarcem la cavalerul d'Assas și la Jeanne, continuînd narațiunea din punctul în care am lăsat-o.

Am văzut că, foarte rapid, conversația devenise atît de stînjenitoare între acele ființe care erau separate de un abis și care, cu toate astea, păreau a fi făcute una pentru cealaltă, încît între cei doi domnea o tăcere apăsătoare.

Cavalerul d'Assas părea a fi cel mai stînjenit.

Într-adevăr, văzînd-o pe Jeanne atît de senină, atît de încrezătoare, cu toate că se găsea singură cu el, considera asta o dovadă că niciodată ea nu-l privise ca pe un îndrăgostit.

Nu cumva în liniștea tinerei femei era și o doză destul de mare de cruzime ?

E imposibil, iar noi nu vrem s-o prezentăm mai bună decît era de fapt.

În orice caz, cruzimea era inconștientă. Și sigur era mult prea inteligentă, un spirit mult prea liber pentru a mima temeri pe care nu le avea : cavalerul era pentru ea un frate — dar numai un frate.

În timp ce d'Assas, aflat în culmea fericirii fiindcă era singur cu Jeanne, dar și pe culmile disperării pentru că o simțea sufletește atît de departe de el, pălea, roșea, își frîngea mîinile pe punctul de a izbucni în plîns, Jeanne se gîndea cum ar putea să-l salveze pe rege, adică să-l îm-

piedice pentru totdeauna de a mai merge la căsuța de sub copaci unde după spusele Juliettei Béçu, era amenințat de o mare primejdie.

Jeanne nu avea nici un motiv să se îndoiască de spusele celei care-i luase locul lui Suzon.

Da, era sigură de faptul că regelui i se întinsese o cursă.

Trebuia deci ca Ludovic al XV-lea să fie prevenit cît mai degrabă cu putință, chiar în dimineața aceleiași zile.

Dar cine s-o facă ? O clipă se gîndi să se ducă ea la Versailles.

Dar cum să ajungă la rege ? Iar în felul acesta n-ar face oare să precipite lucrurile, fiind văzută la castel ?...

Oameni atît de puternici ca cei care puseseră la cale lovitura împotriva regelui aveau, desigur, mijloace suficiente la îndemînă pentru a o împiedica să-i vorbească regelui...

Pentru a reuși va fi nevoită să strige, să provoace un scandal, fără însă a fi sigură de rezultat...

Și cu toate astea, trebuia să acționeze prompt ! Poate că în acele momente viața regelui depindea numai de ea !

La ideea asta, Jeanne păli și începu să tremure.

Puțin cîte puțin, obligată fiind să-l privească pe cavalerul d'Assas, sfîrși prin a-și spune că acesta putea, era obligat să se ducă să-l caute pe rege.

Imposibil !... Cavalerul o iubea !... Tocmai pe el vroia să-l trimită să facă ceva de neconceput : să-și salveze rivalul !

Fie că Jeanne avea o idee deformată despre limitele generozității cavalerului, fie că-l iubea nebunește pe rege !

Brusc, în mintea ei își făcu loc ideea că Ludovic al XV-lea i-ar fi putut păstra oarecare ranchiună cavalerului.

Din clipa aceea, mintea ei alertă și promptă întrevăzu foloasele pe care le putea trage din acea situație. D'Assas era totuși un pîrlit de ofițeraș, al cărui viitor depindea exclusiv de curajul său.

Și el va avea de luptat cu reaua credință a regelui, care nu va uita niciodată că a fost înfruntat pe drumul spre Versailles...

Să-l salveze pe Ludovic al XV-lea și să-i asigure cavalerului recunoștința regelui... Asta era dubla lovitură la care se gîndea Jeanne.

D'Assas trebuia să-l găsească pe rege.

El trebuia să-i salveze viața.

Și atunci recunoștința lui Ludovic al XV-lea îi va fi asigurată pentru vecie.

Iată visul de o naivă perversitate ce se înfiripase în mintea ei.

Cu toate că cina se terminase de multă vreme, iar pendula bătuse ora unu după miezul nopții, cei doi, aflați într-o astfel de ciudată situație, continuau să se privească în tăcere.

Jeanne, obsedată de planul ei, îi surîse cu voioșie.

— Doamnă, zise brusc d'Assas, ridicîndu-se, cred că sînteți obosită. Permiteți-mi să vă urez noapte bună și să mă retrag...

— Sînteți atît de grăbit să mă părăsiți ? întrebă Jeanne.

Cavalerul surîse trist : în cuvintele ei nu vedea decît politețea unei mari doamne, sau, chiar mai rău, o expresie a milei.

— Vă voi ține companie atîta timp cît îmi veți porunci s-o fac, zise el ; dar vă văd atît de preocupată...

Jeanne îl privi cu sinceritate, cu marii ei ochi albaștri, care-l făceau să freamăte pe tînărul nostru cavaler.

— Ei bine ! da, sînt preocupată, îi zise ea... Trebuie să vă spun ceva... și mă gîndesc la mijlocul de a obține generosul vostru ajutor... căci ceea ce vă cer eu e un sacrificiu.

— Un sacrificiu ? exclamă cu ardoare cavalerul. Ah ! puteți să-mi cereți să-mi dau chiar și viața !

— Cavalere, îi zise ea cu gravitate, ceea ce vă cer eu e mai mult decît viața. Dacă n-aș cunoaște inima voastră generoasă, nu m-aș hazarda să vă implor...

— Să mă implorați ! strigă d'Assas, ca un nebun, cuprins de emoție. Cum, doamnă !... Plîngeți !...

Într-adevăr, Jeanne plîngea. Ideea pericolului ce-l pîndea pe rege o tortura.

D'Assas îngenunchie cu blîndețe în fața ei.

— Doamnă, iată, gentilomul e la picioarele voastre. Spuneți-vă numai că vă aparține cu trup și suflet și că nu trebuie să-l implorați ; un ordin ar fi suficient. Acest ordin va fi executat, oricare ar fi natura lui !...

— Ridicați-vă, zise Jeanne, tulburată pînă în străfundul sufletului. Sînteți o inimă nobilă. Iar eu sînt nefericită că nu v-am întîlnit mai devreme... Ridicați-vă, cavalere, nu vă voi spune nimic din ceea ce am pe suflet...

— Ah ! murmură cavalerul, deci lucrul pe care aveți să mi-l cereți e atît de teribil, încît nu îndrăzniți s-o faceți !...

— Vreau să vă rog să-l salvați pe rege, zise Jeanne dintr-o răsuflare.

Aceste cuvinte își luaseră zborul de pe buzele ei în ciuda hotărîrii foarte sincere de a nu-i spune absolut nimic.

Cavalerul era palid ca un mort.

Înțelesese, sau crezu că înțelege, că l-a ofensat grav.

Jeanne lăsă privirile în pămînt și-i șopti :

— Scuzați-mă... nu luați în seamă ce v-am spus...

D'Assas se ridică stîngaci. O durere îngrozitoare îi strîngea inima.

Pentru el nu exista o nenorocire mai mare. Nu mai exista nici o speranță pentru unul ca el.

Jeanne, îngrozită de efectul produs de cuvintele ei, se detesta pentru că îndrăznise să-i ceară un asemenea sacrificiu.

— Scuzați-mă, reluă ea, v-am făcut rău... nu am nici o scuză pentru gestul meu... știam că am să vă fac rău, și cu toate astea am vorbit... Ah ! ce n-aș da ca aceste clipe groaznice să se șteargă din amintirea voastră !...

— Spuneți-mi cum l-aș putea salva pe cel pe care-l iubiți ? o întrebă cavalerul cu o voce ciudat de calmă.

Jeanne tresări...

Atîta abnegație, atîta devotament, o asemenea puritate, supraomenească, în acea iubire, îi provocau un fel de admirație amestecată cu surprindere, dar vai !... era numai admirație.

Iubirea femeilor este crudă, pentru că este totală.

Era imposibil s-o acuzi din pricina acestei iubiri. Și dacă era de plîns, cavalerul era totuși și de admirat, pentru că găsise la el o adevărată grandoare sufletească, datorită căreia putea sări în ajutorul acelei care, disperată, cu un fel de încăpățînare sălbatică, nu uita nici o clipă că era acolo pentru a-și salva iubitul.

Cu un gest încîntător în grația și emoția sa debordantă, luă mîna lui d'Assas, se înclină și i-o sărută.

Pentru cavaler fu o clipă mai dulce decît raiul și mai lungă decît veșnicia.

Acceptase acel omagiu așa cum, odinioară, gladiatorul care urma să moară în arena unui circ accepta sărutul împărătesei romane.

Căci gîndul morții îi dădea tîrcoale, fără a avea curajul să-l alunge.

„Da !... Să-l salveze pe rege... adică pe bărbatul pe care-l iubea Jeanne ! Să-l salveze pentru ca ea să nu mai sufere ! Să ia asupra lui toată durerea, întreg sacrificiul iar ei să nu-i lase decît iubirea, cu cortegiul ei strălucitor... Poate că în felul acesta, cînd nu va mai fi, va trăi în amintirea tandră a Jeannei.

Și, regele salvat va dispărea ! poate chiar va muri !"

Acestea erau gîndurile care, timp de cîteva secunde, puseseră stăpînire pe sufletul tînărului nostru.

Pentru a-și ascunde emoția care-l stăpînea, cavalerul luă o poză rigidă.

Și, cînd reuși să-și stăpînească pe cît posibil emoția, spuse :

— Doamnă, atitudinea voastră îmi dovedește că așteptați un mare sacrificiu din partea mea. Căci, mărturisesc, e un sacrificiu ! Vă iubesc. Din clipa în care, — o, fatală și adorabilă clipă — v-am văzut în luminișul din pădurea Ermitage, cînd am avut fericirea să mă interpun între dumneavoastră și contele du Barry, m-am îndrăgostit nebunește... Da, nebunește ! Căci nu sîntem făcuți unul pentru celălalt. Acum e cazul să pun capăt acestei nebunii. Și apoi, noi ăștia, soldații, nu păstrăm prea mult în suflet aceeași pasiune. Viața din cazărmi, neprevăzutul campaniilor sînt distracțiile ce vi le-aș putea oferi eu... Dacă v-aș spune că în cele din urmă vă voi uita, sînt sigur că nu mă veți crede. Dar vă pot asigura cu cea mai mare sinceritate că nu voi păstra nici o amintire amară acestei întîlniri și că poate sacrificiul nu e atît de uimitor pe cît pare a fi... Acestea fiind spuse, fiți sinceră și vorbiți-mi fără ocolișuri : cum pot să-l salvez pe Maiestatea Sa, regele nostru ?

— Ah ! ființă mărinimoasă ! exclamă Jeanne în culmea emoției. Gîndiți că mă puteți înșela și mă puteți în-

vinge prin generozitate. Cavalere, să terminăm cu discuţiile asupra unui subiect care pentru dumneavoastră este îngrozitor, iar pentru mine devine din ce în ce mai odios. Să uităm ceea ce am spus într-un moment de nebunie...

— Deci, doamnă, nu vreţi să-mi spuneţi ce pericol îl ameninţă pe rege ?

— Nu, cavalere, nu ; cum am putut să te rănesc cu egoismul meu, scumpe prieten !...

— În cazul acesta, reluă d'Assas cu răceală, vă jur că mă voi duce drept la castel pentru...

— D'Assas ! ţipă Jeanne, tremurînd.

— Pentru a-l trezi şi a-i spune că e ameninţat...

— Nu veţi ieşi de aici !...

— Şi cum îmi va fi imposibil să-i explic natura pericolului care-l ameninţă, e mai mult ca sigur că regele nu va gusta gestul meu atît de ciudat. Aceasta, legată şi de scena de pe drumul spre Versailles...

Jeanne scoase un ţipăt de disperare.

Vedea că devotamentul cavalerului va sfîrşi prin a provoca o catastrofă.

— Vreţi s-o faceţi cu orice preţ ! făcu ea, bulversată.

— Da, vreau s-o fac ! zise d'Assas, ferm.

— Atunci ascultaţi !

Jeanne se reculese cîteva minute, încercînd să-şi potolească bătăile nebuneşti ale inimii. Livid, dar în aparenţă foarte calm, d' Assas aştepta...

În cîteva cuvinte ea îi povesti ce se întîmplase în căsuţa de sub copaci ; plecarea lui Suzon, sosirea noii subrete, povestea acelei Juliette atît de misterioase, ciudatele ei mărturisiri... în fine, trebuia ca regele să fie împiedicat cu orice preţ să se întoarcă în casa aceea în care mai mult ca sigur i se întinsese o cursă.

D'Assas o ascultase cu o profundă atenţie.

Înţelegea, sau credea că înţelege ce se pregătea.

În mintea sa se făcea puţin cîte puţin lumină, scoţînd la iveală adevărul : el însuşi, inconştient, ajutase la punerea în funcţiune a acestei maşinaţiuni... Era una din rotiţele formidabilei maşini pe care o pusese în funcţiune atît de modestul domn Jacques !...

Din clipa în care hotărîrea sa fu luată, îşi făcu repede un plan.

— Doamnă, zise el, cred că regele este serios ameninţat. Am motive să cred că şi dumneavoastră sînteţi în aceeaşi situaţie. Trebuie ca într-o oră Maiestatea Sa să fie avertizată... Şi va fi !

— Cum să vă mulţumesc ? bîiguia Jeanne. Vai ! sînteţi dintre aceia pe care mîndria îi aşează mai presus de orice mulţumire...

— În ceea ce mă priveşte, doamnă, reluă cavalerul, ca şi cînd nu ar fi auzit cuvintele ei, la întoarcerea de la castel voi veni să vă iau de aici... nu trebuie să mai rămîneţi în casa asta... şi vă voi conduce acolo unde credeţi că vă va fi bine... ca să vă spun adio... În ceea ce-l priveşte pe rege...

După aceste ultime cuvinte se opri scurt.

În sufletul său era un infern al durerii.

Dar la aceste cuvinte o idee apăru brusc în mintea Jeannei.

Deveni foarte palidă, ezită o clipă, potolindu-şi cu palmele bătăile nebuneşti ale inimii.

Fără îndoială că aceste două inimi erau cu adevărat demne una de cealaltă.

Nu încape îndoială că a fost o mare nenorocire faptul că anturajul Jeannei a împins-o încet, dar sigur, în braţele regelui.

Căci acel gînd generos ce se născuse în mintea ei era la fel de măreţ, la fel de frumos şi de pur pe cît putea fi devotamentul cavalerului...

Acesta, morocănos şi rece în aparenţă, se pregătea de plecare...

Îşi aruncă mantaua pe umeri.

După care, cu buze tremurînde, cu ochii umezi, se întoarse pentru ultima oară spre Jeanne.

— În ceea ce-l priveşte pe rege... reluă el.

Jeanne îi luă mîinile în mîinile ei.

— Nu mai continuaţi, zise ea palpitînd, şi ascultaţi-mă... Vorbiţi despre rege. Văd cît de mult suferiţi. Înţeleg tot ce vă închipuiţi. Ei bine, e cazul să ştiţi, Ludovic al XV-lea e pentru mine încă numai regele Franţei !

— Ştiu, doamnă !... spuse gîfîind d'Assas.

— Lăsaţi-mă să termin ! V-am mai spus că nu mă veţi învinge prin generozitate. Am dovedit-o. Pe rege, d'Assas, ei bine, îl iubesc !... Dar dacă sentimentul ce-l am faţă de voi nu e iubirea, trebuie să mărturisesc că

atunci cînd mă aflu alături de voi simt ceva fermecător, un amestec de tinereţe şi puritate care-mi răcoreşte sufletul... Numai că ceea ce simt cel mai puternic în aceste clipe este o îngrozitoare spaimă la gîndul că trebuie să accept sacrificiul vostru fără a putea dovedi că sînt demnă de el...

— Doamnă, vă implor.

— Lăsaţi-mă să termin ! reluă Jeanne cu şi mai multă ardoare. Iată ce vreau să vă spun, d'Assas, prietene, frate al meu... Mergeţi fără teamă, mergeţi liniştit şi încrezător, nu vă temeţi pentru viitor, nu vă temeţi că Ludovic ar putea fi vreodată pentru mine altceva decît regele Franţei !...

— Jeanne ! Jeanne ! bolborosea cavalerul, orbit, clătinîndu-se.

— O jur, termină ea grav. Ludovic al XV-lea nu va fi niciodată amantul meu !... Nici el... nici altcineva !...

D'Assas se aruncă în genunchi în faţa ei şi-şi lipi buzele de palmele Jeannei.

Palidă, mîndră, transfigurată de un suflu de eroism, ea îl privea surîzînd.

— Plecaţi, spuse ea într-un oftat, mergeţi acum ; puteţi să-l salvaţi pe rege !

Contele du Barry , cu pumnalul bine strîns în mînă, ieşi din pavilionul din stînga şi traversă curtea.

Era hotărît să-l ucidă pe d'Assas.

Cu o seară înainte pregătise închizătorile uşilor pavilionului din dreapta astfel încît să poată intra uşor şi fără zgomot. Planul său era să pătrundă în încăperea unde bănuia că d'Assas dormea înlănţuit de braţele Jeannei. Dacă, în ciuda precauţiilor pe care şi le luase, n-ar fi putut intra, va aştepta în apropierea uşii pînă cînd cavalerul va ieşi şi-l va doborî în penumbra coridorului.

Du Barry intră deci pe coridor.

Pipăi cu vîrful pumnalului zăvorul uşii.

Era rece, foarte stăpîn pe el. Nu simţea nici emoţie, nici remuşcări, practic nimic nu-l putea tulbura.

Văzu că limba zăvorului era retrasă.

Se aplecă pentru a apăsa pe clanţă.

În clipa aceea auzi zgomotul confuz al unor voci...

Ascultă cu atenţie şi recunoscu pe dată vocea cavalerului, care vorbea cu doamna d'Etioles. Căută să deslu-şească unele cuvinte, dar fu în zadar.

Dintr-odată acest incident îi dovedea că era nevoie să-şi schimbe planul.

Cavalerul era în picioare, treaz ; vor trebui să se bată ; d'Assas era în stare să se bată şi să învingă. Or, du Barry nu dorea un alt duel, venise pentru a ucide !

Se retrase mormăind. Şi fu cuprins de emoţie, mai bine zis de furie.

Va fi obligat să dea înapoi, să amîne execuţia pentru un moment mai favorabil ?...

Nu, nu şi nu !... Îl va aştepta acolo, asta-i tot !

Şi fie chiar şi-n miezul zilei, va lovi !... După care, odată ce ireparabilul fusese comis, va avea o explicaţie cu domnul Jacques, convins că acesta nu va avea ce face.

Brusc, auzi din interior un zgomot de paşi ce se apropiau de uşă.

„El e ! murmură du Barry. Va ieşi !... Iată-l !... Al meu e !..."

Cu o mişcare bruscă, du Barry se retrase în întunericul coridorului.

În clipa în care auzi uşa deschizîndu-se, braţul se ridică.

Lama pumnalului luci în penumbră...

Uşa se deschise !...

Apăru d'Assas !...

În chiar aceeaşi clipă, închise uşa şi făcu un pas spre curte : atunci privirea i se opri asupra imaginii ciudate a unui bărbat ghemuit la pîndă, cu braţul ridicat, gata să lovească...

Cu un gest instinctiv, d'Assas se puse în gardă.

Se scurse o clipă... iute ca un fulger, înceată ca o oră de coşmar.

Bărbatul nu-l lovi !...

Rămase în acelaşi loc, în aceeaşi poziţie, cu pumnalul ridicat.

— Cine sînteţi ? Ce doriţi ? întrebă cavalerul.

Bărbatul nu răspundea, stătea ca împietrit.

Scena era de coşmar. Numai acolo puteai întîlni imagini atît de terifiante.

Nemişcarea şi tăcerea personajului îl îngrozeau pe d'Assas.

Atinse braţul sinistrului necunoscut... braţul era înţepenit... Încercînd să-l coboare... braţul se opuse, ca şi cînd ar fi fost de fier !...

D'Assas se simţea cuprins de o spaimă neomenească.

Bărbatul acela era acolo ca un cadavru, dar un cadavru ameninţător, într-o nefirească poziţie verticală...

Cavalerul se simţi inundat de o sudoare rece.

Vroia să se retragă, s-o ia la fugă, să se pună la adăpost în curte cînd uşa din faţă se întredeschise : o rază de lumină îl lumină din plin pe bărbatul cu pumnalul.

— Contele du Barry ! murmură d'Assas, fără să se gîndească să privească pe cel ce deschisese uşa, luminînd coridorul.

De spaimă, la vederea lui du Barry pietrificat, prefăcut în statuie, părul i se făcuse măciucă.

Contele avea ochii deschişi. Şi ochii îi erau înceţoşaţi, albi ca cei ai unui mort.

Avea buzele întredeschise, ca şi cum un început de cuvînt înţepenise brusc pe ele.

Nici o tresărire nu făcea dovada că ar mai fi fost încă în viaţă...

Cavalerul îi atinse pieptul cu vîrful degetului, apoi apăsă mai tare, după care puse în apăsare toată forţa de care se ştia în stare.

Du Barry nu făcu nici o mişcare ; nici măcar nu se clinti.

— O, Doamne ! ce înseamnă asta ? se întrebă d'Assas. Prefer să am în faţă zece spadasini decît cadavrul ăsta înţepenit în atitudinea asta ucigaşă...

Şi începu să se retragă încetişor...

În acel moment uşa se deschise complet şi în dreptul ei apăru un bărbat. D'Assas îl recunoscu imediat :

— Contele de Saint-Germain !...

Misterul se complica. În casa aceea totul devenea fabulos, ireal, şi cu toate astea ceea ce se oferea privirilor lui era adevărat.

Fără să-i acorde nici cea mai mică atenţie lui d'Assas, contele de Saint-Germain se îndreptă spre du Barry, cu mîna întinsă, cu ochii aţintiţi asupra lui...

Şi atunci d'Assas asistă la un spectacol ciudat...

Văzu braţul lui du Barry care cobora foarte lent, cu mişcări sacadate, luînd poziţia normală. Îl văzu pe conte punîndu-se în mişcare cu aceeaşi lentoare sacadată...

Cu braţul ridicat, Saint-Germain continua să avanseze...

Du Barry se retrăgea...

În sfîrşit, iată-i în curte.

În mijlocul curţii, Saint-Germain se opri, cu ochii aţintiţi asupra lui du Barry.

Acesta, ca şi cum s-ar fi supus unei irezistibile porunci, înaintă, traversă curtea şi ajunse în cele din urmă la celălalt pavilion. D'Assas îl văzu intrînd şi dispărînd înăuntru, confundîndu-se cu noaptea ca o năluca.

Saint-Germain mai rămase în mijlocul curţii, în aceeaşi atitudine, încă vreo cîteva minute.

După care se întoarse spre d'Assas.

Părea de-a dreptul istovit.

Îi făcu semn lui d'Assas să-l urmeze. Iar cavalerul, în culmea stupefacţiei, cuprins de un soi de spaimă de care nu se putea scutura, îl urmă supus.

În camera pe care Lubin i-o dăduse lui Saint-Germain, contele se prăbuşi într-un fotoliu şi îşi şterse sudoarea care-i şiroia pe chip...

— Aşezaţi-vă, cavalere, îi spuse contele pe un ton liniştit.

— Conte ! conte ! explicaţi-mi... murmură d'Assas.

— Bah ! la ce bun explicaţiile ?... sînteţi aici, viu... da, bineînţeles ! viu. Şi acum pot exclama şi eu precum Titus : „Nu mi-am pierdut ziua !"

— Dar... sînteţi surprins să mă vedeţi viu...?

— Pe mine lucrul ăsta nu mă surprinde prea tare. Am făcut şi altele şi mai şi, altă dată. Cu toate astea, mărturisesc că lucrul e cu atît mai surprinzător, cu cît la ora asta ar fi trebuit să fiţi mort, ţeapăn de-a binelea !

— Conte ! exclamă d'Assas, fără să se mai poată stăpîni, tot ce văd, tot ce aud...

— Vi se pare un mister de nepătruns, asta o înţeleg, dar dacă ar fi să vă dau un sfat, nu încercaţi să înţelegeţi ceea ce-i de neînţeles. Uf !... Dar ştiu că mi-aţi dat de furcă !... Hai, capul sus, ce dracu' ! Nu există prea multe motive să vă minunaţi, precum o faceţi în acest moment...

— Vă rog, conte... vreau să știu...

— E simplu, scumpe prietene : diliul de du Barry vă vedea pe năsălie, — la el chestia asta a devenit o obsesie —, iar eu l-am împiedicat, asta-i tot !

— Vroia să mă ucidă !...

— Cum să nu ! Mi se pare că atitudinea în care l-ați surprins nu poate lăsa loc de îndoială în privința asta !

— Dar de ce ?... Ne-am bătut, o mai putem face !...

— Îmi cereți prea mult. Numai că vedeți și singur că trebuie să vă luați măsuri de precauție și cît e de periculos pentru dumneavoastră să trăiți cu du Barry sub același acoperiș.

— Vrea să mă piardă ! zise d'Assas, trecîndu-și o mînă peste frunte.

— Copilării !... Lăsați-l pe du Barry să se legene în reveriile lui ucigașe, pentru că acum i-ați scăpat din gheare...

— Grație vouă, conte ! făcu d'Assas cu emoție.

— Da, grație mie, zise simplu Saint-Germain.

— Dar cum ! ah ! cum !... Sînteți într-adevăr omul atotputernic despre care se vorbește ! Chiar sînteți acea ființă misterioasă despre care se spune că are puteri supranaturale !

— Calmați-vă, scumpul meu copil ! Mi-ar fi foarte simplu să joc în fața voastră comedia personajului misterios. Mulțumiți-vă să știți că sînteți unul dintre prietenii mei... iar prietenii mei se pot număra pe degetele de la o mînă... iar eu am obiceiul să pun la dispoziția prietenilor mei puțina știință pe care lungi și dure ceasuri de învățătură mi-au adus-o. Ceea ce vi se pare un vis minunat nu e pentru mine decît o vulgară realitate. Dar ajunge cu discuțiile pe această temă... Iată-vă viu și sănătos. Ce aveți de gînd să faceți ?... Să fugiți cît mai repede, bănuiesc ?

— Să fug ! cînd acest mizerabil e aici... în aceeași casă cu ea !... Conte, ascultați-mă. Atît cît îmi pot da seama, sceleratul acesta a fost adus într-o stare ciudată de somn. Puteți să-mi spuneți cît va dura somnul ?

— Vă pot spune cu o precizie de un minut...

— Ei bine, trebuie să lipsesc o oră, poate cel mult două... Pot conta pe faptul că du Barry nu se va trezi înainte de șapte sau opt dimineața ?...

— Vă dau cuvîntul meu că nu va mișca înainte de prînz.

— Sînteți sigur ?... Scuzați-mă, conte... pentru mine sînt lucruri foarte importante în joc...

— Vreți să nu se trezească decît peste două zile ? zise Saint-Germain surîzînd.

— Aveți deci acest dar !... Am văzut-o cu ochii mei, conte... dar e atît de ciudat !...

— Vreți să nu se mai trezească niciodată ? reluă Saint-Germain, privindu-l țintă în ochi pe d'Assas.

Și de data aceasta, vocea sa avea o vibrație metalică și dură.

D'Assas tresări, fremătînd. Saint-Germain îi aștepta neliniștit răspunsul.

— Dacă domnul du Barry va trebui să moară de mîna mea, zise în cele din urmă cavalerul, asta se va întîmpla numai dacă îl voi lovi în luptă dreaptă, la lumina zilei, spadă contra spadă.

Saint-Germain scoase un suspin de ușurare și expresia ochilor săi redeveni foarte blîndă.

— Dacă aveți această putere, reluă d'Assas, faceți în așa fel încît nimeni din această casă, nici eu, nici altcineva, să nu aibă a se teme cu nimic de du Barry pînă la prînz...

— Mă simt obligat să vă repet : pînă la ora pe care mi-ați spus-o, bărbatul de care vorbim va fi țeapăn ca un mort.

— În cazul acesta pot acționa... Conte, trebuie să plec imediat...

— Vă însoțesc, zise Saint-Germain, aruncîndu-și mantia pe umeri.

Cîteva secunde mai tîrziu apăru lacheul. Păru să nu-l vadă pe d'Assas.

— Condu-ne spre ieșire, prietene, zise Saint-Germain.

— Urmați-mă, stăpîne... spuse Lubin.

— O clipă. Odată plecat, vei uita că am fost pe aici, mă înțelegi ?

— Înțeleg. Voi uita.

— E bine. Mergi înaintea noastră. Și ia aminte să nu fim surprinși căci eu sînt foarte obosit.

Spre marea uimire a cavalerului d'Assas, care-l privea îngrozit pe Saint-Germain, Lubin se înclină într-o ati-

tudine de absolută supunere, apoi, luînd-o din loc, îi conduse pe cei doi bărbați pînă la ușa ce dădea în stradă.

Cum se văzură în stradă, d'Assas luă imediat direcția castelului.

— Unde te duci, fiul meu ? îl întrebă Saint-Germain.

— La castel, vreau să-l văd pe rege, răspunse d'Assas ca și cum, din acel moment, nu mai avea nimic de ascuns contelui.

Saint-Germain se mulțumi să clatine din cap. Fără îndoială că nu avea intenția să se amestece în intriga pe care, totuși, o dăduse la iveală. Știa că d'Assas tocmai se despărțise de doamna d'Etioles. De asemenea era evident că nu vroia să se ocupe de Jeanne.

El nu venise decît să-l salveze pe cavaler. O făcuse. Acum poate că dorea să ignore restul.

Și, într-adevăr, nu puse nici o întrebare tînărului său însoțitor asupra intențiilor cu care se ducea la castel.

Numai că, atunci cînd nu mai aveau decît circa o sută de pași pînă la grilajul uriaș în spatele căruia se plimbau gărzile, cu pași grei și regulați, îl luă pe d'Assas de braț și-i spuse :

— Să vedem... ați fi dispus, în seara aceasta, să-mi acordați puțină încredere ?

— Conte, m-aș putea lăsa ucis pentru voi !... zise d'Assas cu o profundă emoție.

— Nu e nevoie să vă lăsați ucis. Dimpotrivă, trăiți ! Dar pentru a trăi, va trebui să mă ascultați... Această crîncenă disperare care vă împinge spre moarte...

— Conte, această disperare nu mai există !... Acum știu că ea nu mă va iubi niciodată ; mai știu că ea mi-a jurat că nu va fi nici a regelui, nici a altcuiva !...

Credea că e inutil să mai pronunțe numele Jeannei. Și, într-adevăr, era totul inutil ; contele urmărea, pas cu pas, am putea spune, gîndurile tînărului.

— Ce aveți de gînd să faceți, reluă el, după ce veți ieși din casel ?

— Să mă întorc acolo, s-o iau și s-o conduc la Paris.

— Și apoi ?

— Nu mai știu ! murmură d'Assas.

— Ei bine, am să vă spun eu ce veți face, iar dumneavoastră îmi veți da cuvîntul de onoare că veți face ce vă spun eu. O veți conduce pe doamna d'Etioles la Paris,

apoi vă veți face bagajul. Vă veți urca pe cal și vă veți întoarce la regiment cît mai iute...

D'Assas clătină din cap.

Contele Saint-Germain îi prinse mîinile.

— Mai aveți încă timp. Vă mai puteți încă salva, să vă refaceți viața, poate chiar să găsiți o femeie demnă de voi, care vă va iubi, pe care o veți putea iubi. Nu mai aveți ce face la Paris, pentru că acum nu mai există nici un dubiu : Jeanne nu vă iubește și nu vă va iubi niciodată.

— E adevărat ! murmură d'Assas, înăbușindu-și un suspin.

— Și pentru că v-a jurat că nu va fi a nimănui, continuă Saint-Germain ascunzîndu-și un surîs, iată-vă liniștit : fără iubire dar și fără gelozie sau suferință...

— Conte, întrebă cu neliniște d'Assas, voi, care știți totul, care prevedeți totul, care ghiciți viitorul, spuneți-mi : își va ține cuvîntul ?

— Vă pot afirma că a vorbit cu bună-credință, cu o profundă sinceritate...

— E ceea ce chiar credeți ? întrebă d'Assas, tresărind de bucurie.

— De asta sînt sigur, absolut sigur !...

— Ei bine, am să vă ascult !... Am să mă supun poruncii voastre !... Voi pleca, purtînd în fundul sufletului această promisiune liniștitoare !...

— O, suflet omenesc ! murmură Saint-Germain. Pot avea cuvîntul vostru ? reluă el, cu voce tare.

— Îl aveți !... În jurul prînzului voi fi la Paris... pe seară voi fi pe drumul spre Auvergne.

— Adio, deci, copilul meu !... Departe de Paris, vă veți regăsi acea fericire de care sînteți demn. Nu dați din cap. Iubirea trece. Ai crede că inima e moartă. Și într-o bună zi, îți vei da seama cu surprindere că o altă iubire o reînsuflețește. Veți iubi din nou. Veți fi fericit... Adio... Din cînd în cînd, gîndiți-vă și la mine în zilele voastre de tristețe, iar dacă aveți ceva necazuri, nu ezitați să-mi scrieți... căci pot face multe, d'Assas !

Mergeți, copilul meu, și nu uitați că nu am să vă pierd din vedere : acolo, în garnizoana voastră sau, mai tîrziu,

pe cîmpurile de bătaie, fiţi sigur că voi veghea asupra voastră...

D'Assas, în culmea emoţiei, se aruncă în braţele acestui bărbat ciudat.

Contele de Saint-Germain îl strînse la pieptul său, apoi, făcîndu-i un semn de adio, se îndepărtă rapid.

D'Assas se îndreptă spre uriaşa poartă din fier forjat, ce păzea intrarea în castel.

CAPITOLUL II

LUDOVIC AL XV-LEA

— Ofiţer ! Mesaj pentru rege ! strigă sentinela după ce cavalerul îi explică motivul vizitei sale la castel, la o oră la care toată lumea dormea.

Căci nu era decît ora cinci şi jumătate şi noaptea era profundă.

Strigătul fu repetat de sentinela vecină şi, din gură în gură, ajunse pînă la postul de gardă.

Curînd uşa postului se deschise. D'Assas văzu ieşind doi soldaţi, dintre care unul purta o lanternă. În faţa lor, înfăşurat în manta, mergea ofiţerul care comanda postul.

Acesta se opri la doi paşi de cavaler, de cealaltă parte a grilajului.

— Aveţi un mesaj pentru rege ? întrebă el prin grilaj, încercînd să vadă chipul cavalerului.

— Da, un mesaj foarte urgent, răspunse cavalerul, dezvăluindu-şi chipul.

— Cine sînteţi ? întrebă ofiţerul, pe care gestul cavalerului nu-l liniştise şi care, de altminteri, nu făcea altceva decît să execute consemnul.

— Cavalerul d'Assas, stegar în regimentul din Auvergne.

— Din partea cui e mesajul ?... Scuzaţi-mă, dar nu vă pot lăsa să intraţi fără să ştiu.

Cavalerul rămăsese mut.

Nu prevăzuse întrebarea.

Ezită o clipă, apoi spuse :

— Nu vă pot spune.

— În acest caz, spuse ofiţerul, daţi-mi mesajul şi el va fi remis Maiestăţii Sale la locul şi la timpul potrivit. În ceea ce vă priveşte, nu veţi intra aici decît atunci cînd grilajele vor fi deschise, adică la ora opt.

— Domnule, zise d'Assas, mesajul pe care-l port este verbal și nu scris. Nu am cum să vi-l dau. Dar vă asigur că e foarte grav și foarte urgent. De el depinde, poate, viața regelui...

Ofițerul rămăsese perplex.

Ultimele cuvinte ale cavalerului îl făcuseră să pălească.

Dar consemnul lui era foarte sever.

În chiar acea clipă, doi bărbați, care se apropiau de-a lungul părții exterioare a grilajului, intrară în raza de lumină a lanternei.

— Regele ! murmură ofițerul.

Căci cei doi bărbați erau, într-adevăr, regele Ludovic al XV-lea și valetul său de cameră Lebel. Veneau de la căsuța de sub copaci. Iar Ludovic, apropiindu-se, auzise cuvintele lui d'Assas :

„E vorba de viața regelui !"

— Tăcere, domnule ! zise Ludovic al XV-lea ofițerului care, recunoscîndu-l pe rege, se pregătea să ordone prezentarea onorului.

Și, fără să-l recunoască pe d'Assas, adăugă :

— Am vrut să văd cu ochii mei cum e organizat serviciul de pază al castelului. Serviciul vostru e perfect organizat, domnule, vă felicit.

Cu acea prudență caracteristică familiei, Ludovic al XV-lea se făcea că ignoră ceea ce se întîmplă și părea să nu fi auzit cuvintele care, totuși, îl făcuseră să pălească și-l obligaseră să se desconspire.

Ofițerul tresări și, cu o profundă mulțumire, se înclină pînă la pămînt, îndepărtă santinela care se pregătea să deschidă și desfăcu cu mîna lui lanțurile porții.

— Aveți grijă să-mi parvină numele vostru, domnule, zise regele intrînd fără grabă : îmi plac oamenii care știu să-și facă meseria. Vino, Lebel... sînt încîntat de mica mea inspecție...

— Sire, interveni atunci ofițerul, dacă Maiestatea Sa binevoiește să-mi permită... aș vrea să-i spun...

— Vobiți, domnule.

— Ei bine, Sire, iată un ofițer care tocmai a sosit și care are un mesaj urgent pentru rege.

— Ah ! Ah ! făcu neglijent regele, întorcîndu-se spre d'Assas, prefăcîndu-se că-l vede pentru întîia oară. Dumneavoastră, domnule, aveți să-mi comunicați un mesaj ?

— Da, Sire ! zise cavalerul.

Regele tresări la auzul vocii care i se păru că îi este cunoscută.

— Cine sînteți, domnule ? întrebă Ludovic al XV-lea.

— Cavalerul d'Assas... răspunse tînărul, făcînd doi pași.

De data asta regele fremătă. Un val de sînge îi urcă la cap. După conversația avută cu Juliette, d'Assas nu mai era decît un rival detestat.

O secundă fu pe punctul de a da un ordin de arestare.

Dar curiozitatea de a afla ce dorea să-i spună tînărul fu mai puternică.

— Și spuneți că aveți un mesaj ?

— Da, Sire, un mesaj verbal pe care trebuie să-l transmit regelui, — regelui singur.

— În cazul acesta, urmați-mă, zise Ludovic al XV-lea. Domnule, adăugă el întorcîndu-se spre ofițer, însoțiți-mă.

După care șopti cîteva cuvinte la urechea lui Lebel, care se îndepărtă rapid.

D'Assas era mult prea loial pentru a se gîndi că Ludovic al XV-lea, rugîndu-l pe ofițer să-l însoțească, avea nevoie să-și asigure un apărător împotriva unui atac neprevăzut.

Regele îl bănuia deci pe cavaler capabil să facă vreun gest necugetat ?...

E foarte probabil, căci în ciuda confuziei ofițerului care se străduia să rămînă la locul lui, la cîțiva pași în urmă, Ludovic îl obliga să meargă lîngă el.

Regele ajunse la apartamentele sale și pătrunse într-un salonaș unde era așteptat de Lebel.

Valetul de cameră făcu un semn discret în direcția regelui, pe care d'Assas, pierdut în gîndurile sale, nu-l văzu.

Semnul dădea de înțeles că în camerele vecine erau puse gărzi și că regele putea sta liniștit.

Regele îi concedie pe Lebel și pe ofițer și se așeză în spatele unei mese mari care putea servi la nevoie de adăpost improvizat.

Și, cu o voce tremurătoare, îl interpelă pe cavaler :

— Vă ascult, domnule !

În același timp se juca mașinal cu un mic gong care se găsea pe masă, la îndemîna sa. La prima lovitură de gong douăzeci de oameni înarmați i-ar fi sărit în ajutor.

— Sire, zise d'Assas, mi-am luat obligația să o avertizez pe Maiestatea Voastră că este pîndită de o mare primejdie dacă va intra în casa ascunsă sub copaci, în dreapta castelului.

Regele nu avu nici cea mai mică reacție la auzul cuvintelor lui d'Assas ; părea că nici măcar nu le auzise.

— Este vorba, Sire, de o casă frumoasă pe care Maiestatea Voastră o cunoaște și unde trebuie să fiți atras sub pretextul că regele e chemat acolo de o... doamnă... pe care regele o cunoaște.

D'Assas pălise foarte tare în timp ce rostea aceste cuvinte.

Pe cînd regele, iată ce gîndea concret :

„Să vedem pînă unde vor merge cu imprudența. E evident că domnișorul ăsta a fost trimis de Jeanne pentru a mă determina să nu mă duc acolo în timp ce ea e plecată... neștiind că eu sînt la curent cu absența ei !"

Și adăugînd cu voce tare :

— Puteți să-mi spuneți, domnule, ce gen de pericol mă amenință ?

— Nu vă pot spune, Sire, nu-l cunosc. Ceea ce pot spune Maiestății Voastre e că pericolul e grav.

— Pericolul ăsta... există... acolo ? în casa aceea ?... și nu în altă parte ?

— În mod sigur, Sire !

— Și, fără îndoială, e iminent ?

— Cuvîntul este exact, Sire : iminent, acesta e cuvîntul potrivit.

— În așa fel încît dacă m-aș fi dus chiar în seara aceasta în casa cu pricina, poate că n-aș mai fi ieșit viu... pentru că mai devreme ați spus că e o problemă de viață și de moarte !...

— Iertați-mă, Sire, vă repet că ignor natura pericolului sau dacă se vrea viața Maiestății Voastre, chiar dacă e de temut un astfel de pericol. Eu spun numai că un grav pericol îl amenință pe rege dacă se va duce în acea casă. Oameni care-i vor rău regelui, și pe care eu nu-i cunosc, așteptînd să acționeze cu prima ocazie, ar fi putut foarte bine să acționeze în chiar această noapte, dacă li s-ar fi prezentat ocazia.

Regele insistă :

— Deci, dacă m-aș fi dus în noaptea asta în casa de sub copaci, ar fi făcut-o ?

— Da, Sire ! răspunse d'Assas.

Regele schiță un surîs ciudat.

În timpul acesta d'Assas suferea crîncen.

În fața lui se afla bărbatul pe care-l iubea Jeanne.

Își îndeplinea cu loialitate misiunea și nici măcar nu era îngrijorat de aerul bizar al regelui, de liniștea pe care acesta o trăda, de întrebările puse pe un ton sec și fără gratitudinea care ar fi fost normal s-o manifeste după mesajul primit și care era de o atît de mare importanță.

D'Assas îi arunca lui Ludovic al XV-lea priviri ardente în care străluceau flăcările geloziei.

Iar regele lua notă de aceste priviri, interpretîndu-le în felul său.

— Bine, să recapitulăm, reluă Ludovic al XV-lea, ați venit deci în fuga mare la castel pentru a mă avertiza, la o oră la care toată lumea doarme, să nu mă mai duc la casa de sub copaci ?

— Așa e, Sire ! Și dacă Maiestatea Voastră ar fi dormit, aș fi implorat să fie trezită pentru a-i face cunoscut acest avertisment. Căci jurasem să-l previn pe rege fără întîrziere.

Ludovic al XV-lea păstra liniștea. Pe deasupra arunca adesea priviri ciudate spre cavalerul care, în cea mai corectă dintre atitudini, aștepta continuarea interogatoriului.

Altul în locul lui ar fi putut să-și pună întrebări asupra ciudatei indiferențe a regelui și s-ar fi mirat să nu primească nici cea mai mică mulțumire.

Dar d'Assas nu se gîndea la nici unul din aceste lucruri.

Adevărul e că d'Assas suferea, iar suferința îl orbea.

Căuta cu curiozitate pe chipul regelui trăsăturile acelei frumuseți care ar fi putut s-o seducă pe Jeanne. Și în naivitatea lui își zicea că Ludovic al XV-lea este într-adevăr frumos... mai frumos decît el !

Această suferință și sentimentul geloziei deveniseră atît de puternice, de nesuportat, încît cavalerul, văzînd că regele continua să păstreze tăcerea, uită orice regulă de etichetă și se înclină profund :

— Acum, că mi-am îndeplinit misiunea, îndrăznesc s-o implor pe Maiestatea Voastră să-mi dea liber, să-mi permită să mă retrag...

— O clipă, domnule, făcu Ludovic al XV-lea cu o voce morocănoasă. N-am terminat. Avertismentul pe care

mi l-ați adus este realmente mult prea important pentru a-l trata cu ușurință. Mai am deci de lămurit anumite aspecte ale problemei și contez pe dovezile atît de manifeste ale devotamentului dumneavoastră pentru a mă ajuta, sărman rege ce mă aflu, înconjurat numai de capcane...

D'Assas tresări, iar fruntea i se împurpură ușor.

De data asta ironia era atît de evidentă încît nu se putea să nu se simtă atins de ea.

Dar tînărul nostru se mulțumi să spună numai atît :

— Sînt gata să răspund întrebărilor Maiestății Voastre, atît cît îmi va sta în putere s-o fac.

— Iat-o deci pe prima, domnule. Dacă în loc de a fi rege aș fi un simplu ofițer ca și voi, domnule, și un astfel de secret ar intra în posesia mea, iată ce aș face... presupunînd, bineînțeles, că aș fi un fidel și loial supus al regelui : m-aș duce de-a dreptul la locotenentul general de poliție care e însărcinat cu protecția regelui... Deci, cum se face, domnule, că nu v-a venit ideea să alergați imediat după domnul Berryer ?

— E foarte simplu, Sire, răspunse d'Assas cu o vădită răceală. Eu sînt ofițer, nu polițist.

Regele își mușcă buzele.

Se lăsă în fotoliu și îl privi pe cavaler cu acea impertinentă curiozitate cu care privești o insectă prinsă în ac. D'Assas îi susținu privirea cu un fel de simplitate gravă.

— Un polițist, domnule ! zise regele cu o voce în care începuse să clocotească furia. Cînd e vorba de a-l servi pe rege, orice supus loial devine polițist.

— Nu e decît o problemă de apreciere, Sire, răspunse rece d'Assas. Pentru unii, a-l servi pe rege înseamnă a-și face loial datoria și, la nevoie, să se lase uciși pe cîmpul de onoare...

— Pînă acum sînteți în viață și bine-mersi, ricană Ludovic al XV-lea.

— Pentru alții, continuă imperturbabil d'Assas, a-l servi pe rege înseamnă să pregătești trăsuri pentru a răpi femei. Aceasta e maniera de lucru a polițiștilor. Prima e a mea — și o prefer !

La auzul acestor cuvinte, regele se ridică, pălind de furie.

Buzele îi fremătau, ca și cînd s-ar fi pregătit să dea un ordin.

Dar, reușind să-și stăpînească acest impuls, neîndoielnic datorită faptului că nu știa încă tot ceea ce dorea să știe, se mulțumi să dea din umeri, și lăsă să-i scape disprețuitor aceste cuvinte :

— Vă găsesc, domnule, prea puțin familiarizat cu politețea de la curte.

— Într-adevăr, Sire, ripostă incorigibil cavalerul, pînă acum n-am trăit decît în cazărmi.

— Nu contează. Păstrați-vă pentru voi modul propriu de a vedea lucrurile, și făceți-o de așa manieră încît să nu mai aud de el. Și mărginiți-vă la a-mi răspunde simplu la întrebările ce mai am a vi le pune.

D'Assas se înclină. Descoperise cu surprindere ură în atitudinea și cuvintele regelui, acest rege pe care dorea să-l salveze.

— Cine v-a prevenit de pericolul care mă paște ? reluă Ludovic al XV-lea.

Cavalerul păstră tăcerea.

— Ei bine ! domnule... m-ați auzit ! pericolul, l-ați descoperit de unul singur ?

— Nu, Sire, eu n-am descoperit nimic.

— Deci v-a trimis cineva ?

— Da, Sire. Cineva care m-a implorat să alerg la castel imediat, ca să-l salvez pe rege... și care m-a implorat cu lacrimi în ochi..., cineva care ar muri fără îndoială dacă vi s-ar întîmpla vreo nenorocire !

Regele tresări.

Cuvintele, tonul melancolic cu care fuseseră rostite, loialitatea degajată de pe chipul nobil al cavalerului, tristețea privirii sale, toate astea la un loc dădeau regelui sentimentul confuz al unei nedreptăți.

Dar asta dură puțin.

Gelozia furioasă ce fierbea în inima lui Ludovic al XV-lea puse stăpînire pe el.

— Cine e persoana ce se interesează atît de mult de mine ? întrebă el.

— Scuzaţi-mă, Sire, dar Maiestatea Voastră îmi cere prea mult ! M-am angajat să-l previn pe rege că un pericol grav, iminent, îl ameninţă şi să-l avertizez să nu se mai întoarcă niciodată la casa de sub copaci. Atît am promis. Atît pot spune !

Regele făcu un pas spre d'Assas.

— Iar eu, zise el, cer numele persoanei !...

— Regele poate face cu mine ceea ce crede de cuviinţă, dar eu nu voi pronunţa acest nume !

— O voi face eu ! izbucni violent Ludovic al XV-lea. Persoana care v-a trimis e doamna d'Etioles !

Dacă trăznetul ar fi căzut la picioarele lui, cavalerul d'Assas n-ar fi fost cuprins de o atît de dureroasă stupefacţie.

Rămase interzis, alb ca varul, întrebîndu-se cum de cunoaşte regele acest detaliu !

Nu, el nu dorise să spună că fusese trimis de Jeanne !

Astea erau lucruri peste puterile sale !

De fapt, ce promisese el ?

Să-l salveze pe rege, prevenindu-l şi nimic mai mult !

A pronunţa numele Jeannei nu însemna a-i spune : „Iată cît de mult vă iubeşte !... Iar eu trebuie că sînt mai mult decît de plîns pentru că eu, eu care o ador, eu care mă simt rival, sînt obligat să vă spun toate astea !"...

Iar regele ştia ceea ce nu vroise să spună !...

Şi-i aruncase în faţă numele ei !

Stupefacţia cavalerului devenea tot mai mare căci regele rostise numele Jeannei, nu cu dragostea şi recunoştinţa de care ar fi trebuit să se bucure !

Ura fusese dominanta atitudinii regelui !

Sau, cel puţin, se putea desluşi o ameninţare surdă în accentul său.

— Ah ! Ah ! reluă regele satisfăcut de efectul cuvintelor sale şi convins că-l va zdrobi pe cavaler, vă uimeşte că ştiu deja despre ce este vorba ?... Vedeţi că dacă maniera voastră de a-l servi pe rege vi se pare a fi cea mai bună... cealaltă manieră, cea a poliţiştilor... e la fel de bună, pentru că-mi permite să ştiu ceea ce refuzaţi să-mi spuneţi !

Şi văzînd că d'Assas tace :

— Deci, domnule, să vedem, m-am înşelat ? Deci doamna d'Etioles v-a trimis ?

D'Assas se predă : nu voia să mintă. Încuviinţă din cap.

— Bine ! reluă Ludovic al XV-lea. Rămîne să aflu cărui mobil s-a supus doamna d'Etioles, trimiţîndu-vă... făcînd să-mi parvină acest mesaj... ciudat.

D'Assas începea să întrevadă un abis.

Tremura, nu pentru el, ci pentru Jeanne.

Din clipa aceea îşi uită gelozia.

— Sire, zise el mirat, ascult cuvintele voastre şi nu reuşesc să le înţeleg !... Mă întrebaţi de ce a vrut să vă salveze doamna d'Etioles ?

— Bineînţeles că nu, domnule ! Să nu facem confuzii ! Eu vă întreb de ce doamna d'Etioles vrea să mă împiedice să mă întorc acolo unde ea trebuie să mă aştepte !

— E acelaşi lucru, Sire !...

— Asta-i părerea voastră, nu a mea ! Vorbiţi, domnule ! Răspundeţi dacă îndrăzniţi !

— Dacă îndrăznesc ! tună cavalerul aruncîndu-i regelui o privire arzătoare. Ce bănuieşte Maiestatea Voastră ?

— Pe Dumnezeul meu ! ţipă regele dînd un pumn în tăblia mesei, iată-mă acum interogat în loc de a mi se răspunde ! Domnule, pe drumul spre Versailles am crezut că sînteţi nebun ! Astăzi mă întreb dacă nu cumva sînteţi insolent ! Ajunge ! Vorbiţi !... Tăceţi ?... Dar vă va costa scump !...

„Jeanne ! Jeanne ! îşi zicea cavalerul în gînd, cu un surîs eroic, ai vrut să-l salvezi pe rege, dar nu ştiai că în acelaşi timp mă pierdeai pe mine !"

— E foarte simplu, continuă regele cu un furios hohot de rîs. Regele, trebuind să fie chemat în casa de sub copaci, a găsit că-i mai plăcut să-i joace o festă şi să primească în locul lui un alt amant... dumneata, domnule !... Sau, şi mai bine, doamna vroia să-şi urmeze amantul ! Şi pentru ca regele să nu-şi dea seama de lipsa ei, a inventat un pericol, încercînd să-l convingă pe acel sărman rege că nu trebuie să încerce să intre în casa de sub copaci !... Şi cine are tupeul să-şi asume rolul de a juca si-

nistra comedie pînă la capăt ?... Chiar amantul !... Dumneata, domnule !...

D'Assas încercă să protesteze...

Vocea lui Ludovic al XV-lea, la început tremurîndă de un fel de indignare abia stăpînită, își ridicase din ce în ce mai mult diapazonul. Și izbucni, furioasă, la aceste cuvinte :

— Voi și doamna d'Etioles v-ați înșelat : nu te poți juca nepedepsit cu regele Franței ! Și e cazul s-o aflați amîndoi... la început voi, apoi și ea !... Hei !

La strigătul regelui se deschiseră două uși.

D'Assas rămase împietrit, îngrozit de gîndul urmărilor atitudinii sale, văzînd gărzile intrînd.

Înainte de a mai putea face cel mai mic gest, de a îngăima un cuvînt de scuză, regele îi întoarse spatele și se îndreptase cu pași mari spre camera lui.

În locul regelui, cavalerul văzu în fața sa pe comandantul gărzilor, care, foarte politicos, îi spuse :

— Binevoiți a-mi da spada, domnule...

În clipa aceea, din pieptul lui d'Assas ieși un soi de muget. Timp de mai bine de un minut mintea lui fu întunecată de un fel de nebunie. Gîndul de a rezista, de a se sinucide...

Căci în felul acesta totul s-ar fi sfîrșit !

Ideea de a se disculpa, de a o disculpa pe Jeanne, de a o salva de îngrozitorul pericol pe care-l întrezărea pentru ea, fu mai puternică și-l reținu de la a face un gest necugetat.

Își scoase încet spada din teacă și o întinse căpitanului, care îi spuse :

— Binevoiți a mă urma, cavalere.

Imediat, cîțiva soldați îl înconjurară pe d'Assas.

Mica trupă se puse în mișcare, cu căpitanul în frunte.

Mergeau de-a lungul coridoarelor, urcau scări, coborau, iar urcau. Cavalerul plutea ca în vis. În cele din urmă se deschise o ușă și d'Assas se trezi într-o cameră destul de mare și mobilată destul de convenabil.

Numai că unica fereastră a acestei camere, aflate la etajul trei, avea gratii groase...

Camera era un fel de carceră a castelului...

D'Assas auzi ușa închizîndu-se, zăvoarele solide alunecînd fără prea mult zgomot în locașurile lor, dovedind că cineva avea permanent grijă să fie bine unse.

Era prizonier pentru a doua oară !

Iar de data aceasta era convins că nimeni nu mai avea interesul să-l scoată din carceră !

Tocmai cînd avea nevoie mai mult decît oricînd de libertate pentru a o apăra pe Jeanne, pentru a o salva dacă va fi nevoie !

CAPITOLUL III

DOAMNA D'ETIOLES

Rămasă singură în casa din străduța Rezervoarelor, Jeanne trăise intens, timp de cîteva minute, explicația pe care tocmai o avusese cu cavalerul d'Assas.

Ca o concluzie a celor întîmplate, renunțase la iubirea sa pentru Ludovic al XV-lea.

Jurase ca niciodată să nu mai aparțină cuiva, fie el regele, sau oricine altcineva.

Un suspin profund îi umflă pieptul.

Se căia deja de sacrificiul pe care abia și-l impusese ?

Nu... cavalerul i se părea pe de-a-ntregul demn de acest sacrificiu : la generozitatea lui, răspunse cu o altă dovadă de generozitate și nimic mai mult !

Era imposibil să afirmi că Jeanne l-ar fi iubit cîtuși de puțin pe cavalerul d'Assas.

Dar putem afirma că sentimentul foarte aparte, puțin ciudat, pe care i-l inspira cavalerul era mai mult decît admirație sau afecțiune.

Nu-l iubea ; singurul motiv era dragostea ei pentru rege.

Dar îi părea rău că nu-l iubește.

Spunîndu-i cavalerului că a cunoscut-o prea tîrziu, ea spusese cu mult mai mult decît adevărul : era ceva profund și tulburător.

D'Assas părea a fi precum unul dintre acei semizei din legendele antice, dar cu un plus de farmec grațios. Era încarnarea bravurii. Era imposibil să-ți închipui o mai strălucitoare loialitate. Era frumos. Aflat în floarea tinereții, era de o delicioasă prospețime.

Astfel încît d'Assas era ca unul din acei Feți-Frumoși din basmele cu zîne care, în atît de frumoasele povești

ale domnului Perrault, cutreierau lumea pentru a reda libertății prințesele înlănțuite.

Iată ce fel de imagine își făcuse Jeanne în ceea ce-l privește pe cavaler.

Nenorocirea pentru el — ca și pentru ea — era că acum Jeanne iubea pe un altul.

Între cei doi nu încăpea nici o comparație.

Numai că celălalt era regele ! Puterea, prestigiul, gloria, strălucirea, totul era o oglindă fermecată ce-i îmbăta sufletul ei vesel de ciocîrlie.

Iată de ce Jeanne nu regreta sacrificiul iubirii, pe care tocmai îl făcuse.

Iată însă și de ce suspina gîndindu-se la acest sacrificiu.

Vitează, ea se hotărî să se țină tare, și cu toate că avea inima grea, iar ochii îi erau plini de lacrimi, se așeză în fața clavecinului și-și lăsă degetele să rătăcească delicat pe clapele sidefii.

Gîndurile sale erau plecate în căutarea aventurii.

Adesea era cuprinsă de spaimă din pricina acelui pericol misterios care-l amenințase pe rege. Dar imediat își zicea că regele va fi cu siguranță salvat...

Salvat datorită ei !... un fel de orgoliu tandru și naiv o cuprindea cînd se gîndea la acest lucru. Fruntea i se împurpură. Degetele, pe clape, executau o improvizație strălucitoare și melancolică în același timp.

Căci ea improviza.

Arareori interpreta lucrări cunoscute. Cea mai mare parte a timpului își lăsa imaginația să hoinărească pe aripile armoniei.

Și aproape întotdeauna aceste improvizații proaspete, delicate, afectînd un ritm de dans... dar un dans făcut pentru niște ființe aeriene, pentru zîne... sau pentru copii.

În felul acesta, într-o zi, aflîndu-se într-o stare de spirit aproape în întregime asemănătoare cu cea de acum, Jeanne găsise armoniile acelea atît de frumoase, de tandre, de o veselie atît de melancolică : „Nu vom mai merge în pădure"...

Jeanne era hotărîtă să nu se culce.

Oricît ar fi fost de obosită, era hotărîtă să aștepte întoarcerea cavalerului și să se lase condusă de el la Paris,

imediat ce va avea asigurarea lui formală că regele era salvat.

De altminteri ea nu prea simțea oboseala : constituția ei, nervoasă în exces, îi permitea rezistențe prelungite pe care le plătea apoi foarte scump prin crize de suspin sau leșinuri.

Orele se scurgeau, iar cavalerul nu mai venea.

La un moment dat răsună gongul, făcînd-o să tresară. Privi spre pendulă : era ora șapte a dimineții...

Nu era încă neliniștită.

Se ridică alene din fața clavecinului și începu să inspecteze apartamentul în care se găsea.

Cu un semn din cap aproba, ca o distinsă cunoscătoare ce se afla, bunul gust ce domnise la amenajarea camerelor.

Era evident că cel care hotărîse decorarea apartamentului era un fin și perfect cunoscător. Nu era o culme a luxului și rafinamentului, dar un aranjament fericit și lucrurile de cea mai bună calitate făceau ca rezultatul să să fie de un farmec particular.

În cursul inspecției, făcută mai mult pentru a trece mai ușor timpul așteptării, Jeanne ajunse și în fața dormitorului, pe care-l inspectă cu privirea, din pragul ușii.

Nu intră în dormitor !...

Se mulțumi să constate că dormitorul era în armonie cu restul apartamentului și un surîs vag, în același timp trist și maliții — ca și sufletul ei ! — rătăci pe buzele ei frumoase, acum ușor palide.

Reveni în salonaș.

Cine ar fi putut aranja astfel micul apartament ?

Cavalerul d'Assas ?

Îi era foarte greu să creadă acest lucru, d'Assas fiind un biet ofițeraș, a cărui unică sursă de venit, solda, abia îi ajungea să trăiască de pe o lună pe alta. Regele nu era prea darnic cu cei ce-l slujeau !... Ca să nu mai vorbim că nici nu se prea omora să le-o plătească la timp.

Cînd regele cheltuise puțin cam mult pentru micile și nevinovatele sale plăceri și cînd nu s-au găsit mijloacele sau motivele să pună un nou impozit, care să acopere gaura din buget, n-au avut ce face și au închis pentru o lună ghișeele de plată ale statului.

Ofițerii au strigat, furioși. I-au lăsat să strige, căci toată lumea se aștepta că, mai devreme sau mai tîrziu, se va ajunge și aici, iar soldele se vor plăti cu întîrziere.

Pendula din porțelan de Saxa pusă pe marginea din marmură șlefuită a căminului bătu ora opt a dimineții, salutînd asistența cu doi marchizi din biscuit pictat în culori tandre.

Jeanne începu să se enerveze.

Atmosfera puțin cam apăsătoare ce domnea în salon începea să-și pună amprenta asupra ei.

Se duse la fereastră s-o deschidă, vrînd să lase să intre în salon puțină lumină și aer proaspăt.

Groasele draperii din mătase grea erau închise ermetic. Le trase. Afară, prin sticla ferestrei văzu că obloanele din lemn plin erau închise.

Vru să le deschidă. Atunci constată cu uimire, dar fără spaimă că fereastra nu avea nici un mecanism de deschidere. Mai mult chiar, fereastra părea închisă și blocată de multă vreme.

Se duse la fereastra din sufragerie : același lucru !...

Alergă la cea din dormitor : aceeași închidere ermetică și aceleași obloane din lemn masiv, bine închise !

Începu să fie cuprinsă de o frică surdă, ce nu avea mult pînă să treacă pragul ce o despărțea de spaimă.

Alergă la ușă și vru s-o deschidă. Ușa era bine încuiată !...

„Oh ! își zicea ea, înspăimîntată, ce se întîmplă ? unde sînt ?... Ce e cu casa asta misterioasă ?... De ce sînt închisă ?"

Și, dominîndu-le pe toate celelalte, o altă întrebare își făcea loc în mintea ei, cu toată vigoarea.

„Cine m-a închis ?... Cine ar putea avea interes să mă închidă ?"

Imposibil să găsească un răspuns.

Timp de o oră parcurse apartamentul în lung și în lat în speranța că va găsi un mijloc oarecare de a ieși sau de a deschide ușa : deschise dulapurile, se întoarse de sute de ori la ferestre și la ușă.

Trebuie să se supună evidenței...

Era prizonieră !...

Dar de ce ? Și de către cine ? se întreba ea, mai mult iritată decît înspăimîntată.

Şi d'Assas ! de ce nu mai venea ? ce i se întîmplase ?...

De altminteri nu fusese nici o clipă în care să-l bănuiască a fi complice acestui fel de sechestrare căreia îi căzuse victimă.

Se temea ca nu cumva să fi căzut şi el într-o cursă.

Brusc, un gînd începu s-o terorizeze.

Dacă şi d'Assas era prizonier, ca şi ea... ei bine... n-ar fi putut ajunge pînă la rege ! Nu l-a putut preveni !...

Regele era pierdut !...

„E îngrozitor, îşi zicea ea, dar acum văd clar ! Oribila urzeală îmi apare cu toate detaliile sale murdare !... E evident că oamenii a căror existenţă mi-a fost dezvăluită de Julie şi-au postat agenţii lor în jurul casei... şi ne-au urmărit, pe mine şi pe d'Assas..."

Ajunsă în acest punct cu raţionamentul, dădu de un obstacol.

Oamenii de care-i vorbise Julie putuseră pătrunde în casa în care o condusese d'Assas şi unde se găsea acum ?

Că l-ar fi putut aştepta la ieşire pe cavaler, împiedicîndu-l să ajungă la rege, din nefericire era foarte probabil, pentru că d' Assas ar fi trebuit să se întoarcă de cel puţin două ore !

Dar că ar fi putut pătrunde înăuntru pentru a o încuia pe ea !... Era de necrezut ! Şi cu toate astea, o făcuseră !

Oh !... Nu avea decît o singură explicaţie pentru toate astea, o explicaţie teribilă.

Aceea că locul în care o condusese d'Assas le aparţine celor de care se temea !... Care n-ar fi avut nevoie să pătrundă pînă la ea !... Dimpotrivă, îi aşteptaseră !...

Dar atunci... d'Assas... oh ! nu, nu ! de o mie de ori nu !

Şi-ar fi smuls mai degrabă inima decît să-l bănuiască !...

Zdrobită de oboseală şi de teamă, ameţită de această încîlceală de mistere stufoase ca o pădure întunecoasă, Jeanne se lăsă să cadă pe o canapea şi începu să suspine...

Ca apoi să se întindă pe canapea : incapabilă să reziste mult timp oboselii fizice şi psihice, ca şi presiunii morale, închise ochii poate leşinată, poate adormită.

Oricum, dacă ar fi leşinat, somnul urma firesc leşinului şi va rămîne cufundată în această toropeală pînă spre orele patru ale după amiezii.

Oră la care, cu ochii încă închişi, i se păru că aude paşii uşori şi rapizi ai unei femei care venea şi pleca. Auzi zgomotul veselei care era aranjată pe o masă, clinchetul vesel al paharelor ciocnite.

Crezu că visează !

— Suzon, murmură ea, tu eşti ?...

I se părea că n-a părăsit casa de sub copaci şi că cea pe care o auzea era subreta ei.

Deschise ochii. Spre marea sa disperare, nu era Suzon. Şi nici nu era în casa de sub copaci...

Brusc, se trezi la realitate.

Femeia pe care o auzise era o frumoasă subretă care aşeza masa în sufragerie.

Jeanne se ridică. Subreta o auzi, se întoarse spre ea, surîzîndu-i drăguţ şi spunîndu-i :

— Cred că doamna s-a odihnit bine...

— Cine sînteţi ? o întrebă Jeanne.

— Cum ! doamna nu mă recunoaşte ? Doamna nu s-a trezit încă bine dacă n-o recunoaşte pe Suzon, fidela ei subretă.

Jeanne fu scuturată de un frison. Avea un nou motiv de spaimă.

Se pare că doreau să o aducă în pragul nebuniei !...

Cu toate astea se ţinu bine şi, aruncîndu-i o privire dispreţuitoare subretei, îi spuse :

— Recunosc că nu sînteţi Suzon, fie şi numai pentru faptul că Suzon nu ar fi acceptat să fie un călău !

Necunoscuta tuşi uşor, ca şi cînd ar fi fost stînjenită.

Apoi spuse :

— Pot s-o asigur pe doamna că mă numesc Suzon. În plus, pot să-i spun că nu sînt aici pe post de călău, ci pur şi simplu pentru a o servi. Aşa că, dacă doamnei îi este foame...

Făcu un gest larg spre masa aşezată cum o cereau regulile etichetei.

Era chiar masa unde cinase faţă în faţă cu cavalerul !

— Dar vreţi să mă păstraţi ca prizonieră în această casă ! ţipă Jeanne tremurînd.

— Oh ! nu, doamnă... nu sînteţi deloc prizonieră ! spuse subreta cu acelaşi zîmbet subţire. Doamna mă poate crede...

— În acest caz, pot ieşi ?... Pot pleca, deci ?...

— Astăzi nu, doamnă !... Există un pericol dacă doamna ar pleca astăzi... Doamna ar face mai bine să nu se mai agite și să se așeze la masă.

Jeanne nu răspunse acestei invitații.

Dar se duse iute spre subretă și-i prinse mîinile în ale ei :

— Deci, te numești Suzon ?...

— Da, doamnă...

— Ei bine ? Suzon, ascultă-mă... Vrei...

Se opri pentru a-și opri bătăile inimii.

— Sînt întotdeauna dispusă să fac tot ceea ce ar putea fi pe placul doamnei, răspunse subreta.

— Vrei să cîștigi douăzeci de mii de livre ? întrebă Jeanne pe neașteptate.

— Dumnezeule, dacă vreau ? O fată sărmană ca mine !... Doamnă, spuneți-mi repede ce trebuie să fac !...

— Simplu, deschide-mi ușa !

— Oh ! exclamă subreta cu regret, doamna rîde de mine !

— Cincizeci de mii de livre ! făcu Jeanne.

— Ce nefericire, Dumnezeule mare, ce păcat că nu pot !

— O sută de mii de livre !...

— Dar, doamnă, îmi oferiți un milion pe care nu-l pot cîștiga !

— De ce ? Oh ! de ce ?...

— Păi... pentru că sînt închisă împreună cu doamna, de asta !

— Doamnă, încetați să mai încercați a o corupe. Suzon e incoruptibilă !

Cuvintele fuseseră pronunțate de o voce care venea din spatele Jeannei, pe un ton calm și rece.

Jeanne se întoarse cu o mișcare energică. Și văzu un bărbat care o privea țintă, cu o atenție îngăduitoare și politicoasă.

La vederea bărbatului, Jeanne făcu o mișcare care trăda o profundă spaimă.

Nu-l văzuse și nici nu-l auzise intrînd pe bărbatul ce-i vorbea atît de rece !

Cine era bărbatul ?...

Jeanne îl examină cu spaimă și uimire, în timp ce el schiță un gest scurt spre Suzon, sau spre cea care pretindea a se numi așa.

Subreta dispăru imediat într-o cameră vecină, închizînd ușa în spatele ei.

Bărbatul, între două vîrste, avea o figură gravă și mîndră. Purta cu o deosebită eleganță somptuosul costum al seniorilor din acei ani.

Spada sa de paradă avea mînerul bătut cu diamante.

Purta pălăria sub braț și, după ce subreta dispăru din cameră, se înclină respectuos.

Bărbatul care apărea atît de misterios în existența Jeannei era omniprezentul domn Jacques.

Nu mai avea fizionomia aceea modestă și chiar umilă ce se potrivea atît de bine cu veșmintele sale burgheze.

Cînd sfîrși examinarea necunoscutului intrat atît de misterios, Jeanne, chiar dacă nu se simțea liniștită, își mai potolise din acea spaimă care o paralizase la început...

— Cine sînteți, domnule ? întrebă ea cu acea armonioasă demnitate care-i venea atît de bine.

— Doamnă, zise domnul Jacques, numele meu nu are mare importanță în clipa de față. Mai important e ca dumneavoastră să fiți liniștită în privința intențiilor mele. Avem de discutat, doamnă, și aș dori ca dumneavoastră să-mi faceți onoarea de a mă asculta și de a-mi răspunde liberă de orice constrîngeri și de orice temeri... și mai ales cu imparțialitate...

— Totuși, domnule, mă văd prizonieră aici, în dispreț total al legii și al oricăror obiceiuri !...

— Am să vă răspund și la aceste lucruri, doamnă, și sper că răspunsul nu mă va dezonora... Dar, vă implor, s-o luăm metodic. Dacă credeți ce v-am spus, și pentru a dobîndi acea libertate a spiritului de care tocmai am vorbit, ar fi poate mai bine dacă ați binevoi să mîncați ceva... Nu ați mîncat nimic din noaptea trecută, iar foamea nu este un sfetnic bun pentru spiritul unei tinere și delicate femei... chiar și atunci cînd acea femeie are curajul și spiritul pe care toată lumea le admiră la doamna d'Etioles... Îmi permiteți s-o chem pe subretă ?

— Inutil, domnule, spuse Jeanne, scuturînd din cap.

— Înmuiați cel puțin acești biscuiți în aceste două degete de vin de Spania.

În timpul acesta, cu o eleganță desăvîrșită, domnul Jacques turnă cu mîna lui întunecatele rubine lichide ale unui vin generos într-un pahar de cristal pe care-l întinse Jeannei, împreună cu o farfurioară cu biscuiți.

Jeanne refuză farfurioara, dar luă paharul, pe care-l goli dintr-o înghiţitură.

Efectul fu aproape instantaneu şi benefic, dovadă că obrajii ei palizi prinseră puţină culoare.

— Sînt gata să vă ascult şi să vă răspund.

— Voi începe deci prin a mă scuza, doamnă, pentru penibila nevoie care mă obligă să vă ţin aici împotriva voinţei dumneavoastră. Mă veţi putea ierta vreodată ? Poate... dacă într-o bună zi veţi afla cine sînt şi în numele căror auguste interese acţionez... În orice caz ţin să vă dau asigurarea formală că nu numai că nu vă voi face nici un rău, dar chiar că veţi fi liberă peste puţin timp.

— Domnule, aştept să-mi explicaţi pentru care motiv m-aţi sechestrat. Nu ştiu dacă vă voi ierta vreodată. Nu cred... dar aş vrea cel puţin să am o explicaţie.

— Explicaţia e simplă, dar şi foarte complicată în acelaşi timp. De asemenea îndrăznesc să vă implor să trecem peste anumite obscurităţi sau să le supliniţi cu inteligenţa voastră vie. Vă spuneam că reprezint interese foarte grave... Deşi sînt convins că n-aţi făcut-o conştient, cu o tenacitate care nu o dată m-a adus în pragul disperării, v-aţi pus în calea intereselor mele...

Domnul Jacques păstră cîteva clipe tăcerea. Părea a fi emoţionat.

„Care erau acele grave interese de care vorbea ?"

Jeanne se întreba cu teamă şi printr-o ciudată asociaţie de idei persoana regelui îi apăru în faţa ochilor.

Imediat se gîndi la d'Assas... la misiunea pe care o acceptase cu atîta noblețe.

D'Assas nu se mai întorsese !...

Ajunsese pînă la rege ? Fusese oprit pe drum de oamenii celui care se afla acum în faţa ei ?

Hotărî să afle cu orice preţ şi imediat.

— O clipă, domnule ! spuse ea în momentul în care domnul Jacques se pregătea să-şi continue spusele.

— Vorbiţi, doamnă... voi fi foarte fericit să vă răspund, dacă am s-o pot face !

— Puteţi... fără îndoială că puteţi... Eu am venit aici noaptea trecută însoţită de un tînăr...

— Domnul cavaler d'Assas, zise liniştit domnul Jacques.

Şi pe faţa lui nu apăru nici măcar umbra unui surîs ce ar fi putut sublinia ceea ce ar fi putut fi scandalos în acest eveniment.

Căci, mă rog !... Doamna d'Etioles şi cavalerul d'Assas petrecuseră noaptea împreună.

— Despre el e vorba ! exclamă Jeanne cu o bucurie care-l făcu să tresară pe interlocutorul ei.

— Vă interesează în mod deosebit acest tînăr ? o întrebă el foarte prompt.

— Da, răspunse simplu Jeanne. Mă interesează în primul rînd ca persoană şi apoi pentru misiunea pe care a jurat s-o ducă la bun sfîrşit...

— O misiune ! exclamă domnul Jacques pălind. I-aţi dat o misiune domnului d'Assas ?

— Da ! răspunse Jeanne surprinsă de alternarea pe care o descoperise în vocea interlocutorului ei.

Apoi, părînd că-şi recăpătase sîngele-rece, reveni la Jeanne.

— Despre ce misiune e vorba, doamnă ?... Trebuie s-o ştiu cu orice preţ !...

Jeanne era o diplomată înnăscută : înţelese perfect că bărbatul pe care-l avea în faţă era obişnuit cu dificila şi profunda ştiinţă a disimulării. Citise pe chipul lui voinţa de nezdruncinat de a nu se lăsa pătruns... ghicit.

Şi cu toate acestea necunoscutul lăsase să-i scape semne de agitaţie şi aproape de teamă.

Deci era foarte grav pentru el faptul că d'Assas avea o misiune de îndeplinit !...

O misiune din partea ei !...

Jeanne simţea că acolo era cheia misterului.

Şi, ca un adevărat diplomat, hotărî să spună adevărul. Căci nimic nu e mai descumpănitor în astfel de ocazii decît adevărul spus fără părtinire...

— Domnule, spuse ea, nu vă cunosc. Singurul lucru pe care-l cunosc despre dumneavoastră este că-mi sînteţi temnicer, în ciuda tuturor legilor. Am motive să cred că noi vom fi, mai devreme sau mai tîrziu, duşmani pe faţă şi mai cred că şi pînă acum am fost duşmani, în secret. Cu toate astea îmi cereţi o dovadă de încredere.

— În interesul vostru, zise domnul Jacques. Să zicem, dacă vă place mai mult aşa, că ar fi în interesul meu ; dar vă jur că în clipa aceasta interesul meu este subordo-

nat interesului vostru... Vorbiți deci deschis dacă nu vreți să li se întîmple mari nenorociri cavalerului d'Assas și multor altora.

Jeanne tremura.

Altora !... Despre rege era vorba, fără îndoială !...

— Voi fi cinstită, zise ea. În aceste ultime zile am locuit într-o casă ce se adăpostește sub niște copaci uriași, în partea dreaptă a castelului.

Domnul Jacques închise ochii, fie pentru a se reculege, fie pentru a pune un voal pe gîndurile sale.

— În această casă, continuă Jeanne, am fost prevenită de faptul că se pune la cale o cursă împotriva... unei persoane... la care eu țin foarte mult... fie... mai mult ca la viața mea !...

Domnul Jacques își deschise lent pleoapele, îi aruncă o privire scurtă Jeannei, apoi le închise la loc, întrebîndu-se :

„Pe rege îl iubește ? Sau pe d'Assas ? Sau pe amîndoi ?"

— Pentru a salva persoana de care v-am vorbit, reluă Jeanne, am fost nevoită să plec din această casă... Afară l-am întîlnit pe domnul cavaler d'Assas care m-a condus aici... Iar cursa consta în cele ce vă voi spune acum... Persoana de care v-am vorbit... trebuia atrasă... în casa de care v-am vorbit, sub pretextul de a mă vedea. Trebuia deci s-o previn cît mai repede că nu mă mai aflam în acea casă ; este sarcina pe care a binevoit să și-o asume domnul d'Assas.

Domnul Jacques tresări de mirare și, de ce nu, poate și de admirație.

— D'Assas s-a însărcinat cu asta ? întrebă el.

— Da, domnule.

— D'Assas și-a luat răspunderea să-l salveze... pe Ludovic al XV-lea ?...

Jeanne se sumeți brusc :

— Cine v-a spus că e vorba de rege ? întrebă ea sacadat.

Domnul Jacques ridică din umeri.

— Copila mea, zise el surîzînd, cunosc toată istoria cu casa de sub copaci... Dar asta nu are nici o importanță... Deci, pe cavalerul d'Assas l-ați trimis la rege ?... Și el a acceptat ?...

— Da ! spuse doamna d'Etioles.

Domnul Jacques rămase pe gînduri cîteva minute.

„Deci e adevărat că iubirea e capabilă de acte de eroism ? se întrebă el, scoțînd un lung suspin. Ah ! copiii ăștia doi îmi dau mai multă bătaie de cap decît un întreg regiment de miniștri cu hachițele lor !"

— Domnule, reluă după un timp Jeanne, cu o voce tremurătoare, vă voi considera absolvit de răul ce mi l-ați făcut, dacă-mi veți spune, dacă-mi veți confirma că domnul d'Assas l-a văzut pe rege... dacă a reușit să-l avertizeze !

— Deci îl iubiți pe acest rege ?...

— Din tot sufletul, spuse simplu Jeanne.

— Perfect, doamnă, liniștiți-vă ! În acest moment nu știu încă dacă domnul d'Assas a reușit să-l vadă pe rege. Dar vă pot jura pe Cristos, și vă pot spune că am făcut extrem de rar astfel de jurăminte, că pe rege nu-l paște nici un fel de pericol.

— Regele nu-i în pericol ! exclamă Jeanne, tremurînd de bucurie.

— Mai mult ca sigur ! chiar dacă se va întoarce în casa pe care ați părăsit-o !

— Oh ! murmură Jeanne, prinzîndu-și fruntea în palme, ce vrea să însemne asta !

— Asta înseamnă, copila mea, că a existat și există cu adevărat o capcană ; numai că ea este îndreptată nu împotriva regelui, ci împotriva voastră !...

— Împotriva mea ! Cine are deci interes...

— Îl iubiți pe rege, nu-i așa ?

— Din tot sufletul, doar v-am mai spus !

— Ei bine, n-ar putea exista și o altă femeie care să-l iubească la fel ?...

— O altă femeie ! murmură Jeanne, pălind, cu inima strînsă, în timp ce domnul Jacques o privea cu atenție.

— Și dacă o alta împărtășește aceleași sentimente ca și voi, reluă domnul Jacques, da, și dacă această femeie, fiind mai hotărîtă, mai îndrăzneață, mai voluntară, decisă la orice, a ales calea cea mai grea, aceea de a vi se substitui ! Și dacă ea a reușit să cumpere cu bani grei cinstea servitoarei voastre Suzon ! Și dacă ea s-a prezentat a fi doamna d'Etioles ! ?

Jeanne scoase un țipăt teribil.

— Imposibil !... oh ! imposibil !... Ar fi imposibil !...

— Dacă această femeie, încheie domnul Jacques, vă va fi convins să fugiţi !... Şi dacă, liniştită, l-a aşteptat pe rege !...

— Îngrozitor !... Îngrozitor !... bîigui Jeanne.

— Chiar mai mult ! continuă domnul Jacques, prinzîndu-i mîinile în ale sale, femeia aceasta l-a prevenit pe rege că-l aşteptaţi !...

— Oh ! simt că-mi pierd capul !...

— Şi regele, regele ! continuă domnul Jacques, strîngîndu-i mîinile, regele s-a dus acolo, crezînd că vă găseşte pe voi ! La început Ludovic al XV-lea s-a supărat, văzîndu-se înşelat !... Apoi...

— Terminaţi ! strigă nefericita femeie.

— Apoi, văzînd femeia superbă, tandră, drăgăstoasă... a iertat... şi şi-a petrecut noaptea în braţele ei... noaptea pe care voi v-aţi petrecut-o încercînd să găsiţi o cale pentru a-l salva !

— Imposibil ! credeţi-mă, e imposibil !

— Şi de ce ar fi imposibil ?

— Pentru că regele mă iubeşte ! strigă Jeanne, foarte emoţionată, roşie mai mult din pricina strigătului decît din pricina iubirii mărturisite, frumoasă în încrederea şi puritatea ei sufletească.

Domnul Jacques păru să ezite cîteva minute. Poate simţea într-un fel un regret că trebuia să zdrobească acel giuvaer care era inima Jeannei.

Teribila şi nemiloasa politică, al cărui slujitor era, a fost mai puternică decît sentimentele creştineşti ale unui slujitor al Domnului, căci reluă :

— Deci nu mă credeţi cînd vă spun că regele şi-a petrecut noaptea în casa aceea ?

— Nu, nu !... aş prefera să cred mai degrabă în propria-mi decădere !

— Aşadar, chiar în ciuda evidenţelor, nu veţi crede nici că se va întoarce acolo, cu toate că a fost avertizat de domnul cavaler d'Assas că ar fi ameninţat de un pericol în acel loc ! Ei bine, copila mea, aşteptaţi pînă diseară... e vorba de cîteva ore... Mă oblig să vă conving de faptul că regele nu numai că nu vă iubeşte, dar şi că o iubeşte pe cea care v-a luat locul... contesa du Barry !...

Rostind aceste cuvinte, domnul Jacques, lăsînd-o pe Jeanne împietrită, dispăru din cameră ca prin farmec.

Jeanne rămase cîteva secunde ca şi leşinată, abia mai respirînd.

„Oh ! murmură ea revenindu-şi, trebuie ca acest om să vorbească !... să spună tot ce ştie !... Regele nu mă iubeşte !... Această femeie, această Julie... e contesa du Barry !... Haida de !... Ştiu eu cum să fac să-mi spună tot adevărul !"

Alergă spre camera unde credea că a dispărut necunoscutul.

Nu văzu pe nimeni !...

Căută prin tot apartamentul.

Domnul Jacques dispăruse !...

* * * * * * * * * * * * *

Domnul Jacques, cum bine aţi înţeles, nu era chiar o fantomă, care să se poată pierde în peisaj, trecînd prin ziduri ; explicaţia era mult mai simplă : ca mai toate casele din acele vremuri agitate, şi cu atît mai mult casa unui personaj cu preocupări mai puţin ortodoxe, avea pasaje secrete protejate de ziduri false, cu intrări şi ieşiri care se închideau ermetic.

La două ore după discuţia cu Jeanne, care-l hotărîse să meargă pînă la capăt, domnul Jacques ştia trei lucruri extrem de importante :

Primul era că d'Assas reuşise să ajungă la rege.

Al doilea, urmare firească a celui dintîi, că d'Assas fusese arestat.

Al treilea, că regele era perfect hotărît să se întoarcă la casa de sub copaci.

Şi îşi luă măsuri în consecinţă.

Spre orele zece ale serii apăru în faţa Jeannei, folosindu-se de aceleaşi treceri misterioase. Aflase de la subretă că tînăra femeie consimţise să mănînce cîte ceva şi că, după aceea, nu făcuse altceva decît să plîngă.

Într-adevăr, o văzu palidă şi cu chipul răvăşit, cu o privire ce părea a cere milostivenie din partea destinului.

O umbră de milă trecu pe faţa domnului Jacques.

Dar, cum am mai spus, era hotărît să meargă pînă la capăt.

— Doamnă, zise el cu blîndeţe, vreţi să mă urmaţi ?

— Sînt gata ! zise Jeanne cu mai multă fermitate decît s-ar fi putut crede în starea în care se afla.

Își îmbrăcă imediat mantoul și își ascunse chipul în capișon. Acest lucru i se păru fără îndoială insuficient domnului Jacques căci îi întinse tinerei femei o mască din catifea neagră, pe care aceasta și-o puse pe figură fără cel mai mic comentariu.

Și el era îmbrăcat cu o mantie largă, de culoare neagră și avea chipul acoperit cu aceeași mască de catifea.

Îi oferi brațul Jeannei, care se sprijini de el.

Cîteva minute mai tîrziu, erau afară. Noaptea de iarnă era geroasă și luminoasă. Cerul era plin de stele și luna, aproape plină, învăluia totul cu o irizare albăstruie.

Jeanne nu scotea un cuvînt.

Ajunseră sub copacii unde se ghicește silueta căsuței care-i aducea aminte de lucruri atît de dureroase.

Domnul Jacques se opri la cincisprezece pași de căsuță, aproape în fața porții, în spatele unui trunchi gros de copac.

Ochii Jeannei se lipiră de poartă...

Acum tremura.

Era scuturată de frisoane convulsive.

În felul acesta se scurse cîtva timp. În jur nu era țipenie. Totul era liniștit. Căsuța se vedea clar în lumina vie a lunii.

— Atenție ! murmură brusc domnul Jacques.

Pe pămîntul înghețat se auzea zgomotul unor pași... Aproape imediat apărură doi bărbați.

— Maiestatea Sa și valetul de cameră ! îi șopti dintr-o suflare domnul Jacques.

Jeanne fu scuturată de un lung frison...

Unul dintre cei doi bărbați se opri, apoi, întorcîndu-se, se pierdu în umbra copacilor.

Celălalt se apropie cu pași hotărîți de ușa casei, ridică ciocanul și lovi de două ori.

Domnul Jacques strînse mîna Jeannei și-i șopti :

— Priviți !... E regele !...

Și se pregăti să o împiedice să scoată un țipăt, fiind gata să-i acopere gura cu palma.

Dar Jeanne nu făcea nici o mișcare.

Numai că își scosese cu un gest mașinal masca.

Ludovic al XV-lea dispăruse în casă. Ușa se închisese.

Iar Jeanne, cu chipul plecat, plîngea... plîngea... frumosul ei vis de iubire pură și castă se prăbușise pentru vecie...

Suferea îngrozitor.

Da ! Era regele !... era Cel Mult Iubit !... El era cel care intrase în casă !...

Îi văzuse pentru o clipă chipul. Dar și dacă nu i l-ar fi văzut, mersul, atitudinea și tot l-ar fi recunoscut pe rege dintr-o mie !...

Se sfîrșise !

Un scîncet de copil bolnav își luă zborul de pe buzele Jeannei.

— Acum v-ați convins ?

— Luați-mă de aici ! bîigui ea, oh ! luați-mă... nu mai pot suporta !...

— Veniți !... Avem de vorbit !...

Îi întinse brațul. Jeanne vru să-l urmeze...

Dar în acea clipă simți că puterea o părăsește... că-i fuge pămîntul de sub picioare... și, ridicînd spre necunoscutul care-i făcuse atît de mult rău privirea dureroasă a căprioarei în fața casapului, leșină în brațele lui...

Domnul Jacques scoase din sîn un fluier și lansă o chemare discretă...

Cîteva clipe mai tîrziu, o trăsură ce stătuse ascunsă sub copaci, la vreo sută de pași de ei, își făcu apariția în tăcere...

Domnul Jacques o urcă în trăsură pe Jeanne, care era cufundată în leșin, după care urcă și el....

La o jumătate de oră după scena descrisă mai sus, Jeanne se odihnea într-un pat uriaș... în fundul misteriosului pavilion al casei de pe străduța Rezervoarelor.

Lîngă ea veghea subreta.

Iar la cîțiva pași de pat, pe o măsuță, domnul Jacques pregătea cu grijă o poțiune calmantă.

Nefericita tînără femeie avea febră...

Delira... cuvinte fără șir își luau zborul de pe buzele ei arse de febră.

Iar din spatele pleoapelor închise lacrimile continuau să curgă pe chipul ei împurpurat.

CAPITOLUL IV

SUFLET DE POET

Să lăsăm acum aceste diverse personaje în situaţiile respective în care au fost puse : adică regele şi Juliette Béçu — falsa contesă du Barry — să-şi continue duetul amoros atît de straniu început ; să-l lăsăm pe cavalerul d'Assas să-şi rumege nefericirile în arestul castelului Versailles ; contele du Barry, ieşit din somnul său cataleptic, să-şi stoarcă creierii încercînd să-şi amintească ce i se întîmplase ; Jeanne să lupte împotriva delirului, iar pe domnul Jacques, aşteptînd la căpătîiul ei, să-şi continue opera...

Şi să-l rugăm pe cititor să binevoiască a ne însoţi la Paris unde faptele şi gesturile diverselor altor personaje pe care cititorul nu le-a uitat, fără îndoială, şi care ne vor solicita în continuare atenţia : vom vorbi deci de domnul de Tournehem, de Henri d'Etioles, de Damiens, de Héloïse Poisson...

Fără să-i uităm pe cei doi nedespărţiţi amici, care răspund la numele de Crébillon şi Noé Poisson.

Şi dacă binevoitorul cititor consimte, tocmai la aceşti doi demni pilangii ne vom opri pentru moment.

Deci, ce se întîmplase cu Noé Poisson şi Crébillon după răpirea Jeannei ?

În timp ce trăsura, ce-o ducea pe doamna d'Etioles în trapul viguros al celor doi cai bine hrăniţi, dispărea pe drumul spre Versailles, Noé Poisson, palid, dar mîndru de a fi dat o mînă de ajutor la salvarea aceleia pe care o numea fiica sa, îi zise amicului său Crébillon :

— Iat-o salvată !... Uf !... Dar ştiu că am tras o spaimă !...

Poetul murmurase :

— Salvată ? Cine ştie ?...

Apoi se întorsese în mansarda lui după ce-i strînsese mîna amicului Poisson.

Acesta din urmă, calm şi liniştit ca un zeu al serenităţii, o luase din loc spre locuinţa sa.

Timp de cîteva zile, domnul Noé rămase în repaos în culcuşul său din strada Huchette ; mai avea bani, deci avea ce bea. Dar cînd ajunse la fundul pungii, îşi aminti brusc că pe undeva avea şi o soţie, scumpa şi blînda sa Héloïse, care-l va cicăli poate mai mult decît se cuvine, dar care va consimţi totuşi să-i umple punga acum goală şi tristă, ceea ce-i va permite să-şi potolească setea care-i dădea tîrcoale şi care, potrivit principiului cui pe cui se scoate, i-ar fi redat judecata lui cea sănătoasă. Într-adevăr, Noé treaz era un non-sens, nu se simţea în largul lui şi era măcinat de gînduri negre în aşa hal încît începea să se teamă foarte tare pentru sănătatea sa.

Unde mai pui că nu-l mai văzuse pe Crébillon şi poetul îi lipsea. Şi apoi... n-ar fi trebuit să primească felicitările soţiei sale ? Dacă fiica ei Jeanne era încă în viaţă, nu i se datora lui, Noé Poisson, inteligenţei sale, spiritului de iniţiativă, acţiunii lui, pe care ar trebui să le admire ?

Şi toate astea nu meritau oare o recompensă ? Şi ce recompensă mai frumoasă putea găsi decît cîţiva ludovici de aur bătuţi cu efigia Celui Mult Iubit ? sau , în lipsa lor, cîţiva scuzi ?

Şi dacă Héloïse, acra sa jumătate, se va arăta reticentă, sau zgîrcită, el, Noé, se va duce să-i caute pe domnii de Tournehem sau d'Etioles, ce dracu' ! tatăl şi soţul Jeannei nu-i vor refuza cu siguranţă oarecari recompense băneşti acestui bun domn Noé care a salvat pe fiica unuia şi pe soţia celuilalt.

Acestea au fost socotelile jupînului Poisson în clipa în care a văzut că nu mai are para chioară în pungă.

Părăsi deci culcuşul din strada Huchette şi, fără să se clatine, fiind în post, se duse întins spre cheiul Augustinilor, adică spre palatul d'Etioles, unde îşi avea domiciliul Héloïse.

Îşi făcu o intrare pe care şi-o dorea impozantă şi maiestuoasă, dar care n-o împiedică pe matroană să-i facă o primire mai degrabă respingătoare. Héloïse, după dispariţia Jeannei, stătuse ca pe jar. Îşi imaginase tot felul de minuni, ghicind în parte ce se întîmplase, dar nereuşind să ajungă la o concluzie fermă.

— Iată-te, strigă ea, beţivule, burdihan cu vin ! Pe unde-mi umbli, secătură ? Ţi-ai băut toţi banii şi vii să-mi ceri alţii, hahaleră ?

Noé îşi îndesă nasul cu tutun de prizat, se sumeţi, îşi suflă pieptul şi-i răspunse foarte calm :

— Aşa e, am băut toţi banii pe care-i aveam ; dar trebuie să ştiţi, doamnă, că aşa beţiv cum sînt, îmi daţi consideraţie, aş spune chiar mai mult, respect...

— Ptiu !... mormăi Héloïse, trebuie să fii pe stomacul gol ca să spui astfel de tîmpenii !

— Da, sînt pe stomacul gol, mărturisi trist Noé, cu toate astea ştiu ce spun, dulceaţa mea, şi-mi menţin cele spuse. Căci pînă la urmă, nu tu ai scos-o pe iubita noastră fiică, Jeanne, din ghearele primejdiei ce-o pîndea.

Héloïse tresări... Va afla în sfîrşit ce se întîmplase...

— Un pericol ? întrebă ea cu voce tremurată. Jeanne ?... Ce vrei să spui ?

— E foarte simplu : se pare că Jeanne avea duşmani care îi doreau moartea şi dacă acum e în afară de orice pericol, asta mi se datoreşte mie, Noé Poisson, tatăl ei. Poftim !

— Jeanne avea duşmani !... Cine ţi-a spus asta ?... Hai, vorbeşte !

— Cine ?... Domnul Berryer în persoană, un personaj demn de toată stima, doamnă !

— Ţi-a spus domnul Berryer ?... „Oh oh ! îşi zicea în gînd matroana, ce vrea să însemne asta ? Şi de ce dracu' se amestecă în afacerea asta Berryer ?"

Apoi adăugă, pentru urechile lui Noé :

— Şi tu ai salvat-o pe Jeanne ?... Hai, povesteşte-mi.

— Eu însumi, aici prezent, răspunse beţivul, cu o modestie plină de lăudăroşenie.

— Cum ? Hai, povesteşte, nu mai aştepta să-ţi scot eu vorbele din gură cu cleştele. Şi nu uita nici cel mai mic detaliu, dacă vrei să-ţi umplu punga !

Drept pentru care Noé îi povesti nevestei sale toată tărăşenia de-a fir a păr, neuitînd să insiste asupra rolului pe care îl jucase el, onorabilul domn Noé, în toată această aventură a Jeannei.

Domnul nostru pilangiu îşi făcea socoteala că, cu cît va da mai mare importanţă rolului jucat de el în toată această tărăşenie, cu atît mai consistentă va fi suma pe care spera s-o smulgă nevestei sale.

Héloïse Poisson era o intrigantă total lipsită de scrupule, care investise în Jeanne ambiţii nemăsurate ; urmărea cu tenacitate un scop misterios, dar perfect definit.

Este adevărat că nu mai ştia nimic de la vizita pe care o făcuse ghicitoarei în cărţi, căreia îi dăduse toate informaţiile privitoare la Jeanne, sugerîndu-i şi unele din răspunsuri.

E adevărat că bătuse degeaba Parisul în lung şi în lat.

Dar acum ea reflecta la cele întîmplate şi acolo, unde imbecilul său soţ nu văzuse nimic, ea citea ca într-o carte deschisă.

Urmărea în gînd tot complotul căruia Noé îi dăduse inconştient o mînă de ajutor.

Şi subliniind cele aflate din povestea lui Noé cu propriile sale informaţii, unele din surse secrete, ajunse la concluzia logică, irefutabilă, că Jeanne a fost pur şi simplu răpită de Berryer în beneficiul regelui.

Şi cine ştie ? — anumite amănunte care-i veneau în minte o făceau să creadă aceasta — dacă nu cumva şi regele i-a dat o mînă de ajutor la reuşita acestei afaceri.

Chiar regele !...

Matroana tresări de bucurie la gîndul acesta.

Jeanne era la Versailles, pentru că regele era tot acolo. Jeanne era la ora aceasta amanta regelui, nu mai încăpea îndoială — îndrăgostiţii sînt toţi la fel, nu-i aşa ? — ascunzîndu-şi fericirea într-un cuibuşor discret.

Jeanne, amanta regelui, iată o poartă deschisă tuturor poftelor şi ea, Héloïse Poisson, avea de gînd să-şi rezerve partea cea mai bună, locul cel mai bun în stranã.

E adevărat că acum Jeanne nu era decît amanta secretă, nemărturisită a regelui, dar, mulţumescu-ţi Ţie, Doamne ! este acolo ! Şi pentru că regele, un timid totuşi, îndrăznise un astfel de lucru va şti ea cum să-l facă să declare publică legătura, iar sfaturile ei o vor ajuta pe fiica sa să devină favorita, căci nu se îndoia nici o clipă că Jeanne n-ar fi cedat regelui...

Bucuria şi orgoliul sufocînd-o, lăsă să-i scape secretul şi-l făcu părtaş pe un Noé satisfăcut, cu ochii mari de uimire la ceea ce credea ea că va fi adevărul.

— Poisson, prietene, adăugă ea în chip de încheiere, viitorul nostru e de acum asigurat.

— Regele !... a fost regele !... murmura Noé, iar eu l-am ajutat !

— Fără îndoială că da ! încuviință matroana.

— Pe cinstea mea ! iată ceva ce-i va face mare plăcere lui Crébillon, își zicea Noé, trebuie să dau o fugă să-i spun vestea cea mare.

Și, cu acea inconștiență a beților, Noé, care în fond nu era un om rău, numai că avea mintea confuză și sufletul cam zdrențuit, Noé, care nu avea în nici un fel sensul lui fas et nefas, exclamă :

— E foarte bine pentru noi, căci acum sper că nu-mi vei refuza cîțiva ludovici amărîți.

Era Noé întreg în aceste cuvinte.

Héloïse se arătă generoasă de această dată.

— Poftim, zise ea, ia-i și, mai ales, nu sufla nici un cuvînt despre cele ce-am vorbit noi doi !

Și matroana îi întinse soțului său o pungă dolofană pe care acesta o făcu iute pierdută în vastele-i buzunare.

Obținînd ce-și dorea, Noé o șterse rapid fără ca soția sa, absorbită de visele-i de mărire, să-l mai poată reține.

Ajuns în stradă, cîntări voios punga în palmă.

„He ! he ! își zise el cu evidentă satisfacție, iată cu ce voi putea să-i ofer o groază de sticle cu vin de Anjou bunului meu prieten... Nici un cuvînt nimănui... fie ! Dar Crébillon sînt eu... iar eu sînt Crébillon..."

Noé nu avea suflet rău, căci, în bucuria sa, nu încetase să se gîndească la poetul spre al cărui domiciliu se îndrepta cu pași iuți.

Transpirînd și pufăind ca o focă, ajunse la răspîntia Buci și începu ascensiunea celor trei etaje pînă la mansarda poetului, cu iuțeala pe care i-o permiteau piciorușele lui scurte și polobocul ce-i ținea loc de pîntec.

Noé intră ca o furtună în hulubăria amicului său.

Poetul lucra la transcrierea celui de-al patrulea act al piesei sale *Catilina*.

La vederea noului venit, chipul lui Crébillon se lumină ; lăsă pana, dădu manuscrisul la o parte și exclamă :

— Tu ești, Poisson ! Mi-ai adus bani ?

— Bani ? Care va să zică așa ! făcu pîntecosul omuleț, strălucind.

— Atunci ce dracu' cauți aici ?

Fără să ia în seamă această frază puțin ospitalieră, care i-ar fi putut întuneca bucuria, Noé continuă :

— Nu bani, bunul meu prieten, aur ! Atîția cîți ai să vrei, atîția cîți vom putea bea... Aur strălucitor și frumos sunător !...

Zicînd acestea, îi arătă punga primită de la soția sa, pungă pe care o goli pe masă.

— Oh ! oh ! făcu simplu Crébillon, cu ochii ieșiți din orbite.

— O sută, două sute, patru sute, cinci sute de livre, numără voios Noé Poisson, două sute cincizeci de livre de fiecare, adăugă el făcînd două grămăjoare, egale.

— Oh ! oh ! repeta poetul. Trebuie să deschidem ușile și ferestrele !

— De ce ? întrebă naiv Poisson.

— Să lăsăm să intre Pactolul care mi se pare că vrea să curgă pe aici.

— Nu-l cunosc pe acest... gentilom.

— Pactolul nu-i nici gentilom, nici burghez, zise grav Crébillon... Pactolul, Noé, era un fluviu care ducea la vale aur și care uneori, foarte rar, ce-i drept, își schimba cursul pentru a-i vizita pe poeți... Salut, Pactole, rege al fluviilor !...

Spunînd acestea, Crébillon înhață partea sa de scuzi și de ludovici.

— Acum, reluă el, povestește-mi de unde vine tot acest aur ; explică-mi ce-ai vrut să spui cu cuvintele : „Atîția cîți vei vrea, atîta vom putea bea", sau, mai degrabă, așteaptă, explicațiile tale vor fi, fără îndoială, lungi și laborioase, iar gîtlejul îți e uscat, te cunosc eu, așa că nu vei scoate o vorbuliță ; nu spune nimic, mă duc să cumpăr cîteva sticluțe cu șampanie.

Și Crébillon se repezi spre ușă.

Dar Noé, foarte neliniștit, îi și strigă :

— Șampanie ! Ingratule ! Iată de ce era la el regele fluviilor !... Vin de Anjou, Crébillon, vin de Anjou !

— Să mă ia dracu' dacă am să mă ating măcar cu un deget de acest ignobil lichid ! răspunse Crébillon.

„Și va face așa cum spune, își zise Poisson, deci va bea singur ?... Nu ! mă duc și eu cu el".

Și Noé se rostogoli pe scară, urmîndu-l pe Crébillon.

După cîteva minute cei doi siamezi urcau scările încărcați, unul cu un coș cu sticle de șampanie, celălalt cu un coș identic, dar plin cu sticle cu vin de Anjou, apoi, după ce se instalară la masă, fiecare cu sticla în față și paharul plin :

— Așa mai merge ! exclamă Crébillon, hai, acum te ascult.

Și poetul, confortabil instalat în fotoliul său preferat, contempla cu ochi de îndrăgostit spuma ușoară ce fierbea în pahar, umplîndu-și conștiincios pipa cu tutun.

Căci profitase de ocazie pentru a se aproviziona și cu tutun, folosind cum trebuie banii datorați generozității amicului său.

Noé își începu povestea cam așa :

— Ți-am spus, Crébillon, că vom avea bani după pofta inimii.

— De auzit, am auzit eu bine... dar cum ?... Mi-ai găsit un editor generos ?

— Nu, zise Poisson, am găsit ceva mai bun : tu ai crezut, ca și mine, că am salvat-o pe Jeanne de un mare pericol ?

— Doamna d'Etioles ?... Bineînțeles ! Doar tu mi-ai spus...

— Ei bine ! Ne-am înșelat.

— Glumești ? exclamă Crébillon, care se pregătea să-și aprindă pipa.

— Jeanne nu era pîndită de nici un pericol... din contră, reluă Poisson.

— Ce e cu tot misterul ăsta ?... Ai de gînd să te explici ? întrebă poetul care, cu sprîncenele încruntate, reflecta cu un început de neliniște.

— Iată ce-i ! S-ar părea că un senior, un foarte mare senior — și Noé își coborî vocea aproape în șoaptă — foarte îndrăgostit de Jeanne, n-a putut găsi alt mijloc de a se apropia de ea așa încît a răpit-o, pur și simplu, mulțumită ajutorului nostru...

— Toate bune ! repetă mașinal Crébillon, absorbit de gîndurile sale în așa hal, încît lăsă paharul pe masă fără să se atingă de el.

— Și mulțumită nouă, insistă Noé.

— Un mare senior ? zice Crébillon... Ia să vedem. Cum spuneai ?

— Spuneam : un foarte mare senior !... poți să mă crezi !

— Un foarte mare senior pentru care locotenentul general de poliție se deranjează în persoană !... Acest foarte mare senior n-o fi cumva...

— Regele, da, Crébillon. Însuși regele !

— Regele ! Drace ! exclamă Crébillon care păli și-și lăsă pipa încă neaprinsă, pe masă. Și tu spui că regele a răpit-o pe doamna d'Etioles...

— Mulțumită nouă, repetă Noé.

— Mi-ai mai spus, zise Crébillon, din ce în ce mai rece. Dar de ce a răpit-o regele pe doamna d'Etioles... mulțumită nouă ? se grăbi el să adauge, văzînd că Poisson se pregătea să repete pentru a treia oară aceeași frază, la care părea că ține foarte mult.

— Ți-am mai spus că regele era îndrăgostit de doamna d'Etioles.

— Așa încît ?... Hai, zi-i pînă la capăt, tată denaturat !...

— Așa încît, acum Jeanne este amanta regelui ! făcu Noé cu orgolioasa inconștiență a bețivului.

— Amanta regelui ? Ai spus : amanta regelui ?

— Da ! Știu... regele se ferește... Dar, ți-am mai spus, e foarte prins. Jeanne este deosebit de frumoasă, este abilă, inteligentă și doamna Poisson speră, crede că, grație sfaturilor sale, regele își va declara deschis pasiunea iar Jeanne va fi peste puțin timp...

— Regina Franței ? întrebă ironic poetul.

— Oh ! nu, zise cu modestie Noé, numai favorită.

— Aha ! asta crede scumpa doamnă Poisson, draga de ea... ce mamă bună !

— E sigur că așa va fi ! Sper că ai înțeles că în aceste condiții vom avea asigurate bunăvoința regelui și recunoștința Jeannei ; iată-ne deci la adăpost de orice griji. Vom putea cere ce vom vrea ! Ei, ce zici, Crébillon ?

— Da... într-adevăr... putem cere orice... noi, care vom avea asigurată bunăvoința regelui... cum prea bine ai spus, Poisson.

— Tot ce vrem !... repetă Poisson, golind cel de-al șaselea pahar.

Cu un gest disprețuitor Crébillon luă paharul plin aflat în fața lui și-l sparse, aruncîndu-l în cămin ; sticla cu șampanie urmă același drum.

Și cum Noé îl privea neliniștit, poetul se căută prin buzunare, scoase toți banii pe care-i primise din partea amicului său și, cu un gest brutal, îi trînti pe masă, în fața ochilor uimiți ai inconștientului pilangiu...

— Ah ! noi ăștia doi am fost în stare de așa ceva ! strigă furios poetul ; iată o faptă nedemnă pe care n-o voi uita toată viața !

— Tu vorbești ? întrebă Poisson, uluit.

— Da, eu, răspunse Crébillon cu o voce pe care indignarea o făcea să tremure, și-ți spun să-ți iei banii ! Căci prefer să mor de foame, decît să mor de rușine !... Mai bine beau apă, auzi tu, apă ! cuvîntul acesta părea să-i frigă buzele — decît să-mi plătesc vinul cu banii ăștia !

— Apă ?... Tu ?... Crébillon ?... Nu se poate !...

— Da, eu !... Apă ! Apă pînă la sfîrșitul zilelor mele decît să mă știu părtaș la o infamie, și să mai și profit de ea !

— Și eu care credeam că-ți aduc o veste bună ! gemu corpolentul său prieten înspăimîntat.

— O veste bună ! Bravo ! tu chiar nu ai nimic aici ? și poetul se lovi cu pumnul în piept.

— Nu... nu... nu mai înțeleg nimic... bolborosea beți-vanul.

— Drace ! asta se vede bine. Că dacă ai fi înțeles, n-ai fi venit să-mi spui fără pic de rușine asemenea infamii. Dacă mi-aș fi închipuit că ai înțeles ceva, te aruncam pe fereastră fără prea multe fasoane !

— Pe fereastră ! Pe mine ! prietenul tău ! mai ceva ca un frate ! lăcrimă Noé.

— Da, lua-te-ar dracu ! Vii și-mi spui asemenea monstruoase infamii încît dacă n-aș ști că ești inconștient în abjecția ta, te-aș fi străpuns demult cu sabia aia, așa ruginită cum o vezi ; căci ești prea greu și fereastra e prea strîmtă pentru burdihanul tău, nenorocitule !

— Crébillon, tu mă omori cu zile ! De asta am scăpat eu de frînghie și de butuc, ca să mor de mîna ta, eu... prietenul tău !

— Aici nu mai ai prieteni ! Ieși !

— Mă alungi !... Crébillon... ascultă-mă... se milogea Poisson, vărsînd lacrimi adevărate și sincere ; dacă nu te mai am nici pe tine, ce mă fac ? Cu cine mai beau ?...

Crébillon, în fața acestei manifestări naiv-grotești a durerii, aruncă în direcția prietenului său o privire plină de compasiune și, ridicînd din umeri, îi zise :

— Tu chiar ții la prietenia mea ?

— Dacă țin ?... dacă va trebui, sînt gata să beau apă cu tine... Ah !...

O astfel de dovadă de prietenie era oare onorantă pentru Crébillon ? Îl va putea scoate oare pe Poisson din mocirla în care-l condusese beția ?

Rămîne cititorului să judece. Ceea ce e sigur e că poetul se simți emoționat.

— Ei bine ! dacă așa stau lucrurile, zise el, va trebui să mă ajuți să desfacem ce-am făcut, nefericiților de noi ! Nu trebuie ca doamna d'Etioles să fie metresa regelui... cel puțin nu prin voința noastră !

— Fac ce vrei : poruncește, mă voi supune ! îl asigură Poisson cu fermitate.

— Bine, acum lasă-mă să mă gîndesc...

— Crébillon, i se adresă bețivul văzînd că amicul său se potolise.

— Ce e ? Acum ce mai vrei ?

— Dacă fac tot ce zici, îți iei partea ta de bani ?

— Vedem noi mai tîrziu ! Cînd vom repara ce-am stricat ! Cînd aurul acesta nu va mai fi impur ca cel de care vorbește marele Racine.

— Cel puțin accepți să bei din vin ? suspină Poisson. Doar nu vei vrea să bei apă, Crébillon, nu-i așa ?... Apă, gîndește-te, e îngrozitor să faci asta !...

— Într-adevăr, murmură poetul îngrozit la rîndul său.

— Vezi !... Te cutremuri... Promite-mi că n-ai să bei apă.

— Fie, îți promit, zise Crébillon mărinimos, dar ai să faci ce-ți spun ?

— Jur ! Numai să deschizi gura și m-am executat !

— Atunci, strînge banii : poate o să avem nevoie de ei. Și ne-ar putea servi să reparăm răul... Și acum, să mergem la palatul d'Etioles.

— La palatul d'Etioles ! ce să facem acolo ?

— Vei vedea. De acolo, dacă trebuie, vom pleca la Versailles.

— La Versailles ?... Nu te înțeleg !

— Imbecilule ! Unde e regele ?

— La Versailles ! Ia te uită, știi că ai dreptate !

— Acolo trebuie să ajungem : pentru că acolo îl găsim pe rege. Iar doamna d'Etioles trebuie să fie și ea pe acolo. Dar pentru început la palatul d'Etioles !

Și cei doi bărbați, redeveniți prieteni, mai uniți ca niciodată, coborîră braț la braț. Noé scoțînd lungi suspine la gîndul că visele sale de mărire și-au luat zborul, dar consolîndu-se la gîndul că-i rămîne prieten Crébillon... și că nu vor bea apă.

CAPITOLUL V

BANCHERUL ȘI POETUL

Să pătrundem în palatul d'Etioles înaintea celor doi amici, Noé Poisson și Crébillon, care se îndreaptă spre el în graba mare.

Henri d'Etioles se plimbă puțin agitat într-una din încăperile palatului, somptuos mobilată, budoar și cabinet de lucru în același timp.

Chipul lui Henri, în momentul în care îl regăsim, pare animat de o mare satisfacție. De o bucurie interioară care însuflețește acel chip palid, care animă acele trăsături obosite și fleșcăite de viciu. Lumina care-i strălucește adesea în micii ochi cenușii și reci ca lama unui pumnal putea să-ți provoace un fior de groază.

Era evident că individul exultă ; se simte, se ghicește că și-a atins un țel misterios, urmărit cu înfrigurare și atins cu enorme dificultăți.

Din toată bucuria triumfătoare ce emană din trupul acela schilod se degajă o astfel de senzație de teamă că instinctiv te simți neliniștit, îți vîri capul între umeri, așteptînd nenorocirea și căutînd să vezi pe cine-l va lovi, temîndu-te să nu fi tu însuți victima.

Există bucurii care însuflețesc și fac să strălucească totul în jurul lor. Anumite fericiri, dimpotrivă, îngheață și-i îngrozesc pe cei ce le pot vedea și par a fi făcute din suferințele și lacrimile nevinovatelor victime.

Bucuria lui d'Etioles e din această din urmă categorie.

D'Etioles se gîndește la Jeanne... la soția sa.

Și acest bărbat, acest soț care ar fi trebuit să fie sprijinul, suportul, protectorul celei care-i poartă numele, acest bărbat, care, ca și soacra sa, Héloïse Poisson, este

obsedat de același gînd monstruos : soția sa este în brațele altuia... iar lucrul acesta îi provoca hidoasa bucurie.

Da ! dar acest altul care se bucură de soția sa, cea care ar fi trebuit să fie bucuria sa, viața sa, acest altul e regele !

Regele ! Supremul împărțitor de glorie, de titluri, de bogăție !

Și totuși acest bărbat e tînăr ! Și bogat ! E puternic, are toate privilegiile titlurilor nobiliare. Dar ce contează ! Cînd ai în inimă acel vierme rozător ce se cheamă ambiția, nu ești niciodată atît de bogat, atît de puternic, atît de titrat !...

Gîndul acesta care l-a făcut să sară în sus pe un om cinstit precum amărîtul nostru poet, Crébillon, — care, una peste alta, era un străin pentru Jeanne — ei bine, soțul ei cocheta cu acest gînd, îl păstra ca pe o comoară !...

Căci acestea erau de fapt gîndurile și acțiunile misterioase ale acestui bărbat care se înțelegea de minune cu madam Poisson : să-și arunce tînăra soție, frumoasă, nevinovată, în brațele regelui.

Întîi onorurile !... Apoi, vom mai vedea !

Cine știe la ce mai visa acest gnom ! Cine știe ce gînduri de răzbunare îi hrănesc visele !...

Așteptînd onorurile, el se gîndește deja cum să-l amenințe pe rege.

„Căci, slavă Domnului ! își zicea d'Etioles, nu sînt chiar un neputincios ! Și dacă am pieptul strîmt și scobit, inima ce bate acolo este puternică și poftele ei sînt mari. Dacă se vrea să închid ochii, să fiu surd și mut și orb, dacă se vrea să fiu modelul perfect al soților de complezență, vor trebui să astîmpere aceste pofte... altminteri va fi vai de el ! și vai de ea !..."

D'Etioles nu-și mai văzuse soția de cîteva zile.

Doamna d'Etioles plecase, dispăruse, se evaporase. Unde ar putea fi ?

Cum unde ? la rege Sau cel puțin într-unul din acele cuiburi de plăceri pe care regele, ca toți desfrînații și mai mult decît toți marii seniori, le avea la Paris și la Versailles.

Doamna d'Etioles e la rege. Henri e sigur de asta. Nu făcuse el, cu o savantă și infernală pricepere, tot ceea ce-i stătuse în puteri pentru a o împinge acolo ?

Nu, nu mai încape îndoială, era triumful final, era visul realizat.

Să vedem ce să-i cerem lui Ludovic al XV-lea ca preț pentru complicitatea noastră... ocultă ?

În primul rînd o bună și solidă intendență. Acum nu era decît subintendent. Domnul de Tournehem îl zdrobise cu măreția lui.

Știa foarte bine ce putea pescui un bărbat inteligent și abil ca el în apele tulburi ale unui astfel de acvariu.

Apoi un titlu : o frumoasă coroană de duce, cu o dotă bogată și cu multiple înlesniri. Două fleacuri dintr-o prăjitură atît de mare încît să potolească și apetitul cel mai nestăpînit.

În sfîrșit, pentru a satisface acea nevoie de dominare care-l sufoca, pentru a-i permite să strivească cu omnipotența schilodului ce era pe cei mari și puternici care rîdeau de slutenia și slăbiciunea sa, un portofoliu, un minister, unul modest la început, mai apoi postul de prim-ministru !

Adică stăpînul absolut, cel mai puternic, mai puternic chiar decît regele ; adică Franța, țara atît de frumoasă, atît de mare, atît de bogată, Franța întreagă în mîna sa scheletică și hrăpăreață, Franța oferită pe tavă pentru a fi înghițită bucată cu bucată.

Acesta era visul orbitor ce și-l făcea Henri d'Etioles în momentul în care un lacheu veni să-l întrebe dacă Monseniorul binevoiește să-l primească pe domnul Jolyot de Crébillon, însoțit de domnul Poisson, care au, se pare, a-i spune lucruri importante.

Cu toate că era foarte iritat că fusese întrerupt din visele sale de mărire, domnul d'Etioles făcu semn lacheului să-i introducă pe cei doi.

Henri îl cunoștea pe poetul tragic ; dacă ar fi fost singur, nu l-ar fi primit ; dar vizita lui Noé Poisson îl intriga și un presentiment secret îl făcea să creadă că va fi vorba de Jeanne.

Poate va afla ceva concret despre ea, ceva pozitiv care-l va scoate din incertitudinea în care se afla și-i va dicta conduita.

D'Etioles își primi deci vizitatorii cu acea insolență bunăvoință cu care marii bancheri ai epocii, asemenea celor din toate timpurile, se vedeau obligați s-o folosească

față de poeți, oricare le-ar fi fost talentul, dacă nu geniul.

Singuri marii seniori mai știau încă să trateze de la egal la egal puterea artistului.

— Aa ! bună ziua ! Bună ziua, Poisson ! Așezați-vă, domnule Crébillon, este întotdeauna o plăcere pentru mine să primesc un poet de valoare și de spirit.

— Domnule, răspunse Crébillon, care în fond nu era cine știe ce măgulit de tonul și surîsul cu care d'Etioles își însoțise cuvintele de bun venit, dar care nu lăsa să se vadă nimic din asta, onoarea este de partea mea.

— Vai ! scumpul meu poet, reluă d'Etioles, mereu cu o nuanță disprețuitoare în voce, ce dracu' caută un copil al muzelor în anticamera lui Plutus[1] ?

Și ochișorii lui cenușii și reci se opriseră ușor răutăcioși pe chipul mai degrabă spîn al poetului și pe splendorile care umpleau camera în care se aflau.

— Pe cinstea mea, domnule, vă pot spune cel puțin că dacă vin la Plutos, n-o fac în intenția de a profita de orbirea sa.

Poetul spusese aceste cuvinte disimulînd o încîntare și o plăcere bine jucate. Tonul de o perfectă bonomie adoptat de Crébillon făcea să treacă crîncena înjurătură care se ascundea în subtextul frazei sale alambicate.

Chipul senin și luminos al lui Crébillon, hainele sale boțite, stînd pe el ca dracu', purtate cu o nepăsare uluitoare și care păreau a nu aparține nici unei mode ; manierele sale de bonom, simple, fără jenă ca și fără fanfaronadă și, mai ales ochii, ochii săi profunzi, ațintiți cu franchețe în ochii alunecoși ai interlocutorului său ; în sfîrșit, tonul de perfectă egalitate ce nu era lipsit de oarecare grandoare, toate acestea îl indispuneau și-l asmuțeau pe d'Etioles împotriva lui.

Dinspre partea sa, d'Etioles cu fața sa gălbuie, hepatică, cu ochii pe jumătate închiși cu pleoapele în veșnică mișcare, evitînd cu grijă să se oprească asupra interlocutorului său, cu buzele subțiri, palide ; bogăția exagerată a costumului ; manierele sale disprețuitoare, pline de o morgă pe care se străduia s-o îndulcească și s-o atenueze, falsitatea surîsului, tot acest ansamblu provoca asupra lui Crébillon un efect aproape identic.

[1] Plutus, sau Plutos — zeu grec al bogăției. Orbit de Zeus pentru a-și distribui darurile deopotrivă celor buni și celor răi (n. trad.).

Numai că acolo unde Crébillon displăcea cel mai mult lui d'Etioles, acesta din urmă îi inspira lui Crébillon un sentiment ce semăna a dezgust amestecat cu groază.

Oare d'Etioles înțelesese că poetul, în fraza sa, care prin ton semăna a compliment, făcea aluzie la mîrșăviile sale ?

S-ar fi putut crede, căci o străfulgerare lumină ochii săi răi.

Cu toate acestea, răspunse cu jovialitate :

— Și totuși vă înșelați, scumpe poet, căci, pe cuvînt de gentilom, sînt un admirator pasionat al talentului vostru. Și atunci cînd Maiestatea Sa mult iubită îmi va da intendența ce-o doresc, — ceea ce nu va întîrzia să se întîmple — amintiți-vă, domnule de Crébillon, că dacă mă doriți de naș, voi fi foarte fericit să vă pun la dispoziție pensia la care vă dă dreptul spiritul vostru. Și fiți liniștit, vom face ca această pensie să fie atît de mare încît să vă permită să ne dați capodoperele pe care avem dreptul să le așteptăm de la voi, după ce vă veți fi debarasat de grijile de a vă asigura existența materială.

Oferta era din cele mai seducătoare pentru un sărman diavol de poet ce avea întotdeauna o pungă în suferință. Noé Poisson, care asculta cu marile-i urechi făcute pîlnie, ca două mari frunze în vînt, Noé Poisson se felicita deja în sinea lui și socotea deja numărul de sticle cu vin de Anjou, pe care această binecuvîntată pensie promisă urma să-i permită să le golească cu prietenul său.

Cu toate astea era în tonul lui un nu știu ce nedefinit care-l făcea pe Crébillon să-și zică în sinea lui :

„Da, da, vezi să nu ; ai să pupi tu pensia asta cînd ai să-ți vezi ceafa, ce dracu' ! Crébillon, prietene, ai să mori de sete !"

Hotărît lucru, d'Etioles îi displăcea din ce în ce mai mult lui Crébillon care, cu toate astea, se înclină profund, cum se cuvine în fața unui protector atît de sus-pus și-i răspunse cu o umilință afectată :

— Ah, domnule, cîtă bunăvoință... Nu-mi rămîne decît să vă doresc ca regele să vă arendeze cît mai repede cu putință această intendență pe care, de altminteri, o meritați cu prisosință.

— Atunci, ne-am înțeles, domnule Crébillon, căci v-am mai spus : Maiestatea Sa nu va întîrzia să ne ofere ceea ce ne dorim : o intendență bună... pentru început.

„Pentru moment ? își zicea Crébillon în sinea lui. Drace, iată un peștișor ce pare a avea un apetit zdravăn. Și să mă ierte Dumnezeu, dar își spune n o i absolut identic cu regele sau primul ministru. Nu cumva acest domnișor o aspira... tare aș fi curios..."

Și cu voce tare :

— O intendență mai modestă nu-i de disprețuit în așteptarea unui portofoliu sau unei supraintendențe, de ce nu ?...

Spusese aceste lucruri cu o asemenea simplitate, cu o atît de calmă și luminoasă figură, cu ochii atît de plini de admirație și de dorință, încît d'Etioles se lăsă păcălit și-i răspunse :

— Pe cinstea mea, dar știu că vedeți departe, domnule de Crébillon, și dacă vă tentează cumva politica, dacă doriți să-i sacrificați teatrul, nu zic că am să vă refuz această fantezie cînd am să fiu ministru... dacă voi fi vreodată, se grăbi el să adauge, temîndu-se deja să nu-și dezvăluie secretul.

Dar era prea tîrziu.

Crébillon înțelesese încotro bate.

„Măi ! măi ! își zicea poetul, ca să vezi încotro bate ! L-am ghicit ! Prefăcutul ăsta mic și ambițios visează postul de ministru și, să mă ia dracu', o spune cu o dezinvoltură !... De unde atîta încredere ? Ridicînd din umeri, încheie : La urma urmelor, ce mă interesează ?... El sau altul..."

Dar toate aceste complimente, pe care cei doi interlocutori — noi vom merge pînă acolo să le spunem adversari — și le făceau unul altuia începuseră să-l cam plictisească pe Noé Poisson care, printre altele, era extrem de însetat și ardea de dorința de a se afla cît mai departe de apartamentul acela unde nu se vedea nici urmă de sticlă cu vin.

Consideră deci ca necesară intervenția, pentru a-i reaminti lui Crébillon obiectul vizitei lor la palatul d'Etioles și acționă cu grația unui elefant care se sinchisește prea puțin de porțelanurile prefăcute în țăndări.

— Jeanne, începu el, sărmana mea micuță Jeanne...

Crébillon, care, hotărît lucru, avea o idee pe care o urmărea neabătut, îl călcă zdravăn pe picior, sancționîndu-l pe Noé, care era așezat lîngă el, iar nefericita frază se sfîrși printr-un urlet de durere pe care beținanul nu și-l putu stăpîni.

— Oh ! iartă-mă, scumpul meu prieten, făcu ipocrit poetul, te-a durut așa de tare ?

— Ducă-se la toți dracii ! sigur că da ! adică nu, nu, nu-i nimic, lăcrimă Poisson intimidat de privirile ucigașe pe care i le arunca Crébillon în timp ce se scuza.

— Vai, dar se poate ! zise la rîndul lui, surîzător, d'Etioles. Ce spuneați, Poisson ?... Ați pomenit cumva de fiica voastră ?

— Cred că doamna d'Etioles este bine, cel puțin așa sper. Lipsește de cîteva zile... lipsește, adăugă el, întunecîndu-se la față, adică...

— Cum, e deja plecată ? exclamă Crébillon. Tineri căsătoriți ?... Și luna de miere ?...

— Ah ! luna de miere !... exclamă d'Etioles, gîndindu-se la ce urma să le spună. Vai ! sărmanul meu poet ! Vai, scumpul meu Poisson !... Iată, voi sînteți amîndoi devotați Jeannei... ascultați-mă... aveți în fața voastră un om profund neliniștit... Cum ! nu știți nimic ?... Nu se poate !... Ei bine, iată tristul adevăr : de cîteva zile doamna d'Etioles a dispărut și eu încă nu știu ce i s-a întîmplat. Simt că înnebunesc.

„Haida-de ! își spunea Crébillon, vei fi fiind tu îngrijorat, dar pun pariu că nu de soartă nevesti-ti, vulpoiule !"

— Da, continuă d'Etioles, care părea să-și fi găsit în fine o linie de conduită, așa e, cum am avut onoarea a vă spune. Doamna d'Etioles e de negăsit pentru mine și încep să mă tem de o nenorocire. Ah ! dacă i s-a întîmplat ceva scumpei mele Jeanne, nu știu ce se va întîmpla cu mine, căci, vedeți dumneavoastră, poate părea ridicol, dar cu toate astea îmi iubesc soția din tot sufletul, la nebunie, ca orice bun burghez. Știu, mărturisesc sincer, că asta este ridicol din partea unui bărbat de rangul meu, dar iubirea nu ascultă de rațiune și puteți rîde de mine, dacă vreți, domnule Crébillon, dar aveți în fața dumneavoastră un soț îndrăgostit de propria-i soție.

— Deci doamna d'Etioles a dispărut și dumneavoastră nu știți unde ar putea fi ? îl întrebă poetul.

— Absolut ! răspunse d'Etioles măsurîndu-l din priviri pe Crébillon.

— Iată ceva ciudat, zise Crébillon.

— Am scotocit tot Parisul fără să aflu nimic...

„O fi sincer ? își spunea Crébillon. Totuși, mai devreme..."

Apoi, cu voce tare :

— Totuși, o femeie frumoasă nu dispare așa, pur și simplu... O fi vorba de niște îndrăgostiți ?

— Ce vreți să spuneți ?... Haideți, vorbiți pe șleau : poeții sînt buni sfătuitori în materie de amor.

— Hm ! Doamna d'Etioles este atît de frumoasă... atît de frumoasă... iar îndrăgostiții atît de întreprinzători, de temerari.

— Ei bine ! exclamă d'Etioles fără să dovedească nici cea mai mică surpriză, pot să vă mărturisesc ? La asta m-am gîndit și eu. Da, mă tem ca Jeanne să nu fie victima unei răpiri...

— Ah ! Ah ! Cred că acum vă apropiați de adevăr, scumpul meu bancher.

— Ah ! dacă asta era, continuă d'Etioles, dacă l-aș cunoaște pe răpitor...

— Ce ați face ?

— L-aș ucide fără milă, oricît de... de sus ar fi plasat !

Crébillon rămase mai uimit ca niciodată. Fără să poată spune ceva precis, avea o mulțime de bănuieli, încă vagi, neprecizate. Instinctul său, mai mult decît rațiunea, îl făcea să miroasă ceva fals și alunecos în atitudinea acestui soț ce mărturisea cît îl ținea gura că e îndrăgostit lulea de propria-i soție.

Poate că această impresie care-l punea în gardă pe Crébillon se datora pur și simplu fizionomiei lui d'Etioles care îi era foarte antipatică.

Orice ar fi fost, poetul simțea că e ceva. Ce ?... I-ar fi fost foarte greu să spună ce, cu toate astea, un presentiment secret îi spunea să fie cu mare băgare de seamă. Astfel toate simțurile poetului erau treze, la pîndă, cum s-ar spune, și sensibilitatea lor sporită în cel mai înalt grad ; nimic nu-i scăpa : o vorbă, o privire, un gest, o intonație. Tot ceea ce spunea d'Etioles era trecut imediat prin sită ; fiecare frază era imediat analizată, disecată și, în ciuda acelei tensiuni a spiritului, poetul își păstra un sînge rece, o prezență de spirit admirabile.

În același timp știa bine cum va trebui să-i vorbească, pentru că d'Etioles aștepta să i se spună care era scopul acelei vizite. Își asumă un risc și abordă hotărît problema, cu atît mai surprinzător de sincer și direct, cu cît pînă atunci se dovedise inutil de vorbăreț.

— Ei bine ! domnule, dacă v-aș spune eu unde se află doamna d'Etioles, ce-ați spune ?

— Voi ? exclamă d'Etioles, care de data asta era cu adevărat surprins.

— Chiar eu !

— Știți unde se află soția mea ?

— Să vă spun exact unde se află, asta nu, că nu știu nici eu. Dar dacă nu știu locul unde se ascunde doamna d'Etioles, cel puțin vă pot spune orașul unde se află, precum și cum a fost răpită și de cine.

— Deci Jeanne chiar a fost răpită ?

Crébillon încuviință, dînd din cap.

— Cine a făcut-o ? întrebă înfuriat d'Etioles.

Crébillon rămase cîteva clipe gînditor, apoi spuse fără grabă :

— Această răpire a fost săvîrșită în folosul unui personaj sus-pus de către trei bărbați, complicii săi, conștienți sau inconștienți.

— Visez ! exclamă d'Etioles, trecîndu-și mîna peste față. Cine sînt cei trei ? Știți cum se numesc ?

Crébillon, cu un zîmbet răutăcios, îl luă de mînă pe Noé și, arătîndu-i-l lui Henri stupefiat, apoi indicîndu-se și pe sine, spuse :

— Am onoarea să vă prezint doi dintre complici... inconștienți, ce-i drept, zise el zîmbind.

D'Etioles, năucit de cele auzite, se ridică brusc, răsturnînd fotoliul în care se așezase atît de liniștit. Se întreba dacă bărbatul care-i surîdea atît de senin își bătea joc de el și în ce scop.

Era sigur, sau credea că era sigur de răpirea soției sale, răpire executată de rege, și dădea peste altă răpire, ridicol de neașteptată. Dar de ce ?... de ce ?... Cum ! tocmai cînd se gîndea că-și poate transforma visele în realitate, eșua lamentabil în fața gestului unui nebun !... căci Crébillon i se părea a fi total nebun.

Un fulger teribil trecu prin ochii lui spălăciți, în timp ce mîna i se încleșta pe mînerul spadei bogat împodobit.

Sufocat, gîfîind, sfîrșit, cu gîtul uscat, incapabil să scoată un cuvînt, cuprins de o furie teribilă care-l făcea să-i tremure privirea, cu ochii injectați de sînge, fără să-și găsească cuvintele, la cei doi bărbați care, cu o vorbă, făcuseră să se prăbușească un eșafodaj pe care-l edificase cu atîta trudă, întrebîndu-se dacă nu cumva acțiunea lor nebunească nu-l va aduce în pragul demenței.

În timpul acesta Crébillon, în fața mutismului obstinat al lui d'Etioles, îi zise în cele din urmă cu o voce numai miere, cu eternul său surîs grațios pe buze :

— Uimirea văd că v-a lăsat fără replică, domnule, căci altminteri m-ați fi întrebat de numele celui de-al treilea complice. Nu uitați, vă rog, că v-am spus că am fost trei în această operațiune.

— Al treilea complice !... repetă mașinal d'Etioles.

— Ei ! da, scumpe domn, dacă nu vi-l pot prezenta pe cel de-al treilea, numele lui vi-l pot spune.

Atunci Crébillon lăsă să cadă încet acest nume :

— Și cum se numește ? întrebă d'Etioles, sfîrșit.

— Berryer !

Și ochiul lui, de data aceasta ager și profund, se fixă, tenace, asupra interlocutorului său.

Acest cuvînt, acest simplu cuvînt plecat nonșalant de pe buzele lui Crébillon provocase asupra lui d'Etioles efectul unei violente lovituri.

Era palid, confuz, cu ochii injectați de sînge și, brusc, ochii i se limpeziră, se animă, pomeții i se înroșiră energic sub un puternic aflux de sînge.

Iar Crébillon, mereu surîzător, dădea încet din cap ca un om încîntat de sine, în timp ce d'Etioles, căruia numele de Berryer îi reda speranța, repetă în șoaptă cu o vagă intonație :

— Berryer ?...

— Domnul locotenent general de poliție în persoană...

— Berryer ?... repeta d'Etioles, ca și cînd nu și-ar fi putut crede urechilor. Berryer ?... păi atunci ?...

— Da, încuviință cu bonomie Crébillon, înțeleg ce vreți să spuneți : aveți numele celor trei complici și-l doriți acum pe cel al autorului principal.

— Care e numele lui ? întrebă d'Etioles închizînd ochii ca un condamnat care se întreabă cu neliniște dacă

i se va anunța grațierea, adică viața, sau respingerea cererii, adică moartea.

— Drace ! raționamentul dumneavoastră e bun, scumpe domn, căci domnul locotenent general de poliție nu-și dă osteneala să se deranjeze chiar el pentru primul venit. Domnul Berryer nu se deranjează decît pentru persoane foarte sus-puse, repetă Crébillon, apăsînd asupra fiecărui cuvînt.

Toate aceste sublinieri făcuseră să renască speranța în sufletul lui d'Etioles, și, odată cu ea, își recăpăta și stăpînirea de sine.

Acum că auzise un nume pe care-l cunoștea foarte bine, își regăsise morga și spuse cu o voce fermă :

— Și cine e acest mare personaj, dacă nu vă supărați ? Ați spus deja prea mult, domnule de Crébillon, acum am dreptul să știu tot.

Crébillon făcu un gest care arăta că nu avea nici cea mai mică intenție să se sustragă și cu vocea cea mai dulce cu putință, îi spuse :

— E regele, domnule. V-am dat de înțeles cît se poate de clar.

— Regele !... repetă d'Etioles, care, așteptîndu-se la acest nume, nu știa dacă trebuie să creadă sau nu.

Și poetul, care-l observa cu cea mai mare atenție, nu putu să-și dea seama dacă în vocea lui era bucurie, furie, surpriză sau groază.

Iar Henri reluă, cu tonul unuia care n-a înțeles bine ce i s-a spus :

— Și de ce, mă rog, s-o fi răpit regele pe doamna d'Etioles ?

— Pentru că e îndrăgostit de ea, răspunse laconic Crébillon.

— Regele îndrăgostit de doamna d'Etioles... haida-de !... O fi ea frumoasă, nu zic, dar distanța e atît de mare !...

— Regii sînt și ei supuși pasiunilor, ca orice muritor de rînd, spuse sentențios poetul. Și prea bunul nostru rege a dovedit nu o dată că sub acest raport e mult mai slab decît majoritatea supușilor săi. De altminteri, nu există distanțe pentru un rege ; cînd un simplu muritor e prea departe, regele îl ridică pînă la înălțimea lui, și problema se rezolvă elegant.

— Fie ! să admitem o clipă această pasiune a regelui pentru Jeanne, căci, într-adevăr, trebuie să fi fost o pasiune violentă pentru ca regele să se coboare la o astfel de acţiune care ar fi de neiertat şi pentru un elev îndrăgostit. Şi acestea fiind zise, d'Etioles lăsă să-i scape, fără voia lui, o imperceptibilă satisfacţie. Dar oricît de îndrăgostit ar fi regele, credeţi că nu s-ar fi gîndit de două ori înainte de a provoca un afront atît de îngrozitor unuia dintre cei mai umili, dar şi cei mai fideli şi devotaţi supuşi ? Eu nu sînt un mic burghez şi, aşa cum v-am mai spus, fir-ar să fie ! îmi iubesc soţia !

— Să admitem, dacă aşa vreţi, că regele s-a gîndit de patru ori, dar... a trecut peste, pur şi simplu. Ceea ce dovedeşte, aşa cum foarte judicios aţi observat, că pasiunea domină totul... trecînd chiar şi peste onoarea unuia dintre cei mai plecaţi supuşi.

— Oh ! oh ! exclamă d'Etioles, visez !... Cum, ar putea fi adevărat ?... şi v-aţi vîrît coada şi voi în această afacere, voi, domnule făcător de versuri, şi mai aveţi şi îndrăzneala de a mi-o spune în faţă !... Slavă Domnului ! ştiţi, jupîne versificator, o să plătiţi scump îndrăzneala şi neobrăzarea şi că, pînă una alta, veţi face cunoştinţă cu bastoanele lacheilor mei. După care, mai vedem noi !

În faţa acestei ieşiri din furie concentrată, Crébillon, veşnic surîzător, dădu blînd din cap ca unul care ar fi zis :

„Bine !... bine !..."

În timp ce Noé, îngrozit, privea cu nelinişte în jurul lui, căutînd o gaură în care să se ascundă, precum un şobolan, căci nu se îndoia că după Crébillon era rîndul lui să guste din deliciile cîtorva bastoane pe spinare.

— Ar fi foarte drept s-o faceţi, fără îndoială. Dar remarcaţi, vă rog, că primul lucru pe care vi l-am spus a fost că eu şi Noé am fost complici inconştienţi, spuse în cele din urmă Crébillon.

— Explicaţi-vă, domnule i se adresă Henri cu aerul unui judecător care aşteaptă să-şi pronunţe verdictul.

— Este foarte simplu. Amicul meu Poisson vă va explica toată tărăşenia, spuse calm Crébillon întorcîndu-se spre Noé, care era din ce în ce mai îngrozit, şi care şi simţea bastoanele pe spinarea încovoiată în aşteptare, adăugînd :

— Hai, Poisson, povesteşte-i domnului d'Etioles ce s-a întîmplat între tine şi domnul Berryer.

Şi tristul Noé, care s-ar fi lipsit cu cea mai mare plăcere de onoarea pe care i-o făcea prietenul său, povesti bîlbîindu-se cum domnul Berryer i-a spus că Jeanne era ameninţată cu moartea de nişte duşmani puternici şi încrîncenaţi ; cum amicul său Crébillon împreună cu el, la instigarea şi cu ajutorul lui Berryer, au pregătit acea răpire care ar fi trebuit s-o pună pe Jeanne la adăpost de loviturile care o ameninţau.

— Astfel încît, zise d'Etioles cînd Noé îşi termină încîlcita poveste, voi doi aţi crezut că-i faceţi un mare serviciu soţiei mele acţionînd aşa cum aţi făcut-o. Iar în acest caz vă mai datorez şi scuze, domnilor.

— Dumnezeule mare ! da, exclamă Crébillon în timp ce Noé, fericit de turnura pe care o luaseră în cele din urmă lucrurile, strălucea de bucurie, uşurat în privinţa teribilelor bastoane.

— Dar, zise d'Etioles, care nu voia să pară a vedea ţesătura intrigii pe care o urma cu toate acestea foarte bine, dar nu văd ce are regele cu toată povestea asta ?

— Şi asta e de asemenea foarte simplu, reluă Crébillon, şi tot respectabilul meu prieten vă va spune ce şi cum.

De data asta Noé, mult mai încrezător, scăpat fiind de ameninţarea bastoanelor, povesti, aranjînd lucrurile în maniera sa, conversaţia pe care o avusese cu soţia sa şi în care aceasta îi dezvăluise adevărul.

Crébillon luă din nou cuvîntul şi spuse :

— Aflînd din gura soţiei sale adevărul în privinţa intervenţiei comune în răpirea doamnei d'Etioles, prietenul meu Noé, care e un om de onoare, a venit imediat la mine, şi, într-un suflet, plin de indignare, mi-a povestit totul, implorîndu-mă să fac apel la toate resursele de intrigi cu care noi, oamenii de teatru, sîntem obişnuiţi, pentru a o feri pe fiica sa de dezonoare, adăugînd în disperarea sa că dacă nu va reuşi s-o salveze pe doamna d'Etioles, el, Noé, pentru a-şi răscumpăra greşeala de a fi ajutat, fie şi din neştiinţă, la perpetuarea acestei crime, se va duce de-a dreptul şi se va spînzura de cea mai solidă creangă a primului pom ieşit în cale.

La aceste cuvinte pronunțate foarte serios, nefericitul nostru beţivan era să leşine de frică, privindu-l pe Crébillon cu ochii măriți de spaimă, întrebîndu-se dacă nu cumva a scăpat de scărmăneală pentru a fi amenințat cu gîtuirea şi văzîndu-şi deja în imaginație trupul rece şi țeapăn cum se legăna la capătul unei lungi frînghii, perspectivă ce făcea să-i clănțăne dinții în gură.

Crébillon, fără să pară că remarcase disperarea comică a însoțitorului său, continuă imperturbabil :

— M-am gîndit, domnule, că datoria mea era să vin şi să vă spun totul dumneavoastră, soțul victimei, apărătorul ei natural în consecință. Şi permiteți-mi să adaug că prietenul meu Poisson şi cu mine ne vom pune cu totul la dispoziția voastră şi vă implorăm să dispuneți de noi aşa cum veți crede de cuviință.

— Ah ! domnilor, exclamă d'Etioles, care părea a fi deosebit de mişcat, cît de multe scuze şi mulțumiri vă datorez ! adăugă el, întinzînd mîna spre cei doi amici.

— Fiți liniştit, bravul meu Poisson, continuă el întorcîndu-se spre Noé plin de o neliniştită speranță, nu va trebui să vă spînzurați, căci v-o jur pe Dumnezeu, voi şti cum să-mi salvez soția de la dezonoare. Domnilor, din acest moment sînt cu totul al vostru ; vom lupta pe viață şi pe moarte. Şi nu uitați, vă rog, că punga şi spada mea, ca şi persoana mea vă aparțin întru totul.

Cei doi amici se înclinară. Noé, strălucind de bucurie, numărînd deja sticlele pe care le vor putea goli bazîndu-se fără scrupule pe o pungă la fel de bine garnisită ca cea primită din partea doamnei Poisson, Crébillon se înclină cu un surîs maliţios pe buze.

— Dar de ce, dracu' ! reluă d'Etioles, care în fond îi păstra ranchiună poetului pentru că-l făcuse să treacă prin toate chinurile iadului, speriindu-l de moarte — de ce dracu' nu mi-ați spus imediat toate astea ?

Crébillon gîndea răutăcios :

„Aşa mi-a venit mie pe chelie, naivul meu drag..."

Ca apoi să adauge cu voce tare :

— Acum, scumpul meu domn, permiteți-mi să vă întreb : ce aveți de gînd să faceți ? evită el astfel să-i răspundă la întrebare.

— Ceea ce trebuie să fac, răspunse Henri, lovind într-un gong, o să vedeți imediat.

Apoi se întoarse spre lacheul care alergase la chemarea lui.

— Caleaşca şi costumul de ceremonie, imediat. Domnilor, reluă d'Etioles, după ce lacheul dispăru să-i execute ordinele, vreau să-l întîlnesc pe rege la Versailles, şi vă jur pe bunul Dumnezeu, mi se va face dreptate !

— Sîntem la dispoziția dumneavoastră, spuse simplu Crébillon.

D'Etioles păru că stă pe gînduri cîteva clipe, apoi spuse cu aerul că vorbeşte cu sine însuşi :

— Nu. Pentru ceea ce am eu de făcut, e mai bine să fiu singur. Lăsați-mi adresa, zise întorcîndu-se spre Crébillon ; dacă voi avea nevoie de voi, vă promit că voi apela ca la cei mai devotați dintre prieteni.

Cei doi amici se înclinară în tăcere.

D'Etioles merse la birou şi mîzgăli cîteva cuvinte pe un petec de hîrtie ce-l detaşase dintr-un carnet, pe care-l întinse apoi din instinct lui Noé, care-l luă maşinal şi ai cărui ochi începură să strălucească şi să se mărească la lectura acelui petec de hîrtie.

— Ce e cu hîrtia aia ? îl întrebă Crébillon pe Noé, care jubila de fericire.

— E un bon de cinci mii de livre plătibile la casieria mea, răspunse d'Etioles în locul lui.

Şi cum Crébillon, cu o mişcare rapidă, o smulsese din mîinile lui Noé dureros de dezamăgit, şi i-o întindea lui d'Etioles, acesta adăugă :

— Ah ! vă rog, fără false modestii, stimabile domn Crébillon. Credeți că am de gînd să vă jignesc ? Nu, nu-i aşa ? Dar s-ar putea să am nevoie de voi, ajutorul vostru s-ar putea să-mi fie pe cît de preţios, pe atît de indispensabil ; cine ştie unde va trebui să alergați ? Ar fi cinstit din partea mea să vă oblig să suportați din buzunarul vostru cheltuielile făcute pentru a mă ajuta ? Şi cum puşculiţa mea e, slavă Domnului, bine garnisită, e just şi natural să mă gîndesc ca aceste cheltuieli să le suport eu. Vă rog deci să acceptați, fie şi numai pentru a-mi face plăcere. Poeții nu sînt bogați, domnule de Crébillon, şi cine ştie dacă nu peste puțină vreme nu veți regreta acest moment de mîndrie excesivă... pe care eu am apreciat-o cum se cuvine, de altminteri, se grăbi el să adauge.

„Pe cinstea mea, animalul are dreptate, își zicea Crébillon... și nici nu e de lepădat".

— Accept, zise el simplu, cu o voce clară, ce făcu deliciul urechilor lui Noé Poisson.

— La revedere, domnilor, și încă o dată : mulțumesc !

Cîteva minute mai tîrziu, d'Etioles, în costum de ceremonie, urca în caleașcă, în timp ce valetul spunea vizitiului :

— La Versailles !

Și în timp ce caleașca se zdruncina pe drumul ce ducea la Versailles, Crébillon, ce asistase la plecarea lui d'Etioles, spunea, luîndu-l pe Noé de braț :

— Hai să golim o sticloanță de șampanie, cumetre, ideile mele nu-s tocmai clare cînd sînt pe uscat. După care vom merge la mine, vom asigura hrana micuților mei — adică animalelor pe care le adoptase — și cred că vom călători și noi.

— Să călătorim ? replică Noé înspăimîntat. Și unde ne vom duce, Dumnezeule mare ?

— La Versailles, pentru început, cumetre. După aceea vom mai vedea.

— Și ce-o să facem la Versailles ?

— Las' că vezi tu acolo, i-o tăie scurt Crébillon, care urmărea cu privirea caleașca lui d'Etioles.

Crébillon mai adăugă cîteva cuvinte, dar atît de încet încît Noé, vestit pentru urechea lui fină, nu putu auzi nimic din ceea ce spusese poetul.

CAPITOLUL VI

LE NORMANT D'ETIOLES

Arzînd de nerăbdare, Henri Le Normant d'Etioles ordonase vizitiului să dea bice cailor, iar caii, două superbe exemplare de o rară vigoare, simțind arsura biciului, se avîntară pe șoseaua regală.

Bancherul era nervos, agitat, neliniștit.

Căci partida pe care urma să o joace avea o miză formidabilă.

Un cuvînt, un gest, o zbatere a pleoapelor prost calculate sau prost înțelese îi puteau aduce prăbușirea.

Odată această partidă pierdută, toate visele sale se prăbușeau. Iar prăbușirea unui plan abil conceput, laborios eșafodat, dus la îndeplinire cu o lentă și implacabilă tenacitate, ar putea însemna ruina absolută.

O greșeală, o simplă neatenție îl puteau costa viața sau, în cel mai fericit caz, libertatea.

Căci urma să-l atace pe rege — adică puterea absolută — el, un schilod, fără titluri, fără sprijin, fără alte arme în afara milioanelor sale, inutile în astfel de situații, și a resurselor spiritului său inventiv, mereu treaz.

Și un adînc suspin de orgoliu îi bombă pieptul său pipernicit... căci nu se îndoia de reușită.

Un surîs disprețuitor îi apăru apoi, în colțul buzelor, gîndindu-se la Crébillon...

Alt loc mai bun nu-și găsise onestitatea să se cuibărească ?... și de ce dracu' își vîrîse coada poetul în afacerile prin care impertinentul făcător de versuri l-a obligat să lui ?...

Și surîsul disprețuitor deveni sinistru căci chinurile prin care impertinentul făcător de versuri l-a obligat să treacă nu-i ieșeau din minte, și își promise să-l facă pe autorul lor să plătească scump intempestiva sa intervenție.

„Din fericire, murmură el, iată-mă scăpat de el, căci altminteri imbecilul ar fi fost în stare să se vîre în afacerile mele și să le dea peste cap... . Dar, slavă Domnului, acum sînt liniștit în privința lui... oricît de mare ar fi burdihanul acestui beţivan fruntaș, cinci mii de livre nu se beau de pe o zi pe alta, iar înainte ca el să termine de băut, afacerile mele se vor fi aranjat, iar dacă-l pune dracu' pe beţivul nostru poet să fie răutăcios sau inoportun..."

Un gest sinistru completă gîndurile tenebrosului călător care ridică din umeri ca unul care-și zice că are altceva mai bun de făcut în acele momente.

Caleașca, lansată într-o cursă nebunească, se apropia de Versailles și d'Etioles își punea în ordine ținuta, calm, stăpîn pe sine, timpul scurs făcîndu-l să-și recapete sîngele rece și îndrăzneala.

Coborî în fața palatului, dădu un ordin valetului, care plecă aproape în fugă să-l execute și intră sigur pe el, cu capul sus, cu pieptul bombat și cu un surîs insolent pe buze... ca un adevărat cuceritor.

Și se credea atît de sigur de succes, încît i se părea că toată curtea ar fi trebuit să fie atît de ocupată cu onoarea deosebită pe care regele i-o făcuse lui, lui d'Etioles, luîndu-i soția, încît era întrucîtva uimit că nimeni nu-i dădea atenție și că trecea neobservat în mijlocul indiferenței mulțimii de curteni de la care se aștepta, naiv-cinic, să-i vadă înclinîndu-se în fața lui, ținîndu-se după el, flatîndu-l, adulîndu-l așa cum se cuvine unui personaj care moștenește o avere pe cît de deosebită, pe atît de neașteptată.

Astfel încît tenul său, de obicei palid, luă o tentă verzuie, privirea sa caustică și alunecoasă se oprea cu ură asupra celor care-l înconjurau și, plin de ciudă, murmura scrîșnind din dinți :

„Răbdare !... toate se vor schimba... cît mai curînd !"

Cu toate că o deziluzie dureroasă pusese stăpînire pe sine.

Hipnotizat de ideea că Jeanne, fiind metresa regelui, el, soțul, devenea, grație acestui capriciu regal, un personaj politic, a crezut naiv, dar sincer, că a fost suficient să-i dea numele lui pentru a fi admis imediat în preajma regalului amant al soției sale.

Astfel încît decepția și furia sa fură teribile cînd se lovi de un ușier care, fidel observator al etichetei, aproape

că-i rîse în nas micuțului solicitant care, pe nepusă masă, emitea monstruoasa pretenție de a-l vedea pe rege, imediat, în particular, fără alte formalități.

D'Etioles fu obligat să insiste îndelung, să se roage, să se supere, dar ușierul rămase neclintit, drept pentru care, cu moartea în suflet, se resemnă să facă ceea ce i se cerea : adică o cerere de audiență particulară, redactată în cea mai frumoasă și corectă formă.

Tot ceea ce putuse obține, după ce-și lăsase punga în mîinile vicleanului paznic, fu protecția lacheului care, după ce cîntărise punga în palmă și o considerase fără îndoială convenabil garnisită, binevoi să-i promită că se obligă să-i facă o favoare.

Și, puternic zdruncinat de acest obstacol neașteptat, cu capul în flăcări, cu furia în suflet, trebui să se îndepărteze, amestecîndu-se în vînzoleala curtenilor, așteptînd cu o nerăbdare febrilă să fie admis în audiență la Maiestatea Sa.

În sfîrșit, acest moment atît de așteptat și de dorit sosise, grație complicității unui lacheu — ce ironie ! — și palid, tremurînd, plin de speranță, dar foarte hotărît, își făcu intrarea în cabinetul regelui și, după cum cerea eticheta, așteptă ca acesta să binevoiască să-l vadă și să-i permită să vorbească.

Regele nu se grăbea să ridice capul : se gîndea.

Fără să și-o mărturisească, era mult mai prins decît își putea imagina și chipul Jeannei îi revenea fără încetare în minte, oricîte eforturi ar fi făcut s-o alunge. Iar ca rege, prin firea lucrurilor, nu era obișnuit să i se opună rezistență dorințelor sale ; ca bărbat și ca îndrăgostit, această rezistență exasperase dorințele și făcuse ca ceea ce la început nu fusese decît un simplu capriciu, cucerirea Jeannei fiind ușoară, să devină o adevărată pasiune.

Brusca dispariție a Jeannei în chiar momentul în care credea că, în sfîrșit, o va poseda, trezise în el sentimente de care se credea realmente incapabil.

Regele dispărînd, rămînea numai îndrăgostitul și bărbatul care suferea, gelos fiind.

Da, regele, convins că Jeanne îl disprețuise, înșelîndu-l cu d'Assas, fierbea în sinea lui, turbat de gelozie ; dar cum dorea să-și facă o bună imagine despre sine, lăsa să cadă cu bună știință un voal asupra geloziei sale și se străduia să se convingă că numai amorul-propriu e de vină.

Între altele, dacă sufletul se simţea atins în sentimentele sale, bărbatul norocos care era se simţea umilit şi suferea cu atît mai mult cu cît se vedea preferat unuia mai tînăr... şi poate şi mai frumos... dacă-i fusese preferat.

Un ghem de sentimente complexe în care intra în bună măsură o iubire cu adevărat sinceră, vanitate şifonată, amor-propriu lezat şi, colac peste pupăză, regala dezonoare de a se vedea dispreţuit.

Numai supărarea îl împinsese pe rege în braţele falsei contese du Barry.

Şi, lăsîndu-se pradă mîngîierilor alteia, regele acţionase instinctiv, ca toţi îndrăgostiţii de toate vîrstele şi din toate timpurile, care, cu acea minunată logică, ce-i caracterizează, se răzbună pe necazurile ingratei iubite agăţîndu-se cu mîinile de gîtul alteia.

Nu e greu de bănuit că, în această stare de spirit deosebită, regele nu-l putea vedea decît foarte prost pe domnul d'Etioles, adică soţul ingratei, perfidei Jeanne, iar gelozia sa, ajunsă în cel mai înalt grad, urma fatalmente să se abată în parte asupra celui care, soţ sau amant, avusese fericirea să strîngă în braţe femeia iubită de el.

Dar, sentiment ciudat şi foarte omenesc, în timp ce regele simţea în el o furie geloasă împotriva soţului, simţea deopotrivă o aprigă satisfacţie spunîndu-şi că bărbatul din faţa sa, ca şi el, deşi în alt fel, fusese înşelat şi rănit, şi dacă rangul nu l-ar fi reţinut, i-ar fi strîns cu dragă inimă mîna acestui confrate în ale nefericirii în iubire, spunîndu-i pe un ton compătimitor : „Sărmanul meu prieten !"

Rămîne faptul că, din aceste pricini, ca şi din altele, care nouă ne scapă, primirea regelui fu glacială, făcîndu-l să tremure pe nefericitul d'Etioles.

Adunîndu-şi tot curajul, bancherul începu cu o voce care tremura puţin :

— Sire, vin să încredinţez regelui un secret care-mi atinge onoarea şi care aruncă în durerea cea mai profundă unul dintre supuşii cei mai devotaţi ai Maiestăţii Voastre.

După acest preambul, d'Etioles se opri.

Regele nu făcu un gest, nu scoase un cuvînt.

Mereu rece, impasibil, cu un aer mai degrabă indiferent, aştepta.

D'Etioles trebui deci să continue :

— M-am căsătorit foarte de curînd şi trebuie să mărturisesc Maiestăţii Voastre că am slăbiciunea să-mi ador soţia... care e şi foarte frumoasă, de altminteri...

Mereu aceeaşi tăcere din partea regelui.

— Or, reluă d'Etioles, uşor buimac, această femeie, singura mea bucurie, onoarea şi viaţa mea ; această femeie, obiect al adoraţiei mele — şi suspine savant gradate ritmau aceste cuvinte —, această femeie fără de care viaţa nu şi-ar mai avea rostul pentru mine, această femeie Sire,... a dispărut !

Cît ar fi fost de stăpîn pe sine, regele tot tresări, imperceptibil.

Privirea lui se opri mai atentă asupra lui d'Etioles, încercînd să pătrundă în zona secretă a gîndurilor acestuia.

Dar chiar dacă tresărirea regelui i-ar fi scăpat lui d'Etioles, iar fizionomia sa, pe care se afla întipărită o durere profundă, n-ar fi dezvăluit nimic regelui care, în cele din urmă, se văzu obligat să rupă tăcerea în care se cantonase pînă atunci, îl întrebă pe un ton perfect indiferent :

— Ah ! pe Dumnezeul meu ! i s-a întîmplat ceva rău doamnei d'Etioles ?

— Vai ! nu, Sire !

— Cum vine asta : vai ! ?

— Maiestatea Voastră binevoiască a-mi ierta durerea... emoţia... m-am exprimat greşit... am vrut să spun că doamna d'Etioles a fost răpită.

Venise rîndul lui d'Etioles să-l privească ţintă pe rege.

Dar, în loc de tulburarea pe care se aştepta s-o vadă pe chipul lui Ludovic al XV-lea, acesta răspunse liniştit :

— Răpită !... Doamna d'Etioles !... dar ce spuneţi acolo ?...

Şi tonul cu care aceste cuvinte fuseseră pronunţate lăsa să se înţeleagă altceva.

— Şi cam ce-ai vrea să fac eu ?

În timpul acesta regele privea din ce în ce mai atent chipul tot mai neliniştit al interlocutorului său.

Henri, pe de altă parte, simţea cum furia îl cuprinde văzînd lipsa aproape totală de efect a spuselor sale asupra regelui.

Cu toate astea, se mulţumi să răspundă pe un ton plîngăreţ :

— Adevărul, Sire !

— Ei bine ?... făcu Ludovic al XV-lea, ce vreți să fac în acest caz ?

Și privirea regelui se fixă, puțin ironică, puțin dispreţuitoare, asupra lui d'Etioles, care fremăta de furie, dar care fu obligat să răspundă cu tot respectul :

— Sire, am avut onoarea de a spune Maiestăţii Voastre că am nefericirea de a-mi iubi nebunește soția, așa încît... țin s-o regăsesc...

— Dar, replică regele în zeflemea, nu văd nici un inconvenient... dacă țineți la ideea asta...

— Da, numai că pentru a o găsi pe doamna d'Etioles, trebuie să știu unde este...

— Într-adevăr, aveți perfectă dreptate... Ei bine ! dar... știți unde se află scumpa doamnă d'Etioles ?...

— Acest lucru vin să-l cer regelui meu, răspunse cu răceală d'Etioles, care credea că-l va zdrobi pe Ludovic al XV-lea cu acest îndrăzneț răspuns.

— Glumiți ?... Știți ce spuneți ?... întrebă regele cu un aer suveran, dispreţuitor și semeț.

— Cer umil Maiestăţii Voastre să binevoiască a-mi spune unde se ascunde soția mea... pe care o iubesc atît de mult, repetă ferm d'Etioles, care-și zicea :

„Ia să vedem pe unde scoți cămașa acum".

— Hei ! zise liniștit regele, ați înnebunit, jupîne ?... durerea pierderii scumpei doamne d'Etioles pe care o iubiți atît de mult v-a tulburat într-atît mintea ?... Să mă ierte Cel de Sus !... de cînd am ajuns eu să păzesc soțiile supușilor mei ?...

— Sire !... bîigui d'Etioles, tremurînd de furie.

— Luați aminte, domnule, făcu regele cu un ton cu atît mai înspăimîntător cu cît el părea mai calm, luați aminte... jucați un joc periculos... teribil de periculos... eu v-am avertizat !

D'Etioles era complet derutat de atitudinea neașteptată a regelui. O furie rece pusese stăpînire pe el în fața obstacolelor de care se lovea.

Era convins că regele juca un joc mai subtil, și cum nu era dispus să se lase tras pe sfoară, era foarte hotărît să meargă pînă la capăt și să-l acuze categoric pe rege, dacă acesta continua să se prefacă a nu înțelege aluziile. Acesta era mijlocul suprem... bun de folosit la ananghie... cînd va simți că poate pierde partida...

Pînă una-alta trebuia să se stăpînească și să se străduiască să-și atingă scopul folosind șiretenia și puterea de convingere în același timp.

Iată de ce, în fața avertismentului regelui, găsi că e prudent să bată în retragere și răspunse ipocrit :

— Văd că am nefericita șansă să displac Maiestăţii Voastre !...

— Dumneavoastră, domnule !... haida-de !... făcu regele cu un dispreț atît de evident încît d'Etioles se simți ca pălmuit și păli.

— Bine, domnule, unde vreți să ajungeți ? reluă regele.

— Dacă mi-am permis să mă adresez direct regelui, răspunse d'Etioles, este pentru că îl cunosc pe răpitorul soției mele.

Și d'Etioles îl devora literalmente pe rege din priviri, străduindu-se să-l facă să înțeleagă printr-o pantomimă bine gîndită că, chiar dacă nu spune, știe că cel ce a răpit-o pe soția sa e el, Ludovic al XV-lea.

Dar regele rămase imposibil și-i răspunse cu răceală :

— De fapt, domnule, unde vreți să ajungeți ? Pe cine acuzați ? Și, la urma urmei, ce doriți ?

În fața acestor întrebări clare și categorice nu mai putea tergiversa, trebuia să răspundă la fel de clar și categoric.

Să-l acuze chiar pe rege !... nu se putea nici măcar gîndi la o astfel de ispravă... ar fi însemnat să-și rişte capul prosteşte, căci calmul și imposibilitatea regelui erau de natură să-l facă pe bancherul nostru să se întrebe dacă nu cumva o luase pe un drum greșit și regele nu era într-adevăr străin de răpirea Jeannei.

Și atunci ?...

Iar semnele de întrebare se înmulțeau și se precipitau în mintea lui d'Etioles care simțea că se pierde.

Bine, dar atunci ce era cu povestea celor doi beţivani ?

Și în cazul de față, pentru cine executase Berryer răpirea soției sale ?... pentru cine ?... și de ce ?...

Și dacă cei doi beţivani au visat ?... dacă toată povestea asta nu-i decît o închipuire, o fantasmagorie ieșită din aburii beției ?...

Dacă Berryer, ca și regele, era străin de toată povestea ?

În cazul acesta cine o răpise pe soția sa ?...

Căci de un lucru era sigur... nu era nebun... soţia sa dispăruse cu adevărat...

Toate acestea trecură ca un fulger prin mintea nefericitului.

Ca atare, va trebui să-i răspundă regelui ferm şi în aşa fel încît să-i dovedească fără putinţă de confuzie că nu se lăsase înşelat... în cazul în care Ludovic al XV-lea juca o comedie.

Fără să mai ezite, îi răspunse :

— Ce vă cer, Sire ?... Dreptate !... Pe cine acuz ?... Berryer !...

Şi dînd aceste răspunsuri cu o încetineală calculată, d'Etioles scruta pe rege, zicîndu-şi :

„Pentru că trebuia să punem punctul pe i, poftim... Acum, Sire, vedeţi bine că ştiu totul şi că acum trebuie să ne socotim..."

La această acuzaţie împotriva lui Berryer regele se mulţumi să facă ochii mari, în care se citea cea mai mare surprindere, şi clătină din cap cu aerul unuia care se întreabă dacă nu cumva interlocutorul său e nebun.

Şi mimica regelui era atît de expresivă, liniştea sa, siguranţa atît de evidente, atît de absolute, încît d'Etioles simţi o sudoare rece curgîndu-i pe şira spinării.

Iar regele repeta, ca şi cînd nu şi-ar fi putut crede urechilor :

— Domnul locotenent general de poliţie !... Ah ! pe cinstea mea ! iată ceva cu totul deosebit.

În chiar aceeaşi clipă, şi ca şi cînd ar fi fost chemat de o voce misterioasă, ca şi cum, prin cine ştie ce mijloc ocult, ar fi asistat la această discuţie şi ar fi considerat intervenţia sa oportună, deci în acelaşi moment, locotenentul general de poliţie îşi făcu intrarea în cabinetul regelui şi se opri la cîţiva paşi de biroul suveranului său, aşteptînd într-o atitudine de calm şi de demnitate.

— Ah ! bineînţeles !... exclamă vesel regele, picaţi bine, Berryer, veţi afla o noutate...

Berryer se înclină fără să scoată un cuvînt.

Dar privirea pe care o aruncă regelui era atît de expresivă încît acesta avea senzaţia foarte clară că locotenentul său general de poliţie asistase ascuns la această convorbire şi că era perfect la curent cu situaţia.

D'Etioles nu părea a vedea nimic ; simţea totuşi instinctiv că pentru el partida era pierdută şi, la gîndul acesta, simţea că-şi pierde încetul cu încetul minţile.

Regele continuă pe acelaşi ton glumeţ :

— Ştiţi, Berryer, că mi se cere capul vostru ?...

— Oh ! oh ! exclamă Berryer, iată ceva neplăcut ; ţin mult la capul meu... Pe Dumnezeul meu, mărturisesc că am această nevinovată slăbiciune, continuă el, surîzînd.

— Ştiţi de ce sînteţi acuzat ? îl întrebă regele, rîzînd.

— Sînt acuzat... eu ?... spuse Berryer încruntînd sprîncenele.

Regele făcu semn că da.

— Scuzaţi-mă, Sire, dar... cine mă acuză ?

Fără să-i răspundă, regele arătă spre d'Etioles.

Berryer se întoarse spre bancherul pe care se făcuse a nu-l vedea pînă atunci şi, măsurîndu-l din cap pînă în picioare cu o supremă impertinenţă, lăsă să-i scape dispreţuitor din vîrful buzelor :

— Domnul ?...

Şi, ca o culme a impertinenţei, îi întoarse spatele cu dezinvoltură, ca şi cînd acel domn ar fi fost un individ mult prea neînsemnat încît el, Berryer, să-i facă onoarea să se ocupe de persoana lui şi să dea cea mai mică atenţie acuzaţiilor sale.

— În cazul acesta, îi spuse el regelui, pot răsufla uşurat... capul îmi va rămîne la locul lui, pe umeri.

D'Etioles tremura din pricina ultrajului şi, cu toate că era departe de a fi un curajos, crezu de datoria lui să facă un pas spre locotenentul general de poliţie, care se mulţumi să-l privească dispreţuitor, dînd din umeri.

— Nu rîdeţi, Berryer, reluă regele care, spunînd asta, surîdea ironic, nu rîdeţi... că e foarte grav.

Apoi, întorcîndu-se spre d'Etioles, care-şi înfipse unghiile în palmă de turbare, spuse :

— Haideţi, domnule, iată-l pe domnul locotenent general de poliţie, repetaţi-i, vă rog, ce ne-aţi spus nouă mai devreme.

D'Etioles se simţea pierdut.

Cu toate acestea, făcînd apel la toată voinţa de care se simţea capabil, se opri drept în faţa lui Berryer cu un aer arogant şi spuse cu un ton ferm :

— Sire, vin să vă cer dreptate.

— Bine, domnule, spuse regele grav. Împotriva cui ?

— Împotriva... acestui om.

D'Etioles pusese în aceste trei cuvinte tot dispreţul de care se simţea în stare, în timp ce mîna i se întindea ameninţătoare spre Berryer, care rămînea impasibil, privindu-l mîndru şi cu o ameninţare nedisimulată în ochii săi cenuşii.

— Acest om, spuse regele insistînd pe cuvintele folosite chiar de d'Etioles, acest om este domnul locotenent general de poliţie, domnule, gîndiţi-vă bine la asta.

D'Etioles se înclină în semn că-şi menţine acuzaţia.

— Bine, domnule !... Şi îl acuzaţi pe domnul locotenent general de poliţie de ?...

— Îl acuz pe domnul Berryer de a fi răpit-o sau de a fi organizat răpirea soţiei mele Jeanne Le Normant d'Etioles, care tremura de frică, dar care se străduia să se ţină bine pînă la capăt, nevrînd să renunţe la partidă pînă în clipa în care lucrurile se vor dovedi iremediabil pierdute.

— Ah ! ah ! domnule Berryer, spuse regele rîzînd, v-am prins cu asta, maestre... Cine ar fi zis că un om aşa grav ca voi e capabil de o astfel de strengărie... Dumnezeule, cum te mai poţi înşela în privinţa oamenilor. Ei bine, domnule Berryer, adăugă el grav, aţi auzit acuzaţia... domnului... Ce aveţi să-i răspundeţi ?...

— Oh ! Sire, răspunse Berryer cu o indignare bine jucată, sper din tot sufletul că regele nu mă va insulta obligîndu-mă să mă disculp de o acuzaţie atît de... ridicolă.

Şi Berryer îl fulgeră cu privirea pe d'Etioles, un d'Etioles îngrozit, care, cu moartea în suflet, găsi puterea să mai spună, ameninţător :

— Domnule !

— Hei ! spuse regele liniştit, pe un ton blînd, domnule reclamant...

Apoi, întorcîndu-se spre Berryer :

— Chemaţi-i, spuse el simplu.

Berryer transmise ordinul regelui unui ofiţer de serviciu şi uşile, deschizîndu-se imediat, cabinetul regelui se umplu de curteni. Regele, văzînd că are la îndemînă toţi martorii pe care şi-i dorea pentru lecţia pe care se pregătea să i-o dea lui d'Etioles, se întoarse spre el şi, foarte grav, îi spuse :

— Ne place, domnule, să punem pe seama durerii care vă tulbură vorbele necuviincioase pe care le-aţi spus aici şi noi binevoim să le uităm. Dar, adăugă el pe un ton ameninţător, nu mai veniţi cu astfel de prostii, maestre... la Bastilia unii putrezesc şi pentru mai puţin decît atît... nu uitaţi asta !...

Apoi, întorcîndu-se spre Berryer în timp ce nefericitul d'Etioles, fulgerat, simţea pămîntul fugindu-i de sub picioare :

— Domnule Berryer, adăugă regele, sper că veţi binevoi să uitaţi cuvintele incoerente ale acestui... nefericit — şi arătă cu degetul spre un d'Etioles livid, distrus.

— Sire, spuse Berryer, regele îmi dă exemplu uitînd el însuşi.

— Dar asta nu-i totul, continuă regele care, întorcîndu-se spre d'Etioles, îi spuse : Din compasiune pentru nefericirea care v-a lovit, vrem să facem ceva pentru voi... Berryer, va trebui să-l ajutăm pe acest nefericit soţ să-şi regăsească soţia iubită...

— Sire, sînt la ordinele Maiestăţii Voastre, răspunse laconic Berryer.

— Foarte bine ! spuse regele cu un aer satisfăcut.

Apoi, întorcîndu-se spre d'Etioles :

— Haideţi, domnule, plecaţi liniştit, soţ nefericit... Domnul locotenent general de poliţie e un om abil şi va şti s-o regăsească pe cea pe care o iubiţi.

Şi în timp ce d'Etioles se retrăgea, zdrobit, clătinîndu-se pe picioare, fără să poată scoate un cuvînt, regele, înainte ca nefericitul să fi părăsit încăperea, spuse curtenilor care-l înconjurau, cu o compătimire admirabil jucată :

— Domnilor, consolaţi-l pe domnul d'Etioles... I-au răpit soţia... soţia pe care o adoră... şi mă tem ca nu cumva durerea să nu-i fi întunecat mintea bietului om.

Imediat curtenii se dădură în lături în faţa lui d'Etioles ca şi cum ar fi fost ciumat, şi cinicul personaj, cu capul vuindu-i, cu ochii împăienjeniţi, prăbuşit, livid, avînd într-adevăr aerul unui nebun, cum lăsase regele să se înţeleagă, rumegînd deja în minte proiecte teribile de răzbunare, ieşi clătinîndu-se ca un om beat.

Atunci regele, întorcîndu-se către curteni :

— Domnilor, le spuse el, audienţa a luat sfîrşit... Domnule locotenent general de poliţie, rămîneţi... avem de lucru.

Cabinetul se goli imediat.

— După părerea mea, zise regele, rămînînd singur cu Berryer, ceea ce l-a dezamăgit cel mai mult pe onorabilul soţ ce tocmai a ieşit de aici este faptul că nu sînt eu cel care i-a răpit soţia.

— Aşa cred şi eu, Sire ! răspunse cu răceală Berryer.

CAPITOLUL VII

GÎNDURILE LUI DAMIENS

Datoria pe care o avem de a prezenta evenimentele care fac obiectul acestei cărţi în ordinea lor cronologică ne-a obligat ca pentru cîtăva vreme să lăsăm în umbră un personaj important, pe care cititorul cu siguranţă că nu l-a uitat.

Vrem să vorbim despre acel bărbat trist, sumbru, teribil de enigmatic : François Damiens.

Din clipa în care intrase în slujba subintendentului, Damiens rămăsese fără ocupaţie : obligaţiile sale constau, aşa cum îi spusese noul său stăpîn, în a nu face nimic.

Cu toate acestea Damiens nu ignora faptul că această inactivitate care-l apăsa putea înceta brusc, ştia că trebuie să fie gata de acţiune... Ce acţiune ?... Nu ştia încă. Ce ştia, de exemplu, e că ziua în care stăpînul său va face apel la serviciile sale, intervenţia sa va trebui să fie teribilă.

Şi sumbru, crîncen, închis în sine... aştepta...

Iar dacă la el trupul era inactiv, nu era acelaşi lucru cu spiritul.

Un întreg univers de gînduri, cînd blînde, cînd crude, gînduri de iubire umilă şi supusă, de ură îngrozitoare, de devotament fără margini, de abnegaţie sublimă... se încrucişau, se ciocneau în mintea lui înfierbîntată.

O muncă lentă, dar tenace, continuă, avea loc în acest cap ciudat, cu ochi de o profunzime insondabilă, cu buzele strînse într-un rictus amar... O tensiune de spirit extraordinară ţinea această inteligenţă sfidătoare veşnic la pîndă.

Damiens îşi amintea mereu de noaptea îngrozitoare — şi fericită în acelaşi timp — în care d'Etioles îl luase de mînă şi-l condusese la uşa ei...

Nefericitul tremura și acum cînd își amintea de orele chinuitoare petrecute acolo.

Dinții îi scrîșneau de furie la amintirea abominabilei tentații căreia-i fusese expus.

Dar în același timp se simțea mîndru — și atunci își înălța capul, iar privirea îi era limpede și luminoasă — că a pătruns la timp gîndurile cinice ale sinistrului său stăpîn și că, gata să devină criminal, inteligența, dominînd materia, a știut să reziste tentației... sesizînd la timp înțelesurile unui plan diabolic și oprindu-se cînd nu era prea tîrziu.

Și cine știe ?... necomentînd abominabila faptă la care fusese împins, probabil că întrevăzuse pentru mai tîrziu cine știe ce plan tenebros care poate că va eșua datorită onestității sale...

O bucurie de nespus îl cuprindea la acest gînd consolant, transfigurînd complet acel chip răvășit, care în acele clipe părea aproape frumos.

Și o blîndețe infinită odihnea acele trăsături chinuite, chipul său de obicei sumbru și fatal, cînd se gîndea la dulcea, de neuitat clipă în care îndrăznise el... mizerabilul paria... să îngenuncheze umil, respectuos, în fața idealului și să sărute cu devoțiune poalele rochiei albe... albe ca sufletul pur și candid al virginei adormite prin înșelăciune și lăsată la îndemîna lui ca o pradă... și pe care a știut cum s-o respecte.

Damiens nu era nici filozof și nici un gînditor profund.

L-am auzit mărturisindu-și ignoranța în fața lui Henri d'Etioles.

Dar avea din instinct simțul a ceea ce e bun, frumos, drept, loial...

Damiens fusese pe punctul de a ceda ; și își reproșa acea scenă de slăbiciune cu atît de crîncenă și amarnică părere de rău încît s-ar fi putut crede că a făcut într-adevăr fapta de care se căia.

O pasiune arzătoare îl cuprinsese pe acest bărbat singuratic, care pînă atunci nu trăise, dacă se poate spune așa, în preajma unor idei atît de ciudate, prea de neînțeles pentru mintea sa greoaie.

Din clipa în care o văzuse pe Jeanne, aceasta intrase în sufletul lui ca o stăpînă deplină, iar viața îi intrase pe făgașul ce-l va duce inexorabil la moarte.

Sigur, acest nefericit își dădea seama de distanța de neînvins care-l separa de aceea pe care o iubea în secret... dar ce ?... poate fi împiedicată umila floare de cîmp să-și ridice petalele sale parfumate spre strălucitorul soare ?

Damiens nu aștepta nimic, nu spera nimic de la cea pe care o iubea cu o pasiune nemăsurată, prima, singura dragoste a acelui suflet enigmatic.

Nu spera nimic... și cu toate astea pasiunea sa era violentă... și cu atît mai violentă gelozia.

Cine știe dacă acest sentiment nu-l va împinge într-o zi pînă acolo încît să vrea moartea cuiva care în ochii lui era vinovat de a-i fi dezonorat idolul !

Această gelozie nu scăpase ochiului ager al lui Henri d'Etioles și am văzut cum subintendentul îl enerva pînă la furie cu o abilitate diabolică.

Astfel era iubirea lui Damiens pentru Jeanne pînă în clipa în care l-am văzut rezistînd în fața uriașei tentații, către care îl impinsese d'Etioles.

Mai tîrziu, sub imperiul ororii resimțite, condamnîndu-se el însuși la pedeapsă și la reparație, acea iubire rămînînd la fel de totală, la fel de vie ca în trecut, acea iubire trebuia să se schimbe la față, să se rafineze, să se purifice, să devină imaterială, dacă putem spune așa.

Pentru a se pedepsi din pricina unei acțiuni josnice, abjecte, pe care n-o comisese, acest om, dotat cu un caracter de fier, cu o voință de nezdruncinat, avusese forța să-și smulgă din suflet toate sentimentele urîte și meschine — și cu toate astea, cît de omenești ! — care pluteau la suprafața iubirii sale ca zgura la suprafața unui metal prețios aflat în fierbere.

Și astfel curățat de zgura pasiunii, în sufletul său nu rămînea decît o iubire alcătuită din devotament, abnegație și sacrificiu ; un sentiment de o frumusețe accesibilă numai unor spirite de elită ; un giuvaier mai transparent ca diamantul... și mai solid decît el.

Pe piscurile senine unde se înălțase, Damiens își putea spune acum, cu mîndrie, că ascunde în sufletul său un vis de o incomparabilă puritate.

Iar Jeanne putea fi sigură că avea lîngă ea, trăind în umbra ei, un suflet gata la dovezi de abnegație supraomenească... capabil, la un simplu gest al ei, să se sacrifice pentru bărbatul pe care ea l-ar fi iubit... și, chiar dacă inima i-ar fi sîngerat, chiar de-ar fi fost să moară pentru

asta, capabil să surîdă la vederea fericirii Jeannei... chiar dacă această fericire i-ar fi fost adusă de un altul !

Dar dacă dragostea acestui bărbat pentru Jeanne se ridicase la asemenea înălțime, în schimb era cuprins de o ură crîncenă împotriva lui d'Etioles.

Instinctul — sau mai degrabă iubirea — îi spunea că acesta îi era adversarul direct, cel mai teribil și mai încrîncenat al tinerei femei și, datorită faptului că simțea că d'Etioles era un pericol pentru fericirea Jeannei, îl ura din tot sufletul... aproape la fel de tare pe cît o iubea pe Jeanne.

Nu-i scăpase dispariția Jeannei.

Liniștea perfectă cu care Henri d'Etioles accepta acea dispariție îl făcea să se teamă că era pîndită de un pericol, și ura contra stăpînului său creștea tot mai mult, iar setea lui de sacrificiu creștea în aceeași măsură.

Și el care, cu cîtva timp în urmă, aţîţat cu viclenie de subintendent, s-ar fi ridicat crîncen și cu cuțitul în mînă între Jeanne și rege, acum se simțea capabil, dacă fericirea Jeannei i-ar fi cerut-o, să devină sclavul regelui !

În felul acesta subintendentul, care credea că, grație atotputerniciei aurului său și datorită spiritului său viclean, ar fi reușit să-și facă rost de un ajutor prețios, avea în felul acesta un dușman formidabil, cu atît mai primejdios cu cît era în imediata sa apropiere, pus pe urmele sale de o experiență anterioară și care ghicea cu ușurință jocul lui d'Etioles, disimulîndu-l cu îndemînare pe al său.

Aceasta era starea de spirit a lui Damiens cînd lacheul, căruia d'Etioles îi dăduse ordine la coborîrea din trăsură, în fața palatului regal, veni să-l avertizeze că trebuie să fie gata de acțiune, stăpînul său avînd nevoie de el.

Damiens se gîndise mult înainte și tremurase îndelung la ideea că va fi nevoit să acționeze, dar acum era pregătit pentru lupta iminentă împotriva lui d'Etioles, care, hotărît lucru, juca tot mai prost, căci, prevenindu-l în felul acesta pe Damiens, îi dădea timp să-și pregătească riposta.

Damiens își aștepta deci stăpînul cu inima bătîndu-i de speranță la gîndul că va afla, în sfîrșit, ce se întîmplase cu ea.

. . . . . .

În timpul acesta d'Etioles părăsise palatul cu moartea în suflet, la zero prin prăbușirea viselor sale, nemaiavînd forță nici să gîndească.

Se aruncase în caleașcă, avînd o singură dorință : să fugă din locurile unde suferise cea mai sîngeroasă dintre umilințe.

Cu o voce răgușită strigase vizitiului :

— La palat, la Paris !

Și se prăbușise, sfîrșit, pe pernele caleștii.

Rămăsese îndelung îndobitocit, consternat, cu creierul golit de orice gînd, incapabil de a mai judeca.

Puțin cîte puțin își revenea și începea să-și pună ordine în gînduri, încercînd să vadă clar dincolo de nenorocirea care-l lovise.

„Păcălit !... am fost păcălit !... mormăia el... E evident că regele e amestecat în răpirea soției mele... și eu m-am lăsat dus de nas ca un prostănac... Dar dacă, totuși, regele nu ar avea nimic de-a face cu această poveste, ce-i cu basmele celor doi beţivani care m-au căutat ?... Simt că înnebunesc... Și totuși cei doi nefericiți erau sinceri... Pe de altă parte, regele părea a fi de bună credință... și apoi, dacă ar fi fost vinovat, n-ar fi îndrăznit niciodată... Atunci, ce înseamnă această istorie cu intervenția lui Berryer ?... Berryer a dat pur și simplu o mînă de ajutor acestui pungaș ?... tot ce se poate... și că regele nu e amestecat în această afacere... Dar atunci cine ?... Oh ! am să aflu eu !... am să-l găsesc de-ar fi să răstorn lumea cu fundul în sus și să arunc munți de aur... și atunci, vai de cel ce mi-a răpit soția... am să-l zdrobesc sub călcîi, ca pe un șarpe... Și dacă totul nu-i decît o invenție a Jeannei ?... Dacă Jeanne iubește pe un altul ?... Și dacă a plecat de bună voie cu acela, născocind toată această poveste cu Berryer și cu regele pentru a se răzbuna ?... Oh ! atunci blestemat fie el ! și blestemată fie și ea !... Dar nu, sînt complet nebun, Jeanne îl iubește pe rege... Atunci, cine ?... Oh ! am să-l găsesc !... am să-l găsesc... Și regele cu insolentul ăla de Berryer cum și-au mai bătut joc de mine !... cum m-au zdrobit, cum m-au umilit !... Am să mă răzbun... răzbunarea mea va fi groaznică !..."

Și un surîs înspăimîntător îi schimonosi gura, căci, gîndindu-se la Damiens, care-l aștepta, își spunea :

„Dinspre partea asta, cel puțin, răzbunarea mea e sigură !"

Şi-şi completă gîndurile cu un gest ameninţător. Acum, că era stăpîn pe gîndurile lui, îşi făcea o mulţime de planuri, gata de a lupta, chiar dacă pe moment partida părea a fi pierdută.

Dar gîndurile sale febrile reveneau mereu la răpitorul necunoscut al soţiei sale.

Ah !... dacă l-ar şti... dacă l-ar afla !...

D'Etioles dorise din tot sufletul — şi făcuse tot ce-i stătuse în putinţă pentru asta — ca soţia sa să devină metresa regelui, pentru că numai regele putea să-i dea ceea ce nu avea, şi-şi dorea mai mult ca orice : onoruri şi demnităţi...

Dar să fie a altuia, nu !... Niciodată !...

Şi nu se putea opri să nu se gîndească la mizerabilul care i-o răpise pe Jeanne... şi căuta neostoit mijlocul de a se răzbuna... fără a se expune riscurilor unei astfel de acţiuni.

Am spus că era laş. În această împrejurare laşitatea sa apărea în întreaga ei hidoşenie.

Încercînd să-şi imagineze cum s-ar putea răzbuna fără a se expune, un nume îi trecu fulgerător prin minte :

D'Assas !

Ei ! da, bineînţeles !... cadetul îl va răzbuna... Sigur că da ! va plăti ce se cuvine pentru asta şi totul va fi cum trebuie...

Dacă stătea bine să se gîndească, poate nici nu va fi nevoit să dezlege băierile pungii pentru asta... Nu că ar fi zgîrcit, dimpotrivă, era un risipitor ; dar cavalerul nu ar fi acceptat o astfel de misiune pentru tot aurul din lume.

Iată de ce îşi spunea că ceea ce nu putea spera de la d'Assas plătindu-l, va putea obţine fără îndoială pe nimic... înşelîndu-l.

Da ! da ! toate se vor aranja încetul cu încetul.

Damiens pentru rege şi poate chiar şi pentru Berryer.

D'Assas pentru celălalt...

Iar el va avea grijă de Jeanne !...

Haida-de ! dracul nu era aşa de negru şi situaţia atît de disperată pe cît s-ar părea, şi pe cît a crezut chiar el !

Cu puţină răbdare, viclenie, îndrăzneală şi bani cheltuiţi, va dovedi cît de curînd că nu era de dispreţuit... că dimpotrivă, trebuia să se ţină seama de el. Urma să se pună pe treabă imediat.

Şi liniştindu-se, stăpîn pe el, ştiind din nou ce vrea şi unde vrea să ajungă, coborî în curtea palatului său.

Imediat ce ajunse în cabinetul de lucru, îşi puse ţinuta în ordine şi-l chemă pe Damiens.

Acesta intră în cabinet, palid, hotărît să facă orice şi aşteptînd într-o atitudine demnă, fără morgă, dar şi fără deferenţă prea exagerată.

D'Etioles privi figura răvăşită de nelinişte, cu ochii încercănaţi, obosiţi de insomnii şi, cine ştie ?... poate chiar de lacrimi, a celui care aştepta hotărîrile sale, şi-i spuse cu o voce dulceagă :

— Aşezaţi-vă, meştere, avem de discutat.

Fără să-i răspundă, Damiens luă un scaun şi se aşeză, cum i se poruncise.

— Ştiţi, îi spuse d'Etioles pe nerăsuflate, că soţia mea a dispărut.

Damiens clipi din ochi, semn al emoţiei care-l stăpînea şi, cu o voce slabă, moale, răspunse :

— Da, domnule, ştiu...

— Dar ştiţi şi unde se găseşte în acest moment ?...

— Nu, domnule ! Cum vreţi să ştiu eu unde e ?...

— Cu toate astea, trebuia să vegheaţi asupra ei !...

— Este adevărat, domnule, dar ordinele voastre erau s-o supraveghez pe doamna acasă !... nu aveam voie să părăsesc palatul şi trebuia să fiu mereu la dispoziţia voastră...

— Aşa e, spuse d'Etioles... Oricum nu vă reproşez nimic... În fine, adăugă el suspinînd şi observîndu-l pe Damiens pe sub sprîncene, ceea ce e sigur e că a dispărut. Ce s-a întîmplat cu ea ?... Unde este ?....

Pronunţase cuvintele din urmă ca şi cînd ar fi vorbit cu sine.

— V-aţi întrebat unde ar putea fi ? reluă el.

— Nu, domnule, răspunse Damiens roşind uşor la această minciună.

— Nu sînteţi curios, meştere, spuse ironic d'Etioles, căruia nu-i scăpase această roşeaţă.

Şi adăugă, fixîndu-l pe Damiens :

— Va trebui deci să vă spun... Căci nu vreau să am nici un fel de secret faţă de dumneata, pentru că într-o zi va trebui să cunoaşteţi tot ceea ce gîndesc, toate speranţele şi toată ura mea !

Damiens tresări violent, dar nu spuse nimic.

— Ei bine ! aflați deci că soția mea a fost răpită... Da. Iar cele ce vă spun acum, cu greu voi îndrăzni să le repet propriului meu confesor !

— Răpită ?... bîigui Damiens.

— Dumnezeule ! da, pur și simplu. Astfel încît, în acest timp, doamna d'Etioles urzește liniștită o poveste de iubire ca în basme... Oh ! dar am să mă răzbun !...

Damiens nu scoase un cuvînt, dar păli foarte tare. Corpul îi fu scuturat de un tremur nervos și se vedea că face un efort uriaș pentru a se stăpîni.

— Și pe cel care a răpit-o îl cunoașteți, meștere Damiens, este acel senior pe care l-ați văzut în salonașul de la Primărie... e regele... În acel moment am avut dreptate spunîndu-vă că soția mea avea un amant... Vă spuneam să vegheați asupra ei... Ah !... instinctul nu m-a înșelat nici de data asta...

Și d'Etioles, rostind cu o încetineală bine studiată cuvintele, își ascunse chipul în palme, ca și cînd ar fi fost zdrobit de rușine și durere.

În realitate, vicleanul personaj privea țintă printre degete chipul lui Damiens, studiind cu atenție efectul produs de cuvintele sale asupra confidentului și, își zicea el, complicele lui.

— Mi-ați promis că vegheați, Damiens, reluă el după o scurtă tăcere, și iată ce-am pățit. Mi-ați mai promis că mă veți răzbuna... Veți da greș și în cazul acesta, așa cum ați dat greș cu supravegherea ?...

Damiens făcu un efort, ca și cînd ar fi vrut să se smulgă unor gînduri, răspunzîndu-i cu o voce lentă :

— M-ați luat în serviciul dumneavoastră, m-ați plătit regește, deși nu am făcut nimic pentru banii pe care i-am cîștigat ; toate acestea în așteptarea momentului în care veți avea nevoie de mine... și, mai ales, de brațul meu... Acest braț — adăugă el cu un aer șiret — pe care l-am vîndut, dumneavoastră fiind cumpărătorul ; deci vă aparține... A venit momentul să lovesc ?... vorbiți fără teamă... fără ocolișuri... Sînt gata... Ah ! nu e nevoie să-mi atițați ura împotriva... celui pe care-l știți... Nu veți putea spori ura... căci mai multă ură nu încape în sufletul meu... Da ! îl urăsc pe acest om, îl urăsc pentru că...

— Pentru că ?... îl întrebă d'Etioles care tremura în fața acestei explozii, văzînd că Damiens se oprise în momentul în care și-ar fi putut dezvălui secretul.

Dar Damiens se liniștise.

Drept pentru care îi răspunse foarte natural :

— Îl urăsc pentru că v-a făcut rău dumneavoastră... și pentru că mă plătiți să iubesc pe cine iubiți și să urăsc pe cine urîți.

D'Etioles clătină din cap, ca și cînd ar fi vrut să spună : „Las-o baltă, nu acesta e motivul".

— Mi-ați reproșat lipsa mea de vigilență, domnule... continuă Damiens. Dacă a venit momentul să acționez, porunciți... și vă asigur că nu veți mai avea motive să-mi reproșați că am greșit !

— Slavă Domnului ! exclamă D'Etioles văzînd aerul de hotărîre încrîncenată ce-l degaja întreaga ființă a lui Damiens, răspîndind încredere ; slavă Domnului ! sînteți un bărbat pe cinste, meștere, și, după cîte văd, e mai bine să vă fie omul prieten decît dușman.

— Și eu zic la fel, zise Damiens pe un ton ciudat, care-i dădu fiori de groază subintendentului, care sesizase foarte bine amenințarea ce se ascundea în spatele acelor cuvinte, aparent nevinovate.

— Atunci, cu un rival de talia voastră e inutil să umblu cu mănuși și cred că ar fi mult mai bine să merg drept la țintă.

Damiens făcu un semn din cap, ce însemna că era de aceeași părere.

— Iată deci ce aștept de la dumneavoastră, reluă d'Etioles.

Și începu să-i vorbească ; vorbi îndelung, cu încrîncenare.

Ce i-a spus, ce se întîmplase între cei doi bărbați, evenimentele viitoare ne vor dezvălui puțin cîte puțin.

Dar atunci cînd Damiens, terminînd de primit instrucțiunile subintendentului, plecă, d'Etioles, cu chipul luminat de o bucurie înflăcărată, lăsă să-i scape următoarele cuvinte în liniștea cabinetului :

— Regele e mort.

Și, învăluindu-se în faldurile unei ample pelerine, părăsi palatul, spunîndu-și :

„Acum, hai să-l vedem și pe d'Assas... Scumpul de el, mă neglijează un pic prea ostentativ..."

CAPITOLUL VIII

EXPLICAȚIILE LUI BERRYER

În timp ce aveau loc aceste evenimente, Crébillon, însoțit de Noé, după ce încasase bonul de cinci mii de livre la casieria subintendentului, lucru pe care-l datora generozității recunoscătoare, sau, ca să fim mai cinstiți, unui calcul abil al lui Henri d'Etioles, Crébillon se întorsese la el acasă, își pusese ordine în afaceri și-și încredințase copilașii unei vecine binevoitoare care, grație unei sume modice, se oferise să aibă grijă de mica lui menajerie.

După aceea, liniștit dinspre partea pensionarilor săi, urmat de Noé ca de un cîine credincios, plecă în căutarea unui vehicul care să-i ducă la Versailles.

Ajunși la destinație, Crébillon, care cunoștea la perfecție orașul, spre deosebire de Noé, care nu pusese niciodată piciorul acolo, trase drept la un mic han unde mai locuise și cu alte ocazii și care era situat, stranie coincidență, drept la mijlocul distanței dintre castel și străduța Rezervoarelor.

Hangiul îi conduse, așa cum i se ceruse, într-o cameră cu două paturi, suficient de spațioasă și-i părăsi după ce le aduse o masă încărcată cu diferite feluri de mîncare și un coș plin cu sticle prăfuite.

Crébillon se schimbă, îmbrăcînd un costum nou-nouț, în timp ce Noé, pentru a-și face poftă de mîncare, deschisese o sticlă și golea, vizibil satisfăcut, pahar după pahar din vinul catifelat, urmărind cu privirea toaleta minuțioasă pe care și-o făcea amicul său.

Cînd poetul termină de pus la punct ultimele detalii ale ținutei, observă cu ușoară uimire că Noé golise deja o butelcuță.

Cu pofta de mîncare pe care ți-o dă lucrul bine făcut, cei doi se așezară la masă, față în față, și atacară gospodărește mîncarea și băutura, ca doi buni cunoscători ce erau.

Cînd terminară de mîncat, Crébillon privi cîteva clipe pe Noé Poisson, care, contrar obiceiurilor sale, dăduse dovadă de oarecare moderație.

— Uite care-i povestea, spuse poetul, eu mă duc să-l caut pe Berryer. Nu știu ce poate ieși de pe urma acestei întrevederi... dar tu ai să-mi promiți că nu te vei mișca de aici și, mai ales, că n-ai să te pilești...

— Crébillon, ți-o jur...

— Deci, pot pleca liniștit ?... n-ai să te pilești ?... Gîndește-te că sînt în joc lucruri foarte importante pentru noi !... îi spuse Crébillon, ridicîndu-se de la masă.

— Crébillon, lipsa ta de încredere mă jignește profund, îi răspunse Noé cu demnitate.

— Bine, vedem noi dacă ai să-ți ții promisiunea... Am plecat.

— Să mă bată Dumnezeu dacă am să mă mișc de-aici !... să mă ia dracu' dacă mai pun gura pe vin pînă cînd nu te întorci !...

— Hai !... te las în paza Celui de Sus !... sau a lui Scaraoțchi !... zise poetul, lăsîndu-l pe Noé să se lupte cu ispita reprezentată de cele cîteva sticle pline.

— Du-te ! poți pleca liniștit !... îi strigă bețivanul ; un discipol al lui Bachus, cum spui tu, se ține de cuvînt !... Am jurat că nu beau mai mult de-o sticlă și am să mă țin de cuvînt !

Crébillon apucă pe drumul spre castel, mergînd cu pași mari și iuți, zicîndu-și că, oricum, nu va întîrzia prea mult, prin urmare nici Noé nu va avea suficient timp să bea într-atît să nu se mai înțeleagă cu el.

Crébillon, ca și Poisson, avea nevoie să fie ușor ciupit pentru a se afla în totalitatea facultăților... numai că băutura necesară pentru a-l binedispune pe acest individ obișnuit cu cantități înspăimîntătoare de lichide ar fi pus la pămînt pe orice băutor obișnuit.

Poetul știa mai bine ca oricine doza de lichid care-i era necesară. Iată de ce, aflat pe punctul de a face pe lîngă Berryer un demers pe care el personal îl găsea scîrbos și chiar periculos, își oferise o masă copioasă, stropită

din abundență cu șampanie, lucru de natură să-l facă să-și pună la treabă imaginația.

Iată de ce, pe de altă parte, se temea atît de faptul că amicul său s-ar putea îmbăta de-a binelea, fapt pentru care îi recomandase insistent să nu se miște din han cît timp va lipsi el.

Căci în cazul în care el nu s-ar mai întoarce, Noé avea nevoie de puțina inteligență cu care cerul îl blagoslovise pentru a îndeplini sigur și, mai ales, sănătos instrucțiunile detaliate pe care i le dăduse.

După lungi ore de așteptare în anticameră, Crébillon a fost în cele din urmă condus în biroul domnului locotenent general de poliție.

Berryer se întreba, nu fără curiozitate, care era scopul acestei vizite neașteptate a autorului dramei *Rhadamiste*.

Cu toate că impresia pe care i-o lăsase la întîlnirea sub numele Picard, din casa situată în intersecția Buci, fusese mai degrabă favorabilă poetului.

Iată de ce primirea pe care i-a făcut-o a fost foarte amabilă.

Fără prea multe fineți, fără ocolișuri, poetul îi spuse de-a dreptul ce-l aducea acolo.

De ce fusese răpită doamna d'Etioles ?... Care era acel pericol iminent, de care vorbise domnul Picard, care o amenința ?...

În timp ce poetul se explica și punea întrebări, Berryer reflecta la ceea ce urma să spună și să facă.

Berryer era, și nici nu avea cum să nu fie, un curtean deosebit de abil. În această calitate simțea întotdeauna de unde bătea vîntul și încotro să-și ducă barca.

Cînd a crezut că e sigur că regele nutrește pentru Jeanne un sentiment cu mult mai puternic decît îl bănuia el însuși, nu ezitase să se amestece, spunîndu-și, nu fără temei, că recunoștința regelui se va adresa celui care va fi atît de îndemînatec sau atît de norocos să-i arunce în brațe femeia iubită.

Dispariția subită și misterioasă a Jeannei încurcase foarte tare planurile locotenentului general de poliție.

Berryer, care credea în dragostea regelui pentru Jeanne, gîndise că atitudinea lui Ludovic al XV-lea în ceea ce-o privește pe falsa contesă du Barry nu va întîrzia să se modifice și că se va întoarce și mai îndrăgostit la

doamna d'Etioles, pe care va ști foarte bine cum s-o găsească, la nevoie.

Dar, contrar așteptărilor sale, regele părea să persiste în noile sale sentimente pentru contesa du Barry, nemaivorbind de Jeanne, ca și cum aceasta nici n-ar fi existat vreodată.

Scena între rege și d'Assas pe care Ludovic, orbit de gelozie și de ciudă, i-o povestise, prezentînd lucrurile așa cum le vedea el, făcuse să încolțească în mintea locotenentului general de poliție convingerea, deja puternic înrădăcinată în mintea regelui, că d'Assas era amantul doamnei d'Etioles.

Din acel moment conduita locotenentului general de poliție era hotărîtă.

Berryer, cunoscîndu-l pe rege ca nimeni altul, își zicea că niciodată Ludovic, lovit în amorul său propriu, nu-i va ierta Jeannei, ca de altminteri nici cavalerului d'Assas, ceea ce el numea trădarea celor doi.

Primirea făcută lui d'Etioles, care venise să-și ceară soția, îi întărise locotenentului general de poliție hotărîrea și-i înlăturase din minte orice ezitare.

Regele părînd constant în capriciul său pentru contesa du Barry, Berryer judecase că ar fi prudent să-și schimbe imediat atitudinea și să-i facă galant curte celei ce putea deveni o favorită.

Regele persistînd în tăcerea sa în privința Jeannei, Berryer gîndea că ar fi fost imprudent să-i evoce amintiri periculoase ; motivul era simplu : regele, atins bine în orgoliul său, era perfect capabil să-și verse proasta dispoziție în capul nefericitului prieten care, prin intervenția lui neîndemînatică, îl expusese unei asemenea neplăceri.

Așa încît Berryer nu va ezita s-o sacrifice pe Jeanne, făcîndu-se astfel, din motive personale, auxiliarul inconștient, dar prețios, al urzelilor domnului Jacques.

Iată deci care era starea de spirit a locotenentului general de poliție în momentul în care Crébillon îi vorbea.

— Scumpul meu domn de Crébillon, spuse Berryer, nu am nici un motiv să vă ascund rațiunea pentru care a fost răpită doamna d'Etioles și ce pericol o amenința. Iată deci adevărul exact privitor la acest eveniment... la care ați luat parte. Știți că doamna d'Etioles fusese remarcată de rege la balul de la Primărie.

La rîndul ei, atitudinea doamnei d'Etioles în privința regelui lăsa să se înțeleagă că această doamnă era departe de a fi indiferentă la galanteriile acestuia. Or, în vederile anumitor persoane sus-puse și atotputernice, acest lucru nu era de dorit, deoarece vroiau să-l împingă pe rege spre o altă persoană.

În aceste condiții, doamna d'Etioles devenea un pericol viu, ce trebuia înlăturat cu orice preț... așa încît se hotărîse moartea doamnei d'Etioles.

— Moartea !... tresări poetul indignat.

— Era în primul rînd o decizie politică, domnule de Crébillon, și politica — dumneavoastră, oamenii de teatru, ființe fericite, o ignorați — are adesea exigențe îngrozitoare... Or, eu eram la curent cu această intrigă... Cum ?... e un secret pe care nu vi-l pot divulga... Mi-a fost milă de tînăra femeie, atît de frumoasă și de spirituală și... am hotărît s-o salvez... Dar să lovesc în acele personaje foarte puternice, de care v-am vorbit, era periculos... riscam să fiu măturat și eu... Ce doreau acei oameni ?... s-o îndepărteze pe doamna d'Etioles din calea regelui !... Pentru asta nu era nevoie să suprimi o creatură încîntătoare... era suficient s-o îndepărteze pentru cîtăva vreme...

Mai tîrziu, cînd planurile puternicelor personaje și-ar fi atins obiectivele, doamna d'Etioles ar fi putut reveni fără să mai fie în pericol nici ea, nici cei din jurul ei, și chiar, dacă stăm să ne gîndim mai bine, era de presupus că recunoștința acestor oameni s-ar fi manifestat pentru acela care i-ar fi ajutat în planurile lor, împiedicînd în același timp o crimă inutilă. M-ați înțeles ?

— Dar e îngrozitor ceea ce-mi spuneți ! exclamă Crébillon, pălind.

— Politica, domnule ! politica !...

— Dar de ce nu i-ați vorbit de pericol doamnei d'Etioles ?

— De ce ?... Pentru că după ceea ce se spunea era adevărat... dacă doamna d'Etioles avea o slăbiciune pentru rege, spunîndu-i adevărul, riscam s-o orbesc... Or eu o cunosc pe doamna d'Etioles ! Sub o aparență fragilă ascunde o energie rară și un curaj nebun... Cine putea ști dacă, orbită, fascinată de cele ce i le-aș fi dezvăluit, nu și-ar fi riscat cu bună știință capul și nu numai că ar fi

refuzat să se îndepărteze de rege, dar ar fi pus totul la bătaie pentru a-l cuceri !

— E puțin adevăr în cele ce-mi spuneți, domnule, Jeanne e atît de romantică !... exclamă Crébillon, pe care tonul sincer al lui Berryer îl zdruncinase puternic, dar care nu se putea rezuma să înghită tot ceea ce-i spunea locotenentul general de poliție.

— Vedeți bine că da, răspunse simplu Berryer.

—Deci era vorba de a o îndepărta pe Jeanne din calea regelui ?

— Așa cum am avut onoarea de a vă spune.

— Dar de ce nu mi-ați spus asta mie... atunci cînd am fost vizitat de domnul Picard ?...

— Scumpul meu domn de Crébillon, sînt secrete care ucid mai bine decît o lovitură meșteșugită de sabie, dacă se comite imprudența de a le dezvălui... chiar și scufiei de noapte !

— Oh ! oh ! exclamă Crébillon, care fusese impresionat de tonul sincer și bine ales al lui Berryer. Bine, și atunci de ce vorbiți astăzi ?

— Pentru că personajele cu pricina nu mai au nimic a se teme pentru planurile lor.

— Ah ! asta înseamnă că au reușit ?...

— Dimpotrivă, au eșuat... și renunță la partidă.

— Nu mai înțeleg nimic, spuse sincer Crébillon.

— Veți înțelege imediat... În timp ce aceste personaje luptau împotriva doamnei d'Etioles, pe care o credeau a fi un pericol...

— Ei bine ?... îl întrebă Crébillon, văzîndu-l că se oprește.

— Ei bine ! a apărut un al treilea pungaș care i-a liniștit pe toți, punînd mîna pe obiectul litigiului.

— Oh, oh ! exclamă Crébillon, frecîndu-și furios nasul. Și obiectul litigiului, cum spuneți dumneavoastră, adică...

— Sst ! exclamă Berryer, fără nume !

— Și eu, care credeam... reluă Crébillon, tot mai descumpănit.

— Ce anume... scumpe domn ?

— Pe cinstea mea, domnule Berryer, îmi faceți impresia unui om de înțeles. Voi fi deci sincer cu dumneavoastră și vă voi spune scurt că v-am bănuit că ați răpit-o pe doamna d'Etioles pentru rege !

— Pentru rege ! exclamă amuzat Berryer, izbucnind în rîs ; nu, scumpul meu domn, de unde ați mai scos-o ?... Se vede că nu sînteți un curtean... altminteri ați fi știut...

— Ce anume ?

— Desigur ! răspunse Berryer, nu-i nici un inconvenient în a vă spune ceea ce primul gentilom venit de la palat v-ar putea spune ca și mine... Regele... domnule de Crébillon, nu se mai ocupă decît de doamna du Barry... la castel asta o știe toată lumea... cu toate că n-o spun cu voce tare.

— Ah ! ducă-se !... spuse Crébillon scărpinîndu-și tot mai tare nasul... Și cu bănuiala mea cum rămîne ?...

— Bateți cîmpii.

— Îmi dați cuvîntul vostru, domnule locotenent general de poliție ?... Iertați-mi insistența... dar știți... mi-am vîrît și eu coada în afacerea asta cu răpirea... și, să mă ia dracu' ! exclamă poetul, însuflețindu-se, dacă aș fi comis, fie și inconștient, abominabila faptă de a arunca în brațele regelui pe copila pentru care am avut întotdeauna atîta afecțiune și respect, nu mi-aș ierta-o niciodată !

„Bravo ! își spunea Berryer, iată un om cinstit !"

Și cu voce tare, sincer emoționat de indignarea pe care o citea pe chipul interlocutorului său, spuse :

— Vă dau cuvîntul meu că regele n-o dorește pe doamna d'Etioles, care nu este, nu a fost vreodată amanta sa !...

— E bine, domnule, vă cred... Încă o întrebare, vă rog, și nu voi mai abuza de binevoitoarea voastră răbdare.

— Sînt la ordinele dumneavoastră, domnule, răspunse politicos Berryer.

— Dacă doamna d'Etoiles nu e la rege, cu regele, unde este ?... știți ?... îmi puteți spune ?...

— Nu știu absolut nimic... Dacă aș ști, se grăbi el să adauge, văzînd gestul schițat de Crébillon, mi-aș face o datorie din a vă spune totul, domnule, căci vă consider un perfect om de lume... Vă spun ceea ce gîndesc !... Și dovada e că, dacă nu vă pot spune unde se află doamna d'Etioles, pentru că nu știu, vă pot spune cel puțin numele cuiva, care, așa cum cred eu, v-ar putea spune mai mult privitor la acest subiect.

— Cine este această persoană ?

— Domnul cavaler d'Assas.

— Cavalerul d'Assas ! exclamă Crébillon uimit. Cum ar putea cavalerul, pe care de altfel am avut onoarea de a-l

cunoaște, să știe ceea ce dumneavoastră nu știți, domnule locotenent general de poliție ?

— Pentru un motiv foarte simplu, spuse Berryer surîzînd, acela că domnul d'Assas s-a întîlnit cu doamna d'Etioles după răpire și că, de atunci, ambii sînt de negăsit... astfel încît nu vă faceți iluzii, chiar dacă vi se pare că vă fac un serviciu numindu-l pe cavaler, în realitate nu v-am ajutat cu nimic, pentru că domnul d'Assas, ca și doamna d'Etioles, a dispărut, s-a evaporat.

— Dispăruți !.., împreună !... cavalerul și Jeanne !... Cum adică ?...

— Drace, scumpul meu domn, spuse Berryer, în continuare numai un surîs, doamna d'Etioles nu a împlinit încă douăzeci de ani, cavalerul tocmai i-a împlinit... se întîlnesc... pe un drum... după care dispar împreună... concluziile le puteți trage și singur.

— Fir-ar să fie ! exclamă Crébillon, parcă-i mai bine așa !... Vedeți dumneavoastră, răspunse el la întrebarea mută a lui Berryer, ceea ce mă înfuria nu era atît faptul că Jeanne ar fi fost amanta regelui, — sărmana copilă e stăpînă pe actele și sentimentele sale — ci că ar fi fost din cauza mea !... Înțelegeți deci că din moment ce eu sînt scos din cauză, doamna d'Etioles poate face ceea ce-i place... să fiu al dracului dacă mă voi amesteca !

După care Crébillon se despărți de Berryer, care-și spunea :

„Caută-l pe d'Assas... și dacă-l găsești, spune-mi și mie !"

Și ca și d'Etioles, privind la mutra de bețiv a lui Crébillon, la manierele sale lipsite de eleganță, exclamă :

— Unde dracu' și-a găsit cinstea adăpost !...

CAPITOLUL IX

VISUL UNUI BEȚIV

În timp ce Crébillon discuta cu locotenentul general de poliție, Noé Poisson rămăsese cuminte în camera în care l-am lăsat.

Instalat confortabil într-un fotoliu uriaș, era foarte aţîţat de numeroasele pahare băute. Noé, mai puțin înțelept decît Crébillon, nu avusese prudența de a se opri la timp din băut.

Beţivul avea o idee fixă care-i obseda mintea mai degrabă obtuză în stare normală, acum înceţoșată de aburii băuturii.

L-ai fi putut auzi mormăind fraze de genul :

„Nu voi ieși !... m-am jurat !

Nu voi bea mai mult de o sticlă !... I-am promis !".

Asta era ideea sa fixă, idee de beţiv, care, încetișor, îi cuprindea mintea, alungînd orice alt gînd, orice altă preocupare.

Numai că pe masă se mai aflau patru sticle. Pline.

Crébillon plecase de multă vreme, și aproape de la fel de multă vreme prima sticlă fusese golită... și Noé murea de multă vreme de sete.

Cu toate astea beţivul rezista ispitei.

Dar cum această rezistență durase un timp rezonabil, Noé Poisson, al cărui chip se lumină brusc de un larg surîs, schimbă imediat refrenul și exclamă :

„Nu voi bea mai mult de o sticlă... odată !"...

Și încîntat de acest aranjament, repeta :

„Odată !... odată !... dar din moment ce nu voi bea decît o sticlă odată, îmi țin promisiunea... deci pot bea cît îmi place... numai să nu beau mai mult de o sticlă odată."

Și Noé, convins de această logică zdrobitoare, se grăbi să destupe cea de-a doua sticlă.

Și cum Crébillon întîrzia, urmă o a treia, apoi și o a patra sticlă.

Și, lucru curios, pe măsură ce bea, mintea lui — liniștită, fără îndoială, de scuza ingenios găsită — era acaparată de o altă obsesie :

„Nu vei ieși din cameră !"...

Și cu toate că nu se mai ţinea pe picioare decît printr-un miracol, fără să-și dea seama, fără să știe cum, repetîndu-și fără încetare : „N-ai să ieși !", Noé se trezi afară.

Începuse să se lase seara ; cu toate acestea era încă suficientă lumină.

Oricît de solid ar fi fost beţivul nostru, oricît ar fi fost de obișnuit cu beţiile monstruoase, cantitatea de lichid pe care o înghițise era înspăimîntătoare, depășind orice măsură.

Mergea ca un automat, deschizînd ochii mari ca și cînd ar fi vrut să-și umple privirea cu lucruri pe care numai el le vedea.

Dar nu ajunse prea departe : reacţia produsă de aerul rece de afară era asemănătoare unei lovituri de măciucă, peste cap, și curînd căzu ca un sac... învins de beţie... sau lovit de vreo congestie...

Cît timp va rămîne prăvălit la intrarea pe o străduță îngustă și întunecoasă ?... Ce i se va întîmpla ?... Cum se va trezi ?... Cum va găsi drumul la întoarcere ?... Atîtea mistere ce vor trebui elucidate.

Adevărul e că, fără să știe cum, așa cum ieșise, Noé se întoarse în cameră, condus de acel minunat instinct al beţivilor.

Intrase în cameră fără să-și dea seama de nimic, se lăsă să cadă pe parchet și adormi.

Cînd Crébillon se întoarse, seara tîrziu, îl găsi în mijlocul camerei, sforăind ca un porc.

Poetul s-a chinuit, vorbindu-i, scuturîndu-l, strigîndu-i că-i un beţiv ordinar, trăgîndu-i cîteva ghionturi bine ţintite ; tot ce a obţinut de la Noé a fost schimbarea de volum a sforăitului.

Descurajat, Crébillon sfîrși prin a-l lăsa să-și dospească vinul în pace, dar scoase un strigăt de indignare la vederea tuturor sticlelor goale.

— Ah ! trădătorule ! exclamă poetul, ai băut şampania mea... şi pretindeai că ţi se apleacă, sceleratule !... Să mai crezi în prieteni ! „...Noroc că sînt viu şi sănătos, îşi spunea poetul, căci dacă aş fi avut nevoie de puşlamaua asta de Noé, să-mi dea o mînă de ajutor, eram mort demult !... Nefericitul ! în ce hal a ajuns, exclamă el, nu fără admiraţie în glas. În fine, totul e bine cînd se termină cu bine, şi nu pot să mă supăr prea tare pe el, pentru că din două promisiuni, una tot şi-a ţinut-o : n-a ieşit din casă !"

După care Crébillon, perfect liniştit, se culcă avînd satisfacţia datoriei împlinite şi adormi pe dată.

A doua zi dimineaţă, foarte devreme, Crébillon fu trezit de vocea plîngăreaţă a lui Noé, care-i spunea :

— Cum, tu erai aici, Crébillon ?... Nu te-am auzit cînd te-ai întors... dormeam... m-a cam obosit plimbarea...

Şi Noé, rămas în continuare pe podea, se ridică cu greu în şezut, priză o porţie serioasă de tutun pentru a-şi limpezi cît de cît mintea, privi cu un orgoliu nedisimulat spre numărul înspăimîntător de sticle pe care le golise în acea memorabilă după-amiază şi, în cele din urmă, lăsă să-i scape pe un ton de profundă uimire :

— S-ar părea că m-am pilit !...

— I-auzi la el : s-ar părea ! îl întrerupse, gîtuit de indignare, poetul. Ai băut pînă şi şampania mea... ai auzit, şampania ?...

— În tot cazul, spuse repede Noé, întrerupîndu-şi prietenul pentru a îndepărta furtuna ; în tot cazul, dacă m-am pilit, cel puţin n-am putut ieşi. Cel puţin promisiunea asta mi-am ţinut-o.

— N-aş fi aşa sigur ! exclamă Crébillon care nu se gîndea prea bine la ce spune.

— Crébillon, îndoiala ta e jignitoare !... Bine, acum ascultă-mă : închipuie-ţi că am avut un vis... un vis extrem de ciudat ; se făcea că eram pe o străduţă pe care nu am văzut-o în viaţa mea şi pe care o văd şi acum, ca şi cînd aş fi acolo... iar la intrarea pe străduţă se afla prăvălia unui spiţer, cu mormane de ierburi şi de plante uscate atîrnate de o firmă... iar pe firmă un mac uriaş din argint care strălucea de-ţi lua ochii...

— Haida-de ! exclamă Crébillon, pe tine te doare capul, sărmanul meu Noé. Culcă-te şi trage un pui de somn...

Dar Noé era un individ tenace. În plus, visul se pare că-l impresionase profund şi ţinea să-l povestească. Aşa

că, fără să ţină cont de recomandarea poetului, continuă imperturbabil :

— Eram foarte obosit şi mă aşezasem pe o bornă răsturnată, la doi paşi de o uşă... În timp ce-mi trăgeam sufletul, priveam ciocanul prins de uşă, care era spart, închipuie-ţi, Crébillon, ciocanul ăsta era un cerc din fier forjat, din care lipsea o jumătate... Şi cum stam eu şi priveam cercul ăsta spart, se deschide uşa şi văd trei bărbaţi. Unul dintre ei avea înfăţişarea unui gentilom şi purta spadă, al doilea părea a fi un burghez, iar al treilea un valet. Cel ce avea aerul unui gentilom îi spune burghezului :

„Deci, doctore, starea acestei doamne este gravă ?"

„Foarte gravă, domnule, răspunde burghezul, altminteri nu aş fi insistat atît de mult să faceţi reţeta pe care v-am lăsat-o pentru mîine dimineaţă la prima oră. Cea mai mică întîrziere ar putea fi fatală bolnavei !"

„Staţi liniştit, doctore, instrucţiunile voastre vor fi executate ca la carte, de mîine dimineaţă".

După care burghezul s-a îndepărtat în grabă, iar cei doi au rămas în pragul uşii.

Crébillon îşi înfundase capul în pernă şi nu auzea decît vag ce-i spunea Noé, care, de altminteri, părea că vorbeşte mai mult pentru sine, decît pentru prietenul său.

— Atunci, reluă Poisson, valetul spune gentilomului :

„Fir-ar să fie ! numai asta ne mai lipsea : să avem şi grija bolii micuţei doamne d'Etioles !"

Auzind numele Jeannei, Crébillon tresări şi fără să vrea ciuli urechea la povestea beţivanului, care continua netulburat :

— Nu ţi se pare ciudat, Crébillon ?... Dar e şi mai curios ce va spune în continuare valetul :

„Nu vi se pare, scumpul meu conte, că domnul Jacques are nişte pretenţii surprinzătoare ?"

— Vezi tu, Crébillon, valetul ăsta care se adresează familiar unui gentilom : scumpul meu conte !... păi aşa ceva nu auzi decît în vis !... Iar contele îi răspunde :

„Ce vreţi, scumpe domn, stăpînul nostru îşi are planurile lui ascunse pe care nu ţine să ni le dezvăluie şi e mai bine să ne supunem fără prea multe comentarii !"

„De acord ! dar nu e mai puţin adevărat că meseria pe care o fac aici nu-i prea veselă şi începe să mă apese şi pentru că micuţa d'Etioles..."

„Sst ! scumpul meu, fără nume, rogu-vă !"

„Pentru că micuța e grav bolnavă... fără ca noi să fim amestecați cu nimic în această boală... ar fi poate mult mai bine s-o lăsăm să se zbată... fără s-o ajutăm".

„Așa am spus și eu. Dar stăpînul pretinde că nu mai avem de ce ne teme în ceea ce-o privește... cel pe care-l știți nu se mai gîndește la ea... s-o lăsăm să moară fără s-o ajutăm ar fi o crimă inutilă."

Crébillon, din ce în ce mai interesat de ciudata poveste a lui Noé, se ridicase din pat și își asculta cu foarte mare atenție prietenul, care, flatat de această subită atenție, continuă :

— Valetul răspunse :

„Iertați-mi întrebarea, scumpul meu conte, dar de cînd am fost închis în această adevărată închisoare, sînt mai neștiutor în privința lucrurilor de la curte decît cel mai provincial dintre boiernași. Deci e adevărat ce se spune ?... Că regele e foarte ocupat cu contesa ?..."

Ajuns aici, Noé părea că face un efort de memorie.

— E bizar, zise el într-un tîrziu, nu-mi amintesc numele acelei contese... îmi stă pe limbă... e ceva legat de vin în numele ei... butoiaș... butoi...

— Du Barry ! exclamă Crébillon, care găsea extraordinară această corelație pe care o descoperise brusc între cele auzite în vis de amicul său și cele spuse de locotenentul general de poliție.

— Du Barry !... Chiar așa îi zice ! radia de bucurie Noé, ai ghicit-o din prima !

— Continuă ! îl îndemnă Crébillon care părea a fi profund preocupat de cele auzite. După aceeea, ce s-a mai întîmplat în... visul tău ?

— După ?... Gentilomul a scos o înjurătură îngrozitoare și i-a mai zis cîteva bine simțite lacheului pentru că a pronunțat numele regelui și al contesei... cum îi zice ?

— Apoi ?

— Apoi gentilomul a ieșit ca urmărit de toți dracii, însoțit fiind de lacheu ; au inspectat întreaga străduță și m-au descoperit așezat pe bornă.

— Ce-au făcut cînd te-au descoperit ?

— Gentilomul a venit la mine ; m-a zgîlțîit... cred că mi-a dat și cîțiva pumni, căci mă simt ca și cînd m-ar fi bătut cineva azi-noapte... Doamne, ce vis !... Așteaptă,

Crébillon, că nu s-a terminat... După ce m-a zgîlțîit cum i-a venit mai bine, gentilomul i-a zis lacheului :

„Dinspre partea asta n-avem de ce ne teme, nu-i decît un bețiv care-și pritocește vinul. Dar altă dată, scumpul meu, fii, te rog, mai atent".

După care a plecat, iar valetul a intrat bombănind în casă, închizînd ușa în urma lui. Nu ți se pare că a fost un vis extraordinar ?

— Extraordinar, într-adevăr, răspunse Crébillon sărind iute din pat și, în timp ce se îmbrăca în grabă, își spunea : „Atît de extraordinar încît aș putea jura că pușlamaua asta de Noé a ieșit din casă, iar visul ar putea fi pur și simplu realitate. Ca să nu mai vorbim de faptul că știu prăvălia aia a spițerului, cu macul de argint... Dar unde dracu' am văzut-o ?..."

Tot gîndindu-se la cele „visate" de Noé, Crébillon se apropiase de amicul său, examinîndu-l mai de aproape și mai cu atenție — lucru pe care omisese să-l facă pînă atunci — și constată că veșmintele îi erau pline de noroi, ca și cînd s-ar fi bălăcit în mocirlă.

Această descoperire confirma bănuielile care-și făcuseră loc în mintea poetului care, răspunzînd unei idei ce părea să-l fi obsedat, exclamă brusc, spre marea uimire a lui Noé :

— Mi-am adus aminte !... știu unde e macul acela de argint !... Slavă Domnului !... mi s-a luat o piatră de pe inimă !...

Și cum Noé îl privea profund năucit, scoțînd din tabacheră porții sănătoase de tutun de prizat pe care și le vîra în nări, poetul adăugă pe un ton poruncitor :

— Hai !... mișcă-te ! sus !... plecăm !

— Crébillon, se auzi vocea rugătoare a lui Noé, sînt foarte bolnav... și-mi e prea sete ca să ies acum !

— O să bei și o să te oblojești la întoarcere... Grăbește-te, nu avem timp de pierdut !

Tonul imperativ al poetului, aerul său grav și îngrijorat i-au dat de gîndit jupînului Noé, care, fără să se mai codească, dar nu fără a scoate niște suspine sfîșietoare, se puse penibil pe picioarele-i șovăielnice.

Atunci poetul luă o valiză ce conținea lucrurile de schimb pe care le luaseră cu ei și, scoțînd un costum complet ce aparținea lui Noé, i-l întinse spunîndu-i scurt :

— Îmbracă-te !

Şi pentru a merge mai repede, se apucă el însuşi să-l dezbrace pe Noé.

— Ia te uită ! exclamă Crébillon, haina e ruptă.

— Şi totuşi ieri nu era...

— Uită-te şi tu, îi spuse poetul, vîrîndu-i sub nas haina murdară de care tocmai îl dezbrăcase.

— Pe cinstea mea că-i adevărat, exclamă Noé mirat, reverul e rupt... Şi totuşi ieri...

— Mai degrabă smuls ; da, smuls e cuvîntul, îşi zicea poetul. Smuls cu brutalitate... Mă rog, o să mai vedem noi ce şi cum...

Ajutat de Crébillon, Noé Poisson îşi schimbă la iuţeală costumul, după care cei doi amici ieşiră.

Fără să ezite, Crébillon se îndreptă spre Rezervoare şi intră pe străduţa ce purta acest nume, bombănind fără încetare :

— O să vedem noi...

Ajunşi pe străduţă, Crébillon se opri în faţa celei de a doua case pe dreapta şi, cum îşi înălţase privirea, căutînd ceva, Noé, maşinal, făcu acelaşi gest, rămînînd cu gura căscată şi holbînd ochii uimiţi.

— Crébillon ? !... spuse el. Oh ! ce lucru ciudat !...

— Ce anume-i ciudat ? îl întrebă Crébillon, care îl urmărea cu coada ochiului.

— Păi firma, mănunchiurile astea de ierburi, macul de argint... ce ciudată asemănare cu cele din vis !... exclamă Noé. Ce potriveala dracului !...

— Nu potriveală, Noé ; e beţia de ieri care nu ţi-a trecut încă, îi răspunse Crébillon, care îşi continua neabătut drumul, tîrîndu-l şi pe Noé, pe care îl ţinea bine de braţ.

Nu făcură bine cîţiva paşi, că beţivul nostru scoase o nouă exclamaţie de uimire, recunoscînd borna răsturnată pe care se aşezase în vis.

Şi cum Crébillon ridica din umeri cu neîncredere, Noé recunoscu de asemenea şi ciocanul spart de pe uşă şi, ca o încununare a tuturor eforturilor sale de a-l convinge pe Crébillon, găsi şi ridică o bucată de rever ce zăcea pe jos şi care semăna al dracului de tare cu cea care lipsea hainei pe care tocmai o dezbrăcase.

Dar cum beţivul continua să exclame mirat :

— Oh ! cît poate fi de ciudat !...

Crébillon îi spuse, încrucişînd braţele şi luînd un aer extrem de sever :

— Ceea ce vă dovedeşte, domnule Poisson, că aseară nu numai că v-aţi îmbătat, dar şi că aţi ieşit din cameră... în ciuda jurămîntului solemn pe care l-aţi făcut... fără să vă pese nici cît negru sub unghie de soarta mea, prietenul vostru... aşa încît dacă mi s-ar fi întîmplat vreo nenorocire, n-aţi fi putut să-mi săriţi în ajutor, aşa cum vorbisem... şi dacă aş fi murit... căci aş fi putut fi ucis... arestat... sau mai ştiu eu ce ?... cum mi-aţi fi putut fi de ajutor ?... în nici un fel !... şi aş fi murit din cauza voastră, asasinat de tine... prietenul meu !

La această mustrare marţială, la această evocare a morţii prietenului său din propria-i vină, sărmanul Noé, ruşinat, simţea lacrimile curgîndu-i pe obraji şi, cu o voce supusă şi umilă, murmură :

— Iartă-mă, Crébillon... prietene !...

Poetul scutură îndurerat din cap, ca şi cînd ar fi vrut să spună : „Nu mai am prieteni !"

— Ce să fac să mă ierţi... vorbeşte !

— Ascultaţi, domnule Poisson, pericolele pe care le-am înfruntat ieri şi de care am scăpat, va mai trebui să le înfrunt... În seara asta prietenul vostru Crébillon ar putea fi închis în cine ştie ce carceră în fundul vreunei puşcării... Numai voi mă puteţi scoate de acolo... Aveţi voinţa necesară pentru a vă întoarce la han şi de a nu vă mişca de acolo... şi de a nu bea ?...

Vorbind, Crébillon se îndepărtase pe nesimţite de faimoasa uşă cu ciocanul spart şi luîndu-l, evident, pe Noé cu el.

Noé, sincer emoţionat, răspunse cu o grabă care dovedea că afecţiunea sa pentru poet era profundă şi sinceră :

— Mă întorc imediat, Crébillon, şi de data asta dacă nu mă găseşti stînd liniştit şi postind, poţi să-ţi vîri spada în mine... căci am s-o merit.

Şi după ce strînse bărbăteşte mîna prietenului său, Noé se despărţi în grabă de el şi plecă fără să întoarcă privirile, clătinîndu-şi uriaşul burdihan.

Crébillon, văzîndu-se scăpat de Noé, se îndreptă spre un fel de cîrciumă scundă care se găsea aproape în faţa uşii cu ciocanul, intră şi ceru o sticlă de vin, după care se aşezâ în aşa fel încît să nu piardă din ochi misterioasa clădire.

Bîndu-şi încetişor vinul şi supraveghind uşa, poetul se gîndea la Noé încercînd să-şi imagineze cam ce s-ar fi putut întîmpla în seara cînd fusese la locotenentul general de poliţie.

„Bineînţeles ! îşi spunea poetul, animalul s-a pilit, după care a plecat. S-a prăbuşit în faţa porţii ăsteia... asta era borna pe care zicea el că s-a aşezat... În felul acesta, pe jumătate năucit de băutură, asistase la discuţia misterioaselor personaje... Zărit, a fost luat de gît de cel ce fusese numit conte ; scuturat cu brutalitate, o parte din rever a rămas în mîinile celui care-l ţinea şi care, văzînd halul de beţie în care se găsea netotul nostru, îi dăduse un brînci zdravăn, trîntindu-l din nou la pămînt... de unde şi impresia lui Noé c-ar fi încasat-o temeinic. Nefericitul e fără îndoială mulţumit c-a scăpat numai cu atît... asta dacă şi restul poveştii e adevărat.

Tot sucind povestea lui Noé pe toate feţele, Crébillon îşi continua cu răbdare supravegherea.

Bătuse ceasurile nouă şi trecuseră mai bine de două ore de cînd poetul era la pîndă.

Începuse să-şi piardă răbdarea cînd tresări brusc.

Uşa din faţa sa tocmai se deschisese şi o subretă cochetă îşi făcuse apariţia în cadrul ei.

Crébillon se ridică imediat, plăti şi ieşi.

O urmări de departe pe subreta ce ieşise din casă şi care nu se ascundea de fel, făcîndu-i misiunea uşoară. O văzu intrînd la spiţer.

Inima lui Crébillon începu să bată cu putere.

„Te pomeneşti că visul lui Noé o fi adevărat pînă la capăt ?" îşi spunea el.

Şi, ascunzîndu-se în cadrul unei porţi, începu să aştepte.

După cîteva minute subreta apăru cu un braţ de pacheţele şi sticluţe, se îndrepta glonţ spre faimoasa uşă care se deschise în faţa ei, închizîndu-se apoi fără zgomot.

Atunci Crébillon intră şi el la spiţer şi tocmind cumpărarea cîtorva pastile şi a unei sticle cu sirop contra tusei, graţie cîtorva complimente îndrăzneţe, făcute la momentul potrivit, află că subreta venea la el de cîtăva vreme, aproape zilnic, şi că persoana bolnavă era o doamnă ce era găzduită de stăpînii subretei.

Nu mai încăpea îndoială : Noé nu visase...

Mai rămînea să afle dacă doamna bolnavă era într-adevăr Jeanne.

Părăsindu-l pe locotenentul general de poliţie, poetul îşi spusese că atîta vreme cît Jeanne îşi consuma idila cu cavalerul d'Assas, nu vedea motivul pentru care i-ar fi deranjat.

Căci Crébillon nu se îndoia că povestea lui Berryer n-ar fi fost adevărată.

Descotorosit de remuşcările că ar fi aruncat-o pe Jeanne în braţele regelui, îşi spuse că cel mai bun lucru pe care-l putea face era să se întoarcă liniştit la Paris ; lucru pe care l-ar fi făcut în dimineaţa următoare, dacă nu l-ar fi oprit Noé cu visele sale.

Conversaţia surprinsă de beţivul său amic, în ciudata aventură din seara precedentă, îi confirmase poetului sinceritatea locotenentului general de poliţie.

Dar din două una : sau Noé scornise în aburii beţiei uimitoarea poveste pe care i-o înşirase, caz în care coincidenţa cu femeia bolnavă în chiar casa visată de Poisson era de domeniul supranaturalului, sau, dacă nu, atunci totul era adevărat.

Caz în care femeia bolnavă putea fi foarte bine doamna d'Etioles... ceea ce nu era încă dovedit.

Ca o concluzie a tuturor încurcăturilor de pînă atunci, poetul era sigur de un singur lucru : că pe Jeanne o pîndea o primejdie reală... avea duşmani puternici care păreau hotărîţi s-o piardă... dacă nu cumva îi voiau moartea.

Şi pentru că Berryer fusese sincer în atît de multe puncte importante, poetul nu se îndoia că tînărul cavaler d'Assas putea să-i dea cheia întregii afaceri : trebuia deci să dea de el cu orice preţ.

Acestea erau gîndurile lui Crébillon, în timp ce se întorcea la hanul în camera căruia îl aştepta Noé.

Și poetul care-și făcuse socoteala că în dimineața aceea se putea întoarce liniștit la Paris, era acum ferm hotărît să nu plece din Versailles atîta vreme cît nu-i va găsi pe cavalerul d'Assas și pe Jeanne și nu va obține asigurarea că nimic n-o amenință pe aceasta din urmă și, în sfîrșit, atîta vreme cît nu va ști sigur cine era femeia bolnavă din misterioasa casă de pe străduța Rezervoarelor.

CAPITOLUL X

DOMNUL DE BERNIS ÎN ACȚIUNE

Să lăsăm, pentru cîtăva vreme, diferiții actori ai acestei istorii să evolueze așa cum îi obligă evenimentele s-o facă, sau pasiunile, sau propriile lor interese, și să revenim la un personaj care ne este imposibil să-l lăsăm prea mult în umbră : vrem să vorbim despre domnul de Tournehem.

Armand de Tournehem își făcuse un obicei din a veni să-și vadă fata în fiecare zi, la palatul d'Etioles, care era vecin cu propriul său palat.

De la răpirea fiicei sale, cînd Henri d'Etioles era plecat într-o călătorie, Armand de Tournehem nu mai avea cunoștință de modul cum evoluaseră evenimentele.

Doamna Poisson, pentru a cîștiga timp, îi spusese că Jeanne, avînd permisiunea lui d'Etioles, trebuise să părăsească palatul în mare grabă pentru a-și întîlni soțul.

Jeanne și Henri erau proaspăt căsătoriți. În fața lui Armand cei doi jucau comedia pasiunii ; scuza era deci plauzibilă și fusese acceptată de tatăl care se consola zicîndu-și că fiica lui e mulțumită și ierta gîndindu-se că fericirea e egoistă.

Dar, contrar tuturor așteptărilor, absența Jeannei se prelungea.

Între altele, ea păstra o tăcere inexplicabilă.

În cele din urmă Henri d'Etioles se întorsese singur.

Héloïse, foarte neliniștită și agitată, nu mai știa ce să mai creadă și căror sfinți să se mai roage.

Neliniștea și frămîntările tatălui creșteau fără încetare. Héloïse și Henri fuseseră obligați să se resemneze și să-i spună o parte din adevăr.

În fața acestei mărturisiri tardive, durerea tatălui s-a manifestat prin reproșuri violente la adresa lui Poisson și a propriului său nepot.

Dar cei doi fini intriganți se scuzaseră, zicînd că numai respectul și grija ce i-o poartă i-au îndemnat să-i ascundă adevărul și că nu aveau alt scop în afară de acela de a-l scuti de durerea pe care o știau a fi profundă ; de altminteri, d'Etioles sperase să-și regăsească rapid soția, înainte chiar ca iubitul lui unchi să fi avut cea mai mică grijă.

Ce puteai spune la o astfel de scuză abilă ?... Evident, nimic !... cu atît mai mult cu cît cei doi acoliți păreau sinceri !...

Nefericitul tată trebui deci să se resemneze și, cu disperarea în suflet, întreprinse demersurile necesare să-și regăsească fiica mult-iubită.

Dar cum cei doi evitaseră să vorbească în fața lui despre rege, ba, mai mult, făcuseră în așa fel încît să-și îndrepte căutările numai spre Paris, rezultatul fusese, evident, negativ, în ciuda faptului că nu precupețise nici un efort, fie el uman sau financiar, uzînd de întreaga sa influență care era considerabilă.

Jeanne era de negăsit.

În fața nenorocirii care-l lovise, disperarea, disperarea tatălui era fără margini, și-l adusese în pragul nebuniei. În cîteva zile nefericitul îmbătrînise cu zece ani.

Rătăcea, sărman trup fără suflet, prin uriașele încăperi ale palatului său, căutînd în zadar ce demers ar mai putea face, cărei persoane s-ar mai putea adresa, în ce loc ar mai putea-o căuta pe scumpa sa Jeanne, fiica lui, unica sa comoară.

Gînduri negre începeau să-i întunece mintea ; temeri sinistre îi strîngeau inima și nu de puține ori ideea sinuciderii îi dăduse tîrcoale...

Cu mare greutate reușise s-o îndepărteze.

Iubirea sa părintească îi spunea că fiica lui are nevoie de el, că nu are dreptul să renunțe la datoria de tată și că, de altminteri, are tot timpul să tranșeze cu sine o existență care-i devenise odioasă din clipa în care fusese lipsit de zîmbetul copilului său... pentru că atunci orice speranță era iremediabil pierdută.

Un alt considerent îl oprise pe calea ce ducea spre sinucidere : își spusese că această încercare dureroasă prin care trecea era poate pedeapsa ce se abătea asupra lui, fiind începutul ispășirii crimei pe care o comisese odinioară... că era pedepsit lovindu-se în ceea ce avea mai

scump pe lume : copilul său, pentru lașul abandon de care se făcuse vinovat față de mamă.

Durerea și disperarea făcîndu-l puțin fatalist, își mai spunea de asemenea că această pedeapsă era justă și meritată și că nu avea dreptul să se sustragă prin moarte.

Dar în lungile sale ore de angoasă trecuse în revistă cu minuțiozitate toate evenimentele petrecute în timpul scurs de la nunta fiicei sale. Cele mai neînsemnate fapte, cel mai mic cuvînt fuseseră studiate cu cea mai mare grijă și convingerea pe care o avusese, consimțind la acea căsătorie, că participă la nefericirea fiicei sale, se ancorase, cu o tiranică tenacitate, în inima sa sfîșiată de amarnice regrete.

De fapt, ce bănuia ?... Nu știa nici el prea bine.

Ce avea de reproșat nepotului său Henri ?... Nimic concret.

Dar un presentiment secret îi spunea că toate necazurile fiicei sale, și, în consecință, nefericirea lui, veneau și vor veni de la acea căsătorie.

Pînă atunci, cititorul poate își mai amintește, nu avusese decît vagi bănuieli rapid înăbușite de asigurările fiicei sale care făcuse tot posibilul să i le alunge din minte.

Acum bănuielile i se transformaseră în certitudini și începuse să ghicească o cabală subterană pusă la cale împotriva fericirii copilei sale... și că, deci, acea misterioasă răpire nu era, fără îndoială, decît primul pas în executarea planului.

Cu toate acestea își continua neabătut cercetările, dar tot fără succes.

Se ducea de asemenea zilnic la palatul d'Etioles în speranța de a afla, în sfîrșit, ceva nou... și fiecare zi îi adăuga o nouă deziluzie.

În felul acesta, nepotul său Henri, care urma la rîndul lui un plan bine pus la punct, îi spusese în cele din urmă că, în disperare de cauză, se adresase regelui care-l primise foarte cordial și care-l trimisese la locotenentul general de poliție care, la ordinul formal al regelui, îi promisese că va face tot posibilul să regăsească dispăruta, la fel ca și pe vinovat sau vinovați.

Trebuie să spunem aici că d'Etioles ezitase un moment întrebîndu-se dacă n-ar fi mai bine să-l convingă pe unchiul său să-i facă o vizită locotenentului general de poli-

ție, care nu s-ar fi putut eschiva în fața unui personaj atît de important.

Dar în timp ce domnul de Tournehem nu vedea decît piedici și capcane în calea fericirii fiicei sale... și poate și a vieții sale, d'Etioles rămînea ferm convins că nu era vorba decît de o aventură amoroasă.

Și își spunea că, în aceste condiții, va ști el cum să-și regăsească soția și pe răpitorul acesteia. Ajutorul dat de un om precum unchiul său putea deveni o piatră de moară în momentul în care va avea nevoie de întreaga sa libertate de mișcare pentru a-și desăvîrși răzbunarea împotriva răpitorului soției sale și, cine știe, chiar împotriva Jeannei, așa că, fără să ezite și, fără milă pentru profunda durere a acestui bărbat, îl împinsese fără scrupule pe piste false, lăsîndu-l să-și facă himerice speranțe și să alerge după ele.

În ceea ce-o privește pe Héloïse Poisson, care cu un singur cuvînt l-ar fi putut liniști pe nefericitul tată în legătură cu soarta fiicei sale, păstra și ea o tăcere încăpățînată, la fel de interesată ca aceea a lui d'Etioles, deși din cu totul alte cauze.

De cînd aflase din gura lui Noé că Jeanne fusese răpită de rege, nu mai avea nici o veste de la ea. Toate persoanele care i-ar fi putut da o cît de mică informație fuseseră trase de limbă cu toată abilitatea de care era în stare, dar în van...

Și ea, ca și d'Etioles, ca și Tournehem de altminteri, se lăsase cuprinsă de o crudă nehotărîre și de profunde neliniști. Se întreba cu un început de teamă ce se putea ascunde în spatele tăcerii persistente a Jeannei, ca și în spatele acestei dispariții prelungite.

Dar se liniștea, zicîndu-și :

„Bah ! Pasiunile nebunești se consumă iute... Vine întotdeauna un moment în care te plictisești de atîta singurătate. Și apare ea atunci !..."

În felul acesta matroana încerca să se consoleze și se agăța de dulcea convingere că Jeanne era acum amanta regelui... lucru de care sfîrși prin a se îndoi adesea, cînd constata lipsa de rezultate cu care se sfîrșiseră cercetările sale și tăcerea neliniștitoare a aceleia pe care se încăpățîna s-o numească fiica sa.

Aceasta era în mare starea de spirit a acestor personaje în momentul în care le regăsim în povestea noastră.

În ziua aceea domnul de Tournehem era în biroul său, ocupat ca întotdeauna în ultimele zile să se întrebe ce ar mai putea face pentru a-și regăsi fiica, sau măcar pentru a mai afla ceva în plus față de cele știute, cînd un valet îl smulse din gîndurile sale anunțîndu-i vizita domnului de Bernis, secretar particular al domnului locotenent general de poliție, care cerea onoarea de a fi primit fără întîrziere, pentru o afacere de cea mai mare gravitate.

Tournehem îl cunoștea vag pe acest Bernis, care se fofila în toate mediile. Și poate nu l-ar fi primit dacă nu avea calitatea de secretar al locotenentului general de poliție, calitate ce trezise în sufletul lui o vagă speranță.

Astfel dădu ordin să fie introdus imediat vizitatorul anunțat, care-și făcu intrarea cu grație și cu acea lejeritate proprie celor de la curte.

După curtoaziile de rigoare, care fuseseră mai lungi și mai ceremonioase și pentru că cei doi bărbați se studiau cu nedisimulată curiozitate, Bernis se decise să atace subiectul întrevederii pe care o ceruse, nu fără o imperceptibilă emoție, căci ținuta măreață a omului de finanțe, chipul lui bărbătesc și nobil răvășit de durere îi impunea fără să vrea.

— Domnule, începu el, după cum știți, sînt secretarul particular al domnului locotenent general de poliție, care-mi face cinstea să mă onoreze cu o astfel de încredere încît nu are secrete pentru mine. Această situație excepțională mă face ca adeseori să fiu de folos prietenilor mei și uneori, foarte rar, ce-i drept, unor oameni de onoare, pe care îi cunosc numai după reputația lor și cărora aș fi onorat să le fiu prieten... fără ca prin aceasta să trădez încrederea domnului locotenent general de poliție.

De Tournehem se înclină politicos. Dar dorința arzătoare pe care o avea de a ști dacă vizitatorul îi aduce vești de la fiica sa era mai puternică decît oricare alt considerent și, cu o voce strangulată de emoție și de nerăbdare, îl întrebă :

— Domnul locotenent general de poliție v-a trimis pentru a-mi da vești de la fiica mea ?... Știți ce i s-a întîmplat ?... unde se află ?

— Vai ! nu, domnule, răspunse Bernis, care se grăbi să adauge, văzînd că nefericitul tată lăsase să-i scape un gest a cărui semnificație era că în afară de copilul său ni-

mic altceva nu-l mai interesa. Dar am venit totuşi să vorbim despre fiica dumneavoastră.

— Voi afla în sfîrşit ceva ? murmură Tournehem.

— Poate, domnule, răspunse enigmatic Bernis ; în orice caz vă repet, voi avea onoarea să vă vorbesc despre doamna d'Etioles. Despre doamna, şi numai despre doamna d'Etioles, spuse el apăsînd pe ultimele cuvinte.

— Vorbiţi, domnule, şi iertaţi-mi nerăbdarea părintească, dar... vă implor... fiţi scurt !

— Voi fi cît de scurt voi putea, domnule. Iată despre ce e vorba : din întîmplare mi-au trecut prin mînă hîrtii care dovedeau că un intendent regal... dintre prietenii voştri, un vinovat, cu probe, de delapidare...

— Unul dintre prietenii mei, delapidator !... Haideţi, domnule ! exclamă Tournehem cu indignare.

— Fie-mi permis să insist, domnule, am avut dovezile în mînă... sînt îngrozitoare, mai mult ca suficiente pentru a-l trimite pe acuzat, cu frînghia de gît, în cămaşă, să facă bezele mulţimii în piaţa Grève... Numai că eu n-am zis că acest intendent, prietenul dumneavoastră, ar fi vinovat... eu spun că a fost urzit un complot împotriva prietenului dumneavoastră şi că acest complot a fost atît de bine orchestrat încît autorul lui avea fantezia să trimită regelui numai una din dovezile pe care le-am văzut... amicul dumneavoastră ar fi fost iremediabil spînzurat... iertaţi-mă, pierdut !

— Ceea ce-mi spuneţi, domnule, e oribil !

— Nu pe cît vă puteţi închipui, domnule, căci nu e vorba de un prieten al dumneavoastră, cum v-am spus la început, ci de dumneavoastră însivă.

— De mine ?... întrebă domnul de Tournehem, pe care emoţia îl gîtuia.

— De dumneavoastră însivă, domnule.

— Oh ! murmură intendentul regal, trecîndu-şi mîna peste fruntea înmuiată de sudoare, văd un hău căscîndu-se în faţa mea... Haide, haide ! adăugă el încercînd să-şi regăsească sîngele rece. Explicaţi-vă, vă implor !

— Dar e atît de clar ! continuă Bernis. Semnătura voastră era pusă pe documente care dovedesc clar ca lumina zilei că se practica un furt cinic şi imprudent în defavoarea tezaurului regal. Numai una din aceste dovezi să fi ajuns unde trebuie şi soarta voastră ar fi fost pecetluită. Aţi fi fost condamnat sigur şi inevitabil căci, cu excepţia

situaţiei că aţi fi putut face dovada irefutabilă a unei falsificări a semnăturii voastre, nu veţi putea dovedi în nici un alt fel regelui sau judecătorilor voştri că semnătura de pe actele acelea mai mult decît acuzatoare a fost pusă în necunoştinţă de cauză... şi totuşi acesta e adevărul... o ştiu. Pe scurt, buna voastră credinţă a fost înşelată : prin viclenie şi alte mijloace infame vi s-a captat încrederea...

Aţi comis dumneavoastră, un bărbat incapabil de a-şi închipui o cursă atît de vicleană, imprudenţa de a vă pune semnătura pe acte în alb... Ori aceste acte au fost completate după aceea cu instrucţiuni atît de precise, de o natură atît de delicată, atît de specială, încît nici cea mai mică îndoială în favoarea voastră ar fi imposibilă.

Între altele, ordinele pe care le-aţi semnat în alb au fost executate cu o precizie şi o îndemînare încît, în caz de proces, vor apărea douăzeci de persoane care să ateste, cu dovezi în sprijin, că au acţionat la ordinul vostru expres.

— E monstruos !... murmura Tournehem întrebîndu-se dacă nu cumva era pradă unui coşmar îngrozitor. Şi cine e mizerabilul care... îl ştiţi, domnule ?

— Da, domnule, dacă ţineţi neapărat vă pot spune numele lui... Cu toate că mi se pare foarte uşor să-l găsiţi şi singur. O singură persoană din anturajul dumneavoastră imediat era în măsură să vă prezinte la semnat ordine în alb, o singură persoană se bucura de întreaga voastră încredere...

— Cum ! să fie Henri !... nepotul meu !... el, care-mi datorează totul... Îngrozitor !... Dar nu, nu se poate, e lipsit de sens, vă înşelaţi... Şi de ce-ar fi făcut-o ? ce scop ar avea această oribilă maşinaţie ?...

— Remarcaţi, vă rog, că l-aţi numit voi însivă pe domnul d'Etioles... pentru că într-adevăr el era singurul în stare să pună la cale o acţiune atît de vicleană... Spuneţi că vă datorează totul ?... Ei bine, domnule, poate tocmai din pricina asta...

La anumiţi oameni, cu sufletul chinuit şi împietrit, binefacerile evocă ura... iar domnul d'Etioles îmi face impresia a fi dintre aceştia !... În ce scop ar fi acţionat ?... nu ştiu nimic despre asta, dar luaţi ca sigur faptul că el singur era instigatorul abominabilului complot căruia urma să-i cădeţi victimă de pe o zi pe alta... dacă nu m-aş fi gîndit că era de datoria mea de om cinstit să vă anunţ la timp.

— Nu ! nu !... e imposibil ! Henri e incapabil de o astfel de infamie !... Nu mă îndoiesc nici de intenţiile voastre, nici de buna voastră credinţă... dar ceea ce mi-aţi spus este atît de oribil, atît de monstruos, încît mintea mea refuză să admită o atît de mare ingratitudine, o atît de odioasă perversitate !

Şi bancherul, care se ridicase, măsura biroul într-o agitaţie febrilă.

De Bernis, care-l observase cu atenţie, ridică din umeri şi-i spuse :

— Toma Necredinciosul !... Chiar credeţi că aş fi venit de bună voie să arunc îndoiala şi să tulbur mintea unui om de onoare spre care mă simt atras de o respectuoasă simpatie... credeţi că lansam cu uşurinţă o astfel de acuzaţie îngrozitoare ?...

— Să înţeleg deci că aveţi dovezi ? întrebă Tournehem cu însufleţire.

— Pozitive, materiale, nu... morale, da... şi ele sînt concludente... Le veţi judeca singur : era în zorii zilei în care s-a celebrat căsătoria doamnei d'Etioles. La poarta palatului unde locuieşte domnul locotenent general de poliţie s-a prezentat un bărbat, cerînd să-i vorbească domnului Berryer în persoană. Domnul Berryer fiind absent, l-am primit eu pe bărbatul care, după multe ezitări şi după ce l-am asigurat că domnul locotenent general de poliţie m-a însărcinat să-l primesc, s-a decis în fine să dezvăluie motivul vizitei sale.

Bărbatul mi-a spus că ar putea furniza dovezile privitoare la numeroasele fraude în dauna Tezaurului comise de un personaj sus-pus şi că îşi lua obligaţia să prezinte aceste dovezi dacă îi voi da cuvîntul de onoare că voi admite anumite condiţii pe care mi le va aduce la cunoştinţă şi care, în esenţă, erau următoarele : omul avea documente compromiţătoare privind un personaj pe care nu-l va numi încă ; acestor hîrtii le lipsea proba decisivă, irefutabilă, a furturilor de care era acuzat... această dovadă urma să fie adusă sub jurămînt peste trei zile...

Pentru a-mi dovedi că nu e vorba de o acuzaţie vagă, s-a oferit să-mi lase hîrtiile pe care le avea şi la citirea cărora mă voi convinge că acuzaţia sa era fondată şi temeinică, dar în schimb eu îmi luam angajamentul de onoare de a aştepta trei zile, de a nu da urmare demersului

său pînă la expirarea acelui termen şi, în sfîrşit, de a restitui pur şi simplu hîrtiile în cazul în care, printr-o minune, proba irefutabilă pe care spera s-o găsească într-un termen foarte scurt avea să-i lipsească, venind chiar el să-mi ceară să-i restitui hîrtiile.

Dacă, dimpotrivă, îmi aducea această dovadă, voi fi liber să păstrez totul, să dau afacerii orice urmare doresc, cu condiţia unică de a nu dezvălui niciodată numele informatorului.

Acest soi de tîrg pe care mi-l propunea era explicat de consideraţiile următoare : cel care-mi vorbea era un sărman amărît. Personajul pe care-l acuza era, dimpotrivă, bogat şi puternic.

Dacă probele furnizate erau considerate a fi insuficiente, dacă personajul ieşea cu faţa curată din întreaga afacere, el, sărmanul amărît, era pierdut şi ar fi fost vînat fără milă de puternicul său adversar... Dacă, din contră, ar fi reuşit şi personajul ar fi fost judecat, condamnat şi executat, atunci apărea un alt pericol pentru omul nostru...

Personajul avea, la rîndul lui, o familie, complici atotputernici, care, chiar şi în cazul condamnării principalului vinovat, nu vor ezita, din spirit de răzbunare, să-l sacrifice fără milă pe delator... de unde necesitatea ca el să rămînă necunoscut, într-o umbră prudentă... Pe scurt, omul dorea să denunţe fără să-şi rişte însă pielea...

Totul era foarte logic, motiv pentru care nu am ezitat să-mi angajez cuvîntul, acceptînd în totalitate condiţiile ce-mi fuseseră impuse şi pe bună dreptate eram obligat să le recunosc riguros necesare securităţii personale a delatorului.

De Bernis se oprise pentru cîteva momente, atît pentru a-şi trage răsuflarea cît mai ales pentru a studia efectul spuselor sale asupra domnului de Tournehem, care ascultase cu atenţie profundă şi se plimba maşinal prin cameră.

Fără îndoială mulţumit de examenul susţinut cu bine, secretarul lui Berryer scoase dintr-o elegantă tabacheră din aur şi fildeş o porţie de tutun pe care-l priză cu vădită satisfacţie, scutură cu un gest graţios jaboul pe care nu căzuse nici un firicel de tutun şi continuă :

— În timp ce vorbea, îl observam cu foarte mare atenţie ; mi se părea sincer în îndeplinirea sarcinii sale respingătoare. Dar am fericirea de a fi dotat cu o memorie

extraordinară și mi se părea că-l mai văzusem pe undeva pe omul care, din motive pe care nu le-am mai cercetat, comitea acest act laș care este delațiunea...

Unde l-am mai văzut ?... nu-mi puteam aduce aminte, cu toate astea chipul lui nu-mi era necunoscut... Odată plecat omul nostru, avînd cuvîntul meu, m-am așezat foarte intrigat să studiez documentele pe care mi le lăsase și atunci am văzut că persoana în cauză erați dumneavoastră, domnule de Tournehem.

— Și acele hîrtii erau probante ? îl întrebă intendentul regal, respirînd greu.

— Îngrozitoare, domnule !... Erau acolo probe irefutabile în cantitate mai mult decît suficientă pentru a rămîne fără cap... și m-am întrebat imediat ce altă probă mai convingătoare putea să mai aducă necunoscutul meu, cînd aveam în fața mea probe atît de teribile.

Dar, încercînd să aflu de ce individul nu se mulțumise cu acele hîrtii mai mult decît suficiente — și nu voi înceta să v-o repet — obligat să văd numele vostru etalîndu-se în josul paginilor, hîrtii dintre care și cea mai neînsemnată vă poate ucide mai sigur decît o lovitură de pumnal, vălul care-mi acoperea memoria se sfîșie brusc și-l recunoscui pe nemernicul care venise să vă dea pe mîna călăului...

— Ah ! exclamă Tournehem, cine-i ?

— E un fel de factotum, de secretar, de valet care se pare că e de puțină vreme în serviciul nepotului dumneavoastră și care se ținea ca o umbră de domnul d'Etioles, care se înfățișa peste tot flancat inevitabil de acest servitor... M-am interesat discret și am aflat că omul nostru se numea...

— Damiens ? îl întrebă Tournehem.

— Damiens, chiar așa ; am aflat că era de puțină vreme în serviciul domnului d'Etioles, pe lîngă care îndeplinea niște misiuni vagi, nedefinite, că apăruse brusc fără ca nimeni să poată spune cum, nici cine era el în realitate, de unde venea, ce dorea...

— Ciudat !... murmură intendentul.

— Atunci, continuă Bernis, am început să mă gîndesc, să sucesc și să răsucesc pe toate fețele informațiile pe care le dețineam, ajungînd la concluzia următoare : Damiens nu e decît un complice, un simplu instrument care acționa în folosul cuiva care prefera să se țină în umbră ; tot ceea ce mi-a debitat nu era decît o lecție învățată pe de rost,

iar conținutul hîrtiilor îi era mai mult ca sigur necunoscut, că le dăduse fără să le citească... deși mă îndoiesc de faptul că ar fi știut să citească... în sfîrșit că adevăratul autor al acestei tragedii, în care mi s-a rezervat și mie un rol, nu putea fi decît noul stăpîn al acestui Damiens, propriul vostru nepot, domnul d'Etioles în persoană.

— Dar de ce ?... de ce ?...

— Puțină răbdare, domnule, totul se va limpezi... cel puțin așa sper. Continui : funcțiile pe care le îndeplinesc la curte îmi permit să cunosc o mulțime de oameni și, foarte adesea, sînt perfect informat asupra valorii morale a multor persoane care nici măcar nu au aflat de existența mea.

În felul acesta, domnule, deși nu am avut onoarea de a mă găsi printre prietenii domniei voastre, știam totuși că titularul intendenței de Picardia era considerat de toată lumea ca fiind onorarea și probitatea întruchipate și că însuși Maiestatea Sa îl stimează foarte mult... Nu vă fac un compliment, domnule, vă repet numai opinia tuturor celor care vă sînt apropiați și încerc să vă explic de ce și cum mi-a fost trezit interesul.

Fiind considerat un bărbat perfect onest, vă las să vă închipuiți și singur cît de mare a fost stupoarea mea la lectura documentelor care dovedeau... contrariul. Dar așa cum sînt dotat cu o foarte bună memorie, nici instinctul nu m-a înșelat decît arareori... Or, acest instinct îmi spunea că aveți chipul, manierele și, mai ales, ideile unui om care erau sigur la polul opus al mizerabilului care mi se dezvăluia la citirea hîrtiilor de care v-am vorbit...

Ați uitat fără îndoială de faptul că am avut onoarea să vă fiu prezentat la doamna de Rohan și că am avut acolo o foarte lungă întrevedere cu dumneavoastră... Mă laud că sînt un bun fizionomist... Impresia pe care mi-ați produs-o, împreună cu reputația voastră bine stabilită au făcut să fiu cucerit pe loc de persoana voastră și am hotărît să amîn concluziile în ceea ce vă privește... pînă ce informațiile pe care urma să le primesc în ceea ce vă privește, informații ce urmau să vină din surse diferite, ar fi confirmat sau infirmat impresia care atunci vă era favorabilă...

— Ah ! domnule, exclamă Tournehem luînd mîna lui Bernis, cîte datorii am față de voi !

— Așteptați ! spuse Bernis surîzînd, o să-mi mulțumiți la urmă. Observațiile mele personale, la care s-au adăugat și propriile mele cercetări, mi-au dat certitudinea că acest Damiens nu era decît o unealtă inconștientă în mîinile lui d'Etioles...

Între altele mi-a atras atenția și următorul fapt : aceste hîrtii — care constituiau un fel de sabie a lui Damocles asupra capului vostru — mi-au fost încredințate chiar în seara dinaintea căsătoriei lui d'Etioles cu fiica dumneavoastră ; adică într-un moment în care, mai mult ca niciodată, ar fi trebuit să fiți sfînt pentru el...

Această coincidență mi s-a părut mai degrabă bizară... Dar ceea ce m-a impresionat și mai tare a fost faptul că în chiar dimineața căsătoriei Damiens a venit nu pentru a-mi aduce o dovadă și mai îngrozitoare încă, așa cum ar fi fost de așteptat... ci pentru a mă anunța că a eșuat în cercetările sale și mi-a cerut hîrtiile pe care le încredințase onoarei mele și pe care i le-am înapoiat... cu regret, mărturisesc.

Și fără să vreau, în mintea mea se înșurubase un gînd, tenace, obsedant : hîrtiile fiind retrase, furtuna care trebuia să se dezlănțuie deasupra capului vostru fusese îndepărtată pentru că se consumase căsătoria lui d'Etioles cu fiica voastră și, dacă această căsătorie nu s-ar fi realizat din cine știe ce pricină, ar fi venit să-mi mai aducă o dovadă, oricum inutilă ținînd cont de relevanța celorlalte, dar care pentru mine constituia un semnal : încredințarea acestor acte regelui... iar în acest caz ați fi fost pierdut... furtuna s-ar fi abătut asupra voastră și v-ar fi zdrobit ca pe o surcică...

— Oribil ! oribil ! murmura Tournehem total pierdut și a cărui frunte era udă de transpirație.

Dar ceea ce v-am spus pînă acum se baza numai pe coincidențe... Căsătoria fiicei voastre, anunțată cu surle și trîmbițe de d'Etioles, dezlegase multora limba și lumea se întreba cum se poate ca o persoană atît de încîntătoare, atît de desăvîrșită, putea consimți la unirea cu un om atît de puțin potrivit... coincidență.... leșinul tinerei mirese în plină biserică după ceremonie... altă coincidență...

Sigur că toate astea mi se păreau ciudate, dar trebuia să mă las antrenat din pricina asta și să construiesc o intrigă atît de neagră ?... Mi-am continuat investigațiile și am aflat că însuși d'Etioles, într-un moment de expan-

siune, își anunțase apropiata căsătorie unei... tinere persoane... care a avut adesea gesturi binevoitoare față de servitorul vostru...

Această persoană, din întîmplare, o cunoștea din vedere pe viitoarea doamnă d'Etioles. Drept pentru care i-a rîs în nas nepotului dumneavoastră, spunîndu-i pe șleau, cu cruzime chiar, că niciodată o copilă încîntătoare ca ea nu va accepta să-și unească tinerețea și frumusețea cu o stîrpitură ca el.

La aceste cuvinte d'Etioles a sărit ca ars și nemaiputîndu-se stăpîni a mers pînă acolo încît a declarat textual : că vroia ca acea încîntătoare copilă să fie a lui și că de *bună voie* sau *cu forța* va fi a lui... că de altminteri își luase toate măsurile și că dacă verișoara sa se dovedea recalcitrantă, va declanșa pe *capul unei persoane care îi era foarte dragă* o catastrofă atît de îngrozitoare că nu va avea suficiente zile să plîngă nenorocirea ireparabilă pe care a cauzat-o... dar că era liniștit dinspre partea asta, că verișoara sa era mult prea inteligentă pentru a nu înțelege lucrurile, și fiică mult prea iubitoare și devotată pentru a ezita o singură clipă să-și sacrifice propria fericire în schimbul vieții tatălui ei și poate chiar mai mult.

Înțelegeți, domnule, că aceste cuvinte, care mi-au fost repetate fără să le dau prea multă importanță atunci, au fost după aceea ca un fulger ce m-a ajutat să văd clar planul tenebros ce a fost urzit împotriva voastră și a fiicei voastre.

— Ah ! blestem pe capul meu ! mugi Tournehem ; acum văd și înțeleg și eu... Fiica mea, sărmana mea fiică, s-a sacrificat pentru mine... pentru a-mi salva viață și onoarea amenințate... iar eu am fost orb și surd, n-am înțeles nimic, tată mizerabil ce sînt !...

— Pentru Dumnezeu, domnule, exclamă Bernis înspăimîntat de această bruscă izbucnire ; vă implor, calmați-vă...

— Ah ! mă duc... reluă violent Tournehem care se ridică și se repezi spre ușă.

Dar cu o mișcare fulgerătoare Bernis se așezase în fața lui, spunîndu-i cu o voce autoritară de care nu l-ai fi crezut niciodată capabil :

— Unde vă duceți ?... Ce aveți de gînd să faceți ?...

— Ce vreau să fac ? răspunse Tournehem cu un rîs în care răsuna nebunia ; să-l ucid pe mizerabilul care...

— Tîmpenii ! răspunse rece Bernis, înălțînd din umeri ; ați comite... un act ireparabil... care ar atrage asupra capului vostru și al fiicei voastre trăsnetul care tocmai se îndepărtase pentru o vreme.

La auzul acestor cuvinte pronunțate cu o profundă convingere și cu o suverană gravitate, Tournehem se opri, tremurînd, interzis.

Fără să-l lase să se dezmeticească, Bernis continuă :

— Vă rog, ascultați-mă cu atenție, domnule... Haideți, îmi datorați asta, domnule, adăugă el, văzînd că Tournehem, care fierbea de furie, ezita încă.

La auzul aluziei directe la serviciul ce i se făcuse, intendentul se opri brusc ca un armăsar ce simte zăbala rănindu-i gura, făcînd un efort violent să se calmeze.

— Iertați-mă, domnule de Bernis, nici nu m-am gîndit să vă mulțumesc...

— Să nu mai vorbim despre asta, domnule... Așezați-vă... așa... și acum ascultați-mă... Sper că vă dați seama că nu am venit numai pentru a vă avertiza asupra unui pericol îngrozitor, iar omul care a știut să descurce țițele unei atît de odioase mașinațiuni vă poate fi un bun sfătuitor...

— E adevărat ! exclamă Tournehem. Mi-am pierdut capul din pricina atîtor infamii.

— Se vede, Dumnezeule !... bine... Aveți deci nevoie de un prieten sigur și devotat care să vadă clar în locul vostru și să vă arate calea de urmat. Căci ceea ce am făcut eu pentru dumneavoastră vă dovedește că asta vă sînt : un prieten.

— Adevărat ! confirmă domnul de Tournehem.

Și adăugă :

— Domnule de Bernis, în ziua cînd veți dori să-mi cereți viața, amintiți-vă că ea vă aparține.

— Să lăsăm asta, vă rog, răspunse Bernis, pe care cuvintele interlocutorului său păreau a-l fi stînjenit... Am fost pe deplin recompensat de satisfacția pe care am încercat-o făcînd un serviciu unui om ca dumneavoastră... și de fapt tot eu sînt cel cîștigat, pentru că, făcîndu-mi datoria de gentilom, mi-am cîștigat un prieten devotat...

— Pînă la moarte ! adăugă Tournehem, strîngîndu-i mîna lui de Bernis.

— Pentru mine situația dumneavoastră este foarte clară și am să v-o rezum în cîteva cuvinte : din motive pe

care nu le cunosc, nepotul dumneavoastră avea un interes foarte puternic să vă devină ginere. Urît, schilod, prefăcut, și-a zis că această căsătorie nu se va face așa de ușor. Cum individul este un mizerabil, a abuzat de încrederea voastră și v-a făcut să semnați acele oribile hîrtii compromițătoare...

Cînd s-a simțit suficient de stăpîn pe situație, s-a adresat fiicei dumneavoastră dîndu-i de ales : sau îi va aparține, și atunci veți fi la adăpost, sau refuză și atunci veți fi mort ba, chiar și mai rău, dezonorat... Fata dumneavoastră a acceptat să se sacrifice pentru voi...

— Sărmanul meu copil ! suspină Tournehem.

— Pericolul care vă pîndea este, pentru moment, îndepărtat, dar cine știe dacă nu va reapărea mai amenințător ca niciodată ?... Cine știe ce planuri machiavelice mai urzește domnul d'Etioles ?... Cine știe dacă omul ăsta nu va avea mai tîrziu un interes să vă distrugă ?...

— Atunci sînt pierdut ! exclamă Tournehem, îngrozit.

— Bineînțeles că nu ! Trebuie să vă liniștiți, să țineți piept furtunii, să vă apărați...

— Mă voi arunca la picioarele regelui, îi voi povesti totul, am să-l implor să mă ajute...

— Cel mai rău mijloc ! exclamă Bernis, dînd din cap ; regele este slab, superficial, schimbător... cine știe dacă, prins într-un moment de proastă dispoziție, nu vă va sacrifica...

— Și atunci ce trebuie să fac... Și sărmana mea copilă... ce se va întîmpla cu ea ?...

— Trebuie, spuse Bernis, apăsînd pe fiecare cuvînt, să folosiți aceleași arme ca și adversarul vostru... căci nu trebuie să vă faceți iluzii, nepotul vostru vă este un dușman încrîncenat, de moarte... Ca și el, va trebui să uzați de viclenie, să fiți încrezător, răbdător și tenace...

Și apoi, dacă stau bine să mă gîndesc, acum vă căutați peste tot fiica fără să puteți s-o regăsiți... În timpul acesta, ce face domnul d'Etioles ?... cine ne poate garanta că nu el e cel ce a sechestrat-o pe fiica dumneavoastră ?...

Prevăd că mă veți întreba în ce scop ?... Ei ! dacă aș ști, nu aș mai fi atît de neliniștit din pricina voastră... și a ei !...

— Bine, și ce-i de făcut ?... întrebă domnul de Tournehem a doua oară.

— După părerea mea, prefaceți-vă a nu ști nimic... Arătați-i nepotului vostru aceeași încredere ca și înainte... numai că urmăriți-l pas cu pas, fiți neîncetat în umbra lui, aflați-i cele mai mici mișcări, cele mai insignifiante demersuri, dacă s-ar putea și gîndurile... căutați și adunați probele mașinației urzite împotriva voastră, astfel încît în ziua în care va încerca să vă doboare cu această acuzație infamantă, să-i puteți destrăma victorios mîrșăvia... căci dinspre această parte vine pericolul...

Cînd veți avea aceste dovezi în mînă, veți putea demasca mîrșăvia fără teamă și să loviți la rîndul vostru fără milă... Dar, vă repet, pentru a ajunge la acest rezultat, nu trebuie să-l pierdeți din ochi nici o clipă pe d'Etioles, fie zi, fie noapte, și cred că ar fi prudent să-l supravegheați și pe acest Damiens, care nu-mi inspiră cine știe ce încredere...

Credeți-mă, domnule de Tournehem, liniștea voastră, fericirea fiicei voastre sînt probabil aproape... și dacă-l veți supraveghea cu atenție pe d'Etioles vă veți găsi mai repede decît credeți fiica...

— Poate că aveți dreptate, murmură Tournehem.

În acea clipă Bernis, văzîndu-l zdruncinat, își mări presiunea, îndesind argumentele, dovezile morale, faptele doveditoare pentru a-l convinge, și vorbi îndelung... îndelung.

. . . . . .

Cînd de Bernis părăsi palatul lui Tournehem reușise fără nici un dubiu să îndeplinească o sarcină dificilă, căci un surîs îi rătăcea pe buze.

Cu pas hotărît se duse drept în strada du Foin, unde fu introdus imediat la domnul Jacques.

Acesta îl aștepta cu nerăbdare și dădea, se pare, o mare importanță demersului lui Bernis, căci de cum îl văzu, îl întrebă repede :

— Ei bine ?

— Ei bine, domnule, s-a făcut ! Din această clipă el nu va scăpa din vedere persoana pe care o știți... și vă răspund că avem acum acolo un supraveghetor a cărui vigilență nu va fi niciodată în scădere.

— E foarte bine, fiul meu, sînt mulțumit de voi.

De Bernis se înclină respectuos, așteptînd noi ordine.

— Acum, fiul meu, reluă domnul Jacques, odihniți-vă cîteva zile, o meritați... după care, la muncă... Trebuie neapărat să știm ce vrea acest Damiens... Contez pe inteligența voastră pentru a afla ce mă interesează... Eu mă voi ocupa de cei doi bețivani... Haideți, fiul meu.

Și domnul Jacques întinse mîna albă lui Bernis care, cu un genunchi pe pămînt, o atinse respectuos cu vîrful buzelor.

După care se ridică și ieși cu spatele.

De Bernis plecat, domnul Jacques luă un vraf de note și de rapoarte pe care începu să le studieze cu atenție.

CAPITOLUL XI

BOLNAVA DIN CASA DE PE STRADA REZERVOARELOR

Crébillon își storcea în zadar creierii să vadă prin ce mijloace ar putea pătrunde în casa din strada Rezervoarelor, pentru a se asigura dacă femeia bolnavă din vis era într-adevăr doamna d'Etioles.

Pretinsul vis al lui Noé se dovedise a fi conform cu realitatea în atît de multe puncte încît poetul sfîrșise prin a se convinge că misterioasa persoană e Jeanne.

Cu toate că se putea înșela, ciudata aventură a beţivului, atît de riguros exactă în atît de multe puncte, putea fi falsă în chiar acest foarte important punct. De unde necesitatea imperioasă de a intra cu orice preţ în această casă și să verifice chiar el identitatea bolnavei.

Dar cum ?... Prin ce mijloc ?... Iată ceea ce poetul, în ciuda tuturor eforturilor de imaginaţie, nu reușea să afle.

La început se gîndise să se ducă pur și simplu la casa din strada Rezervoarelor, să întrebe de stăpînul casei și, odată aflat în prezenţa lui să-i spună deschis cine era, ce dorea și ce aștepta de la el. Dar renunţă repede la acest mijloc foarte simplu în aparenţă, dar și foarte aventuros.

Din două una : sau Jeanne se ascundea acolo, sau era sechestrată.

În primul caz, avînd motive să se ascundă acolo și să nu mai dea semne de viaţă — și era evident că motivele trebuiau să fie capitale — Jeanne își luase cu siguranţă măsurile ei de siguranţă și nu se deconspira... dacă nu credea ea de cuviinţă.

În al doilea caz, situaţia era și mai gravă : să te bagi de bunăvoie în gura lupului era o naivitate : însemna să-i pui în gardă, să le dai timp să reacţioneze...

Și cine i-ar putea garanta dacă acest demers al lui, care părea atît de simplu la prima vedere, n-ar fi în cele din urmă un pericol pentru aceea pe care o căuta ?

Cine putea ști dacă aceste misterioase personaje, avînd motive puternice să-și păstreze prada, simţindu-se bănuite, supravegheate, nu-l vor face să dispară... pentru totdeauna ?...

Hotărît lucru : mijlocul ales era prost în primul caz și se putea dovedi mortal în cel de-al doilea : trebuia deci să renunţe la el și să găsească altceva.

Francheţea putea fi periculoasă pentru doamna d'Etioles, în cazul în care ar fi fost sechestrată : violenţa, dacă o folosea, putea să-i fie fatală lui Crébillon și fără nici un folos pentru protejata sa... Îi mai rămînea viclenia.

Poetul își spunea că trebuie să pătrundă cu orice preţ în casă, folosind un vicleșug, dar cum ?...

Această întrebare rămînea cu obstinaţie fără răspuns.

Cu toate acestea Crébillon nu rămînea inactiv. În chiar seara faimoasei zile în care își dăduse seama că Noé nu visase, se îndreptase, la căderea nopţii, spre străduţă și inspectase cu meticulozitate locurile. Își dăduse repede seama că nu se punea problema unei escalade nocturne : era practic imposibil.

Casa părea a nu avea altă intrare decît aceea ce dădea în străduţă ; era încadrată la stînga și la dreapta de două case aproape identice ; partea din spate a casei dădea spre un teren viran care se termina la zidul casei.

În partea din spate a casei nu existau nici uși, nici ferestre ; la baza zidului erau practicate trei deschideri strîmte care erau protejate cu cîte două bare solide din fier, dispuse în cruce. Nu era nimic de făcut pe acolo.

Pentru a intra în casă trebuia să-și facă relaţii printre cei ce locuiau acolo, fie cumpărîndu-și o complicitate printre ei, fie păcălind pe vreunul ca să-l ajute inconștient.

Dacă ar fi fost cu douăzeci de ani mai tînăr, Crébillon n-ar fi ezitat s-o curteze pe micuţa subretă, încercînd să tragă ceva foloase de pe urma ei. Dar dacă era să fie cinstit cu el însuși, vîrsta, faţa sa buhăită de beţiv înrăit, manierele sale lipsite de eleganţă, toate acestea erau obstacole de netrecut pentru a putea folosi o astfel de stratagemă, care l-ar fi dus inevitabil la un lamentabil eșec.

Singurul mijloc practic ce-i mai rămînea era cumpărarea unei complicități. Și din clipa în care banul intra în joc, poetul își regăsea stăpînirea de sine ; poetul era prea filozof și dezabuzat pentru că știa că nimic nu rezistă acestei pîrghii puternice și, pe de altă parte, era sigur că va găsi, la nevoie, suma necesară oricît de mare ar fi ea.

Într-adevăr, Crébillon se întrebase dacă nu cumva era de datoria sa să-l pună la curent pe domnul de Tournehem cu demersurile și proiectele sale, ca și cu bănuielile și temerile sale. Dar, după o matură chibzuință, se hotărî să n-o facă.

Nu pentru că ar fi avut față de acesta aceleași reticențe, aceleași dubii intuitive pe care le avusese față de d'Etioles, de exemplu. Din contră, caracterul deosebit al adevăratului tată al Jeannei îi inspira o vie și respectuoasă simpatie. Dar, cunoscînd imensa tandrețe care se ascundea sub aspectul grav și sever al bancherului, își dădea ușor seama ce disperare uriașă i-ar fi putut provoca și se temea să-i aducă o falsă veste bună care s-ar fi putut schimba într-o gravă decepție, făcîndu-l să se abțină.

Dar dacă își făcea scrupule în a deștepta o speranță care s-ar putea prăbuși rapid, nu același lucru se putea spune și în cazul în care ar fi fost nevoit să facă apel la punga tatălui.

De altminteri, nu ajunsese pînă acolo, căci era bogat : într-adevăr îi mai rămîneau aproape cinci mii de livre din bonul încasat la palatul d'Etioles, iar suma era considerată a fi apreciabilă pentru acele vremuri.

Poetul căuta deci un mijloc de a intra în legătură cu unul dintre locatarii casei din strada Rezervoarelor și, pîndind ocazia, își petrecea o mare parte din timp în banul păduchios unde intrase prima oară și unde își stabilise un loc de observație.

Noé, la rîndul lui, primise un consemn sever : i se poruncise să nu se apropie, sub nici un pretext, de străduța cu pricina ; motivul era că străduța era pustie și foarte puțin frecventată iar poetul se temea să nu-i alarmeze pe locuitorii casei pe care o ținea sub observație în cazul în care, prin cine știe ce coincidență nefericită, bețivul ar fi fost identificat a fi același cu cel ce surprinsese conversația nocturnă.

De la postul său de observație Crébillon văzuse în prima zi, dis-de-dimineață, subreta care ieșea și se îndrepta spre dugheana spițerului de unde se întorsese imediat, ca și cu o zi înainte, încărcată cu pachete și pachețele și înainte chiar ca poetul, luat prin surprindere, să fi avut timp să găsească un pretext plauzibil pentru a o putea aborda, intrase în casă închizînd repede ușa.

Deceptionat de faptul că lăsase să-i scape această ocazie, Crébillon se gratificase cu cîteva epitete injurioase și-și promisese să fie mai decis cu proxima ocazie.

A doua zi dimineața subreta ieși din nou, și de data asta poetul se lansă pe urmele ei, gata s-o abordeze cînd va intra la spițer.

Dar și de data asta o făcu degeaba, căci subreta ieși aproape imediat... însoțită de un bătrînel cu trăsături blînde, îmbrăcat tot în negru ca un cleric, sprijinindu-se într-un baston cu măciulie de fildeș, cu ochii protejați de ochelari, care, țopăind pe lîngă subretă, părea a aproba cu mișcări din cap semnificative explicațiile ce-i erau date cu volubilitate de tînăra femeie.

Subreta și însoțitorul ei mergeau foarte repede, ca oamenii grăbiți, dar nimic din atitudinea lor nu lăsa de înțeles că ar avea ceva de ascuns. Subreta vorbea atît de tare încît Crébillon putuse auzi clar cum i se adresase bătrînelului cu apelativul „doctore".

Oricum ar fi fost, acest însoțitor neașteptat descuraja orice tentativă din partea nefericitului poet care, plin de furie, mormăia tot soiul de invective la adresa nefericitului doctor, retrăgîndu-se la locul său de observație și spunîndu-și că va avea mai mult noroc data viitoare, în timp ce subreta și doctorul intrau în casa de peste drum.

După circa o oră, ușa se deschise din nou și Crébillon, de la postul său de observație, putu să-l vadă pe doctor îndepărtîndu-se cu pașii săi mărunți și repezi, în timp ce subreta închidea ușa, după ce-i făcuse o reverență grațioasă.

Aceasta fusese totul în ziua aceea.

A doua zi dis-de-dimineață ușa se deschise din nou și subreta, cu chip înspăimîntat, ieși repede și plecă în fugă spre dugheana spițerului, uitînd să închidă ușa în urma ei, cum făcea de obicei.

Crébillon ieși imediat din han, dar, cum remarcase figura descompusă a subretei și lipsa de vigilență anor-

mală, se întreba cu strîngere de inimă dacă nu cumva i se întîmplase o nouă nenorocire bolnavei de care se interesa atît de tare.

Nehotărît, se gîndea dacă n-ar trebui să profite de această imprudență a subretei și să se fofileze pe ușa întredeschisă, cînd un țipăt sfîșie liniștea dimineții.

Instinctiv, se întoarse în direcția de unde venea acest țipăt de durere și o văzu pe subretă căzută la pămînt.

Fără să mai stea pe gînduri se repezi și, din cîțiva pași repezi, ajunse în dreptul tinerei care se văita.

„Bineînțeles ! își spune în gînd poetul, iată un mic accident care pică al dracului de bine pentru a mă putea apropia de această încîntătoare copilă."

Și se grăbi s-o ia în brațe pe tînăra care, roșie toată și nedumerită, îi mulțumea surîzînd gentil.

În timp ce-o ridica, Crébillon se pregătea să-i dedice un madrigal atît de meșteșugit încît ai fi zis că era cel puțin ducesă, nu mai avu timp s-o facă căci gentila subretă, încercînd să facă un pas, susținută de Crébillon, scoase un nou strigăt de durere și pălind se abandonă pierdută în brațele cavalerului său, care, pierzîndu-și capul, îi spunea milos :

— Hopa !... ușurel, domnișoară !... vai !... vai !... vă rog, să nu vi se facă rău !... scumpă domnișoară !...

Ca și cum ar fi auzit această cerere stăruitoare, ca și cînd ar fi ghicit încurcătura în care se găsea cavalerul său, subreta deschise ochii și murmură cu o voce pierdută :

— Piciorul !... piciorul !... oh ! sufăr îngrozitor !... Vă implor, domnule, lăsați-mă jos, nu pot sta în picioare !

Crébillon se grăbi să facă ceea ce i se cere, rostind cuvinte de consolare, punîndu-se la dispoziția rănitei, foarte sincer emoționat de aerul de suferință reală ce se vedea pe chipul drăguț și fragil al subretei.

În timpul acesta subreta plîngea cu lacrimi mari și gemea :

— Ce ghinion, Dumnezeule ! ce ghinion !

— Ușurel, domnișoară ! liniștiți-vă... nu-i nimic... o mică zgîrietură... un nimic...

— Vai, domnule ! gemu sfîșietor subreta, dar nu-i vorba de mine... Doamna !... sărmana doamnă !... e cuprinsă de un acces teribil... pe care medicul l-a prezis... și eu, proasta de mine, mă răinesc precum un copil... tocmai cînd un minut întîrziere ar putea fi fatal doamnei. Ce

ghinion !... nu mai pot să merg la spițer... Ce-am să fac, Dumnezeule ?... Ce-am să fac ?... Și stăpînul e plecat... Dacă i se întîmplă vreo nenorocire doamnei, o să mă dea afară...

Și făcînd un efort violent, curajoasa copilă se ridică, încercă să meargă, dar forțele o lăsară ; scoase un geamăt surd și căzu suspinînd.

— N-am să pot niciodată...

— Dar, domnișoară, vă implor, nu fiți atît de disperată. Mai bine spuneți-mi ce trebuie să iau de la spițer, și am să mă duc eu, pentru că nu puteți merge.

— Cum, domnule, faceți asta pentru mine ?... Oh ! providența v-a scos în calea mea !...

— Nu vă faceți probleme, copila mea !... Pentru că stăpîna voastră e în pericol, spuneți-mi repede ce trebuie să fac !

— E foarte simplu... și pentru că aveți bunătatea de a mă ajuta... mergeți la spițer, spuneți-i că veniți după medicamentul pentru criza prevăzută... trebuie să fie gata... poate-l veți găsi pe medic... a promis să vină să supravegheze personal prepararea rețetei... în cazul acesta îl aduceți cu dumneavoastră...

— Bine, spuse Crébillon nemaiascultînd în plus, alerg !...

Și, lăsînd-o acolo pe subreta care gemea în continuare, își luă picioarele la spinare și ajunse cît putu mai repede la spițer, unde se lovi literalmente de bătrînelul pe care îl văzuse cu o zi înainte cu subreta.

Îl puse la curent în cîteva cuvinte cu accidentul suferit de subretă, precum și cu pericolul ce-o pîndea pe bolnavă.

Bătrînul doctor îl urmă imediat scoțînd exclamații de mirare.

Se întoarseră împreună la bolnavă, care, văzîndu-l pe doctor, exclamă, împreunîndu-și palmele :

— Repede ! repede ! doctore, doamnei îi este foarte rău !... alergați !

— Dar, scumpa mea copilă, nu vă pot lăsa așa, îi răspunse medicul.

— Oh ! doctore, vă rog, nu vă ocupați de mine... grăbiți-vă... dacă se întîmplă o nenorocire în absența domnului, nu mi-aș putea-o ierta niciodată... e atît de bun, domnule !... ce necaz pe capul său !...

— Încă nu, răspunse doctorul, slavă Domnului, situaţia nu-i aşa de gravă !... Haideţi, arătaţi-mi ce-aţi păţit... la să vedem glezna... Oh ! cum s-a umflat !... Nu puteţi rămîne aici, reluă doctorul autoritar.

Şi întorcîndu-se spre Crébillon :

— Domnule, pentru că întîmplarea v-a scos în calea noastră, mai faceţi un efort şi ajutaţi-mă s-o transport pe copila asta pînă acasă... nu-i departe... aici, la doi paşi...

— Cu cea mai mare plăcere ! răspunse poetul, care se aplecă imediat, ridică în braţele sale robuste acea povară uşoară şi, precedat de medic, se îndreptă spre faimoasa casă, strălucind de bucurie la gîndul că putea să pătrundă acolo într-un mod atît de simplu.

În timpul acesta medicul o bombănea pe tînăra subretă :

— Aiurită mică !... ştii că o fractură poate fi un lucru foarte grav ?...

— Doctore ! doctore ! gemu imprudenta subretă... au, ce tare mă doare !... vă implor, ocupaţi-vă de doamna !...

— Bineînţeles că da... staţi liniştită... eu unde sînt ?... De abia aştept să văd pacientul acela care va îndrăzni să dea în primire fără consimţămîntul meu... Nu vă mai agitaţi atît !...

În timpul acesta cele trei personaje intraseră în casă şi acum se aflau pe un coridor strîmt.

— Unde trebuie s-o lăsăm pe domnişoara ? întrebă poetul.

— Pe aici, vă rog, răspunse medicul, îndreptîndu-se spre o uşă.

Dar rănita se opuse vehement :

— Nu ! nu ! nu aici, doctore,... acolo sus !... acolo sus, în camera doamnei !...

— Dar dacă vă spun că acum sînt eu aici, reluă doctorul, şi nu mai aveţi de ce vă teme...

— Nu contează ! vreau să fiu acolo... vreau să văd... vă implor, domnule, duceţi-mă acolo sus... în camera doamnei !...

— Ah ! încăpăţînată mică ! murmură doctorul închizînd uşa pe care o deschisese deja. Haideţi, domnule, reluă el, deşi sînt dezolat că trebuie să abuzez în felul acesta de bunăvoinţa dumneavoastră, nu mai e decît un singur etaj... Ah ! femeile ! femeile !

— Oh ! exclamă poetul, a cărui inimă bătea violent căci îşi simţea obiectivul aproape. Oh ! dispuneţi de mine... voi urca unde doriţi.

Ajunşi la primul etaj, bătrînul medic ce mergea primul deschise o uşă şi, trăgîndu-se într-o parte, le făcu loc lui Crébillon şi poverii sale.

Poetul se găsea într-un dormitor slab luminat de o veioză căci obloanele de la ferestre erau închise iar perdelele erau trase pentru a evita ca lumina să o incomodeze pe bolnavă.

Doctorul împinse un fotoliu în care Crébillon o depuse pe tînăra subretă care repeta stoic :

— Doamna !... consultaţi-o pe doamna !...

Dar doctorul, foarte calm, fără să se grăbească, luă un scaun, îl puse în faţa tinerei femei şi, în ciuda protestelor subretei, n-a consimţit să se ocupe de bolnavă pînă cînd n-a văzut-o pe micuţa încăpăţînată, care repeta rugămintea sa fără încetare, cu picioarele sprijinite de scaun.

Numai atunci se apropie de un pat uriaş şi-i trase perdelele.

Crébillon era numai ochi.

În pat se odihnea o doamnă la vreo cincizeci de ani, palidă, obosită, cu obrajii supţi, rigidă. Ai fi jurat că-i un cadavru dacă un spasm uşor nu i-ar fi ridicat din cînd în cînd pieptul, demonstrînd că nu i s-a scurs încă întreaga viaţă din corp.

Avea ochii închişi şi din colţul buzelor strînse izvora un firicel de salivă amestecată cu sînge. Bolnava nu gemea şi părea a fi leşinată. Bătrînul doctor îi ridică buzele : dinţii îi erau încleştaţi într-un spasm nervos.

Mereu calm, metodic, fără să se grăbească, doctorul luă un instrument dintr-o trusă, pe care o scoase dintr-un buzunar în acelaşi timp cu un minuscul flacon, din care vărsă cîteva picături într-o linguriţă, după care se adresă poetului :

— Domnule, zise el, dacă aş îndrăzni...

— Spuneţi, domnule, sînt la ordinele voastre, răspunse Crébillon, văzîndu-l că ezită.

— Iată, reluă doctorul, în timp ce eu voi descleşta dinţii bolnavei, dumneavoastră să-i strecuraţi în gură cele cîteva picături de medicament din linguriţă.

— Cu cea mai mare plăcere, răspunse poetul, care se apropie de doctor, luă linguriţa pe care i-o întindea acesta şi se pregăti să facă ce i se indicase, spunîndu-şi : „Drace, se pare c-am apucat-o pe un drum greşit !... şi cît m-am zbătut ca să ajung la un rezultat atît de modest... Hotărît lucru, singurul lucru ce-mi mai rămîne de făcut e să dau de acest cavaler d'Assas cu orice preţ... pentru că e singurul care mă poate ajuta s-o regăsesc pe Jeanne."

În timpul acesta bolnava înghiţise cele cîteva picături pe care poetul i le strecurase în gură. Avu un tresărit puternic, urmat de un suspin, închise şi deschise ochii de mai multe ori, apoi trăsăturile crispate i se destinseră, spasmele dispărură, respiraţia îi reveni la normal şi bolnava păru să adoarmă liniştită.

— Aşa ! exclamă doctorul, ridicîndu-se, totul va fi bine.

— Doctore, doamna-i salvată, nu-i aşa ? îl întrebă subreta, neliniştită.

— Pe cinstea mea, nu pot băga mîna în foc ; cu toate astea avem mari şanse să scăpăm şi de beleaua asta. Şi acum să stăm de vorbă noi doi, mica mea încăpăţînată.

— Oh ! doctore, n-ar trebui să abuzăm de bunăvoinţa domnului.

Şi drăgălaşa subretă arătă spre Crébillon.

Acesta, foarte decepţionat, furios să găsească o străină acolo unde se aştepta s-o vadă pe doamna d'Etioles, nu mai dorea nimic altceva decît să plece, aşa încît prinse din zbor cele spuse şi profită de ocazie pentru a se retrage.

În timpul acesta doctorul sunase şi dăduse ordin unui valet să-l conducă pe poetul decepţionat, scuzîndu-se că nu poate să-l conducă el însuşi, micuţa încăpăţînată avînd nevoie de îngrijiri urgente.

Crébillon se retrase deci, condus fiind de valet, nu fără să primească mulţumirile doctorului şi ale micuţei subrete care insistase ca acel galant necunoscut să-şi lase numele şi adresa, afirmînd că şi stăpînul său va dori să-i mulţumească căci, prin fericita sa intervenţie, salvase poate viaţa bolnavei care-i era o rudă foarte îndrăgită.

Poetul se întoarse deci la hanul său, unde îl aştepta Noé fidel la post, cu moralul la pămînt, foarte prost dispus, furios că pierduse timp preţios alergînd pe o pistă falsă şi spunîndu-şi că acum trebuia să-l regăsească, cu orice preţ, pe cavalerul d'Assas.

. . . . . .

La două zile după aceste întîmplări Crébillon primi vizita unui bărbat între două vîrste, cu un aspect foarte simplu, amabil şi foarte blînd care, vorbind cu un puternic accent german, se prezentase ca fiind stăpînul casei din strada Rezervoarelor şi-l anunţase că ruda sa era în afară de pericol graţie şi ajutorului său generos, adresîndu-i mii de mulţumiri, rugîndu-l să-i facă onoarea de a veni să-l viziteze ca şi pe ruda sa şi se retrase lăsîndu-i un nume străin pe care nu reuşea să-l pronunţe.

Şi, în timp ce schimba politeţuri cu vizitatorul său, Crébillon îşi spunea :

„Să mă ia dracu' dacă mai pun eu piciorul în casa ta, teuton nenorocit !"

Poetul era ranchiunos ; nu-i ierta necunoscutului cele trei zile pierdute ca să-i păzească inutil casa, cînd avea lucruri atît de serioase de făcut.

Era furios şi pe Noé care amestecase ca tîmpitul vis şi realitate, dar era furios, mai ales, pe el, care acceptase de bună voie prostiile unui beţiv, luîndu-le drept adevărate. Dar îşi zicea în chip de scuză :

„Şi totuşi, cum să nu fi înşelat de coincidenţe atît de extraordinare !"

Cu toate astea, dacă sărmanul Crébillon ar fi cunoscut tot adevărul, ar fi fost şi mai furios... dar din alte motive.

Noi cunoaştem acest adevăr, şi dacă cititorul va dori, i-l vom dezvălui.

CAPITOLUL XII

CE SE ÎNTÎMPLĂ ÎN CASA DIN STRADA REZERVOARELOR

Să-l luăm pe domnul Jacques de acolo de unde l-am lăsat : de la căpătîiul Jeannei unde aştepta liniştit ca tînăra femeie să-şi revină pentru a fi în stare să reia convorbirea pe care dorea s-o aibă cu ea.

Jeanne avea febră şi delira, dar domnul Jacques era perfect convins că în starea ei nu era nimic alarmant.

Poţiunea calmantă, pe care o preparase el însuşi, trebuia să-i ofere bolnavei cîteva ore de odihnă reparatorie, suficiente, credea el, dacă nu s-o pună pe picioare, cel puţin să-i redea o parte din forţe şi să-i alunge febra.

Sigur că şocul a fost îngrozitor, mai ales pentru o natură atît de deosebită şi de delicată ca aceea a Jeannei şi se vor scurge, fără îndoială, multe zile pînă cînd se va reface pe deplin în urma tulburării provocate de prăbuşirea viselor secrete şi pierderea iluziilor sale cele mai scumpe.

Durerea-i va mai strînge încă multă vreme inima şi va mai tulbura sufletul ei subtil şi rafinat, punînd la încercare inteligenţa suplă şi delicată a Jeannei... Dar asta conta prea puţin pentru bărbatul acela hotărît, pe care nimic nu-l putea opri în drumul său spre ţelul propus. Dimpotrivă, slăbiciunea morală a tinerei femei cădea cum nu se poate mai bine pentru planurile sale... în acest fel putea să mînuiască după voia sa spiritul acela voluntar şi puternic, care în condiţii normale i-ar fi scăpat de sub control !

Tot răul fiind spre mai bine, domnul Jacques se retrăsese aşteptînd mai binele, pe care-l spera pe aproape.

Dar lovitura fusese mult prea sălbatică, peste forţele tinerei femei.

A doua zi de dimineaţă, în loc de mai binele sperat, starea se agravase tot mai mult : febra crescuse foarte mult şi delirul persista, tenace şi îngrozitor.

Foarte neliniştit, domnul Jacques trebui să se resemneze şi să cheme un medic care fu ales, de altminteri, dintre afiliaţii redutabilului ordin al cărui şef suprem era.

Medicul nu-i ascunse că starea bolnavei, al cărei nume nu i-l cunoştea, era dintre cele mai grave şi că nu putea spune dacă o va putea salva.

Domnul Jacques rămase foarte nedumerit la auzul acestei mărturisiri atît de cinstite şi de directe pe care doctorul i-o făcuse la cererea lui expresă.

Atunci interveni contele du Barry.

Sufletul acestui bărbat, împietrit în mizerie şi venin, se dezvălui imediat în toată hidoşenia sa. Cu cinism, declară deschis că, după părerea lui, cel mai bun lucru era să se profite de boala care se declanşase atît de puternic şi s-o lase pe pacientă să se lupte singură cu boala, nedîndu-i nici un ajutor, încît aceasta să moară negreşit.

Pur şi simplu contele le propunea un asasinat, dar un asasinat justificat într-un mod deosebit ; doamna d'Etioles ar fi murit fără ca cineva să-i dea o mînă de ajutor.

Motivele acestei cinice acţiuni erau următoarele : regele nu era suficient de prins de contesă ; că o reîntoarcere la doamna d'Etioles era oricînd de temut, mai ales dacă regele afla, din întîmplarea, starea deosebit de alarmantă în care conduita sa o adusese pe tînăra îndrăgostită ; pe scurt... bolnava fiind un pericol viu, cel mai bine era să se profite de ocazie şi s-o lase să moară căci, adăugă el ca o concluzie :

— Zdrobeşte vipera dacă vrei să nu te omoare veninul ei !

Acestea erau motivele pe care contele du Barry le mărturisea cu voce tare.

Dar mai avea şi alte motive pe care le păstra numai pentru el, şi care erau următoarele :

Cavalerul d'Assas era înarmat lulea de păuniţa care, hotărît lucru, sucea capul tuturor ; or pentru că, în urma unei aventuri ciudate pe care nu şi-o putea încă explica, îl ratase prosteşte pe d'Assas, pe care-l credea în mîna lui, ce răzbunare mai frumoasă se putea închipui decît aceea

de a-şi oferi imensa satisfacţie de a se duce chiar el să-i anunţe moartea porumbiţei sale.

Iată ce răzbunare drăcească găsise în ura sa.

Domnul Jacques ascultase cu răceală motivele invocate de conte pentru a justifica acel asasinat.

Noi nu vrem să-l facem pe acest bărbat mai rău decît era, trebuind să-l prezentăm imparţial şi lăsînd conştiinţei cititorului grija de a pronunţa o judecată.

Domnul Jacques nu era o brută sîngeroasă precum contele du Barry.

Era mai degrabă blînd şi liniştit prin natura sa ; nu făcea rău de dragul răului ; nu avea prieteni sau duşmani ; era, ca să spunem aşa, o entitate vie.

Răul şi binele erau, pentru el, acele lucruri care însoţeau sau paralizau interesele societăţii. Nu simţea nici ură şi nici iubire ; nici milă, dar nici răutate. Nu avea decît un ţel pe care trebuia să-l atingă : în faţa acelui ţel, obstacole ; în jurul lui, ajutoare mai mult sau mai puţin dezinteresate.

Ajutoarele le recompensa în funcţie de meritele lor, fără bucurie, fără recunoştinţă, numai de nevoie, recompensa fiind obligatorie dacă dorea ca ajutorul să continue.

Obstacolele le zdrobea fără remuşcări, fără slăbiciuni, dar şi fără ură, numai de nevoie. Dacă obstacolul era o fiinţă umană, în primul rînd încerca să-l dea la o parte din drumul său. Dacă nu reuşea atunci, dar numai atunci, lovea. Dar, chiar şi lovind inexorabil precum destinul, nu era incapabil de un sentiment de milă sau de admiraţie dacă obstacolul suprimat era demn de unul sau de altul.

Ascultase deci fără să murmure şi fără indignare cele spuse de contele du Barry, calculînd cu răceală ce foloase ar putea trage de pe urma morţii doamnei d'Etioles, încercînd să-şi imagineze, din contră, ce probleme şi ce încurcături i-ar putea aduce ea planurilor sale dacă o lăsa în viaţă. Şi rezultatul calculelor sale fusese că acea moarte nu-i era de nici un folos, în timp ce, fiind în viaţă, Jeanne putea să-l ajute la definitivarea planurilor sale.

Declară deci că existenţa Jeannei era indispensabilă reuşitei planurilor sale şi că înţelegea ca fiecare să facă tot posibilul ca s-o ajute să iasă din starea în care se afla.

Şi, cum descifrase o intenţie răutăcioasă în spusele contelui, avu grijă să-l facă să înţeleagă că se aştepta la o supunere totală din partea lui.

Contele, înţelegînd ameninţarea abia voalată din spusele acelui stăpîn de care se temea din ce în ce mai mult pe zi ce trecea, se înclinase, promiţînd să se supună cu bună credinţă.

Pentru moment, Jeanne era salvată dinspre partea contelui !

Şi spunem pentru moment : într-adevăr, domnul Jacques nu-şi exprimase întreg raţionamentul. Fidel principiilor sale, îşi spusese că se făcea simţită nevoia.

Aşteptînd, răul subit de care fusese atinsă tînăra femeie îl servea şi-l contraria, în acelaşi timp, pe acest bărbat de temut şi planurile sale.

În acest caz se folosea de boala neaşteptată a rivalei sale, lăsînd cîmp liber contesei du Barry.

Ceea ce-l deranja cel mai mult era că nu putea smulge bolnavei informaţiile de care avea nevoie pentru a-şi construi planurile viitoare, ca şi faptul că nu putea face presiuni asupra ei pentru a o angaja pe calea pe care o dorea el.

Dar se putea spune că în această afacere bărbatul avea toate atuurile la îndemînă, totul fiind ca un fel de joc de copii.

Admise că, delirul persistînd în ciuda îngrijirilor sale energice şi inteligente, Jeanne îl făcuse să afle mai multe lucruri interesante din şirul de cuvinte rostite fără încetare, mai multe decît spera să obţină dintr-o discuţie cu ea sănătoasă.

Nefericita nu înceta să vorbească de rege şi iubirea sa înflăcărată şi sinceră manifestîndu-se prin plîngerile sale sfîşietoare. Şi această pasiune debordantă era atît de pură, atît de liberă de orice sentiment meschin, atît de arzătoare încît domnul Jacques se simţea cuprins de o respectuoasă admiraţie pentru victima sa şi fremăta primind cu aviditate gîndurile cele mai intime ale acelui suflet îndurerat şi iubitor pe care febra le smulgea acelui corp delicat şi atît de frumos.

Respectul şi admiraţia sa conduceau la acel sentiment atît de pur şi de dezinteresat, în timp ce temerile sale se trezeau una după alta, căci el cunoştea mult prea bine sufletul uman pentru a nu presimţi ce minuni era capabilă

să facă o astfel de iubire ; îl cunoștea prea bine pe rege pentru a nu simți ce flacără superbă putea aprinde în sufletul lui ușuratec și nemărginit de egoist o pasiune atît de arzătoare și comunicativă.

Într-adevăr, dacă ne amintim cu ce ușurință se lăsase prins Ludovic al XV-lea de comedia abil jucată de cea care era o comediană incomparabilă și care-și spunea contesa du Barry, care știuse să simuleze sentimente ce gîdilaseră delicat amorul propriu al acelui caracter personal dar timid, impertinent dar slab... dacă ne gîndim că regele era de o tenacitate rară în obiceiurile care țineau loc de sentimente, vom înțelege că pericolul cel mai grav consta în întregime în această poveste de iubire, capabilă prin sinceritatea sa să facă o impresie profundă asupra spiritului regelui și să facă să pătrundă în sufletul său sec și disprețuitor sentimente necunoscute pînă atunci și susceptibile a se ridica la înălțimea acelei pasiuni.

Din aceste calcule rezultau pentru domnul Jacques două concluzii : una, că trebuia cu orice preț ca întreaga lume să nu afle de retragerea doamnei d'Etioles, și a doua : să ascundă cu cea mai mare grijă starea actuală a sănătății ei.

Dacă prin cine știe ce ghinion îngrozitor unul dintre prietenii săi ar afla locul acestei retrageri, iar acest amic, la rîndul lui, îl va înștiința pe rege că aceea pe care o considera trădătoare și sperjură murea din dragoste pentru el și regele, peste măsură de flatat de această dovadă de iubire, cu ochii în sfîrșit limpezi, va da năvală acolo, era obligat să se supună evidenței.

Atunci îi va fi fost imposibil să-l facă să creadă că sărmana creatură pe care o vedea acolo, atît de dureros lovită de abandonul său, putea fi infidelă, trădătoare.

Odioasa calomnie care consta din a face din Jeanne amanta cavalerului d'Assas, abil întreținută în mintea lui Ludovic de o întreagă faună de complici voluntari și involuntari, cădea de la sine în fața evidenței faptelor. Cu ea cădea și gelozia oarbă și feroce care-l împinsese și-l ținuse pe rege ; mai mult ca orice alt sentiment, în brațele contesei du Barry... și se făcuseră planuri atît de laborios construite care se prăbușeau acum... Și doamna d'Etioles ieșea din acea luptă subterană triumfătoare și atotputernică... Și, acoperită de afecțiunea sinceră a regelui, scăpa

oricărei alte tentative ulterioare... fiind atît de sus plasată încît loviturile nu o mai puteau atinge.

Trebuia să manevreze cu prudență pînă la restabilirea completă a bolnavei, care nu va mai fi, atunci, de temut.

În primul rînd că, pînă atunci, regele ar fi avut timpul de a schimba efemera sa legătură cu contesa du Barry într-o obișnuință deja suficient de adînc înrădăcinată pentru ca această obișnuință să-i țină loc de afecțiune și că o schimbare era neplăcută naturii sale indolente și puțin burgheze.

Apoi, pentru că, restabilită, doamna d'Etioles pierdea cea mai mare parte a farmecului și prestigiului său, căci se puteau aranja de așa manieră ca să-i furnizeze regelui dovezile legăturii cu d'Assas atît de zdrobitoare, încît ea ar fi fost dinainte bătută și i-ar fi fost imposibil să se apropie de rege, să încerce să-l convingă.

Iată de ce, fiindu-i respingătoare prin natura sa această crimă inutilă, rafinată și delicată sub anumite aspecte, domnul Jacques ordonase să i se acorde bolnavei îngrijirile cele mai minuțioase și mai atente. Iată de ce recomandase precauțiile cele mai mari pentru ca nimeni să nu poată bănui prezența doamnei d'Etioles, grav bolnavă, în ciudata alcătuire de case de pe străduța Rezervoarelor.

Dar dacă Jeanne, în delirul său, își pusese sufletul în palmă în ceea ce privește iubirea pentru rege, tot ea dăduse indicații valoroase dușmanului său, de care acesta știuse să profite cu abilitate și-și dispusese forțele în consecință.

În felul acesta ea îi vorbise despre domnul de Tournehem, adevăratul ei tată, de d'Etioles, de Damiens, care o înspăimînta fără să știe prea bine de ce, de mulți alții...

Febra îi dădea un fel de dar al profeției în privința a tot ceea ce se punea la cale împotriva regelui și, cum vorbise fără încetare, luminase multe puncte obscure din mintea domnului Jacques, pregătindu-i acestuia arme ce se vor întoarce împotriva ei.

Ea era cea care scosese la iveală cu brutalitate urzelile lui d'Etioles și, punînd astfel în gardă spiritul mereu la pîndă al domnului Jacques care, pînă în acea zi, nu făcuse altceva decît să-l bănuiască pe subintendent și care, dacă n-ar fi fost ea, ar fi comis greșeala de a disprețui acel

adversar ce acum îi părea a fi redutabil și demn de toată atenția.

Tot ea îi povestise pînă în cele mai mici detalii presiunile la care fusese supusă cu cruzime pentru a consimți la această căsătorie pe care o detesta ; tot ea îi povestise și de oribila mașinație urzită de mizerabilul său verișor împotriva unchiului său, tatăl ei adevărat.

Într-un capitol precedent am văzut cum a folosit domnul Jacques aceste informații importante și cum l-a trimis pe de Bernis la Tournehem fără să mai piardă timp.

De Bernis îi făcuse tatălui Jeannei un raport în care ficțiunea și realitatea se amestecau în proporții egale, reușind cu multă abilitate să capteze încrederea intendentului și să facă din acel om de onoare un spion inconștient pus pe urmele lui d'Etioles.

Prin Tournehem, de Bernis era sigur că va cunoaște cele mai mici mișcări ale soțului Jeannei, domnul Jacques avînd un interes capital să fie informat asupra faptelor acestui personaj pe care de acum îl știa capabil să se pună de-a curmezișul proiectelor sale și să-i provoace neplăceri, pe care considera a fi mai prudent dacă le-ar preveni.

În aceste împrejurări valetul Lubin și contele du Barry, însoțindu-l pe doctorul chemat în cea mai mare grabă la căpătîiul doamnei d'Etioles, comiseseră imprudența de a schimba în pragul ușii acele cîteva cuvinte surprinse de Noé în beția sa.

Vicontele d'Apremont sau, ca să-i lăsăm numele pe care el singur ținea să-l păstreze, Lubin, își uitase de el, într-un acces de proastă dispoziție, pînă într-atît încît pronunțase nume proprii. Or, fatalitate, ghinionul a vrut ca un bețiv să se găsească pe străduța pe care nu treceau zece persoane pe zi, tocmai la țanc pentru a surprinde o conversație care n-ar fi trebuit să se țină în acel loc și asta tocmai în momentul în care stăpînul recomandase cea mai mare prudență, cea mai trează vigilență în jurul doamnei d'Etioles. Asta da, ghinion !

Lubin, furios pe el însuși, nu putuse dormi în noaptea aceea. Era aproape sigur că bețivul nu auzise și nu înțelesese nimic ; nu conta ! ce drac de muscă îl pișcase, făcîndu-l să flecărească ca o bătrînă cumătră pe malul șanțului.

Oh ! contele greșise că nu-l gîtuise de-a binelea pe blestematul ăla de bețiv care avusese nefericita idee să-și clocească beția în fața ușii lor chiar în momentul în care el, Lubin, făcuse tîmpenia să pronunțe imprudent numele acelea nenorocite.

Ah ! dacă stăpînul afla de lucrul acesta, Lubin nu mai dădea două parale pe pielea sa. Trebuia să-și îndrepte această greșeală de neiertat printr-o supraveghere neîncetată.

În această stare de spirit, valetul coborîse a doua zi dis-de-dimineață și se postase în spatele vizierei ușii de la intrarea principală.

Raționamentul lui Lubin era foarte simplu, el își spunea :

„Dacă bețivul meu e un bețiv adevărat adus pe aici de o nefericită întîmplare, e sigur că n-am să văd nimic anormal. Dacă, dimpotrivă, omul meu era un fals bețiv, sau chiar unul veritabil, dar care a auzit cîteva cuvinte și nu are conștiința chiar atît de curată, mai mult ca sigur că va veni să dea tîrcoale pe aici... Atunci am să-l văd, am să-l recunosc, să-l ghicesc... și voi vedea atunci ce voi avea de făcut.

Raționamentul era foarte just. În orice caz trebuia să fie încununat de succes.

La capătul cîtorva ore de așteptare răbdătoare și tenace, Lubin a fost recompensat din plin la vederea celor doi amici, Crébillon și Noé, care s-au oprit în dreptul ușii.

Nu putem spune că Lubin l-a recunoscut pe Noé. Nu-l văzuse prea bine nici în seara cu pricina, iar poetul avusese ideea să-i schimbe costumul.

Printre altele Crébillon avusese prudența de a se îndepărta cît mai repede cu putință de faimoasa ușă, trăgîndu-l după el pe Noé, de teamă ca acesta să nu fie recunoscut.

Din nefericire, această prudentă retragere se făcuse prea tîrziu. Din spatele ușii valetul avusese timpul necesar să le rețină chipurile și, cum se afla cu toate simțurile la pîndă, să nu-i mai piardă din vedere.

Iarăși din nefericire exclamațiile pline de uimire ale bețivului, la recunoașterea bornei căzute și a ciocanului spart ca și la regăsirea bucății din rever, jocul fizionomiei, foarte expresive, au fost mai mult ca suficiente pentru a-l trăda, dîndu-i încredere valetului că se află pe dru-

mul cel bun, că în fața sa se află beţivul din seara trecută şi că beţivul surprinsese cu siguranţă ceva din conversaţia lor pentru că revenise chiar în dimineaţa următoare însoţit de individul cu faţă de beţiv, pe care nu-l cunoştea.

Lubin, continuîndu-şi pînda, se întreba ce urma să facă, dar în zadar : nu găsea nimic.

În timpul acesta beţivul trecea încă o dată prin faţa uşii, întorcîndu-se fără îndoială acolo de unde venea ; în ceea ce-l privea pe însoţitorul său îl văzu intrînd în cîrciuma ce se găsea aproape peste drum de casa lor şi, la gîndul că avusese dreptate, un surîs de satisfacţie îi apăru în colţul buzelor.

Lubin îşi părăsi imediat postul de observaţie, urcă două cîte două treptele pînă la etajul superior, urcă şi mai sus, pînă în pod, se apropie cu grijă de o lucarnă, scoase un fel de modulaţie bizară suflînd într-un minuscul instrument pe care-l scoase dintr-un buzunar şi aşteptă.

Cîteva clipe mai tîrziu aceeaşi modulaţie bizară se auzi, venind dinspre casa din faţă.

Atunci se îndreptă de lucarnă şi, îndeplinind fără îndoială o sarcină foarte importantă căci părea foarte mulţumit de sine însuşi, se aşezâ într-un colţ fără să-i pese prea mult de praful din jur, şi căzu pe gînduri.

Fie că Lubin nu era un tip prea inventiv, fie că ceea ce dorea să facă era foarte complicat, după un sfert de oră se ridicase, negăsind nimic ; apoi, luîndu-şi, cum se spune, inima în dinţi, coborî şi şovăind se prezentă în faţa stăpînului său : domnul Jacques.

Cum s-a aflat singur în prezenţa superiorului său, Lubin s-a aşezat în genunchi şi-şi mărturisi greşeala cu toată francheţea, neomiţînd bineînţeles să scoată în evidenţă tot ceea ce făcuse în dimineaţa acelei zile pentru a-şi îndrepta greşeala.

Era în spusele nefericitului Lubin, îngrozit la ideea urmărilor superficialităţii sale şi la pedeapsa exemplară care urma să se abată asupra capului său, toată spaima care-i rodea din acea nenorocită clipă.

Dacă ar mai fi văzut teribila privire a stăpînului său, în timp ce el vorbea cu capul aplecat, precum şi crisparea degetelor fine şi aristocratice pe velurul fotoliului, ar fi fost şi mai îngrozit.

Dar în timp ce Lubin vorbea, domnul Jacques reflecta şi, după ce blestemase în sinea sa prostiile şi imprudenţele subordonatului său, îşi recăpătase repede stăpînirea de sine şi-şi făcuse un plan.

Aşa încît, atunci cînd acesta termină, în locul reproşurilor usturătoare la care se aştepta, Lubin îşi auzi stăpînul întrebîndu-l cu blîndeţe :

— V-aţi gîndit ce să faceţi cu cel din faţă, fiul meu ?

— Da, monseniore. De cînd a intrat în han, omul nostru e sub supraveghere. Nu ne scapă un gest, un cuvînt de-al lui. Cînd va ieşi, îl vom urmări şi vom afla cine este, unde locuieşte şi de ce mijloace dispune.

— Bine, fiul meu, e perfect ! Ridicaţi-vă.

Lubin, care în tot acest timp rămăsese în genunchi, se ridică, întrebîndu-se dacă nu cumva visează.

— Fiul meu, reluă domnul Jacques, ar fi trebuit să vă pedepsesc sever, căci aţi comis o greşeală... o gravă greşeală... în ciuda ordinelor mele formale... dar pentru orice păcat există iertare... De altminteri, căinţa voastră sinceră, mărturisirea rapidă şi sinceră a greşelii mă îndeamnă la clemenţă... Mergeţi în pace, fiul meu, sînteţi iertat... de data asta... Dar, reluă el cu un calm şi o blîndeţe mai îngrozitoare ca o ameninţare, nu mai cădeţi în păcat... Haideţi !... am nevoie de linişte pentru a reflecta.

Lubin, uluit de clemenţa la care era departe de a se aştepta, ieşi, încîntat, în fond, de a se fi descurcat atît de bine şi promiţîndu-şi ca în viitor să-şi ţină gura şi să facă uitat acest moment de rătăcire printr-o supunere oarbă.

Puţin mai tîrziu subreta, înarmată cu instrucţiuni precise, ieşea ostentativ din casă şi mergea să cumpere medicamente, remiţînd spiţerului biletul împăturit într-un mod cu totul particular, pe care acesta îl luă din mîinile fetei şi-l deschise cu un profund respect.

Biletul conţinea instrucţiuni adresate spiţerului, care era un membru afiliat al ordinului şi care, după ce-l citise, îl arse în faţa tinerei femei, spunînd simplu :

— Spuneţi-i că ordinele vor fi executate.

Subreta se întorsese acasă, iar Crébillon abia ce ieşise de la spiţer că domnul Jacques primea două rapoarte succinte provenind unul de la hangiu, celălalt de la spiţer în care cuvintele, faptele şi gesturile poetului erau minuţios relatate.

În chiar seara aceleiași zile, un alt raport, mai detaliat, dezvăluia domnului Jacques numele lui Crébillon și Noé Poisson, casa unde locuiau, cînd sosiseră la Versailles și ce făcuseră acolo de la sosirea lor. Era semnalată și vizita lui Crébillon la Berryer.

Domnul Jacques îl chemă imediat pe de Bernis și-i dădu instrucțiuni.

În chiar aceeași noapte de Bernis îi povestea în detaliu conversația pe care o avusese Crébillon cu locotenentul general de poliție și care nu fusese greu să i-o smulgă, atît de mirat fusese Berryer de atitudinea care părea extraordinară — pentru un curtean — a diavolului acela de poet care-și permitea să fie atît de sincer.

Domnul Jacques se hotărîse. Știa ce dorea acel om și știa și ce anume căuta. Era liniștit. Acela dacă o căuta pe doamna d'Etioles, nu pentru a o arunca în brațele regelui o căuta.

Și simțea un oarecare respect pentru bravul bărbat care era poetul, mai cinstit în sărăcia lui decît toți seniorii țanțoși, dar lipsiți de onoare pe care-i vedea mișunînd în jurul lui, precum și un fel de jenă, de necaz să-l găsească în calea lui și... cine știe ?... să-l zdrobească.

Căci din motive pe care le-am explicat, poetul nu trebuia s-o găsească pe doamna d'Etioles. Și pentru că greșeala unui inferior, secondată de un ghinion realmente extraordinar, îl pusese pe urmele celei care avea un interes deosebit să n-o lase să fie descoperită, trebuia să-i dovedească acelui Crébillon, fără putință de tăgadă, că se înșelase, că apucase un drum greșit, că tot ceea ce-i povestise prietenul său, sau cel puțin acele pasaje ce-o priveau pe doamna d'Etioles, nu era decît rezultatul imaginației unui bețiv, opera aburilor băuturii.

Am văzut cum a făcut-o și cum a fost înșelat poetul de tînăra subretă, bine instruită și secondată de cîțiva complici care-și jucaseră fiecare rolul care-i era destinat cu o perfectă naturalețe.

CAPITOLUL XIII

PORTRETUL

Să ne întoarcem în căsuța de sub copaci unde regele, însoțit numai de Lebel, valetul său de cameră și organizatorul suprem al aventurilor sale galante, se ducea, învăluit de mister, în fiecare noapte.

Regele continua foarte regulat duetul său amoros atît de ciudat început, fără ca Juliette, care-l studia cu cea mai mare atenție, să poată spune dacă ocupa sau nu un loc privilegiat în inima regalului său amant.

Nici Ludovic nu putea spune cu precizie cărui sentiment anume i se supunea.

Venea acolo aproape în fiecare noapte, fără prea mare plăcere însă, fără elan, adesea chiar cu un fel de regret, cu dorința de a lăsa totul baltă și a se întoarce din drum.

Lebel fusese obligat deja de mai multe ori să uzeze de întreaga sa diplomație pentru a reaminti discret regelui că era așteptat, însă de cîteva ori valetul fusese obligat să ia singur măsurile de rigoare pentru vizitele nocturne, fără să fi primit ordine pentru aceasta. Fără aceste intervenții pline de îndemînare și bine camuflate contesa l-ar fi așteptat în van pe Ludovic, care nu de puține ori, supunîndu-se firii sale timide și nehotărîte, se resemna bombănind, ceda mîrîind abilei și secretei presiuni a servitorului său și se ducea la acele bizare întîlniri amoroase ca la o corvoadă, încîntătoare, ce-i drept, dar corvoadă.

Dar dacă, din slăbiciune și din obișnuință, se resemnase atît de ușor și accepta aceste întrevederi nocturne, în revanșă regele se încăpățîna să ia cele mai minuțioase măsuri pentru a ascunde această legătură care se năștea ferindu-se de orice tentativă care l-ar fi putut duce în văzul lumii la căsuța de sub copaci, ceea ce ar fi condus

rapid la recunoașterea oficială a situației doamnei contese du Barry.

Din nefericire pentru rege, domnul Jacques își luase măsuri în consecință și am putut vedea cum Ludovic își lua niște măsuri absolut inutile, pentru că secretul său, pe care-l credea bine păzit, era, grație abilelor indiscreții colportate din gură în gură, ca cel al lui Polichinelle, cunoscut de toți cei de la castel.

Nu trebuie de aici trasă concluzia că întîlnirile dintre Ludovic și Juliette au fost mai puțin plăcute din aceste motive. Departe de ei lucrul acesta și falsa contesă nu avea, cel puțin dinspre partea asta, motive să se teamă de viitor.

Cînd ajungea în căsuță regele nu lăsa să se simtă absolut nimic din stînjeneala și din grijile sale, și asta numai din galanterie.

Dar Juliette, falsa contesă, exercita asupra lui un farmec bizar și deconcertant.

Pe nesimțite, fără să-și dea seama de acest lucru, cuvintele galante dictate regelui de acea politețe de care nu se despărțea niciodată în fața unei femei luau, sub influența acestui farmec, o turnură mai pasionantă, mai vibrantă, aproape sinceră.

Ce-i drept, contesa era de o frumusețe remarcabilă ; manierele desăvîrșite erau de o eleganță rară ; conversația rînd pe rînd melancolică și jucăușă știa să atingă toate subiectele cu un tact perfect ; în sfîrșit, în momentele intime, știa să joace comedia pasiunii cu un elan și o înaripare dublate de o știință incomparabilă a tuturor lucrurilor ce țin de amorul carnal, știință pe care o datora vechii sale meserii de femeie de moravuri ușoare.

Prin frumusețea sa și prin conversația fină și spirituală, începuse să topească gheața cu care era blindat spiritul regelui ; prin îmbrățișările ei savante și rafinate ea își ducea la bun sfîrșit opera de cucerire folosindu-se de simțurile regelui care vibrau în acele momente supraexcitante.

În asta stătea forța ei, ca și punctul său slab : reușise să pună ușor stăpînire pe simțurile și pe spiritul regelui, dar inima acestuia, searbădă și rece, scăpa oricărei încercări de luare în posesie.

Și ceea ce era periculos pentru ea în această situație bizară era că Ludovic, la fel de abil comediant ca și ea, dintr-o prudență instinctivă, putea să-i ascundă cu ușurință adevăratele lui sentimente.

Or, cum Juliette îl vedea pe rege bucurîndu-se alături de ea, făcea greșeala de lua drept reală o pasiune care în realitate nu era decît un surogat ; fibra pur sentimentală, niciodată atinsă, rămînea moartă, fără să vibreze. Așa încît ea se credea a fi mai departe decît era în realitate.

Comitea în felul acesta o eroare care putea avea consecințe funeste, atît pentru ea, cît și pentru cei care o conduceau, îi îndrumau pașii.

Acest lucru explică de ce Ludovic, după ce se lăsa pradă îmbrățișărilor acelei cochete cu o pasiune care-l surprinsese și pe el, se detașa fără efort de constrîngerile sale morale atunci cînd simțurile îi erau satisfăcute și se întorcea așa cum venise... plictisit și nemulțumit, jurîndu-se că va zdrobi această legătură care îl lăsa indiferent și rece — asta cînd era departe de contesă — și... reîntorcîndu-se în chiar aceeași seară, orice ar fi fost și în ciuda tuturor jurămintelor.

În general la întoarcerea de la unele din aceste escapade amoroase amintirea Jeannei se impunea tenace în mintea sa și ceva ca un fel de remușcare îi strîngea inima. Numai că atunci revedea ținuta mîndră și elegantă a unuia dintre ofițerii săi, și amintirea cavalerului era ca o stafie ce alunga atît de dulcea imagine a iubitei, deschizînd complet toate stăvilarele geloziei, îndepărtînd toate remușcările și făcînd să-i scrîșnească dinții de furie.

În momentul în care reapare în povestirea noastră, contesa du Barry se găsea în marele salon-atelier de la primul etaj, așezată în fața unui șevalet pe care se afla o pînză abia începută.

Pînza reprezenta un portret al lui Ludovic al XV-lea, pe care Juliette se străduia să-l facă din memorie, gîndind că astfel va mișca sufletul regelui, cu delicata atenție, și-i va dovedi că orele petrecute departe de el le folosea gîndindu-se la el.

Portretul, pe șevalet, era în fața ei, dar pensulele și paleta odihneau, disprețuitoare, pe podea.

Contesa ținea pe genunchi o copertă mare din carton pe care se afla o foaie albă ; părea să privească țintă spre

un model absent pe care-l vedea cu ochii imaginației și pe care-l creiona cu mișcări febrile. Dar, lucru ciudat, portretul pe care-l desena cu atîta atenție concentrată nu semăna absolut deloc cu regele.

Pe foaia de hîrtie se detașa net silueta elegantă a unui ofițer... și acest ofițer semăna într-un mod frapant cu d'Assas.

La ora aceea din zi în care era sigură că nu putea fi surprinsă de nimeni — regele nu venea decît noaptea, iar alte vizite nu primea — lăsa portretul regelui abia schițat și desena cu dragoste pe cel al modestului ofițer de carieră. Căci, sfîrșise ea prin a-și mărturisi, ofițerul acela atît de tînăr, atît de loial, un cavaler atît de curajos era obiectul unei iubiri pure și sincere din partea ei, o iubire ardentă, pasională, din partea celei care era acum curtezana, metresa regelui.

Această iubire se născuse din milă.

Fără să-l cunoască, auzise vorbindu-se în jurul ei de acest d'Assas frumos ca un Antoniu, curajos ca un semizeu, loial ca spada sa, mîndru ca un rege, îndrăgostit, cu toate astea, ca un paj, și a început să se intereseze de el.

Mai tîrziu, îl văzuse pe cînd ocupa, pe străduța Rezervoarelor, pavilionul care era față în față cu al său. Și, văzîndu-l atît de nerăbdător, de agitat și de trist, vibrînd cu intensitate de pasiunea pentru o alta, interesul pe care i-l purta se preschimbase în compasiune. În același timp, fără să-și dea seama, o invidie surdă creștea în sufletul ei, invidie ce o avea ca obiect pe fericita femeie care știuse să cucerească acea inimă și să domnească acolo ca o stăpînă absolută.

Apoi a fost pusă la curent cu ceea ce se urzea împotriva cavalerului și o imensă milă pusese stăpînire pe sufletul ei ; își jurase să-l salveze.

Și într-adevăr, am văzut-o riscîndu-și viața pentru a-l pune în gardă.

Atunci cînd a trebuit să treacă la acte decisive, atît pentru a se supune celor care o comandau, cît și propriei sale ambiții, emoția violentă pe care o va simți tot timpul cît va dura substituirea doamnei d'Etioles, nu-i va lăsa plăcerea de a se gîndi la el și de a se întreba ce s-a întîmplat cu el.

Dar atunci cînd, după plecarea regelui, Juliette socotise că partida e cîștigată, întreaga neliniște privitoare la soarta cavalerului d'Assas puse din nou stăpînire pe ea ; numai că sentimentul ce-l avea pentru d'Assas nu mai era o simplă curiozitate, ci pur și simplu un sentiment de dragoste.

Putem fi siguri că ea nu va accepta fără luptă acest sentiment nou pentru ea și care constituia un pericol mortal dacă, din nefericire, ar fi fost descoperit de du Barry, domnul Jacques sau de rege. Dar acest pericol, atît de real, mărea atracția pentru d'Assas.

În rest, răul era mult mai avansat decît își putea închipui ea, și trebui să constate, cu spaimă, dar și cu deliciu, că a renunța la iubirea ei, la speranța de a se face iubită, îi era la fel de imposibil ca și renunțarea la lumina zilei.

Drept pentru care, cu inima cît un purice, se informă cu abilitate, cu o rară șiretenie, și află că cel pe care-l iubea era prizonier la castel, și această veste, care nu avea nimic liniștitor în sine, îi provocă o mare bucurie.

Slavă Domnului, cavalerul scăpase de loviturile lui du Barry, și, atîta vreme cît va fi prizonier, nu avea a se teme de acest dușman pe care ea îl știa încrîncenat și plin de ură... Cel mai bine era să-l lase sub acele încuietori protectoare... Mai tîrziu va vedea ea cum îl va scoate de acolo.

Mai tîrziu !... cîte vise își făcuse cu aceste cuvinte ca punct de plecare !...

În primul rînd regele nu știa că-l cunoaște pe cavaler. Îi va fi ușor să-i smulgă gratierea fără să-i trezească pentru mai tîrziu gelozia... cînd îl va ține mai bine în mînă ; pe moment nu era prea sigură pe imperiul ei.

Apoi, cînd îl va fi scos de acolo, devenită atotputernică, îl va înălța sus, atît de sus — acolo unde merita să fie — încît se va afla printre cei mari. Îl va așeza atît de sus, îl va înconjura cu atîta iubire, cu atîta devotament încît va sfîrși prin a șterge din mintea lui imaginea micuței d'Etioles și-i va lua locul.

Cu toate astea, va ști cum să-și ducă la capăt intențiile !... S-a descurcat de minune, luîndu-i locul în inima regelui !... Și dacă a reușit acel tur de forță, mînată fiind de ambiție, de ce n-ar fi capabilă atunci cînd va fi mînată de dragoste ?... Și acolo unde regele capitulase, de ce n-ar

face-o și cavalerul ?... Haida-de ! era sigură de sine ! și era prea sincer îndrăgostită pentru a nu fi sigură de triumful final, iar d'Assas va fi al ei... îl dorea și îl va avea !

Așteptînd, trebuia să-l prevină cu orice preț pe prizonier, să-i ridice moralul, să-l liniștească, făcîndu-l să înțeleagă că cineva puternic veghează asupra lui, că nu era singur și abandonat, că undeva o inimă înflăcărată ia parte la bucuriile și necazurile sale.

Dar cum s-o facă ? Încă nu știa, dar știa că mai devreme sau mai tîrziu o va face, chiar de-ar fi să arunce galbeni cu lopata pentru asta.

Și apoi aceste planuri hazardate pe care și le făurea zi de zi o ajutau să iasă din marea neliniște și din cenușiul singurătății care o apăsau greu în acel fel ciudat de claustrare la care era condamnată poate pentru multe zile de atunci încolo.

Tot proiectînd planuri care aveau toate ca unic scop prevenirea cavalerului d'Assas, la nevoie chiar tentativa de a-l vedea, contesa își continua desenul cu o atenție atît de profundă încît tresări violent în momentul în care a auzit vocea cameristei care, la cîțiva pași în spatele ei, îi spunea :

— O rog pe doamna să mă ierte. Am ciocănit de mai multe ori... doamna nu mi-a răspuns... am început să mă îngrijorez...

— Eram foarte concentrată, răspunse Juliette fără să-și înceteze lucrul pe care femeia de serviciu nu putea să-l vadă.

Cuvintele au fost însoțite de o mișcare a capului care explica tăcerea stăpînei, însemnînd, în același timp, că indiscreția servitoarei era acuzată.

— Despre ce e vorba, fetițo ?

— Doamnă, e un bărbat... un fel de mic burghez care n-a vrut să-și dea numele, afirmînd că doamna oricum nu-l cunoaște... A insistat atît de mult să fie primit de doamna încît am crezut de datoria...

— Un burghez ? exclamă indispusă contesa. Dacă vrea să-și ofere serviciile, vezi tu, Nicole. Nu am timp.

— Prea bine, doamnă !

Fără să se mai ocupe de servitoare, își continuă concentrată lucrul la desen, pînă în clipa în care o voce blîndă și umilă se auzi în spatele său :

— Binevoiți să scuzați insistența mea indiscretă, doamnă. Afacerea care mă aduce este foarte importantă și vă pot asigura că nu veți regreta că m-ați ascultat.

Trăsnetul s-o fi lovit din întîmplare și n-ar fi produs un efect mai îngrozitor ca cele cîteva cuvinte căzute în liniștea încăperii.

Rămase împietrită, cu capul întors spre interlocutorul său, cu ochii ieșiți din orbite, cu degetele crispate convulsiv pe coperta de carton ce se odihnea pe genunchii săi.

Cu toate acestea, bărbatul nu avea nimic îngrozitor.

Era un bun mic-burghez, cu aspect modest, surîzător și respectuos plecat, ceea ce îi permitea să examineze mai de aproape desenul ce se afla la cîțiva centimetri de chipul său.

Bărbatul se îndreptase și-și aruncase o clipă privirea asupra subretei care dispăru imediat, ca și cînd privirea ar fi însemnat un ordin mut.

Acum contesa era scuturată de un tremurat nervos foarte vizibil și, palidă ca o moartă, cu desenele în mînă, se ridicase în picioare, în atitudinea unui vinovat prins asupra faptului.

Acest burghez liniștit, care intra la ea ca la el acasă și tocmai la momentul potrivit s-o surprindă dînd frîu liber sentimentelor ei cele mai intime ; acest burghez care părea mai în largul lui acolo decît ea, în sfîrșit, acest burghez, care în fața ei dădea ordine mute atît de prompt executate, era chiar domnul Jacques.

Cînd a fost sigur că Nicole a plecat, domnul Jacques și-a tras un fotoliu, s-a așezat liniștit, și, pe un ton foarte calm, ca și cum ar fi fost stăpînul casei, îi spuse cu blîndețe :

— Liniștiți-vă, fiica mea, știu că vizita aceasta vă tulbură : vă temeți ca servitorii să nu afle și să nu spună regelui... Fiți fără grijă, mi-am luat toate măsurile necesare. Pentru toți cei de aici sînt un bijutier care vrea să vă ofere cîteva pietre prețioase. Pietrele, iată-le, vi le dăruiesc și cum voi pleca, am să dau cameristei cîteva sute de livre ca recompensă pentru că a permis unui meșteșugar cinstit ca mine să trateze o afacere importantă cu dumneavoastră. Căci aceste pietre vi le-am vîndut, o afacere foarte bună pentru mine ; puteți chiar să-i spuneți rege-

lui și să i le arătați... Vedeți deci că nu aveți de ce vă teme...

Spunînd aceste lucruri, mereu calm și surîzător, domnul Jacques scoase din buzunar o cutiuță ce conținea un colier de o rară frumusețe pe care-l puse pe o măsuță.

Ascultîndu-l vorbind, Juliette își revenea încetul cu încetul. Dar nefericitul desen pe care îl avea în mînă o stînjenea teribil și nu știa cum să scape de el fără a avea aerul că-l ascunde.

În cele din urmă, recăpătîndu-și tot sîngele rece, se hotărî să lase mapa de desen sprijinită de o mobilă, avînd grijă ca desenul să se sprijine de mobilă.

În clipa aceea domnul Jacques o întrebă cu aerul cel mai natural :

— Mi s-a părut mie, sau desenați, fiica mea ?

— Oh ! exclamă Juliette, care simțea sudoarea ieșindu-i prin toți porii feței. Oh ! numai cîteva schițe fără importanță.

— Bine, bine, fiica mea, dar, vă rog, așezați-vă la locul vostru, continuați-vă munca... Veți înțelege, adăugă el cu bonomie, că ar putea părea ciudat ca o astfel de mare doamnă ca dumneavoastră s-ar deranja din pricina unui pîrlit de artizan ca mine. Reluați-vă ocupația : trebuie s-o faceți.

Contesa, ghicind ordinul ascuns în spatele acestor cuvinte pronunțate pe un ton părintesc, trebui să se supună.

Își reluă locul și nefericita mapă cu desene, simțind că e mai bine să arate ostentativ ceea ce dorea să ascundă.

În timpul acesta domnul Jacques se apropiase și examina cu atenție portretul terminat cu un aer din care nici cel mai atent observator n-ar fi putut scoate nici cea mai mică semnificație.

Apoi, după ce spusese din pură politețe :

— Îmi permiteți ?, luă desenul din mîinile Juliettei care aștepta, calmă în aparență, dar cu inima bătîndu-i să-i spargă pieptul. Îl privi îndelung, clătinînd din cap aprobator și i-l înapoie foarte calm, fără să lase să-i scape nici cel mai mic semn de mirare.

— E bine, e perfect ! asemănarea este frapantă... Vă felicit, scumpa mea copilă ; dacă veți reuși la fel de bine și portretul regelui, cum ați făcut-o cu cel a drăgălașu-

lui nostru d'Assas, Maiestatea Sa va avea toate motivele să fie satisfăcută.

Aceasta a fost totul.

Domnul Jacques se întoarse la locul lui, jucîndu-se mașinal cu o modestă tabacheră din argint, de unde luă o priză și apoi o puse la loc în buzunar cu gestul cuiva care își zise că a venit pentru lucruri mult mai importante și-i adresă uimitei contese următoarea întrebare :

— Ei bine, cum stăm, copila mea ?... ce aveți de spus ?

— Spun, monseniore, că regele se lasă greu, că eu mă plictisesc de moarte în carcera asta, și că nu asta este existența la care m-ați făcut să visez.

Cum se vede, Juliette folosea tactica familiară tuturor femeilor. Temîndu-se de reproșuri pe care le știa meritate, aplica acea tactică după care cea mai bună apărare este atacul și se arăta agresivă.

Calm, domnul Jacques îi răspunse :

— Răbdare ! răbdare ! totul se va schimba foarte repede.

— Răbdare ?... e ușor de spus cînd vorbiți de pe poziția dumneavoastră... Eu aștept, sechestrată fiind aici, îmi este interzis să ies din casă, fiindcă, urmînd instrucțiunile dumneavoastră, i-am spus regelui că am scris contelui du Barry anunțîndu-l că bolnavă fiind, îmi este imposibil să vin să-l întîlnesc la Versailles și că sînt obligată să-mi amîn călătoria pînă la o dată neprecizată. Înțeleg perfect că trebuie salvate aparențele în ochii regelui, care s-ar putea mira văzîndu-l pe conte, pe care i l-am descris a fi foarte gelos pe mine, rămînînd liniștit aici fără să-și facă griji în legătură cu mine, cînd chiar el i-a anunțat regelui sosirea mea pentru mîine sau poimîine.

Adaug chiar că Ludovic a părut să se distreze copios de ceea ce a numit festa jucată sărmanului conte și mi-a promis să facă astfel încît, din partea lui, să-l rețină pe conte în cazul în care acesta ar dori să vină să constate personal starea sănătății mele. Toate astea sînt bune, dar nu e mai puțin adevărat că sînt prizonieră aici, că nu pot ieși, că nimeni, în afara regelui, nu vine să mă vadă, și că mă plictisesc, vă repet, de moarte !

— Tot ceea ce-mi spuneți este perfect adevărat și înțeleg foarte bine că acest soi de claustrare apasă dureros o femeie atît de frumoasă ca dumneavoastră. Dar tocmai

venisem să vă anunț că prudența rezervată ce ne-a fost impusă de circumstanțe nu-și mai are rațiunea de a fi. Ne apropiem de țintă, copila mea ; peste puțină vreme, singurătatea care vă apasă va înceta. Poate că veți primi atît de multe vizite încît veți regreta liniștea de acum, dar asta nu mă privește. Așteptînd, pentru că vă este atît de dor de a ieși, faceți-o, scumpa mea copilă ; ieșiți după pofta inimii.

— Cum ! exclamă Juliette mirată de a obține așa de ușor un lucru la care ținea atît de mult din alte motive decît cele mărturisite ; cum ! îmi acordați permisiunea ?

— Sigur că da, copila mea. Dacă regele vă permite să faceți acest lucru totuși... luîndu-vă toate măsurile pentru a nu fi recunoscută, puteți ieși cînd și cît doriți... Chiar din seara asta dacă doriți...

— Ah ! cît sînteți de bun ! exclamă contesa într-un elan de gratitudine ce venea din adîncul inimii căci se gîndea că, liberă fiind să acționeze după bunul ei plac, liberă să iasă în sfîrșit din acea colivie aurită în care se sufoca, putea să se apropie în sfîrșit de d'Assas, să încerce să facă ceva pentru el.

— Nu sînt bun, sînt pur și simplu drept și vreau să vă văd fericită. Acum că sîntem de acord, copila mea, povestiți-mi de-a fir a păr pînă unde ați ajuns în relația cu regele.

Juliette îi făcu atunci o descriere exactă și minuțioasă a situației și a speranțelor pe care și le făcea, bazîndu-se pe atitudinea regelui în privința sa.

Domnul Jacques o asculta cu cea mai mare atenție, memorînd esențialul, coroborînd spusele tinerei femei cu informațiile culese personal și trăgînd din totul concluzii mult mai apropiate de realitate decît cele ale contesei.

După ce termină, domnul Jacques o aprobă din toată inima.

— Ne apropiem de scopul nostru, cum v-am mai spus. Regele e presat din diferite direcții ; sper ca peste puțină vreme să fiți prezentată oficial la curte, în primul rînd, apoi reginei... e treaba mea cum... Dinspre partea dumneavoastră n-ar fi rău dacă l-ați împinge puțin pe rege. Deci, începînd din acest moment, în locul rezervei prudente pe care v-am recomandat-o, dovediți puțină nerăbdare, faceți-i să simtă că singurătatea vă apasă, cereți-i

să vă scoată în lume, toate astea gradat, bineînțeles, cu toată discreția cuvenită ; de restul mă ocup eu.

Și, cu o precizie remarcabilă, continuă să-i dea instrucțiuni detaliate tinerei femei, care-l asculta cu cea mai mare atenție.

După ce termină ce avea de spus, domnul Jacques se ridică, pregătindu-se să se retragă, instinctiv contesa se pregăti să-l conducă, dar el îi replică energic :

— Nici să nu vă gîndiți, scumpa mea copilă ! vedeți-vă de lucrul început. Nu uitați că sînt un modest bijutier pentru care o femeie cu rangul dumneavoastră nu se deranjează. Și fiindcă veni vorba, puteți arăta fără teamă regelui bijuteria ce v-am adus-o, mărturisindu-i că ați cumpărat-o... nu vă temeți să spuneți un preț ridicat, căci valorează o avere. Acum mă retrag ; chemați-vă, vă rog, camerista... Ah ! așteptați... hotărît lucru, portretul acesta al lui d'Assas e realmente foarte bun... Dar dacă stau să mă gîndesc, trebuie că și doamna d'Etioles, în lungile ore de captivitate trebuie să se fi distrat desenînd sau pictînd, nu ?... A lăsat ceva pînze, ceva schițe, lucruri de felul acesta ?...

— Bineînțeles, exclamă Juliette surprinsă, e o întreagă mapă undeva pe aici.

— Vreți să mi-o arătați ?

— Așteptați s-o caut... iat-o !... spuse ea, venind cu o mapă plină cu desene.

Domnul Jacques o luă și începu s-o răsfoiască foarte atent. Erau în mapă cîteva schițe, eboșuri, desene pe diverse teme, dar aproape toate neterminate.

Cu toate acestea, domnul Jacques găsi unul sau două mai acceptabile care purtau ca semnătură un J urmat de o parafă foarte simplă. Le păstră cîteva clipe în mînă, întrebînd :

— Regele a văzut mapa asta ?

— După cîte știu eu, nu !... De ce ?

La această întrebare, enigmaticul personaj răspunse cu o alta :

— Țineți mult să vă semnați voi înșivă lucrările, copila mea ?

— Eu ?... nu știu !... Nu înțeleg despre ce vorbiți !... De ce ?...

— Pentru că, dacă din fericire nu sînteţi dotată cu un amor propriu atît de excesiv, veţi pune în partea de jos a acestui remarcabil portret al junelui d'Assas un J şi o parafă asemănătoare acesteia... vedeţi cît de uşor pot fi imitate... După care veţi pune desenul semnat cu J printre celelalte în mapă şi veţi face în aşa fel încît regele, răsfoind desenele din această mapă, să dea de portretul semnat cu J.

— Înţeleg, îl întrerupse Juliette, regele va crede că doamna d'Etioles e autoarea portretului, caz în care aceasta va fi...

— Iremediabil pierdută... Sînteţi foarte inteligentă, scumpa mea copilă, exclamă domnul Jacques cu un grăunte de ironie în voce...

— Şi cum numele meu începe şi el tot cu J, continuă Juliette, care îşi urma un gînd al ei, nu voi putea fi acuzată de un fals. Ei bine, zise ea cu un strop de ezitare în voce, voce din care răzbătea şi o evidentă satisfacţie, ei bine, pot mărturisi ?...

— Mărturiseşte, copila mea, spuse domnul Jacques fixîndu-şi privirea limpede asupra tinerei femei care nici măcar nu se clinti.

— Ei bine, portretul pentru aşa ceva l-am făcut.

Timp de cîteva secunde bărbatul o privi ciudat pe femeia ce-i susţinu privirea pătrunzătoare surîzînd, impenetrabilă.

Nereuşind s-o facă să-şi plece privirea şi nici să-i ghicească gîndurile, se înclină spunîndu-i :

— În cazul acesta voi adăuga : Sînteţi tare !... foarte tare !

Sigură pe ea, sigură că l-a convins, lovi într-un gong, îşi reluă liniştită lucrul şi-i spuse Nicolei, cînd aceasta îşi făcu apariţia :

— Conduceţi-l pe domnul.

La rîndul lui, domnul Jacques îşi jucă rolul pînă la capăt, retrăgîndu-se cu spatele şi făcînd multiple plecăciuni şi copleşind-o cu mulţumiri.

Cînd se văzu în spatele uşii închise, domnul Jacques se îndreptă, cu fruntea brăzdată de un rid adînc, cu un aer foarte neliniştit.

Camerista îl conduse pînă la uşa de la ieşire : înainte de a trece pragul, strecură o pungă subretei, spunîndu-i cîteva cuvinte la ureche.

Aceasta făcu să dispară la iuţeală punga, execută o reverenţă graţioasă şi-i răspunse în şoaptă :

— Fiţi fără griji, domnule, veţi fi mulţumit de mine.

Domnul Jacques ieşi şi se duse direct la castel unde îl vom regăsi cît de curînd.

CAPITOLUL XIV

ÎNCHISORILE CASTELULUI

Castelul de la Versailles nu fusese niciodată amenajat pentru a servi de închisoare. Cu toate acestea, în acea epocă a „bunului plac", închisoarea era mai mult decît o necesitate, era o obligaţie, dacă putem spune aşa, a oricărei reşedinţe regale, şi se uitau mai degrabă saloane şi camere decît acest accesoriu indispensabil.

Deci, fără a avea închisoare în sensul strict al cuvîntului, castelul poseda suficiente încăperi care aveau această destinaţie, fiind amenajate în consecinţă.

Într-adevăr, un anumit număr de încăperi de la ultimul etaj au fost deturnate de la destinaţia lor obişnuită, s-au pus bare groase de fier la ferestre, uşile au fost întărite şi li s-au montat încuietori şi zăvoare zdravene, şi uite aşa a apărut un număr de celule care, deşi nu aveau nimic în comun cu tradiţionala celulă plină de paie umede, asta nu însemna că nu erau un loc sigur unde se putea medita în voie asupra inconvenientelor de a displace regelui sau, mai simplu, asupra abaterilor de la disciplina militară, dar unde era inutil să te gîndeşti la evadare, căci totul era bine păzit şi la adăpost de orice tentativă a domnilor deţinuţi, oameni în general foarte inventivi şi ingenioşi, mai ales cînd era vorba să recunoască acel lucru iluzoriu care se numeşte libertate şi pe care n-o preţuieşti niciodată la justa ei valoare decît atunci cînd eşti închis.

Toate celulele erau foste dormitoare, mari şi confortabil mobilate, iar cei care aveau nefericirea să le ocupe erau bine trataţi pe cheltuiala regelui : în primul rînd pentru că în general nu făceau prea mulţi purecl pe acolo ; căci prizonierul, fie că era repede eliberat, fie că era transferat într-un loc mai propice executării unei pe-

depse, ca, de exemplu, mult îndrăgita de toţi Bastilia sau în nu mai puţin celebrul donjon Vincennes ; în al doilea rînd pentru că prizonierii erau de obicei oameni de rang înalt cărora nu li se refuza respectul datorat poziţiei lor sociale.

Camerele serveau de arest şi pentru ofiţerii care încălcau disciplina, şi care erau pedepsiţi pe termene mai lungi sau mai scurte.

Se mai stabilise, din exces de prudenţă, existenţa unui fel de corp de gardă ocupat de o duzină de soldaţi comandaţi de un ofiţer căruia îi fusese rezervat un mic apartament.

Ofiţerul şi soldaţii erau schimbaţi la fiecare cincisprezece zile, garda aceasta fiind considerată ca o corvoadă, dacă ţinem cont de faptul că le era strict interzis să părăsească postul de gardă şi castelul pe timpul acestor cincisprezece zile, drept pentru care paznicii se simţeau la fel de prizonieri ca şi cei pe care îi păzeau.

Corvoada era oarecum mai suportabilă cînd nu aveau clienţi şi camerele erau goale, adică cel mai ades, dar din momentul în care aveau şi un singur ocupant, lucrurile deveneau total neplăcute deoarece consemnul era foarte sever.

În acest caz, în afară de situaţia în care nu primea alte ordine, comandantul de post se închidea cu prizonierul şi-şi ţineau de urît unul altuia.

Cînd prizonierul era un ofiţer ca şi el, şeful de post făcea şi pe dracu' în patru pentru camaradul său, care într-o zi sau alta îi va face aceleaşi servicii. Mîncau împreună la masă, jucau cărţi, se însărcina să facă mici comisioane amoroase dacă acela avea o metresă, mergea pînă acolo încît permitea vizita cîtorva camarazi de regiment, se mărginea să asiste la aceste întrevederi care se terminau de obicei printr-o masă animată şi destul de umedă, unde se goleau cu sîrg pahare în cinstea apropiatei eliberări a prizonierului.

Pe scurt, se străduia, respectînd limitele regulamentului, să îndulcească rigorile captivităţii unui camarad, necerîndu-i decît cuvîntul de onoare că nu va fugi.

Nu e mai puţin adevărat că acelaşi ofiţer, care se arăta atît de conciliant şi de bună-credinţă, n-ar fi ezitat să-şi ucidă fără milă prizonierul la cea mai mică tentativă de

evadare. De asemenea, e la fel de adevărat că un gentilom, care avea în cel mai înalt grad respectul cuvîntului dat, dacă ar fi văzut ușile deschise, din întîmplare sau printr-o complicitate, ar fi refuzat stoic să profite de ocazie, mai degrabă decît să-și calce cuvîntul dat.

Angajamentul de onoare luat de un deținut constituia deci pentru ofițerul de serviciu o garanție morală dintre cele mai serioase ; dar, în afară de această garanție, mai erau și altele, pur materiale, care nu erau nici ele de disprețuit, motiv pentru care se impune aici o descriere succintă a locurilor.

Închisoarea era situată în fundul unui vast coridor, imediat sub acoperiș. Toate camerele erau mansardate și separate una de cealaltă prin ziduri groase. Era în primul rînd corpul de gardă, o cameră uriașă unde se aflau permanent toți cei din corpul de gardă. În fundul corpului de gardă o ușă din stejar masiv, cu zăvoare zdravene și legături din fier, avînd în mijloc o ferestruică pătrată cu latura de circa douăzeci de centimetri, care avea și ea gratii solide din fier, foarte dese, pe dreapta, șapte uși din lemn masiv de stejar și prevăzute, șase dintre ele, cu zăvoare și încuietori solide, iar în mijloc o scară foarte abruptă ducea spre o trapă.

Prima ușă, singura care nu era prevăzută cu zăvoare, era ușa apartamentului șefului de post, alcătuit dintr-o minusculă anticameră, un salon și un dormitor.

Următoarele patru dădeau fiecare spre un dormitor foarte confortabil în care numai patul ocupa aproape jumătate din încăpere.

Ultimele două dădeau spre cîte un mic apartament compus dintr-un salon și dintr-un dormitor, ambele fiind rezervate personajelor de marcă, seniorii de mai mică importanță mulțumindu-se cu o singură cameră.

Fiecare cameră era aerisită prin ferestre cu nelipsitele și desele zăbrele din bare de fier.

Trapa situată în mijlocul coridorului ducea la un fel de terasă situată la baza acoperișului și pe care deținuții aveau dreptul să vină și să respire aer curat, plimbîndu-se două ore dimineața și două ore seara.

Totul era situat în spatele castelului și ferestrele dădeau spre cîmp.

Așa cum erau dispuse încăperile, era greu să fugi. Singura ieșire dădea spre corpul de gardă, unde ar fi trebuit să treci printre unsprezece haidamaci înarmați pînă în dinți. Terasa era atît de sus încît îți tăia pofta de a sări de acolo, moartea fiind garantată celui care ar fi îndrăznit s-o facă. Rămîneau planșeele, dar etajele de sub închisoare erau ocupate de o mulțime de ofițeri și de gentilomi în serviciu comandat, încît cel mai mic zgomot ciudat ar fi atras atenția și ar fi dat alarma.

Comandantul gărzii, închis ca și prizonierii săi, își supraveghea oamenii prin ferestruica din ușa corpului de gardă și, cînd dorea să iasă, era obligat să se facă recunoscut pentru a i se deschide, ceea ce făcea imposibilă o substituire de persoane. E de înțeles că în astfel de condiții te poți arăta fără mari riscuri familiar și uman.

Cam așa arătau locurile în care cavalerul d'Assas era unic ocupant și unde fusese închis într-un moment în care ar fi dat totul să fie liber și s-o apere pe Jeanne.

I se dăduse camera vecină apartamentului ocupat de comandantul gărzii, și care avea numărul 1.

Regele nedînd nici o indicație specială în privința deținutului cu grad de ofițer, comandantul postului, un gentilom cu numele de Verville, socoti că era închis pentru cine știe ce abatere de la disciplină și că va ieși peste cîteva săptămîni de recluziune. Drept pentru care îi făcu o primire foarte prietenească, îl rugă să-i facă onoarea să cineze împreună la masă, să considere apartamentul său ca pe cel propriu, se puse în întregime la dispoziția lui și lăsă toate ușile deschise, în afară, bineînțeles, de cea care dădea spre corpul de gardă și care era încuiată cu grijă.

Îl însoți să viziteze locul, făcîndu-l să admire peisajul ce li se prezenta privirilor de pe terasă și, după această vizită, pe care el o numea ironic tur de proprietate, coborî și se așeză la masă cu prizonierul său, a cărui mină loială îi inspirase o vie simpatie din primul moment în care îl cunoscuse.

În timpul acestei prime mese luate împreună, de Verville, ghicind tristețea cavalerului, îi turna pahar după pahar, pentru a-l îmbărbăta, debita tot felul de prostii, povestea sute de anecdote scandaloase pentru a-l distra și, cu acel tact și cu acea delicatețe care caracterizau adevărații gentilomi, evita cu grijă orice aluzie la starea actuală a convivului său, ca și la motivele care l-au adus în detenție.

În ciuda tuturor eforturilor, cavalerul, răspunzînd cu politeţe, nu reuşea întotdeauna să-şi ascundă vălul de tristeţe ce apăsa greu asupra lui şi gazda sa, care îşi dăduse seama de acest lucru, era din ce în ce mai convins că d'Assas era doar un ofiţer arestat pentru cine ştie ce călcare a regulamentului, iar tristeţea îi venea pur şi simplu de la vreo legătură amoroasă brusc întreruptă de această arestare neaşteptată, drept pentru care îşi dublase mărinimia, reînnoind cu amabilitate ofertele de servicii pe care cavalerul le respinsese mulţumindu-i călduros, cerînd ca unică favoare posibilitatea de a transmite cîteva cuvinte prietenului său, contele de Saint-Germain, ceea ce i s-a oferit pe loc, fără probleme.

Spre sfîrşitul ospăţului, şeful gărzii îi spuse în trecere şi fără să insiste prea mult asupra subiectului că se bazează pe cuvîntul cavalerului de a nu încerca să evadeze, singura garanţie pe care o cerea pentru a acorda fără scrupule şi fără griji toate micile înlesniri pe care le-ar putea cere gentilul său companion, care îi plăcea din ce în ce mai mult.

Dar, spre marea sa uimire, prizonierul refuză hotărît ceea ce ceea ce i s-a cerut.

Şi cum ofiţerul se revoltase, strigînd că asta era o nebunie şi insista hotărît, cavalerul, cu acea loialitate care îl caracteriza, îi lămuri misterul, mărturisind că nu era un prizonier fără importanţă aşa cum îşi închipuia gazda lui, ci că avea de păzit un prizonier de stat, care nu va mai ieşi probabil decît pentru a merge la Bastilia, asta în fericitul caz cînd nu va face cunoştinţă cu călăul.

Aceste cuvinte spuse fără emoţie, cu bărbătească linişte, îl impresionară pe nefericitul ofiţer care şopti :

— Drace ! drace !... E chiar aşa de grav ?... Vă înţeleg acum de ce sînteţi atît de îngrijorat !... Dar să evadezi de aici !... Hai să fim serioşi !...

Şi ridică din umeri, ca unul căruia nu-i plac ideile absurde.

D'Assas, foarte calm, aştepta ca paznicul lui să ia o decizie.

Acesta se ridicase şi se plimba prin încăpere ca un leu în cuşcă, murmurînd :

— Drace !... mii de draci !... păi asta schimbă complet lucrurile !

Maşinal deschise uşa şi se plimba pe coridor ; plimbîndu-se în sus şi în jos îşi inspecta oamenii, verifica gratiile de la ferestre, măsura din priviri chiar şi distanţa ce-i despărţea de sol, ca şi cînd ar fi dorit să se asigure că prizonierul nu are cum să treacă de aceste obstacole.

În sfîrşit, după ce reflectase bine la toate lucrurile, luă o hotărîre, se întoarse la d'Assas şi-i spuse cu oarecare emoţie :

— Ascultaţi-mă, cavalere, aveţi un aer care-mi inspiră încredere. Pe cuvînt de onoare ! simt că putem fi buni prieteni şi, bineînţeles, am să v-o dovedesc. În ce mă priveşte, nu mi s-au dat ordine speciale. Pînă în momentul în care voi primi astfel de ordine, pentru mine sînteţi şi rămîneţi un prizonier obişnuit ; ca atare nu voi schimba nimic din ceea ce am convenit şi rămîneţi liber să vă mişcaţi în acest spaţiu. Doar un singur lucru : nu vă mai pot lăsa, în acest moment, să comunicaţi cu exteriorul, înţelegeţi, nu-i aşa ?... Iar ca să fugiţi de aici, credeţi-mă, renunţaţi... căci în afară de cazul în care aţi fi o pasăre... e o nebunie !...

D'Assas, foarte emoţionat, strînse mîna bravului ofiţer şi, după ce-i mulţumi, adăugă cu francheţea-i obişnuită :

— Nu uitaţi că nu numai că nu m-am angajat să n-o fac, dar chiar voi face tot posibilul să fug... dacă am să pot... Aşa că, prietene, faceţi ceea ce vă dictează conştiinţa.

— Ce-am hotărît, rămîne hotărît şi nu-mi voi lua cuvîntul înapoi. Dar pentru că vă încăpăţînaţi, nu uitaţi, la rîndul vostru, că la cea mai mică tentativă voi fi nevoit să vă ucid şi, să mă ia dracu' ! nu mi-aş ierta niciodată uciderea voastră, căci sînteţi un băiat mult prea bun... Dar sînt liniştit... E mult prea greu să evadaţi de aici !... aşa că lăsaţi-o baltă !

Cei doi ofiţeri nu au mai revenit asupra acestui subiect, în schimb, au legat o strînsă prietenie, lucru ce nu-l împiedica pe d'Assas să caute continuu mijloace de a evada iar pe noul său prieten să-l supravegheze din scurt, ambii amuzîndu-se de minune.

La cîtva timp după aceea, de Verville îl anunţă că urma să fie schimbat, predînd comanda gărzii baronului de Marçay care, după părerea lui, era un viclean prefăcut şi un mitocan ipocrit de care d'Assas trebuia să se ferească precum dracu' de tămîie, apoi adăugă :

— Acum, scumpe prietene, dacă vă pot fi util, nu ezitați, profitați de mine.

D'Assas îl rugă pentru a doua oară să-i transmită contelui de Saint-Germain locul detenției sale, ceea ce noul său prieten îi promise că va face chiar în aceeași zi.

Cavalerul nu știa nici el la ce ajutor putea spera din partea lui Saint-Germain, dar, fără a putea spune de ce, se simțea mai calm, mai sigur de el, din clipa în care știa că în curînd contele va afla că e arestat și reținut prizonier în castelul Versailles.

CAPITOLUL XV

BATISTA

Scenele pe care le povestim, derulîndu-se în locuri diferite și aproape în același timp, sîntem obligați să mergem dintr-un loc în altul și să-i urmărim pe diverșii actori ai acestei istorii în multiplele lor evoluții care, chiar și atunci cînd păreau străine unele de celelalte, nu erau mai puțin legate de ele printr-o legătură solidă, chiar dacă secretă, încît cititorul își va putea da seama de aceasta dacă va dori să ne urmărească și ne va acorda o binevoitoare atenție.

Să ne întoarcem deci în casa de pe străduța Rezervoarelor.

Era în chiar ziua în care bravul Crébillon fusese magistral păcălit de acel incomparabil scenarist care era domnul Jacques.

Valetul de cameră Lubin era ocupat să pună în ordine afacerile cavalerului, care părăsise pavilionul pentru a alerga să dea tîrcoale casei de sub copaci.

Jupînul Lubin, îndeplinindu-și cu conștiinciozitate funcțiile sale de valet, pusese mîna pe o batistă dintr-o țesătură fină ce mirosea încă a verbină.

De cînd comisese acea gravă greșeală care l-ar fi putut costa foarte scump dacă, grație inițiativei sale ajutată și de puțin noroc, n-ar fi putut repara la timp eroarea, Lubin jurase să fie cît mai prudent pe viitor și să-și facă uitată prostia comisă printr-un zel deosebit.

În cu totul altă situație nu ar fi dat probabil nici o atenție acestei descoperiri. Dar din acest moment spiritul său bănuitor, mereu la pîndă, avea tendința să vadă pericole peste tot și să facă din țînțar armăsar, descoperirea luînd în ochii lui dimensiunea unui eveniment.

Descoperirea batistei, care nu semăna de fel cu cele ale cavalerului îl pusese pe gînduri. Și rezultatul judecății sale a fost că s-a dus din nou la stăpînul său. Am văzut deja că metoda dăduse rezultate bune într-o situație complicată, în care nu știuse cum să se descurce. Și dacă reușise odată cu această metodă, de ce n-ar funcționa la fel de bine și a doua oară ?

După ce-i mulțumise și-i dăduse liber, domnul Jacques începu să studieze cu atenție batista pe care nu-i fu greu s-o recunoască pentru că era întru totul asemănătoare cu cele pe care le cumpărase chiar el atunci cînd se ocupase personal de garderoba Juliettei Béçu, viitoarea contesă du Barry.

Drept pentru care începu să-și pună o mulțime de întrebări, cărora le răspunse cum se putea mai bine, astfel încît din întrebare în răspuns ajunsese la aceeași concluzie logică :

Batista aparținuse contesei, nu se îndoia, o recunoscuse fără dubii. Cu atît mai mult cu cît purta monograma ei brodată, deasupra căreia trona coroana contelui. Batista mai păstra urme de parfum de verbină ; or, chiar el o sfătuise pe contesă să adopte acel parfum care era preferatul regelui în acel moment.

Dar cum și de ce ajunsese batista la cavalerul d'Assas ?

Domnul Jacques era un gînditor profund. Știa că nimic nu e mai fragil, dar, în același timp, nimic nu e mai romantic și mai de nepătruns în lume ca inima unei femei. Și mai știa că un infim grăunte de nisip era suficient pentru a distruge mecanismul cel mai fin și mai sofisticat. În felul acesta avea de multă vreme obiceiul de a nu disprețui și de a nu neglija nici un detaliu, oricît de neînsemnat ar fi părut la prima vedere.

În situația Juliettei Béçu, care căuta să cucerească favorurile regelui, ajutată fiind de sfaturile lui, ipoteza cea mai nebunească, cea mai inacceptabilă era să gîndești că acea femeie, energică și inteligentă în același timp, risca să compromită o situație minunată, antrenînd într-o cădere mortală și stupidă — pentru că era căutată precum o plăcere — pe cel care o mînuia, o purta, ca să spunem așa, spre un țel splendid, înamorîndu-se prostește de un tînăr obscur și sărac.

Cu cît ipoteza i se părea mai nebunească și mai inadmisibilă, cu atît îi venea să creadă că e posibilă.

Juliettei Béçu, contesă du Barry, pe punctul de a deveni favorita unui rege puternic și temut ; Juliette Béçu, ar fi jurat că așa e, se îndrăgostise de cine ?... de cavalerul d'Assas.

Dacă n-ar fi fost așa, cum se explica atunci batista găsită la cavaler ?

Juliette fusese deci în camera cavalerului d'Assas ?

— Cum ?... De ce ?... Nu mai avea cine știe ce importanță.

Esențialul era să știe dacă în spatele acestui lucru nu se ascunde un pericol formidabil, iminent ; trebuia să afle dacă femeia, în ale cărei energii și rară inteligență își pusese speranțe nemăsurate, fusese cuprinsă subit de un fel de nebunie care ar fi putut avea pentru el consecințe îngrozitoare și dacă trebuia, cu orice preț, s-o oprească să urmeze această cale fatală pe care vroia să se angajeze.

Nu cumva se înșela ? I-ar fi plăcut să răspundă nu. Cu toate astea era întotdeauna prudent să se asigure de realitatea de fapt pentru a preveni o catastrofă, luînd măsurile de urgență pe care le judeca necesare.

Domnul Jacques apelă deci la contele du Barry, iar cînd acesta se prezentă în fața lui, îl întrebă :

— Scumpul meu conte, voi care vă interesați îndeaproape de cavalerul d'Assas, îmi puteți da cîteva explicații privitoare la locul unde este deținut și asupra măsurilor ce se iau de obicei pentru paza prizonierilor la castel ? N-ar trebui să știți lucrurile astea ?

Du Barry, la auzul acestor cuvinte ale stăpînului temut — căci hotărît lucru, stăpînul era foarte dur — se tulbură, întrebîndu-se unde dorea să ajungă acesta.

Dar domnul Jacques, căruia tulburarea nu-i scăpase, făcu un gest de nerăbdare și reluă foarte sec :

— Nu căuta în spusele mele altceva decît spun în realitate și răspunde-mi cît mai repede... timpul meu e măsurat.

Contele îi expuse stăpînului său toate detaliile pe care le-am prezentat și noi într-un capitol precedent.

Cînd termină, domnul Jacques, care ascultase cu foarte mare atenție, spuse :

— Că tînărul nostru își petrece timpul bînd, mîncînd și jucînd cărți cu temnicerul său, asta-i perfect !... Dar chiar nu există nici o cale de evadare ?...

— Oh ! exclamă du Barry cu un surîs sinistru, dinspre partea asta... sînt liniștit.

— Bine !... Merg pe mîna voastră !... Și cînd spuneți că se schimbă garda ?...

— Poimîine.

— Perfect !... Scumpul meu conte, trebuie — și insistă pe acest cuvînt — trebuie ca ofițerul care va comanda noua gardă să fie baronul de Marçay... Puteți pleca !

— Monseniore ?

— Plecați, vă spun... Nu e nici o clipă de pierdut... De rest, puteți fi liniștit, de data asta nu e vorba să-l scoatem pe cavaler din temnița în care e pus la păstrare.

Liniștit din acest punct de vedere, căruia se pare că-i dădea o foarte mare importanță, contele plecă imediat să execute ordinul pe care-l primise.

În ceea ce-l privește pe domnul Jacques, acesta se duse imediat la căsuța de sub copaci, unde ajunse la timp pentru a o surprinde pe Juliette, ocupată să execute portretul cavalerului d'Assas din memorie și unde l-am văzut în lucru.

. . . . . .

După discuția avută cu contesa du Barry, domnul Jacques se dusese direct la castel. Cînd ajunse în dreptul grilajului se întîlni, ca din întîmplare, cu contele du Barry care-l conduse imediat la ușa exterioară a corpului de gardă al închisorii, unde îl lăsă, misiunea sa constînd în a-și conduce superiorul și mai ales în a-i netezi calea, deoarece cunoștea consemnele.

Domnul Jacques bătu la ușă și-i spuse soldatului care-l examina prin vizorul ușii, cu o aleasă politețe, că dorește să vorbească domnului baron de Marçay.

Soldatul, după ce măsură cu privirea pe micul burghez care i se păru a fi fără prea mare importanță, se întoarse pe călcîie și, tăcînd disprețuitor, merse la ușa ce dădea spre coridorul interior, bătu de trei ori cu garda sabiei și strigă cu o voce stridentă prin deschizătură :

— Ofițer !... O vizită !

La această chemare, noul comandant al postului, care luase în primire serviciul în chiar acea dimineață, ieși din apartament, se lăsă recunoscut de subordonatul său, care-i deschise imediat, traversă corpul de gardă cu pas leneș, aruncînd priviri fugare asupra oamenilor săi în poziție de drept, deși părea că nu-i vede. Ajuns la ușa din partea opusă a camerei, văzu dintr-o privire ținuta mai mult decît modestă și aerul umil al celui care-l deranja, spuse disprețuitor din vîrful buzelor :

— Dumneata m-ai chemat ?... Ce dorești ?...

O voce albă și dulceagă răspunse :

— Domnule ofițer, am onoarea să vă solicit favoarea unei întrevederi particulare.

Ofițerul își privi solicitantul cu un dispreț din ce în ce mai manifest, și fără îndoială că l-ar fi concediat cu impertinență dacă n-ar fi remarcat cu mirare că, în timp ce vorbea, acest inoportun individ schița rapid cîteva semne misterioase.

Drept pentru care își privi mult mai atent vizitatorul, care începea să i se pară demn de oarecare considerație, căci făcu semn unui soldat să deschidă zăvoarele și să descuie închizătorile.

Cu același aer disprețuitor, ofițerul îi spuse laconic :

— Veniți, domnule, și-i întoarse spatele cu dezinvoltură, căci vizitatorul era, orice s-ar zice, un oarecare.

Fără să se lase intimidat, acesta intră în corpul de gardă făcînd plecăciuni în stînga și în dreapta soldaților care-l priveau cu un aer în care indiferența se amesteca și cu puțin dispreț.

Ajuns în apartamentul propriu, baronul închise prudent toate ușile și trase obloanele, în afară de cele ale camerei în care locuia, și care i se părea a fi un refugiu sigur, căci nu mai luă aceleași măsuri drastice. După care se lăsă cu nonșalanță în micul fotoliu din cameră și, fără să ofere un scaun vizitatorului său cu aer umil, îl întrebă, făcînd și el cîteva semne cabalistice :

— Aveți să-mi transmiteți ceva instrucțiuni ? Vorbiți, amice !...

Înainte de a-i răspunde, domnul Jacques trasă rapid în aer cîteva semne misterioase.

La vederea lor, morga baronului dispăru ca prin farmec, disprețul se transformă în deferență și-i spuse, de data asta politicos :

— Un superior !... Scuzați-mă, domnule, dar aerul dumneavoastră modest... De altminteri semnele pe care le-ați schițat înainte de a intra dovedeau un inferior... și atunci...

— Scuzele sînt acceptate, prietene, spuse la rîndul lui domnul Jacques, care se așezase liniștit în fotoliul părăsit de baron, care rămăsese drept în fața lui, așteptînd ca ciudatul personaj să se explice.

— Prietene, își începu domnul Jacques spusele, după ce se reculese un moment, rangul modest pe care îl ocup în ierarhia laică a ordinului nostru nu-mi permite să cunosc planurile profunde ale venerabililor părinți care ne conduc. Ca și voi, nu sînt decît un instrument pasiv și devotat, aflat la ordinele consiliului superior — care este capul unui corp formidabil căruia noi îi sîntem brațele active și hotărîte — și al sfîntului și veneratului nostru general — el, care este creierul puternic și creator al acestui corp și căruia eu îi doresc o lungă și strălucită viață pentru slava cea mare a Domnului.

— Amen ! răspunse baronul care, urmînd exemplul domnului Jacques, își făcea cu grijă semnul crucii.

— Ordinul nostru, prietene, are un foarte important și acut interes ca prizonierul care este încredințat acum pazei dumneavoastră să nu poată evada și dispare în nici un fel, și o parte din misiunea mea constă în a verifica la fața locului dacă e cazul să ne temem de vreun pericol dinspre partea asta.

Ofițerul schiță un zîmbet de superioritate și răspunse :

— Puteți să-i asigurați pe superiorii voștri... Eu vă asigur că atîta vreme cît voi fi aici, prizonierul va fi bine păzit !

— Trebuie prevăzut pînă în cel mai mic amănunt !... și în caz de tentativă de fugă prizonierul trebuie ucis fără milă, ordinul e foarte clar !

Baronul îi răspunse cu răceală :

— Ordinul va fi executat întocmai... cu atît mai mult cu cît concordă perfect cu prescripțiile regulamentului militar pe care sînt obligat să-l execut aici... Dacă ăsta este singurul motiv pentru care sînteți aici, puteți fi liniștit.

— Înțelegeți-mă bine... Consiliul nu vrea moartea acestui cavaler d'Assas... Dacă dispare pentru totdeauna,

ăsta ne e suficient... Cu toate că, fără a forța această moarte... dacă din întîmplare se ivește vreo ocazie, fără să fie ajutată de mîna omului... va trebui să fim gata.

— Înțeleg... Voi fi foarte atent...

— Bine ! Consiliul contează pe vigilența voastră. Să trecem acum la cealaltă parte a instrucțiunilor pe care am însărcinarea să vi le transmit.

— Vă ascult, domnule...

— Consiliul are motive să creadă că se vor face tentative... cît de curînd... pentru a-l smulge pe prizonier supravegherii voastre. ...Va trebui să favorizați aceste tentative cum puteți mai bine...

— Nu mai înțeleg nimic ! exclamă mirat ofițerul.

— E inutil să înțelegeți... esențialul este să vă supuneți, prietene.

— Cu toate astea, exclamă baronul șocat de acea dulcegărie : prietene, care schimba brusc raporturile de subordonare între ei, celălalt dovedindu-i-se superior, cu toate astea, responsabilitatea mea...

— Hei ! prietene, nu e vorba să lăsați să fie duse pînă la capăt tentativele despre care vorbim... este vorba numai să le favorizați... pentru a le opri net cînd va fi cazul... Momentul vi-l vom face cunoscut în timp util.

— Ah ! Ah !... Încep să ghicesc...

— Prietene, îi spuse cu răceală domnul Jacques, încercați să pătrundeți prea mult în gîndurile superiorilor voștri... defectul acesta va atîrna greu în judecata lor; să nu ziceți că nu v-am avertizat... Să rezumăm : din chiar acest moment veți lega o strînsă prietenie cu deținutul, vi-l veți face prieten, dacă se poate confident, și-i veți acorda tot ceea ce vă cere... totul, sper că m-ați auzit bine ?... Dacă vrea să scrie, vă veți lua obligația să trimiteți biletele la adresa indicată... dacă i se va scrie pe canale ascunse, veți închide ochii și veți lăsa biletele să ajungă la el... S-ar putea ca mai multe persoane, bărbați și femei, mai ales femei după cum ar fi de așteptat, să vă solicite favoarea de a vorbi cu deținutul... Le veți permite acest lucru, motivația acestei mărinimii o las în grija voastră ; sper să găsiți ceva inteligent.

— Și, dacă, spuse ironic ofițerul pe care tonul din ce în ce mai autoritar al ștersului burghez îl șoca din ce în

ce mai mult, așa, din prietenie, deținutul îmi cere să-i deschid ușa de la închisoare, va trebui să-l las să plece ?

— În afară de asta, dați-i tot ce dorește, îi răspunse cu răceală domnul Jacques.

Baronul de Marçay mormăi cîteva cuvinte nu prea creștinești pe care celălalt se făcu a nu le auzi, continuînd pe acel ton imperturbabil și autoritar care umilea și șifona o mulțime de gentilomi.

— Ajung imediat la partea cea mai importantă, cea mai delicată a misiunii mele în privința voastră. Nu am a vă da ordine speciale privind pe oamenii care ar putea interveni în această afacere. Avem motive să credem că un singur bărbat se va prezenta la dumneavoastră. Cu toate acestea, nu se știe niciodată și e bine să prevedeți totul ; că veți avea de-a face cu unul sau mai mulți bărbați, are mai puțină importanță ; le veți acorda ce vă vor cere sub diverse pretexte. Asta dinspre partea bărbaților. Rămîne partea feminină ; femeile — după toate probabilitățile vor fi două — necesită instrucțiuni speciale. Dacă veți avea de-a face cu o subretă, procedați ca și cu bărbații, dar dacă veți avea de-a face cu această femeie, totul se schimbă.

Spunînd aceste cuvinte, domnul Jacques scoase din buzunar o încîntătoare miniatură pe care o întinse baronului de Marçay spunînd :

— Priviți cu cea mai mare atenție acest portret. Întipăriți-l bine în memorie astfel încît să recunoașteți originalul de la prima vedere, original care se va prezenta în fața voastră sub o deghizare oarecare. S-a făcut ?...

Baronul îi restitui miniatura spunînd :

— Voi recunoaște această femeie, indiferent de înfățișarea sub care se va prezenta.

— Bine, spuse domnul Jacques, punînd portretul la locul lui în buzunar. Iată ce veți avea de făcut în privința acestei doamne.

Și misteriosul personaj începu să-i dea instrucțiuni cu voce scăzută.

Dar fără îndoială că ceea ce cerea el era de o natură foarte delicată, căci baronul de Marçay, care se aplecase pentru a auzi cuvintele șoptite ale vizitatorului său, se

ridică foarte palid, cu fruntea inundată de sudoare și murmură :

— Ceea ce îmi cereți este o infamie... n-am să mă supun acestui ordin...

În privirea domnului Jacques trecu un fulger, și întorcînd pecetea inelului pe care-l purta pe deget, îi răspunse pe un ton poruncitor :

— Vă veți supune !... trebuie !...

— Scuzați-mă, domnule, conștiința mea îmi interzice...

— Numai conștiința ? spuse disprețuitor domnul Jacques.

— Nu m-aș putea supune unui astfel de ordin decît dacă mi-ar fi dat...

— De cine ?... îl întrebă domnul Jacques văzîndu-l că ezita și terminînd de întors pecetea inelului spre exterior.

— De un preot, răspunse baronul. Numai un cleric mi-ar putea liniști conștiința și mi-ar da iertarea în avans... Or, dumneavoastră sînteți un laic, ca și mine.

Un surîs palid de satisfacție înflori pe buzele subțiri ale domnului Jacques. Întoarse spre exterior palma cu degetul pe care avea inelul și întrebă a doua oară :

— Numai despre atît este vorba ?... de ce n-ai spus mai devreme, fiule ?... Priviți !...

Spunînd acestea, își deschise la piept haina modestă pe care o purta și-i arătă baronului uimit, împietrit de respect, o minusculă insignă din aur, agățată de un lănțug din același metal și avînd gravate în centru cîteva semne misterioase.

De cînd se găsea în prezența acestui vizitator necunoscut, baronul de Marçay trecuse rînd pe rînd de la morga cea mai insolentă la un fel de deferență, de la deferență la nerăbdare, într-un timp foarte scurt, ca să ajungă la ironie și în final la revoltă. Atitudinea lui mărturisea acum respectul cel mai profund și mai sincer. La vederea acelei bijuterii, căzu în genunchi și, plecînd capul, împreunîndu-și mîinile, zise umil, cu căință :

— Iartă-mă, părinte ! căci... am să păcătuiesc !

Domnul Jacques, văzîndu-l la picioarele sale, se ridică și, transfigurat, de nerecunoscut, cu un gest de o măreție de nedescris, pronunță formula sacerdotală :

— Ad majorem Dei gloriam !... Absolvo te in nomine Patris et Filii et Spiritus Sancti.

— Amen ! răspunse baronul, făcîndu-şi semnul crucii.

— Acum, fiul meu, mai rămîne să vă fac două recomandări foarte importante : prima este aceea de a uita că sînt un slujitor al sfintei noastre mame, Biserica, şi să nu vezi în mine decît un simplu mic burghez.

— Bine, domnule, mă voi supune, răspunse baronul ridicîndu-se.

— A doua condiţie e ca mai tîrziu să nu recunoaşteţi persoana care v-a vorbit acum. Oricare ar fi locul în care aţi întîlnit-o, oricare ar fi circumstanţele în care s-ar întîmpla asta... oricît de sus ar fi plasată... n-o veţi recunoaşte, n-aţi văzut-o niciodată... pînă la un ordin contrar... Juraţi, fiul meu ?

— Jur ! exclamă baronul.

— Bine, acum nu mai am nimic de făcut aici, am să mă retrag. Nu uita că nu sînt decît un amărît de mic burghez, aşa încît din acest moment mă veţi trata în consecinţă, îi spuse domnul Jacques, care se ridică şi-şi luă aerul său modest.

— Încă un cuvînt, domnule, vă rog, spuse ofiţerul, definitiv înfrînt şi supus. Va trebui să supraveghez corespondenţa şi întrevederile deţinutului ?

— E inutil, fiule, ştiu cui ar putea scrie şi ce i-ar putea spune. Adio, fiule.

Baronul se îndreptă spre uşă, îşi chemă unul dintre oameni şi cu un aer dispreţuitor, spuse :

— Lăsaţi-l să treacă !

Domnul Jacques ieşi aşa cum intrase, făcînd reverenţe adînci.

Cu un etaj mai jos îl găsi pe du Barry care-l aştepta nerăbdător.

— Scumpul meu conte, condu-mă la... spuse domnul Jacques, văzîndu-l pe conte şi şoptindu-i la ureche lui du Barry destinaţia ciudatelor sale acţiuni. După care veţi fi liber.

Personajul pe care-l va vizita domnul Jacques avea gradul de locotenent general în armata regelui. Mai avea în plus şi un post la curte, ocupînd un apartament la castel. Cu toate acestea personajul de care vorbim îşi primi oaspetele cu un respect evident.

Domnul Jacques nu i-a spus decît cîteva cuvinte care au căzut ca un ordin :

— Marchize, aveţi sub ordinele voastre pe baronul de Marçay. Tînărul mi se pare a avea scrupule... Supraveghiaţi-l din scurt... Sînteţi răspunzător de el în faţa mea.

După acest ordin scurt, misteriosul burghez părăsi castelul.

CAPITOLUL XVI

ÎN JURUL PRIZONIERULUI DIN CASTEL

După plecarea domnului Jacques, contesa du Barry rămăsese cuprinsă de o profundă neliniște.

Învățase să-și cunoască temutul stăpîn pe care și-l acceptase din ambiție și acum nu avea altceva de făcut decît să aștepte cu încredere atingerea țelului propus, chiar dacă trăia sub tutela aceea ocultă și formidabilă, care nu-i mai permitea să fie stăpînă nici pe gîndurile sale, tutelă care o apăsa greu, obsedînd-o ca un coșmar îngrozitor și provocîndu-i adesea crize de furie neputincioasă.

Calmul aparent al acestui bărbat ce trecea drept un maestru în arta disimulării nu a fost de natură s-o liniștească și ea nu fusese înșelată complet.

Era mult prea deșteaptă pentru a nu-și da seama exact de pericolele pe care pasiunea sa pentru cavalerul d'Assas i le putea pune în față. Și dacă iubirea care o stăpînea era atît de puternică pentru a o face să uite orice alte considerente, în schimb înțelegea perfect că cei ce se aflau în spatele ei și o împingeau să acționeze, neavînd aceleași satisfacții ca și ea de pe urma acestor povești de iubire, nu vedeau decît pericolul iminent la care erau expuși și găseau că e necesar să lupte cu toate forțele pentru a o constrînge, la nevoie suprimînd obiectul iubirii ei.

Calmul perfect al domnului Jacques avusese darul s-o înspăimînte mai mult decît ar fi făcut-o crizele de furie și amenințările. Simțea vag că el nu crezuse nici un cuvînt din explicațiile pe care i le dăduse, afirmînd că făcea portretul lui d'Assas numai pentru a-l atribui doamnei d'Etioles, cu intenția de a o compromite definitiv în ochii regelui.

Și avu nebuloasa intuiție că urma să se urzească împotriva ei și a cavalerului d'Assas o mașinațiune tenebroasă în care dacă ea, din interes, era menajată, el, chiar nevinovat, era mai mult ca sigur eliminat.

Gîndul acesta o revolta și se hotărî să acționeze fără a pierde un minut.

Personal, ea nu se temea de prea multe lucruri. Știindu-se a fi mult prea indispensabilă realizării proiectelor tenebrosului său protector, nu se credea amenințată ; de altminteri regele, credea ea, va ști cum s-o protejeze la nevoie.

Toate temerile sale erau pentru d'Assas care, singur și în situația de prizonier, urma să fie supus unor groaznice lovituri de care nu avea cum se apăra.

Pe vremea cînd se numea Juliette Béçu era o femeie hotărîtă și energică, după cum își putuse da seama și domnul Jacques ; era deci hotărîtă să lupte cu îndîrjire și să încerce imposibilul pentru a-l smulge pe cel pe care-l iubea pericolelor care-l amenințau.

În acele momente domnul Jacques nu-i mai inspira nici respect și nici groază. Se simțea cuprinsă de o ură violentă, implacabilă, împotriva acelui bărbat care, nemulțumit că o ține în puterea sa, se ridica precum o amenințare vie între ea și singura ființă din lume pe care o iubea.

Așteptînd, apariția inopinată a domnului Jacques îi dăduse peste cap toate hotărîrile.

Nu mai avea timp să tergiverseze. Își cunoștea prea bine adversarul pentru a ști că acesta nu-și pierdea deloc timpul. Trebuia să acționeze la fel de prompt ca și el, dar cum s-o facă ?... în ce sens ?...

Să se adreseze direct regelui, să-i smulgă iertarea cavalerului ? ...era un mijloc pe care nu-l putea folosi decît mai tîrziu, cînd furiile regelui se vor mai fi îmblînzit iar puterea ei se va fi instalat solid pe lîngă el. Dar pentru moment era foarte îndoielnic !... și nu avea timp de pierdut.

Singurul mijloc posibil era să-l ajute pe cavaler să evadeze.

Sigur, nu era un lucru atît de ușor, dar cu bani — bijuteriile ei reprezentau o avere — cu inteligență și cu șiretenie și, mai ales, cu farmecul atotputernic al unei frumuseți ca a ei, i se părea că lucrurile n-ar fi imposibile.

Independent de aceste resurse pe care ea le aprecia la justa lor valoare, ea mai poseda o armă puternică pe care nu o punea la socoteală, pentru că era latentă și în sufletul ei, fără să-și dea seama de forța sa ; era absența completă, dar inconștientă, a oricărui simț sau prejudecăți morale. Căci nu trebuie să uităm că Juliette Beçu, atunci cînd domnul Jacques a venit s-o ia de mînă, exercita meseria de cocotă, și acest trecut scandalos nu era atît de departe de actuala ei existență pentru a se fi putut dezbăra de anumite obiceiuri și de face uitate anumite tare inerente profesiei, ridicîndu-se pînă la înțelegerea unor lucruri numai vag întrevăzute, ca să nu mai vorbim de asimilarea unor lucruri de o fragilă delicatețe.

Pericolul care-l pîndea pe d'Assas i se părea real și iminent. Decisă să-l smulgă din ghearele dușmanilor pe care chiar îi pusese pe urmele lui, își petrecu ziua și o parte a nopții făcîndu-și planuri.

A doua zi dimineața își chemă camerista, Nicole, căreia reușise să-i cumpere complicitatea, neavînd însă decît o încredere limitată în această fată care-și vînduse stăpîna atunci cînd ea, Juliette, intrase în casă.

Pentru a salva aparențele, îi spuse o poveste din care se înțelegea că un cavaler, al cărui nume nu-l pronunțase, dar care devenise un fel de verișor al ei, era iubit de una dintre prietenele sale, care era foarte tristă pentru că nu putea să corespondeze cu el, iar ea, contesa, devenise un fel de zînă bună care se hotărîse să-i ajute pe cei doi să corespondeze. Dar pentru a ajunge la acest rezultat avea nevoie de ajutorul inteligent și, de ce nu, devotat sau cel puțin interesat al unei persoane care ar putea merge peste tot fără să stîrnească bănuieli.

Cînd subreta o asigură că poate conta pe ea, iar Juliette crezu că surescitase suficient cupiditatea fetei pentru a fi sigură că nu va fi trădată, se decise să-i vorbească mai deschis, dar cu prudență, nespunîndu-i decît ceea ce era indispensabil pentru reușita planului pe care-l gîndise.

— Iată despre ce e vorba : este vorba de domnul cavaler d'Assas, actualmente deținut la castel. Va trebui să te informezi discret și să afli unde sînt exact deținuții, cum sînt păziți, de cine, și dacă n-ar fi posibil să-i strecurăm cîteva bilețele sărmanului băiat care trebuie să fie foarte nefericit. Vezi că nu e vorba de ceva grav și nici de ceva foarte compromițător... Esențialul e ca nimeni să

nu ghicească pentru cine îți trebuie aceste informații... Cînd le vei avea, vom mai vedea.

— Doamnă, plec imediat, iar la întoarcere voi avea toate informațiile pe care mi le-ați cerut.

— Cum ai să te descurci ?

— Doamna să nu-și facă probleme !... La castel sînt o mulțime de soldați... nefiind nici prea urîtă și nici prea proastă... amorezii nu-mi lipsesc... și trebuie să se facă și ei utili cumva dacă vor să obțină oarece favoruri.

— Bine, fiica mea !... N-am să te descos pe tema micilor tale secrete, spuse Juliette, surîzînd la vederea aerelor cuceritoare ale cameristei sale. Du-te și nu uita că, dacă mă servești cu... discreție, vei fi recompensată regește.

— Doamna va fi mulțumită de mine. Puteți fi sigură.

Cîteva minute mai tîrziu, Nicole ieșea, învăluită într-o mantie închisă la culoare și, cu pas rapid și ușor, se îndreptă spre castel, întorcînd din cînd în cînd capul pentru a fi sigură că nu e urmărită, căci era o ființă foarte prudentă și respecta cuvînt cu cuvînt recomandările stăpînei sale.

Dar ajunsă la castel, în loc să intre, îi dădu ocol și pe drumuri ferite se întoarse în străduța Rezervoarelor.

Ajunsă pe străduță, aruncă o ultimă privire în spate și fără să ezite, intră în faimoasa drogherie al cărei mac de argint îl impresionase atît de tare pe amicul nostru Noé, incorigibilul bețiv.

Spițerului, care-i ieșise în întîmpinare, îi spuse :

— Aș vrea un calmant pentru dureri de dinți. Cît mai repede cu putință, căci mă doare foarte tare.

— Ce fel de calmant doriți, domnișoară ? Avem tot felul de calmante.

— Cel al domnului Jacques... Mi s-a spus că e cel mai bun dintre toate.

— Într-adevăr, e cel mai bun. Așteptați acolo o clipă, am să vi-l prepar imediat.

Și în timp ce vorbește, spițerul deschide o ușă și o invită pe Nicole să ia loc într-un fel de depozit plin de ierburi și de medicamente.

Camerista ia loc și așteaptă.

După circa cinci minute, ușa care se găsea în partea opusă celei pe care intrase se deschide și în cadrul ei apare domnul Jacques.

Nicole îi povesteşte cuvînt cu cuvînt tot ceea ce-i spusese stăpîna sa, ca şi despre misiunea pe care urma s-o îndeplinească.

După ce a terminat ce avea de spus, domnul Jacques i-a dat instrucţiuni foarte precise şi i-a spus să plece.

Cînd urma să iasă, după o imperceptibilă ezitare care nu a scăpat ochiului pătrunzător al bărbatului care părea dotat cu un fel de har divin, o opri şi o întrebă :

— Apropó, cît ţi-a promis stăpîna ta că-ţi dă, dacă-i vei aduce informaţiile de care are nevoie ?

— Cinci mii de livre, răspunde fără ruşine subreta.

— Cam puţin ! spuse dispreţuitor domnul Jacques. Iată aici o sumă ce reprezintă dublul a ceea ce ţi s-a promis... Fugi ! şi nu uita ce ţi-am spus.

Nicole făcu să dispară în buzunare hîrtiile pe care i le întinse domnul Jacques, schiţă o reverenţă ce semăna a genoflexiune şi ieşi, spunîndu-şi :

„Zestrea mea e ca şi făcută, dacă jocul ăsta mai durează mult !"

Şi, făcîndu-şi vise îndaurite în care se vedea trăind din plin la adăpost de orice griji, liberă de orice fel de constrîngere şi de orice obligaţii graţie acestor bani ciştigaţi în mod cinstit, luă drumul ce ducea spre căsuţa de sub copaci unde o vom lăsa.

: : : : : : : : : : : : : : :

Domnul de Verville, comandantul postului de gardă în momentul în care cavalerul d'Assas fusese închis, era un bărbat la circa treizeci şi cinci de ani ; făcea parte din mica nobilime, neavînd ca drept unică avere decît solda de ofiţer. De altminteri, soldat din creştet pînă în tălpi, nu avea nimic din manierele curteanului şi din această cauză — o ştia prea bine — era destinat să vegeteze la grade inferioare, lucru cu care se obişnuise stoic, de multă vreme.

Acest soldat loial legase o solidă şi cinstită prietenie pentru acel tînăr camarad încredinţat pazei sale.

D'Assas nu-i spusese de ce era deţinut şi, din discreţie, nu dorea să forţeze o confidenţă care nu se făcea spontan, drept pentru care nu-l întrebase nimic. Dar în timpul celor cincisprezece zile pe care le petrecuse împreună cu cavalerul, avusese ocazia să aprecieze energia deosebită a acelui camard care, la impetuozitatea nestăpînită a celor douăzeci

de ani ai săi, ştia să combine o prudenţă şi o rezervă cu mult deasupra vîrstei ce-o avea şi îşi spusese că, pentru un astfel de om care-şi judeca situaţia aşa cum o făcea, trebuia ca aceasta să fie dintre cele mai grave.

Pe de altă parte evidenta loialitate, cavalereasca francheţe a prizonierului său pledau în cel mai înalt grad în favoarea sa pentru a nu fi convins că nu făcuse nimic pentru a-şi merita nefericirea pe care o trăia acum şi că era victima circumstanţelor, dacă nu era victima răutăţilor oamenilor.

Oricum ar fi fost, de Verville se simţea puternic atras de persoana cavalerului d'Assas şi se străduia din răsputeri pentru a-l scoate din pasa proastă în care se găsea şi, după posibibilităţi, să-i vină în ajutor.

În aceste condiţii fusese foarte impresionat de importanţa pe care o acorda cavalerul d'Assas faptului că arestarea sa şi locul de detenţie trebuiau neapărat aduse la cunoştinţa contelui de Saint-Germain.

De aici la concluzia că acest conte de Saint-Germain putea să-i aducă tînărului său prieten un ajutor puternic nu era decît un singur pas, care a fost repede făcut.

Atît de bine încît după ce şi-a dat cuvîntul de Verville a ajuns rapid la concluzia că a face comisionul cu care s-a însărcinat era un lucru bun, a-l face însă cît mai repede posibil era un lucru şi mai bun.

Aşa încît după ce şi-a predat serviciul de gardă succesorului său, acel baron de Marçay care îi displăcea atît de mult, după ce se asigurase că nu mai avea un serviciu comandat în ziua aceea, se duse drept la grajduri, îşi înşeuă un cal şi plecă imediat la Paris, unde ajunse spre orele două ale după-amiezii.

De Verville se opri în dreptul unui han, îşi lăsă calul în grija slujbaşului şi se aşeză la o masă, spunîndu-şi că nu se face să se prezinte la conte la ora la care acesta urma să facă acelaşi lucru ca şi el, dar că avea mai multe şanse în jurul orei trei şi jumătate, cînd contele se pregătea să iasă la plimbare sau să meargă la vreun spectacol.

Terminîndu-şi modestul prînz, se îndreptă pe jos spre palatul contelui de Saint-Germain, situat în piaţa ce purta numele lui Ludovic al XV-lea, şi fără îndoială contele dăduse ordine în consecinţă, căci fu introdus fără întîrziere în biroul acestuia, la auzul faptului că venea din partea cavalerului d'Assas.

După schimbul politeţurilor de rigoare, obligatorii între oamenii de vază, de Verville se achită pînă în cel mai mic detaliu de comisionul cu care se însărcinase, adăugînd :

— Mi s-a părut că d'Assas acordă o deosebită importanţă legăturii cu dumneavoastră, aşa încît, imediat ce mi-am terminat serviciul, am alergat la dumneavoastră.

Contele îl ascultase cu toată atenţia, fără să manifeste nici emoţie şi nici surpriză. Ar fi putut spune că se aştepta să audă cele spuse de ofiţer.

Drept pentru care îi răspunse liniştit, dar accentuînd cordialitatea surîsului şi a privirii în favoarea acelui necunoscut care se părea că-i place :

— Aşteptînd ca sărmanul cavaler să vă poată mulţumi el însuşi pentru graba cu care i-aţi făcut serviciul pe care vi l-aţi asumat, vă rog să binevoiţi a primi mulţumirile mele şi să-mi faceţi onoarea de a mă număra printre prietenii voştri.

— Conte, spuse de Verville înclinîndu-se, întreaga onoare e de partea mea.

— Şi cum eu nu am obiceiul de a mă feri de prietenii mei, continuă Saint-Germain, am să vă cer permisiunea să lipsesc cîteva minute.

— Cum se poate, conte ? exclamă de Verville, ridicîndu-se energic.

— Nu-i nici o problemă, rămîneţi, vă rog... La întoarcere vă voi spune ce am de gînd să fac... Aşteptînd, această casă vă stă la dispoziţie, e ca şi a voastră. Iată-vă prizonierul meu ! adăugă Saint-Germain rîzînd, dar nu pentru multă vreme...

Înainte de a ieşi contele sună şi comandă valetului să aducă răcoritoare şi cafea — foarte la modă în acele timpuri — şi nu se retrase pînă în clipa în care nu se asigură că oaspetele său era bine tratat şi că nu-i va lipsi nimic pe timpul absenţei sale.

Acestea se întîmplau cam în acelaşi timp cu vizita pe care o făcea la închisoare domnul Jacques, unde avea întrevederea cu baronul de Marçay, întrevedere relatată deja de noi.

După o oră contele se întoarse la de Verville, care îl aştepta liniştit, ca unul care era obişnuit cu aşteptarea.

Contele era la fel de calm şi liniştit, numai că părea extrem de obosit.

— Scumpul meu domn de Verville, spuse Saint-Germain, vă iau cu mine la un spectacol, supăm împreună, după care vă veţi culca aici, iar mîine dimineaţă, la prima oră, vom pleca împreună la Versailles. Veţi binevoi să mă conduceţi, sper, pînă la închisoare, unde îl voi ruga pe îngrozitorul domn de Marçay să-mi permită să comunic cu amicul nostru.

— Oh ! oh ! exclamă de Verville, dînd sceptic din cap, mă îndoiesc foarte tare că acest jupîn cam ţicnit vă va acorda această favoare.

— Haideţi, să fim totuşi optimişti ! spune surîzînd Saint-Germain, cu un aer liniştitor. Spuneţi-mi numai unde v-aţi lăsat calul ; unul dintre lacheii mei o să-l ia şi o să-l pregătească pentru călătoria de mîine dimineaţă.

Şi au ieşit, ca doi buni prieteni, ţinîndu-se de braţ.

A doua zi de dimineaţă, pe la orele zece, Saint-Germain bătea la uşa postului de gardă şi cerea să-l vadă pe deţinut baronului de Marçay care, după ce a făcut cîteva obiecţii de formă, l-a condus în camera în care d'Assas îi căzu în braţe suspinînd ca un copil.

Discret, baronul vru să se retragă, dar Saint-Germain se opuse energic, spunînd :

— Păi nu se poate, baroane ; gîndiţi-vă că dacă domnul cavaler d'Assas reuşeşte să evadeze, veţi putea crede că eu sînt cel care, profitînd de absenţa dumneavoastră, ca şi de bunăvoinţa dumneavoastră, am profitat pentru a-i înlesni acţiunea. Ţin foarte mult la stima dumneavoastră pentru a mă expune unei astfel de bănuieli.

Fără să se mai lase rugat, de Marçay rămase în încăpere, în timp ce sărmanul d'Assas îi aruncă lui Saint-Germain priviri încărcate de reproşuri, pe care acesta părea a nu le vedea.

În timpul acesta contele, cu o uşurinţă în comportament proprie marilor spirite, se aşezase şi, tăind scurt toate lamentaţiile ce le ghicea pe buzele cavalerului, scoase o foaie de hîrtie pe care i-o întinse, spunînd :

— Cavalere, vă aduc raportul asupra invenţiei voastre, pe care mi-aţi comunicat-o acum cîteva zile. Invenţia voastră este admirabilă, de o simplitate copilărească ; nu necesită mari cheltuieli, cîteva furnituri numai ; şi prezintă acel avantaj considerabil de a putea fi de toată lumea folosită fără nici un pericol, cu condiţia totuşi să fie do-

tată cu puțin sînge rece și voință. Sincerele mele felicitări, cavalere, le meritați.

În timp ce vorbea, Saint-Germain îl călca pe picior pe junele d'Assas, pentru a-l face să înțeleagă că trebuie să tacă și să aprobe.

— Baroane, reluă contele rîzînd, nu vă arăt această foaie de hîrtie, e secretul cavalerului, pot să vă asigur însă că nu conține nici scară de pisică, nici pile, nici pumnal și nici o altă mașinărie capabilă să ajute la evadarea unui deținut... Și cu toate astea, scumpul meu baron, nu vă îndoiți : această simplă foaie de hîrtie conține libertatea prizonierului vostru... Dumnezeule mare, da ! ... căci regele nu poate face altceva decît să acorde libertatea inventatorului... Vai, dar ce se întîmplă cu voi, baroane ?...

— Nu.... nu știu... o stare de rău...

— Ah ! pentru Dumnezeu !... repede, cavalere, puțină apă !...

Spunînd acestea, Saint-Germain nu-l scăpa din ochi pe baronul de Marçay care se întinsese, cuprins de rău, într-un fotoliu, și cum cavalerul se chinuia să-i întindă un pahar cu apă :

— Inutil, cavalere, spuse simplu contele, doarme... Acum, repede, fiul meu, ați auzit și ați înțeles ce v-am spus în legătură cu foaia de hîrtie pe care v-am dat-o... în ea vă stă libertatea... Executați planul, d'Assas, faceți-o fără teamă, răspund eu de succes... Și mai ales, scumpul meu copil, feriți-vă de bărbatul aici de față ca dracu de tămîie... considerați că aveți în față cel mai înrăit dușman al vostru... mă înțelegeți ?... Ah ! uitam !... Începînd de astăzi doi cai odihniți vă așteaptă în spatele castelului, și cînd veți fi liber amintiți-vă că nu veți găsi nicăieri în altă parte un adăpost mai sigur ca la mine... Nu pierdeți timpul, acționați rapid și mai ales fără poticneli, fără ameteli... m-ați înțeles ?... Peste cîteva zile va fi prea tîrziu !...

Și pentru a-i stăvili valul de mulțumiri și de explicații, contele își trecu palma pe fruntea baronului de Marçay, care părea leșinat și, imediat, acesta deschise ochii spunînd :

— Mulțumesc, conte, apa aceea rece mi-a făcut foarte bine. Cam ciudat răul ăsta din senin !

— Haideți ! haideți ! se mai întîmplă, la oboseală, după un pahar mai îndelung descîntat...

— Oh ! acum nu mai am nimic... dar sînt așa confuz !

— Nu-i nimic ! acum eu am să vă las... Apropó, baroane, cavalerul va avea nevoie fără îndoială de cîteva bagatele pentru experiențele sale... Oh ! un nimic !... cîteva bucățele de lemn... una sau două bucăți de sfoară... fiți liniștit, foarte scurte... prea scurte pentru a încerca să coboare de aici pe vreo fereastră... Puteți avea bunăvoința...

— Dar cum să nu !... Am avut onoarea de a mă pune la dispoziția cavalerului, sper că va binevoi să-și reamintească.

Saint-Germain îi aruncă o privire lui d'Assas, ca și cum ar fi vrut să-i spună : „Vedeți ?... profitați de bunăvoință !" La care d'Assas răspunse cu un gest hotărît ce însemna : „Fiți liniștit !" Și cu voce tare :

— Mii de mulțumiri, baroane ! Am să mă folosesc de grațioasa voastră bunăvoință... fără să abuzez însă de ea.

— Uzați și abuzați, cavalere, altfel m-aș simți stînjenit...

— Veți vedea, baroane, invenția cavalerului... ce invenție minunată !... Și apoi, rămîne între noi, asta va fi o mare satisfacție, pentru un om inimos ca voi, să fi contribuit la redarea libertății acestui sărman cavaler care este un atît de bun și inofensiv băiat, cum greu găsești altul pe lume... Și acum, adio, cavalere !... Baroane, primiți expresia celei mai vii gratitudini... nu vă deranjați pentru mine, vă rog !

Și învăluit într-un norișor de dulcegării și politețuri, contele ieși lăsîndu-l într-o totală ceață pe baron, care nu reușea să înțeleagă această vizită în aparență insignifiantă și banală, iar pe cavaler arzînd de nerăbdare să desfacă și să se apuce de studiul acelei hîrtii atît de fragile în aparență, și care, cu toate astea, dacă era să-i dea crezare lui Saint-Germain, cuprindea o comoară inestimabilă : l i b e r t a t e a.

CAPITOLUL XVII

PLANUL DOMNULUI JACQUES PRINDE CONTUR

În după-amiaza aceleiași zile, cavalerul primi o nouă vizită.

De data asta, cel care se prezentase la ușa corpului de gardă și ceruse baronului de Marçay permisiunea de a sta de vorbă cu d'Assas era de Bernis.

Supunîndu-se ordinelor primite, baronul, nu fără să se lase rugat cum fusese în chiar acea dimineață cu Saint-Germain, consimți în cele din urmă să autorizeze această vizită, și, la fel cum procedase cu Saint-Germain, se retrase discret.

Dar spre deosebire de conte, care insistase grațios să asiste la întrevederea sa cu cavalerul d'Assas, de Bernis îl lăsă pe baron să se retragă fără să facă cel mai mic gest pentru a-l reține, și chiar aștepță prudent ca acesta să se retragă în apartamentul său pentru a începe conversația.

— Cavalere, intră de Bernis în subiect după schimburile de politeturi de rigoare în epocă, am aflat de arestarea voastră și am încercat în van să ajung pînă la voi. Diavolul ăla de Verville era un cerber mai crîncen decît toți cerberii pe care-i cunoaștem amîndoi din mitologie... Mă rog ! acum am avut noroc, căci baronul de Marçay e dintr-un alt aluat... pentru că trebuie să vă aduc la cunoștință lucruri foarte importante și grave...

— Vă ascult, domnule, îi răspunse d'Assas, cu un grăunte de răceală în voce.

Într-adevăr, cavalerul avea vagi bănuieli. De Verville era un bun soldat care-și executa strict consemnele, dar în același timp era un prieten, de dată recentă, e adevărat, dar nu mai puțin sincer și devotat. Dovada cea mai bună era graba cu care, după ieșirea din serviciu, îl anunțase pe Saint-Germain, cu toate că n-ar fi avut nici un fel de obligații față de deținutul pe care-l avea în paza lui.

Or, dacă de Verville, un prieten, îi refuzase, se pare, oarecari favoruri incompatibile cu consemnul primit, atunci de ce de Marçay îi acorda de la început ceea ce celălalt judeca a fi în contradicție cu regulamentul ?

Pentru ce ?... în care scop ?...

Pe de altă parte, noul său prieten, de Verville, îl sfătuise să se ferească de acest Marçay. Pînă la ce punct era cazul să țină cont de aceste recomandări ?... Un presentiment secret îi spunea că acest prieten era sincer și că sfatul lui, foarte serios, nu era de disprețuit.

Pe de altă parte, Saint-Germain, care îi salvase viața și în care avea o încredere oarbă, îi repeta același avertisment în aproape aceiași termeni : deci era realmente ceva cu de Marçay și încrederea pe care se simțea dispus să i-o acorde lui de Verville era meritată.

Și dacă lucrurile stăteau așa cum și le imagina el, ce era cu acest poetaș și cu insinuările sale ?...

Bernis, ce-i drept, îi făcuse un serviciu foarte mare. Dar, gîndindu-se bine la asta, nu cumva serviciul era mai mult aparent decît real ?... Căci, ciudată coincidență, se părea că acest de Bernis îl adusese la Versailles exact la timp pentru a-l da pe mîinile acestui enigmatic domn Jacques care se servise de el ca de o unealtă inconștientă, lucrînd la propria-i pierdere pentru cel mai mare profit al proiectelor tenebroase în care simțea confuz că doamna d'Etioles și el însuși erau primele victime.

Acest de Bernis fusese sincer cînd îi dezvăluise ascunzătoarea Jeannei ?... sau fusese un complice în acel complicat joc ?...

Multă vreme crezuse în sinceritatea lui și iată cum totul se prăbușea datorită faptului că se arăta binevoitor față de un om de care toți îl sfătuiau să se ferească.

Cavalerul stătea în expectativă, neîncrezător, timp în care de Bernis, care-l observa, își spunea la rîndul său că va trebui să joace foarte strîns cu acest adversar prevenit și dispus în cel mai înalt grad la neîncredere.

Iată motivul pentru care în timp ce primul se ținea într-o prudentă rezervă, cel de-al doilea își dubla eforturile de a-i fi pe plac.

— Ah ! ce nefericire, cavalere, că nu am aflat mai devreme tot ceea ce știu acum... n-ați mai fi fost aici, sărmanul meu prieten !...

— Cum așa ? ... Explicați-vă, vă rog !

— Vă mai amintiți de mica Suzon, cea de care v-am mai vorbit și de care sînt legat, să mă ia dracul dacă știu pentru ce, de exemplu ?... Căci ea mi-a dezvăluit totul, spre nefericirea mea și a ei !

— Dar, domnule, ce anume v-a dezvăluit această Suzon ? ... și de ce nenorocire vorbiți ?... exclamă cavalerul nerăbdător.

— Cavalere, eu vorbesc de evenimentele de neînțeles care au dus la arestarea voastră ; vreau să vă vorbesc de dușmani puternici care vă vor pieirea... ca și pe a mea, de altminteri... astfel încît s-ar putea ca în curînd să fiu și eu încarcerat ca și voi !... Ah ! femeile ! femeile !...

— Vă rog, domnule, haideți să vorbim clar. Eu nu sînt decît un simplu soldat și mărturisesc că nu înțeleg chiar toate subtilitățile limbajului de la curte. Veniți la fapte, vă rog !

— V-ați întrebat, reluă imperturbabil de Bernis, de ce anume vă aflați aici ?

— Bineînțeles că am făcut-o !... De cînd sînt aici numai asta fac.

— Și la ce concluzie ați ajuns ?... Da, da, înțeleg : la nici una. ...Ei bine, am să vă lămuresc eu... Vă aflați aici pentru bunul motiv că regele a crezut că vreți să vă bateți joc de el.

— Eu ?... Haideți să fim serioși !... Dimpotrivă, eu am alergat într-un suflet să-l avertizez că-l pîndește un pericol care...

— Care pericol nu exista... regele știa acest lucru, motiv pentru care a crezut că vă bateți joc de el... În plus regele avea un motiv și mai grav să fie furios pe voi...

— Cum ? exclamă d'Assas, în culmea mirării, cum, pericolul n-a existat ?... Și totuși...

— Doamna d'Etioles a crezut acest lucru ?... S-a înșelat sau mai degrabă a fost înșelată... Iar ea, de bună credință, v-a făcut să cădeți în aceeași greșeală în care a fost și ea atrasă cu atîta îndemînare... Astfel încît ea v-a trimis, fără să vrea, spre o arestare sigură, inevitabilă... mai ales după scena de pe drumul spre Versailles...

— Dar de ce ?... cum adică ?... Nu înțeleg.

— Știți de unde venea Maiestatea Sa cînd v-ați întîlnit la poarta castelului ?

— Nu ! De unde vreți să știu eu astfel de lucruri ?...

— Regele se întorcea liniștit, fără să fi simțit nici cel mai mic semn de pericol, din acea căsuță de sub copaci, unde voi ați venit să-l avertizați să nu se mai ducă pentru că ar fi expus unui foarte grav pericol. Iar el ieșise de acolo bine mersi, și pe deasupra și satisfăcut de prestațiile locatarei... Acum înțelegeți ?...

— Încep să înțeleg deja... Și-mi aduc aminte că Maiestatea Sa a insistat în mod deosebit asupra acelui punct, întrebîndu-mă în mod special dacă ar fi expus unui pericol în cazul în care s-ar duce în seara aceea în casa în chestiune... Astfel încît, dacă vă înțeleg bine, regele a crezut că vreau să-l înspăimînt prin perspectiva unui pericol iminent, dar imaginar... poate a crezut chiar că am un interes personal să-l împiedic să meargă la...

— Asta era !... Chiar așa a fost !... și evenimentele i-au confirmat regelui convingerile pentru că... de la avertismentul vostru s-a întors acolo în fiecare seară... fără să-l pîndească nici cel mai mic risc...

— Și atunci care ar fi fost motivul pentru care aș fi încercat să-l împiedic pe rege să meargă acolo unde-i face plăcere ?

— Ajunși aici va trebui să abordăm punctul cel mai delicat al convorbirii noastre și să vedem ce motiv a avut Maiestatea Sa să fie furioasă pe voi : ei bine, iată și motivul... Regele, scumpul meu cavaler, vă credea, și vă crede și în continuare amantul doamnei d'Etioles.

— Eu ?!... exclamă indignat cavalerul, eu ?... bine, dar asta e o infamie !...

— Așteptați, păstrați-vă indignarea pentru mai tîrziu, veți avea nevoie de ea imediat, căci nu s-a terminat... Înțelegeți, nu-i așa, că, sigur fiind că sînteți amantul doamnei d'Etioles, regele a crezut că istoria pe care i-ați povestit-o era inventată din plăcerea sadică de a vă bate joc de el, împiedicîndu-l să vină să vă tulbure în intimitatea voastră amoroasă și că, furios că fusese „jucat" în felul acesta de doamna d'Etioles și de voi, a ordonat arestarea imediată, așteptînd...

— Dar e de-a dreptul odios !... Ce l-a putut face pe rege să creadă că aș fi...

— Amantul doamnei d'Etioles ?... Maiestatea Sa nu crede, e sigur de acest lucru... i s-au prezentat dovezi irefutabile.

— Simt că-mi pierd capul ! murmură cavalerul. Ce probe i s-au putut prezenta, cînd acestea nu există ?

— Sînteţi un naiv, cavalere, exclamă de Bernis ridicînd din umeri. Atunci cînd doamna d'Etioles a părăsit casa de sub copaci, pe cine a găsit aşteptînd-o la uşă ?... Cine a condus-o de acolo ?... tot voi. Cu cine şi-a petrecut noaptea aia ?... Păi tot cu voi !... Voi sînteţi tînăr şi îndrăgostit, doamna d'Etioles este tînără şi frumoasă, încît a făcut geloasă o mulţime de lume de la curte, mai ales frumuseţile recunoscute ca atare. Pe cine vreţi voi să faceţi să creadă că aţi petrecut o noapte împreună fără să... mai ales cînd douăzeci de martori afirmă contrariul !... iar cel căruia i se afirmă aşa ceva, regele, e într-o stare de furie provocată de gelozie şi ar fi în stare să creadă, cu ochii închişi, altele şi mai gogonate ?

— Regele e deci gelos pe mine ? întrebă d'Assas cu amărăciune.

— În tot cazul, sper că regele, chiar orbit de gelozie cum e, nu va ezita între cuvîntul unui gentilom loial ca mine şi spusele cîtorva mizerabili martori falşi, valeţi sau subrete, mai mult ca sigur.

— Eroare ! Foarte gravă eroare !... În primul rînd regele nu a ezitat... pentru că v-a arestat imediat fără să vă ceară explicaţii... În al doilea rînd : afirmaţi că cei care vă acuză nu sînt gentilomi ca şi voi ?...

— Haida-de !... un gentilom care să se coboare să mintă atît de grosolan !...

— Eh ! scumpul meu, acei gentilomi care nu se dau înapoi în faţa unui asasinat, şi voi ar trebui să-i cunoaşteţi pe unii dintre ei, nu vor ezita în faţa unei mici minciuni, dacă prin asta îşi pot elimina un adversar... credeţi-mă !

D'Assas tresări violent la auzul acestor cuvinte care-i aminteau sinistra viziune a lui du Barry, împietrit de atotputernicul conte de Saint-Germain, în poziţia asasinatului cu pumnalul.

Şi, întrebîndu-se cum de putea şti de Bernis un detaliu care nu avea, după ştiinţa lui, martori aparenţi, începea să dea mai multă importanţă insinuărilor interlocutorului său şi să se creadă prins serios în plasa unor intrigi tene-

broase care îl ameninţau în aceeaşi măsură ca şi pe doamna d'Etioles.

Dar din clipa în care a înţeles că Jeanne era ameninţată la fel, dacă nu chiar mai mult ca el, şi-a regăsit întreaga luciditate a spiritului şi întreg sîngele rece, hotărînd să folosească orice mijloc pentru a pătrunde gîndurile secrete ale vizitatorului său şi să-i smulgă, indiferent de mijloace, informaţiile de care avea nevoie pentru a-şi pune la punct planul de apărare, căci era hotărît să lupte, dacă nu pentru el, atunci măcar pentru Jeanne.

Drept pentru care spuse cu un calm perfect :

— Dacă vă înţeleg bine, eu şi doamna d'Etioles sîntem victimele unei maşinaţiuni abil pregătite ?

— Vai, da !

— Foarte bine !... Dar de cine şi de ce ?... Eu nu văd motivul...

— Şi cu toate astea este atît de simplu. Vă răspund la întrebarea : de ce ? Pentru că doamna d'Etioles era un pericol pentru reuşita anumitor proiecte şi trebuia îndepărtată cu orice preţ.

— Cum ar fi putut fi doamna d'Etioles un pericol ?

— După cum ştiţi mai bine decît oricine, doamna d'Etioles a fost remarcată de rege... Chiar şi ea — vă cer iertare, cavalere — a părut a nu fi indiferentă la avansurile regelui... Or, anumite personaje hotărîseră să capteze atenţia regelui, dar mai ales favorurile Maiestăţii Sale... Doamna d'Etioles părînd să le diminueze şansele de reuşită, personajele şi-au zis că ar trebui îndepărtat acest pericol cu orice preţ... Mă urmăriţi ?...

— Continuaţi !...

— Un asasinat ar fi fost periculos...

— Cum, un asasinat !... exclamă d'Assas, tresărind.

— Oh ! cavalere, cavalere, nu-i cunoaşteţi pe oamenii cu care aveţi de-a face... Deci, cum vă spuneam : un asasinat ar fi fost periculos, în sensul că ar fi atras atenţia regelui. Şi-au pus mintea la contribuţie şi iată ce au inventat : au făcut să-i parvină regelui un bilet, în care se spunea că doamna d'Etioles se plictiseşte de moarte în căsuţa de sub copaci. Ceea ce însemna un mod indirect de a-i spune să alerge... Lucrurile au fost aranjate în aşa fel încît regele să nu poată intra decît la miezul nopţii, şi, înainte de sosirea sa, o femeie — cea care era susţinută şi impusă de acele personaje, într-un cuvînt rivala doamnei dEtio-

les — s-a introdus în casă, jucînd o comedie savant pregătită, reușind s-o convingă pe doamna d'Etioles că regele este amenințat de un pericol foarte mare în cazul în care pune piciorul în casa de sub copaci... Or, Maiestatea Sa putea sosi dintr-un moment în altul... Temîndu-se pentru viața regelui, doamna d'Etioles a plecat imediat... ceea ce se și dorea. În felul acesta lăsa cîmp liber rivalei sale care trebuia să-l primească pe rege în locul ei.

— Încep să înțeleg, murmură d'Assas, care asculta cu cea mai mare atenție.

— Pe de altă parte, au făcut în așa fel încît să vă aflați în fața porții chiar în momentul care să vă permită s-o întîlniți pe doamna d'Etioles ; totul a fost calculat astfel încît să vă oblige să-i oferiți ospitalitate într-o casă pregătită special în acest scop... Încît atunci cînd Maiestatea Sa s-a prezentat la căsuța de sub copaci, crezînd că o găsește acolo pe doamna d'Etioles, a fost primit de o altă femeie care i-a spus că doamna d'Etioles a plecat cu cîteva ore mai devreme cu cavalerul d'Assas... într-o casă care i-a fost numită și unde zece personaje demne de toată încrederea i-au văzut împreună... Decepționat, regele rămîne cu doamna, de altminteri foarte frumoasă, nimic de zis... În ceea ce vă privește pe voi și pe doamna d'Etioles, sentința era dată : nu trebuia să mai ieșiți vii din ascunzătoarea voastră... ceea ce era cea mai bună manieră de a vă împiedica să dezmințiți toată țesătura de minciuni făcută cu atîta grijă.

— Înțeleg, exclamă cavalerul, trecîndu-și palmele peste chipul inundat de sudoare... Și Jeanne ?... Dumnezeule ! dacă...

— Liniștiți-vă, cavalere, doamna d'Etioles este în viață, bine mersi !...

— Ah ! simt că trăiesc din nou !... Deci a reușit să scape vie și sănătoasă din toată tărășenia ?... Cineva a făcut un miracol și pentru ea, ca și pentru mine ?...

— Un miracol ?... Ce vreți să spuneți ?...

— Cum ! nu știți că abia am scăpat să nu fiu asasinat în acea casă, chiar în noaptea în care am intrat acolo cu Jeanne ?... Voi ?... care sînteți atît de bine informat ?...

— Pe cuvînt de onoare ! nu am știut absolut nimic, exclamă Bernis cu emoție. Ah ! diavolul ăsta de conte a încercat !...

— N-ați spus mai devreme că nu trebuia să ies viu din casa cu pricina ?...

— Da. Dar știindu-vă viu, chiar dacă prizonier, m-am gîndit că în ultima clipă au dat înapoi în fața unui asasinat...

— Ei bine, au încercat pur și simplu să mă asasineze și n-am scăpat decît printr-o minune, cum v-am mai spus.

— Cum așa ?... Povestiți-mi totul.

— Mai tîrziu... esențialul e că sînt în viață... Să revenim la doamna d'Etioles. Confirmați că a reușit să scape și ea de amenințarea care o pîndea ?

— Pe onoarea mea, vă jur că este în viață... Dar unde este ?... iată ce nu știm... răpită, dispărută, sechestrată, nu știu... dar răspund cu capul că e în viață !...

— Acesta e esențialul ! Știu eu cum s-o găsesc, exclamă cavalerul cu o nemărginită încredere, și atunci vai de cei care au îndrăznit... Dar ce vă face să credeți că e în viață și e sănătoasă ?

— Sînt mai multe motive pe care vi le voi prezenta imediat... dar puteți fi liniștit în privința asta, informațiile mele sînt exacte.

— Așadar, reluă d'Assas ca și cînd ar fi vorbit pentru sine, scopul acestei mașinațiuni infernale era s-o împiedice pe doamna d'Etioles de a fi... a... amanta regelui, pentru a permite alteia să-i ia locul !..

— Chiar așa !... Și pot adăuga, dacă lucrul acesta vă interesează, că cealaltă a reușit din plin... și că vom avea, de mîine sau de poimîine, o favorită oficial recunoscută...

— Dar atunci eu...

— Eu vă înțeleg, exclamă cu însuflețire de Bernis : spuneți că indivizii aceia v-au făcut în cele din urmă un serviciu împiedicînd... ceea ce vă temeați mai mult din partea doamnei d'Etioles, nu-i așa ?...

— E adevărat, exclamă d'Assas roșind fără să vrea, mi-au făcut un serviciu care recompensează o parte din răul pe care au vrut să mi-l facă...

— Sărmanul meu cavaler... cît sînteți de tînăr !... Oamenii aceia, d'Assas, nu au decît un singur lucru de care se tem : că veți reuși să dovediți că ați fost acuzat pe nedrept.

— Eu ?... Și de ce aș încerca să dovedesc asta regelui ?... pentru a face să renască o speranță ?... pentru a-l determina s-o caute de bunăvoie pe aceea pe care o iubesc și pe care ne-o disputăm ?

— Nu, cavalere, nu ; nu pentru asta... ci pentru a scăpa de Bastilia, unde veți fi transferat peste puțin timp... pentru a scăpa din ghearele călăului, căruia i-ați putea fi dat...

D'Assas se cutremură de spaimă ; cu toate acestea îi răspunse cu răceală interlocutorului său :

— Bah ! ce mă mai interesează pe mine Bastilia și călăul, în situația în care...

— În situația în care Jeanne n-a fost a regelui ?... asta vreți să spuneți, nu-i așa ?... Dar, naiv cum sînteți, dacă vă aruncă într-o carceră, dacă vă iau capul, vouă, de care se tem cel mai puțin... vă închipuiți ce i-ar putea face ei ?... ea care este cu mult mai periclitată decît voi, mai ales cînd nu veți mai fi s-o apărați... prin toate mijloacele...

— E adevărat ! exclamă d'Assas zguduit, la asta nu m-am gîndit !

— Acum înțelegeți foarte bine că trebuie să vă apărați cu ghearele și cu dinții... căci apărîndu-vă, o salvați pe ea... și chiar dacă dați regelui speranțele pe care le-a pierdut... veți ști să vă apărați mai bine, îmi închipui, ceea ce vă aparține...

— Aveți dreptate. Am fost nebun... Dar cum s-o fac ?... Trebuie să ies de aici !...

— Noi asta vă sfătuim, spuse enigmatic de Bernis ; important e să fiți bine înarmat... să vă cunoașteți bine adversarii... În ce direcție acționează, ce doresc, astea le cunoașteți acum. Ce vor și cine sînt, asta vă voi spune eu.

— Deci știți și asta ! exclamă nerăbdător d'Assas.

— Bineînțeles !

— Cine sînt ?...

— Dușmanii, sau pentru a fi mai preciși, dușmanca — pentru că în fruntea acestei afaceri tenebroase se află o femeie — dușmanca ce v-a copleșit sub lovituri, pe dumneavoastră și pe doamna d'Etioles, este contesa du Barry, astăzi încă metresă obscură a regelui, iar mîine probabil favorita proclamată în fața întregii curți... Contesa e ajutată în ceea ce face de demnul său soț, contele du Barry !

— El ! El, pe care l-am surprins cu pumnalul în mînă, stînd la pîndă ca un asasin !... Ah ! ar fi trebuit să mă feresc de el !... Și dacă apuc să ies de aici, vai de ei !...

— Veți ieși, cavalere ! Iar acum sînteți prevenit... Dacă-i veți întîlni în drum vostru, fie ea, fie el, credeți-mă,

striviți-i fără milă... mai ales pe ea, căci atîta vreme cît această femeie va trăi, nu veți avea liniște nici dumneavoastră, dar mai ales doamna d'Etioles, pe care o ține în puterea ei, ascunsă într-un loc pe care nu-l cunosc, dar pe care îl vom descoperi cît de curînd... Ah ! această femeie !... această mizerabilă !... cînd mă gîndesc că ieri era încă o curtezană, vînzîndu-și nurii celui care dă mai mult și ultimului îmbogățit, și că mîine ne va conduce prin intermediul regelui, pe care-l ține prins în mrejele ei... cum să nu simți că te apucă amețeala !...

— Ei bine, cum așa ?... Ce tot spuneți ?... ce sînt veștile acestea ?...

— Spun mai mult decît un simplu zvon de la curte... și de pe lîngă curte... Contesa du Barry, metresa regelui, se numea, înainte de a deveni soția contelui, dacă chiar este, Juliette Béçu, zisă l'Ange, și-și vindea corpul în alcovul situat în strada Barres. Iată ce spun, și asta e, cum am mai spus, mai mult decît un simplu zvon de la curte.

— Și o astfel de creatură, care...

— Care o sechestrează pe doamna d'Etioles, care-i amenință existența, ca și pe a voastră în același timp, iar mîine va domni despotic asupra întregii noastre Franțe... da, cavalere.

— Dar cum de știți voi toate astea ? întrebă d'Assas, care era uimit de coincidențele și aparențele de realitate pe care le găsise în toate relatările pseudopoetului, dar care mai păstra urme serioase de bănuială.

— Oh ! într-un mod foarte simplu : v-am spus că eram îndrăgostit de o subretă care era în serviciul doamnei d'Etioles în căsuța de sub copaci...

— Suzon !... Da, îmi aduc aminte !

— De Suzon e vorba !... Ajutorul lui Suzon fiindu-i necesar falsei contese du Barry, a încercat s-o cumpere... Suzon e o fată deșteaptă, s-a prefăcut că acceptă și din ce i s-a spus, din ce-a mai tras cu urechea în stînga și în dreapta, în fine, din ce-a mai ghicit, ea a reușit să reconstituie toată această poveste pe care mi-a povestit-o de-a fir a păr. Natural, am sfătuit-o cît se poate de serios să refuze foarte energic participarea la o astfel de infamie și mi-a promis că va alerga imediat să vă anunțe de ceea ce se pune la cale împotriva voastră și a doamnei d'Etioles... Din nefericire, aceste informații ajungeau prea tîrziu, eu neștiind unde sînteți găzduit la Versailles... iar

a doua zi dimineața aflam la castel de arestarea voastră... ceea ce-mi dovedea că măcar voi eraţi la adăpost de lovitura ce se pregătea împotriva voastră ; aflam şi de dispariţia doamnei d'Etioles şi, ceea ce era şi mai dureros, scumpe prietene, şi vă rog să mă înţelegeţi, dispariţia subită a micuţei mele Suzon...

— Cum, a dispărut şi ea ?

— Vai ! da !... înţelegeţi : contesa văzînd că i se refuză un concurs preţios şi temîndu-se de o indiscreţie, a considerat că e mai prudent să facă să dispară un martor jenant... Şi nu vă ascund că, în faţa intrigilor acestei femei, sînt departe de a fi liniştit... căci, dacă Suzon scapă un singur cuvînt în ceea ce mă priveşte, sînt pierdut... aşa încît voi face tot ce-mi stă în putinţă să vă ţin de urît aici...

— Şi a făcut asta pentru mine !... exclamă d'Assas emoţionat. Dar dacă această copilă vă iubeşte, va fi prudentă şi nu vă va pronunţa numele...

— Ah ! cavalere, de asta sînt sigur... n-au să-i smulgă nici un cuvînt lui Suzon... dar mai există imprudenţe de genul acesta, de exemplu.

Şi în timpul acesta, de Bernis scoase o hîrtie mototolită, murdară şi i-o arătă lui d'Assas spunîndu-i :

— Citiţi.

Cavalerul o luă şi citi următoarele rînduri :

„Sînt bine în compania doamnei d'E... Ne conduc spre o destinaţie necunoscută... Sîntem foarte supravegheate, dar cu scăpări... am să vă spun locul ascunzătorii noastre de cum am să pot".

„Semnat, S...."

— Acum, spuse de Bernis, să vedem adresa :

D'Assas întoarse biletul şi citi :

„Domnului de Bernis, secretar al domnului locotenent general de poliţie, la castelul Versailles. Cinci ludovici recompensă celui ce va duce biletul."

Totul era scris cu creionul.

— Înţelegeţi, reluă de Bernis punînd biletul la loc în portofel, micuţa Suzon a scris în grabă cele cîteva rînduri pe drum, într-o trăsură, fără îndoială — aţi remarcat că scrisul era tremurat, incorect — şi a lăsat biletul să cadă prin portieră, în paza Domnului... Dar tremur la gîndul că putea cădea în mîinile paznicilor lor... tremur la gîndul că următorul nu va mai avea o soartă atît de fericită

ca precedentul... Acum înţelegeţi de ce am putut afirma mai devreme că doamna d'Etioles este vie şi sănătoasă... n-au trecut mai mult de patru zile de cînd am primit biletul...

— Ah ! scumpe prietene, nu ştiu cum să vă mulţumesc !...

— Să nu mai vorbim de asta, exclamă de Bernis, vom vedea, mai tîrziu, ce va fi... căci sper că veţi acţiona aşa încît să nu faceţi prea mulţi purici pe aici... Presupun că nu aveţi intenţia s-o lăsaţi prea mult timp pe doamna d'Etioles în mîinile unei femei precum contesa du Barry şi ale alcolitului ei, contele ?... Gîndiţi-vă că am tot interesul să vă văd liber... Căci, regăsind-o pe doamna d'Etioles, o regăsesc şi eu pe micuţa mea Suzon.

— Fiţi liniştit, nu voi face prea mulţi purici pe aici, cum spuneţi dumneavoastră... Iar în ceea ce-l priveşte pe contele du Barry... şi pe însoţitoarea sa, avem de reglat un cont teribil împreună şi vă asigur c-o voi face...

Cei doi tineri discutară încă mult timp împreună, d'Assas cerînd tot felul de detalii şi de informaţii pe care de Bernis i le dădea cu o promptitudine remarcabilă, acumulînd dovezile, faptele probatoare, detaliile precise, probele cele mai de nezdruncinat ale sincerităţii spuselor sale şi reuşind, o dată în plus, în tenebroasele sale proiecte, reuşind în cele din urmă să-l facă pe cavaler să creadă că singura vinovată de toate era contesa, că singură făcuse tot ceea ce făcuse şi că era singura care merita dispreţul şi ura lui.

Cu toate acestea, un dram de bănuială îl făcu pe cavaler să întrebe, în clipa în care de Bernis se pregătea să iasă, aproape fără voie, fixîndu-şi cu atenţie interlocutorul :

— Suzon nu v-a vorbit de un oarecare domn Jacques ?

De Bernis nici măcar nu clipi. Păru cîteva clipe că încearcă să-şi amintească ceva, după care răspunse cu o naturaleţe bine simulată :

— Un domn Jacques ?... nu !... de ce ?... ar fi trebuit s-o facă ?...

— Nu, spuse d'Assas, era o idee mai veche a mea !...

După care de Bernis ieşi, condus de baronul de Marçay. Pe faţa lui se putea vedea un zîmbet de satisfacţie ce dovedea că, o dată în plus, reuşise să îndeplinească în mod fericit o misiune dificilă şi delicată.

După plecarea lui de Bernis, cavalerul îi spuse baronului :

— Baroane, mi-ați putea procura cîteva obiecte neînsemnate care-mi sînt necesare pentru efectuarea unei experiențe ?...

— Ah ! da, faimoasa voastră invenție !... cu plăcere... Ce vă trebuie ?

— Patru bucăți solide de lemn de doi metri lungime, de secțiune pătrată, cam 7—8 centimetri latura pătratului, două bucăți de frînghie solidă, lungi de patru metri, două de aceeași grosime, dar lungi de trei metri... și cam atît... Ah ! am să vă cer permisiunea să iau un cearceaf de pe unul din paturile din camera vecină.

— Așa să fie !... Veți avea tot ceea ce mi-ați cerut în cursul serii... Dacă nu sînt indiscret, am să vă cer permisiunea să asist la experiențele voastre... această invenție, mărturisesc, mă intrigă...

— Ah ! da, faimoasa noastră invenție !... cu plăcere... numai că va trebui să mă instalez cîtăva vreme pe terasă, deoarece în cameră nu am loc...

— Bine ! asta nu-i o problemă : o se ne urcăm pe terasă.

— Ne-am înțeles, baroane !...

— Cum fac rost de ce mi-ați cerut, vin să vă caut.

— Baroane, sînteți cel mai amabil și mai încîntător paznic din cîți am cunoscut pînă acum.

CAPITOLUL XVIII

FALSA SUBRETĂ

Subreta Nicole se întorsese în căsuța de sub copaci unde stăpîna sa o aștepta cu nerăbdare.

Acest lucru se întîmpla cam în același timp în care de Bernis avea lunga sa discuție cu cavalerul d'Assas.

Cu foarte multe detalii, ce dovedeau o imaginație extrem de fecundă, Nicole dădu raportul de felul cum și-a îndeplinit misiunea cu care fusese însărcinată.

Fără îndoială că informațiile pe care le adusese contesei nu erau pe placul acesteia, căci, după ce-și concediase subreta, ridicată la rang de confidentă, rămase multă vreme gînditoare, nedecisă.

Din aceste informații rezulta fără dubii necesitatea unei acțiuni scîrboase, poate chiar și periculoase, pe care contesa nu o avea în vedere fără o anumită reținere, care semăna cu un fel de revoltă interioară, căci își petrecu restul zilei și o parte a nopții într-o confuzie și o agitație extreme.

A doua zi de dimineață hotărîrea sa era bine conturată, căci, după ce o sunase pe cameristă, dăduse o lungă serie de ordine fără cea mai mică ezitare, cu un fel de hotărîre încrîncenată.

Fără să manifeste nici cea mai mică surpriză, Nicole o îmbrăcă din creștet pînă în tălpi, iar cînd ieși din mîinile ei pricepute, contesa era costumată exact ca o subretă de casă mare.

De fapt, nu făcuse altceva decît să reîmbrace acel faimos costum, copie după cel al lui Suzon, și pe care contesa îl păstrase, în ideea că i-ar mai putea servi, ceea ce se și întîmplase.

Se învălui cu cea mai mare grijă într-o amplă pelerină, ieşi hotărîtă, cu un aer sfidător, şi, fără să ezite, luă drumul castelului.

Imediat o urmă Nicole, care îi călca pe urme, cum se spune, şi se îndreptă cu paşi iuţi spre străduţa Rezervoarelor.

Cum ştim ce urma să facă în străduţa de-acum bine cunoscută, anume să-şi trădeze stăpîna, o vom lăsa şi o vom urma pe stăpîna sa.

Contesa ajunse fără probleme sau încurcături pînă la închisoare, graţie bunăvoinţei unui tînăr sergent, cu un aer cuceritor, pe care hazardul — sau mai degrabă o putere ocultă ce părea a nu neglija nici un detaliu — i-l scosese în cale în mod special pentru a o conduce prin labirintul halucinant al scărilor şi coridoarelor castelului.

Galantul sergent o părăsi la uşa corpului de gardă, reclamînd ca unică plată un sărut din partea frumoasei subrete, ceea ce şi primi prompt ca răsplată a bunăvoinţei sale.

Ca urmare, galantul sergent simţi că-i sare inima din piept, iar frumoasa subretă bătu la uşa corpului de gardă ; după ce i se deschise îl traversă sub privirile admirativ-arzătoare ale soldaţilor cărora le sclipeau ochii şi-şi răsuceau mustăţile, invidiindu-l pe ofiţerul lor comandant care sigur nu-şi făcea griji că urma să rămînă în prezenţa unei splendide creaturi ca aceea ce le trecea pe sub ochi.

Introdusă imediat în apartamentul ofiţerului de însuşi baronul de Marçay, care venise să recunoască vizitatorul, ca de obicei, ea începu să se comporte şi să vorbească astfel încît să pună de acord costumul cu manierele.

Ce i-a spus Juliette, ce i-a răspuns baronul, ce condiţii i-a pus, conform instrucţiunilor primite din partea domnului Jacques, nu e locul şi momentul să le prezentăm.

Tot ceea ce putem spune e că peste circa o oră baronul, ieşind din apartamentul său într-o ţinută mai degrabă neglijentă, se îndreptă rapid spre camera cavalerului d'Assas şi, după ce bătu la uşă, fără să intre, spuse :

— Cavalere, veniţi pînă la mine, vă rog, am ceva important să vă comunic.

Fără să aştepte răspuns, de Marçay se întoarse în apartamentul său, urmat îndeaproape de cavalerul d'Assas, foarte intrigat.

Cavalerul intră în apartamentul baronului şi, nevăzînd pe nimeni în salon, se îndreptă liniştit spre dormitorul care avea, de altminteri, uşa larg deschisă.

Dar se opri în prag, înlemnit de uimire şi de ţipătul de surpriză şi indignare care răsunase la doi paşi de el.

În mijlocul camerei, patul îşi dezvăluia cearceafurile şi pernele răvăşite. În picioare, în faţa unei oglinzi, pe jumătate goală, se îmbrăca — cu o grabă neîndemînatecă, datorită grijii de a-şi ascunde chipul — o tînără şi foarte frumoasă femeie : ea era cea care scosese ţipătul ce-l oprise pe d'Assas. Aşezat într-un fotoliu, într-o atitudine echivocă, surîzînd, cu un surîs cam forţat, într-o poză ce se străduia să fie nepăsătoare şi cuceritoare, dar, în realitate, era îngrozitor de jenată, se afla baronul.

În timpul acesta necunoscuta, roşie de ruşine şi de buimăceală, îi striga lui d'Assas :

— Vă implor, domnule, nu intraţi !...

Şi lui de Marçay, cu un accent de furie şi indignare :

— Mizerabilule ! E nedemn ceea ce faci... să abuzezi în felul acesta de încrederea unei femei !... laşule !... laşule !...

Iată ce văzu şi auzi în fugă d'Assas, în pragul uşii.

Cavalerul, în faţa rugăminţii insistente a tinerei femei, se dăduse prompt cîţiva paşi înapoi şi, cu o graţie care dădea un farmec deosebit spuselor sale, zise cu blîndeţe :

— Domnişoară, vă rog să primiţi umilele mele scuze !...

Apoi baronului, pe un ton sec şi tranşant :

— Mă mir, baroane, că vă permiteţi să chemaţi pe cineva la voi cînd aveţi onoarea să primiţi o doamnă... Acestea sînt procedee de mîrlan, nu de gentilom.

Şi fără să mai aştepte răspuns, se răsuci pe călcîie, lăsîndu-l pe de Marçay interzis şi tremurînd de furie, şi ieşi fără să salute.

Dar în anticameră fu ajuns din urmă de ofiţerul care se repezise într-un salt furios pe urmele lui şi care, palid de furie, scrîşnind din dinţi, îi aruncă în faţă :

— Hei ! domnule dătător de lecţii, plecaţi al dracului de repede !... Aş fi tare curios să ştiu dacă veţi avea îndrăzneala să repetaţi la două degete de spada mea ceea ce mi-aţi spus acum cîteva clipe ?... dacă sînteţi liber, bineînţeles !...

— Dacă aş fi fost liber, domnule prost crescut, aţi fi şi primit pedeapsa pe care o meritaţi... nu cu o spadă, ci

cu un baston, căci așa sînt pedepsiți lacheii, pentru că ați acționat ca un lacheu netrebnic insultînd o femeie...

Baronul părea să fie într-o stare de enervare extremă. Ai fi putut crede că e în căutarea unei încăierări ca în căutarea unui mijloc susceptibil de a calma, printr-o acțiune violentă, o enervare produsă ca o consecință a rolului nedemn pe care fusese obligat să-l joace.

La ultimele cuvinte pe care cavalerul le pronunțase cu un calm perfect, de Marçay avu un gest instinctiv de a-și trage spada și, negăsind-o la locul ei, ridică mîna.

Dar înainte ca această mînă să se abată asupra lui, cavalerul o prinse din zbor ; în același timp, prinse încheietura celuilalt braț al baronului și le strînse zdravăn, răsucindu-i încheieturile, perfect calm, cu mușchii puternic încordați, foarte stăpîn pe el. Și astfel gestul neterminat al lui de Marçay se transformă într-un geamăt surd pe care i-l smulgea durerea.

În acest timp d'Assas își sporea strînsoarea pînă cînd baronul de Marçay, învins, se prăbuși greoi în genunchi.

În timp ce-l ținea în poziția umilitoare în care-l adusese, fără să-și slăbească strînsoarea, fără furie, cu un ușor zîmbet pe buze, îi spuse :

— Cu mîrlănia unui lacheu, bineînțeles că găsești alături și lașitatea... Amenințați un prizonier... un om care este sub puterea voastră... așa deci !... domnule... haideți, vă fac hatîrul pedepsei pe care o meritați !...

Și, cu un gest brusc, îl făcu să se rostogolească pe podea.

În acest moment subreta, care, de bine, de rău, se îmbrăcase, apăru în încăpere și, cu o voce gravă și profundă pe care emoția o făcea să tremure ușor, spuse :

— Cel puțin iată un adevărat gentilom. Mulțumesc, cavalere !

Aceste cuvinte erau spuse pe un ton demn care contrasta în mod ciudat cu modestul, dar cochetul costum pe care-l purta cea care le pronunța și care adăugă, întorcîndu-se spre baron, cu un dispreț zdrobitor :

— Am executat riguros... condițiile pe care mi le-ați impus, domnule ; în schimb pot conta că vă veți ține promisiunea ?...

Îndoiala care răzbătea din aceste cuvinte era ca o palmă pe obrazul tot mai livid al lui Marçay...

Cu toate acestea ofițerul se stăpîni. Lecția dură pe care tocmai i-o administrase prizonierul său avusese asupra lui efectul unui duș rece care îi amintea, o dată în plus, că trebuia să-și măsoare cuvintele și să-și cumpănească acțiunile. Răspunse deci cu un fel de jenă :

— Domnișoară, aveți cuvîntul meu că puteți să vă întrețineți cu domnul, așa cum ați cerut... dacă și dînsul consimte...

— O întrevedere cu mine ?... exclamă d'Assas mirat.

Subreta, foarte emoționată, neputînd vorbi din acest motiv, schiță un gest afirmativ din cap.

— Sînt la ordinele voastre, domnișoară, reluă cavalerul, retrăgîndu-se pentru a-i face loc să treacă.

— O clipă, vă rog, domnule ! spuse, la rîndul lui, baronul de Marçay. Mai devreme mi-am pierdut cumpătul ; pentru acest lucru, și numai pentru acest lucru, vă cer scuze... Pentru restul, avem o problemă de rezolvat pe care vă voi cere s-o rezolvăm în ziua în care veți ieși de aici... dacă vi se va întîmpla totuși să ieșiți, ceea ce în aceste momente vă doresc din toată inima, ținînd cont de cele spuse mai devreme... credeți-mă !

— Mulțumesc, baroane !... În ceea ce mă privește vă promit că voi face tot posibilul să ies cît mai repede cu putință de aici, cu singurul scop de a nu vă face să așteptați prea mult această reglementare de conturi la care țin la fel de mult ca și voi.

— Oh ! exclamă de Marçay, mă bazez pe voi !

— Domnișoară, spuse d'Assas subretei care aștepta, dacă binevoiți a mă urma...

Și cei doi plecară spre camera cavalerului, în timp ce baronul se întorcea în camera sa.

Odată ajuns în camera sa, d'Assas se așeză, arătă un un scaun subretei și o întrebă surîzînd :

— Și acum, frumoasa mea copilă, ce aveți să-mi spuneți atît de important ?

Tonul și manierele cavalerului, fără impertinență, erau mai degrabă soldățești, și celui care s-ar putea mira de schimbarea de atitudine a acestui bărbat, care, cu cîteva minute mai devreme, dovedea un respect pentru această necunoscută, care angajase un duel fără a sta prea mult pe gînduri, trebuie să-i reamintim că în acea epocă servitorul era o ființă inferioară care nu conta pentru un om de calitate.

Și totuși, această nuanță abia perceptibilă nu scăpă falsei subrete, care-i răspunse pe un ton de reproș :

— Ah ! cavalere, mă disprețuiți fără îndoială din cauza... mă rog, din cauza a ceea ce ați văzut mai devreme !...

— De unde ați dedus asta, frumoasa mea copilă ?

— Din atitudinea voastră, cavalere, care nu mai este identică cu cea de mai adineauri.

— Mai devreme, erați o femeie ultragiată, răspunse cu franchețe cavalerul, ultragiată de un țopîrlan, și, venind în ajutorul vostru, aveați dreptul, natural, la respectul meu. Pe cînd acum...

— Acum, redevin ceea ce sînt, o umilă servitoare, care nu are dreptul la mai mult decît o banală politețe, pe care un bărbat de rangul vostru o poate acorda unei persoane de condiția mea... Nu-i așa, cavalere ?

— Dar... mărturisesc că da, exclamă cavalerul foarte mirat de exigențele acestei persoane, pe care tocmai o surprinsese într-o postură care nu-i permitea să ceară prea mult în aprecierea virtuților sale și care, în plus, remarca pentru prima oară că această ciudată subretă neglija să adauge înaintea titlului său dè cavaler cuvîntul „domnule", ca și cînd ar fi vorbit unui egal.

— Aparențele sînt adesea înșelătoare, reluă necunoscuta.

— În acest caz, dacă nu sînteți ceea ce păreți a fi și dacă vă așteptați, din partea mea, la o atitudine care este datorată unui rang superior celui pe care-l afișați, spuneți-mi cinstit.

— Ei bine ! da, nu sînt ce par a fi. Dar...

— Doamnă, spuse energic cavalerul care se ridică imediat, e suficient... Nu vă cer să vă trădați anonimatul pe care doriți să-l păstrați. Faceți în această situație cum vi se pare mai bine... Cu toate acestea, țin să vă spun că puteți avea încredere în întregime în loialitatea și în discreția mea.

— Știu, în felul acesta nu voi ezita să vă fac cunoscută identitatea mea... cînd va fi cazul.

Cavalerul se mulțumi să se încline, așteptînd răbdător ca necunoscuta să-și continue explicațiile.

— Ceea ce mă paralizează acum, reluă subreta, ca și cînd și-ar fi vorbit sieși, este postura umilitoare în care m-a pus acest mizerabil ofițer.

Totul fiind spus cu un ton dureros atît de sincer încît cavalerul, emoționat și el, fără să vrea, exclamă :

— Vorbiți fără teamă, doamnă ! vă jur că am uitat totul, pentru totdeauna, în privința delicatului incident la care faceți aluzie... nu v-am văzut niciodată... nu vă cunosc decît din clipa în care mi-ați făcut onoarea să pătrundeți aici, în această cameră.

— Mulțumesc, cavalere... Sînteți brav, loial și... bun... încît vă rămîn îndatorată... Cu toate acestea, oricît de mare ar fi rușinea mea, trebuie să vă spun că pentru dumneavoastră am fost supusă acestui ultragiu.

— Pentru mine ? ! exclamă cavalerul.

— Ei ! da !... pentru voi !... Trebuia să vă văd, trebuia s-o fac cu orice preț și acest mizerabil a abuzat pentru a-mi impune... Oh ! am să pun eu mîna pe mizerabilul acesta, și atunci vai de el !...

Aceste ultime cuvinte fuseseră spuse cu ură încrîncenată și teribilă ce-l făcură pe d'Assas să se cutremure.

În același timp, o astfel de mărturisire făcută cu acea impudoare cinică — sau inconștientă — îl cufundă într-o stare de iritare ; în același timp, fără să vrea, fără chiar să-și dea seama, chipul său lua o expresie de răceală caracteristică.

— Ei ! bunule Dumnezeu ! doamnă, ce aveți atît de urgent și de important să-mi spuneți încît să merite... un astfel de sacrificiu din partea voastră ?

— Ar fi trebuit să vă las să muriți ?... Ignorați faptul că dușmani puternici vă doresc moartea cu orice preț ?

— Înțeleg foarte bine aceste lucruri, reluă d'Assas foarte calm și din ce în ce mai indiferent... dar sacrificiul pe care l-ați făcut nu e unul banal... și nu-mi explic cărui sentiment v-ați supus făcînd...

— Sacrificîndu-vă propria-mi onoare ?... călcînd în picioare tot ce înseamnă pudoare ?... dîndu-mă pasivă distracției unui necunoscut ?... Hei ! domnule, întrebați-mă, de asemenea, cărui sentiment m-am supus riscîndu-mi viața pentru a veni să vă avertizez să nu mai puneți piciorul în micul pavilion situat în fața celui în care locuiați în ciudata și misterioasa alcătuire de case din străduța Rezervoarelor ?... căci fantoma mascată ce a apărut într-o noapte...

— Voi erați ? exclamă d'Assas uimit.

— Da, eu eram !... Mai e nevoie să vă spun acum ce sentiment anume m-a condus ?... chiar nu ghiciți și sin-

gur ?... Trebuie să spun că iubirea ce v-o port este atît de înfocată, atît de deasupra tuturor lucrurilor încît nici moartea, nici infamia nu mă vor face să dau înapoi ?

— Ah !... sărmana femeie ! exclamă d'Assas, sincer emoționat.

— Mă plîngeți ?... iar eu sînt fericită și mîndră de a fi făcut ceea ce am făcut pentru voi !... Vă iubesc... vă iubesc nebunește : de acum o știți, o simțiți...

V-am iubit din clipa în care v-am văzut, atît de tînăr, atît de loial, de frumos, înconjurat de primejdii și de capcane, prins într-o misterioasă și infernală urzeală unde puteați, sau trebuia, să vă lăsați viața...

Și această iubire, înfiripată din abnegație și sacrificii — v-o jur, d'Assas — această iubire a intrat atît de mult în viața, în sufletul meu, încît eu, care, ca și voi, sînt înconjurată de pericole teribile, eu care sînt în mîna unor oameni fără scrupule, dar avînd o putere imensă, eu care aș putea fi strivită ca un nimic dacă ar bănui numai interesul ce vi-l port, n-am ezitat să sacrific totul pentru a vă salva...

Ah ! știu bine... inima voastră e prinsă în altă parte... dar ce contează !... Priviți-mă, d'Assas, și eu sînt tînără, sînt frumoasă... și apoi, ce vă cer eu ?... nimic !... Întîi să trăiți, să ieșiți din mormîntul în care ați fost băgat, și apoi vom mai vedea...

Știu bine că o inimă ca a voastră, cînd a fost dată cuiva, nu se ia înapoi așa ușor... dar vă iubesc atît de mult... Vedeți că n-am ezitat să mă sacrific... și apoi voi ști să vă înconjur cu atîta tandrețe și devotament... voi fi atît de umilă, de supusă, voi ocupa atît de puțin loc în viața voastră... vă voi face atît de mare, de invidiat, vă voi înconjura cu atîta fericire, cu atîta bucurie, încît ar trebui ca o fărîmă de milă, pentru sclava ce vă voi fi, să vă pătrundă în suflet...

Ce vă cer în schimbul acestui sacrificiu ce vi-l ofer pe vecie ?... nimic... decît fericirea de a vă vedea din cînd în cînd, de a vă mărturisi iubirea mea... nimic altceva decît puțină prietenie și recunoștință pentru sărmana femeie devotată care sînt... Restul va veni după... mai tîrziu, mult mai tîrziu... cînd, în sfîrșit, o veți fi uitat pe cealaltă... și mă veți iubi... căci mă veți iubi, d'Assas... trebuie să mă iubiți... o vreau atît de mult... Iubirea noastră înseamnă totul pentru mine !...

În timpul acestei tirade dezlînate, dar emoționante și vibrînd de pasiune sinceră, la început mișcat, apoi, cuprins de o bănuială care sporea pe măsură ce femeia vorbea, cavalerul devenise de o răceală de gheață, cu un dispreț pe care nici măcar nu încerca să și-l ascundă, ca și cum bănuiala sa se transformase în certitudine, exclamă pe un ton de amenințare surdă :

— Sînteți contesa du Barry ?...

— Într-adevăr, sînt contesa du Barry, răspunse Juliette fără să remarce tonul deosebit de amenințător al acestei întrebări puse cu un calm glacial, surprinsă fiind numai de faptul că fusese recunoscută.

— Metresa regelui ?... Favorita de mîine ? insistă tînărul, ca și cum n-ar fi vrut să păstreze nici o îndoială și pe un ton șfichiuitor ca o lovitură de cravașă.

Dar contesa era prea absorbită de propria-i pasiune iar în rest, am mai spus-o, era prea puțin conștientă de abjecția situației sale pentru a mai remarca ceea ce era un suveran dispreț în intonația cavalerului.

Dimpotrivă, crezuse că reușise să producă o impresie favorabilă asupra lui vorbindu-se de titlul acela de favorită a regelui care pe atunci era sinonimă cu mărirea și atotputernicia.

Și atunci îi răspunse cu un fel de orgoliu inconștient în cinismul său :

— Da, sînt favorita regelui !... Acum înțelegeți, cavalere, că ceea ce vă promiteam mai devreme nu erau vorbe în vînt ?... Vă iubesc și vreau să vă văd la rangul pe care îl meritați, vă vreau deasupra tuturor... vă voi face mare printre cei mai mari.

Ceea ce v-am promis, am puterea de a o face... regele nu-mi poate refuza nimic... și, mai devreme sau mai tîrziu, va trebui să-mi acorde întreaga voastră iertare... și apoi să vă acopere cu favorurile sale...

Așteptînd aceste lucruri, eu vă aduc libertatea... viața și libertatea — căci, dacă veți rămîne aici, veți fi pierdut, dușmanii voștri au hotărît acest lucru și sînt puternici și încrîncenați pentru că au știut să declanșeze furia regelui împotriva voastră... Luați deci ceea ce vă ofer în așteptarea unei vieți pline de splendori, de glorie și de putere pe care iubirea mea va ști să v-o ofere... și, în schimb, cavalere, acordați-mi puțină prietenie... iubirea

va veni cu timpul și atunci, cavalere, vă jur, veți fi bărbatul cel mai fericit și mai invidiat de pe pămînt.

Ca și cînd n-ar fi auzit nici unul dintre aceste cuvinte, cavalerul repetă pe un ton ciudat și care ar fi făcut-o să tremure pe contesă dacă aceasta, mai puțin orbită de propriile sentimente, mai puțin distrasă de visele pe care și le făcea cu voce tare, ar fi dat o mai mare atenție cuvintelor interlocutorului său și ar fi studiat cu mai multă răceală variatele jocuri ale acestei fizionomii loiale pe care se reflectau, ca într-o oglindă, toate stările sufletești pe care acesta le încerca :

— Ah ! voi sînteți favorita regelui ?... În sfîrșit, vă cunosc și eu !...

O dată în plus contesa se înșelă de sensul dat cuvintelor de cavaler și crezu că l-a orbit prin ofertele sale. Spuse atunci cu blîndețe, sincer convinsă :

— Da ! văd că vă îndoiți de puterea mea, crezînd că tot ceea ce v-am spus nu e decît un joc... Dar priviți-mă în ochi : veți citi în ei iubirea fără de margini ce v-o port... Și dacă vă îndoiți de cuvintele mele, vorbiți, spuneți ce garanții doriți... voi face tot ceea ce doriți !

— Haida-de !, doamnă, izbucni în cele din urmă d'Assas, ce putem avea în comun doi oameni ca noi ?... Sînteți metresa regelui, doamnă, și îndrăzniți să vorbiți de acest titlu rușinos ca de un titlu de glorie... nu aveți nici măcar scuza că-l iubiți pe regele căruia îi aparțineți... Favorită !... curtezană !... prima dintre curtezanele Franței, fie, dar curtezană, sper că realizați !... Rămîneți ceea ce sînteți și încetați să mă ultragiați prin propuneri pe care, dacă ați fi fost bărbat, vi le-aș fi vîrît pe gît !

Contesa înlemni în fața acestei izbucniri subite. Deveni palidă ca un mort ; în timpul mărturisirii sale pasionale se ridicase ; acum, sub șocul celor auzite, trebui să se sprijine pe spătarul unui scaun, simțind că i se înmoaie picioarele și, cu o voce stinsă, în care era mai mult surpriză dureroasă decît indignare, abia mai putu spune :

— Voi mă insultați ?... voi ?... voi ?... Oh ! ! !

— Să vă insult ? pe voi ?... e posibil așa ceva ? reluă cavalerul cu o vehemență în creștere ; să vă insult ?... pe voi, contesa du Barry ?... voi, care l-ați ajutat pe conte, așa-zisul soț, în ducerea la bun sfîrșit a misiunii sale de asasin ?... Căci a vrut să mă asasineze și numai Dumnezeu știe prin ce minune am scăpat de cuțitul lui !... căci

voi l-ați ajutat în îndeplinirea acestei misiuni de ucigaș, dacă nu cumva sînteți chiar cea care i-ați condus mîna ?...

— D'Assas !... Uitați că mi-am riscat viața venind să vă avertizez să vă păziți viața ! spuse cu un glas implorator nefericita, fără să-și dea seama că-și mărturisea tacit complicitatea în acea tentativă de asasinat pe care cavalerul i-o reproșase fără menajamente.

— E, fir-ar să fie, adevărat, doamnă ! Ați încercat să vă trădați complicele, și asta vă completează imaginea... dar nu riscați nimic făcînd ceea ce ați făcut... pe atunci mă aflam în puterea lui, legat de mîini și de picioare... mulțumită vouă, mulțumită ajutorului, poate chiar mulțumită instigării voastre...

— Nu e adevărat !... e un fals !... n-am fost niciodată instigatoarea unui fapt atît de monstruos... Eu să ajut sau să instig la asasinarea voastră !... eu !... eu !... bine, dar vă jur pe Dumnezeu că mi-aș da viața pentru dumneavoastră !... pentru simplul motiv că vă iubesc !...

Protestase cu atîta energie și cu o sinceritate atît de evidentă încît d'Assas o crezu.

— Fie !... exclamă el foarte rece, instigatoare nu, dar complice da !... Sper că asta n-o veți nega ?...

Rușinată, dar cinstită, Juliette plecă privirea, încurcată.

— Lucrul acesta nu-i atît de grav, îl pot ierta cu ușurință... Dar ați îndrăznit să puneți la cale nu știu ce mașinație odioasă împotriva unei copile atît de pure, atît de candide : doamna d'Etioles... pe care o iubesc, mă înțelegeți ?... Ați îndrăznit s-o atrageți într-o capcană în care urma să-și piardă viața și onoarea, voi ne țineți și pe unul și pe celălalt în mîna voastră, și nu deschideți această mînă : de ce n-o faceți ?... și îndrăzniți să vorbiți de insulte, voi... voi care, prin mijloace rușinoase și infame, ați reușit să captați încrederea și favorurile regelui ?... Haida-de !... mă faceți să rîd !

Și, într-adevăr, d'Assas izbucni într-un rîs furios.

În timpul acesta Juliette simțea că e cuprinsă din ce în ce mai tare de furie. Se așteptase la rezistență din partea lui, dar dăduse peste violență și, dacă nu primise injurii ea însăși, ceea ce era mai îngrozitor era că acuzațiile erau mai injurioase decît epitetele violente, cu atît mai mult cu cît era obligată să le recunoască adevărate și fondate.

Această furie nestăpînită a cavalerului o irita ; acuzaţiile sale atît de nete îi zgîndăreau orgoliul de favorită de dată recentă : amorul propriu de femeie frumoasă suferea, de asemenea, din cauza acelui dispreţ zdrobitor, din pricina modului în care fusese respinsă declaraţia ei de dragoste.

Juliette Béçu nu era o sentimentală ; dimpotrivă, era violentă şi dezordonată, dublată de un anume bun simţ.

Cu cît se simţea mai mult atrasă de d'Assas într-o iubire din ce în ce mai puternică, mai ales că era întîia ei dragoste demnă de acest nume, sinceră şi dezinteresată cu adevărat, cu atît mai mult ar fi acceptat cele mai grave umilinţe în această poveste de iubire dacă o speranţă, oricît de vagă ar fi fost aceasta, de a fi împărtăşită de cavaler, i-ar fi apărut ca fiind reală. Dar şi reversul era la fel de posibil : cu cît rezistenţa cavalerului era mai puternică, cu atît capacitatea ei de a renega acea iubire era mai mare ; cu cît dispreţul şi scîrba ce i se arătau erau mai mari, cu atît iubirea ei se putea transforma într-o gelozie feroce, de care nimic nu ar fi fost la adăpost, nici măcar obiectul acestei iubiri înfocate, gelozia împinsă dincolo de limită putînd lua forma urii celei mai violente.

Era pregătită pentru revolta imediată şi deschisă, pentru lupta violentă şi crîncenă, dar un dram de raţiune o reţinu, o speranţă vagă sfătuind-o să adopte blîndeţea şi resemnarea, căci simţea extrem de clar că un cuvînt spus la mînie produce ireparabilul şi că, odată lansată pe panta asta, nu va mai şti unde şi cum să se oprească şi va fi iremediabil pierdut totul.

Avu deci forţa de a se stăpîni şi de a-şi păstra pentru ea cuvintele de revoltă şi ameninţările care-i veneau pe buze.

În timpul acesta, cavalerul continua cu o voce stridentă :

— Şi îndrăzniţi să veniţi să-mi vorbiţi de iubirea voastră !... Îndrăzniţi să-mi oferiţi ştiu eu ce fel de garanţii !...

— Vă îndoiţi încă de iubirea mea, după ce-am făcut pentru voi ?... Dacă asta nu vă este suficient, spuneţi, d'Assas, ce altă dovadă vă mai trebuie ?... sînt gata să v-o dau.

— Vreţi să cred în iubirea voastră ? exclamă el, apucînd-o de încheietura mîinii ; vreţi să vă cer o dovadă a iubirii pe care mi-o mărturisiţi ?

În ochii ei mîji o rază de speranţă şi, cu respiraţia întretăiată, cu inima bătîndu-i să-i spargă pieptul, cu mîinile împreunate a rugăciune, îl imploră :

— Oh !... da... vorbeşte... cere... oricare ar fi această dovadă, sînt dispusă să ţi-o dau !... poate că atunci ai să mă crezi.

— Perfect, spuse el foarte calm, redaţi-i libertatea doamnei d'Etioles... reparaţi răul pe care i l-aţi făcut... atunci voi crede în sinceritatea voastră... şi atunci vă promit dacă nu iubirea la care speraţi... inima mea e promisă şi nu va mai fi liberă niciodată... dar vă pot promite iertarea şi uitarea.

— Să v-o redau pe doamna d'Etioles ?... exclamă ea gîfîind, ca nebună ; asta e dovada pe care mi-o cereţi ?...

— Asta, şi nimic altceva... hotărîţi-vă... aştept !...

— Niciodată !... strigă Juliette, ca o revoltă a întregii ei fiinţe... niciodată !... Mai degrabă îmi smulg inima, aici, în faţa voastră, decît să-mi las liberă rivala pe care o urăsc... da, o urăsc tot atît de mult pe cît vă iubesc pe voi !

— Iată-vă, cea adevărată ! exclamă el cu dispreţ, lăsîndu-i mîna pe care încă i-o mai ţinea.

Juliette i-ar fi putut spune că ea nu poate reda libertatea doamnei d'Etioles pentru simplul motiv că aceasta din urmă nu era în puterea sa, aşa cum părea să creadă cavalerul. Ar fi putut spune adevărul asupra acestui lucru esenţial în ochii lui d'Assas şi, mai mult, ar fi putut dovedi acest adevăr.

Dar nu vroia s-o facă.

Ea bănuia, vag, că pentru moment bătălia era pierdută, că nu mai avea nimic de sperat din cauza hotărîrii încrîncenate a tînărului bărbat, că inima sa era încredinţată pentru totdeauna acelei rivale şi că, orice ar fi zis sau ar fi făcut, n-ar fi reuşit să forţeze niciodată intrarea în sufletul lui ; şi simţea o aprigă satisfacţie, o bucurie sălbatică nespunîndu-i adevărul şi lăsîndu-l să creadă că rivala sa se afla în mîinile ei, făcînd să sîngereze acea inimă care bătea pentru alta şi care îi refuza bucuria iubirii.

Iată de ce ea nu încerca să îndrepte eroarea în care se afla cavalerul, făcînd o mare greşeală, căci dacă ar fi vorbit, dacă i-ar fi furnizat dovezi, poate că ar fi reuşit să-l convingă pe d'Assas de sinceritatea sa şi, fără să

reușească să-i cucerească inima, poate că, spunînd adevărul, ar fi reușit să rupă ochiurile plasei cu care o învăluise domnul Jacques, ajutat de domnii de Bernis și de de Marçay : în felul acesta ar fi evitat poate cuvintele înveninate, pline de ură, amenințările de neuitat și de neiertat ; poate că în cele din urmă ar fi putut dobîndi din partea cavalerului o parte din stima și recunoștința pe care le-ar fi meritat, în lipsa altor sentimente mai arzătoare.

În loc să se disculpe în privința acestei acuzații foarte precise, cum ar fi putut-o face cu cea mai mare ușurință, ea îi întărea cavalerului credința în vinovăția ei, răspunzîndu-i :

— Cereți-mi orice doriți, numai asta nu !... Cum credeți că v-aș putea reda această femeie, cînd eu tocmai v-am mărturisit că vă iubesc ?... Vă iubesc, mă înțelegeți ?... și vă doresc pentru mine !

D'Assas începu să rîdă. Și rîsul său era cu atît mai teribil cu cît furia îi era mai mare, mai jignitor decît cea mai ordinară înjurătură și cu o ironie formidabilă spuse :

— Voi mă iubiți ?... Voi mă doriți, cînd v-am spus clar că inima mea aparține alteia ?... ia te uită !... Va să zică așa !... voi mă confundați probabil cu regele Franței ?...

— Ce vreți să spuneți ? bîigui Juliette, înlemnită.

— E foarte simplu : că între cavalerul d'Assas, simplu stegar într-un obscur regiment al regelui, și Juliette Béçu, zisă l'Ange, exersînd pînă de curînd o n o r a b i l a meserie de femeie de moravuri ușoare în strada des Barres, distanța e mult prea mare...

Un rege poate ridica o Juliette Béçu pînă la înălțimea lui... dar eu sînt un personaj mult prea mărunt... ar trebui să cobor pentru a ajunge pînă la voi... și să cobor atît de mult, atît de jos, într-o cloacă atît de infectă încît nu mi-ar ajunge toată apa Senei să mă spele de contactul cu o astfel de lume... iar eu țin să rămîn curat...

Asta am avut de spus !...

Trăsnetul să fi căzut la picioarele contesei și n-ar fi produs efectul pe care l-au produs cuvintele neiertătoare ale cavalerului.

Înnebunită de groază și terorizată de spusele lui d'Assas, abia mai avu puterea să-l întrebe :

— Cine v-a spus ?... cum de-ați aflat lucrurile astea ?

— Ce contează ? îi replică disprețuitor d'Assas, știu, și asta e suficient, cred, să vă fac să înțelegeți că nu aveți nimic de sperat aici... că nu mai aveți ce face pe aici...

Căci, și în condițiile în care iubirea mea pentru doamna d'Etioles s-ar stinge, fiți sigură că inima mea nu va fi niciodată... niciodată a voastră... căci scîrba și disprețul nu sînt compatibile cu prietenia sau iubirea.

Iată tot ce aveam să vă spun... și mulțumesc Celui de Sus că nu am uitat întru totul că, totuși, sînteți femeie... În ceea ce-l privește pe acolitul vostru... contele du Barry... nu va avea mult de așteptat... își va primi cît de curînd lecția pe care o merită.

Acestea fiind spuse, d'Assas se dădu doi pași înapoi, încrucișîndu-și brațele pe piept și așteptînd, foarte calm, în atitudinea celui care înțelege să-și arate dorința de a termina o discuție care nu-i face nici o plăcere.

Juliette era strivită. O furie nebună punea stăpînire pe ea, o disperare fără margini părea că o sugrumă.

În felul acesta, toate visele de iubire pe care și le făcea eșuau... în acest rezultat cu totul neprevăzut !... Așadar iubirea pe care o oferea era respinsă cu scîrbă, cu dispreț ! Consimțise inutil la un compromis abject, se expusese de bunăvoie la pierderea unei situații la care visase atîta amar de vreme în anii ei de mizerie, de asemenea se expusese loviturilor unui stăpîn nemilos, redutabil și puternic, și pentru ce ?... pentru a obține ce ?...

Pentru a se vedea respinsă, disprețuită, iremediabil, de singura ființă la stima căreia ea ar fi ținut...

Să vadă cum i se aruncă, cu scîrbă, în față adevăruri infamante, cu atît mai jignitoare în sinistra și dureroasa lor realitate adresîndu-i-se cele mai ordinare injurii...

Și mai era faptul că cel care-și manifesta astfel oprobriul și scîrba era d'Assas ; d'Assas care — și ea știa foarte bine acest lucru — era unul dintre acei rari gentilomi care aveau în cel mai înalt grad simțul respectului pentru ființa slabă și încîntătoare care era femeia.

Căzuse ea cu adevărat atît de jos pentru ca d'Assas să poată găsi forța de a-i spune lucruri atît de îngrozitoare ca cele pe care i le spusese ?

Trebuia deci ca singura femeie din lume, poate, susceptibilă să fie ultragiată și disprețuită de el să fie tocmai ea ?... Ah !... mizerabilă soartă !...

Pînă la fatalitatea care se întorsese împotriva ei și a iubirii sale... fatalitatea oarbă și stupidă care, mulțumită complicității unui soldățoi beat, dacă nu de vin, atunci de vanitate prostească la vederea cuceririi pe care o făcuse, a vrut ca un incredibil ghinion să facă să fie surprinsă la terminarea unei nevoi rușinoase, de chiar cel pentru care făcuse acel sacrificiu inutil și care nu ar fi trebuit s-o afle niciodată : d'Assas !... Era ca un blestem !...

Căci trebuie spus că nu-i trecuse prin minte ideea că totul ar putea fi o mașinațiune a domnului Jacques, care era creierul, și care fusese abil executată de domnii de Bernis și de de Marçay, și a cărei principală victimă fusese ea.

Acum răul fusese făcut : nu mai exista nici speranță, nici țel !...

Sau mai degrabă un țel, da, dar nu țelul radios și clar al iubirii, liniștitor și regenerator, ci țelul sumbru și chinuitor al urii și al răzbunării, cu tot cortegiul său de lucruri murdare și de lovituri sub centură și... cine știe ?... poate de remușcări...

Și acum, nimic... nimic în afara chinurilor unei gelozii sfîșietoare, dătătoare de sfaturi necinstite, incitatoare la cele mai degradante josnicii.

Iată tot ce obținuse.

Ce să spună ?... Ce să facă ?...

Nimic ! Lucrul acesta îl înțelesese privind chipul dur și atitudinea disprețuitoare și scîrbită a celui spre care venise cu inima plină de iubire.

Drept pentru care, fără să mai scoată un cuvînt, luă pelerina pe care o aruncase pe un scaun, o îmbrăcă cu o grabă febrilă și se îndreptă spre ușă, fără să mai încerce nici o altă explicație.

Dar înainte de a ieși se întoarse și, cu o voce răgușită pe care furia și decepția o făceau să tremure, spuse :

— Cavalere d'Assas, venisem la voi cu mîna întinsă, cu inima deschisă, ați respins-o pe una și ați disprețuit-o pe cealaltă ; venisem la voi cu inima plină de iubire și pe buze cu cuvinte de dragoste, la care voi mi-ați răspuns cu cuvinte de ură și dispreț, mi-ați răspuns cu injurii... mie, unei femei !... E minunat !

Intrasem aici ca o prietenă a voastră : acum iese de aici o dușmancă... o dușmancă încrîncenată care nu vă va slăbi din ochi... și voi ați vrut lucrul acesta, ați făcut-o conștient, spunîndu-mi ce mi-ați spus... Păziți-vă bine, căci voi fi fără milă, mă voi răzbuna cumplit pentru injuriile și disprețul vostru... Blestemat să fiți, cavalere d'Assas !... și voi și ea !...

— Haida-de ! ripostă cavalerul, ridicînd din umeri, acum e mult mai bine !... vă prefer în felul acesta... Dumnezeule mare ! amenințarea și ura stau mai bine Juliettei Béçu... și în orice caz, mă onorează mai mult decît cuvintele de amor și ofertele o n e s t e pe care mi le făceați mai acum cîtăva vreme !

Ea îl privi o clipă cu o privire înflăcărată, făcu o mișcare hotărîtă din cap, ca și cum ar fi spus încă o dată ;

„Asta vreți ?... Fie !...“

Și-i răspunse simplu :

— Adio ! cavalere d'Assas... la revedere !...

Și ieși.

„Să ne grăbim ! murmură cavalerul, rămas singur, acum nu mai am timp de pierdut... Furia asta se va abate asupra Jeannei... trebuie ca în seara asta să fiu departe de aici“.

Urcă pe terasă și se apucă hotărît de lucru.

Cărei nevoi grabnice îi răspundea ? Ce mașinărie, al cărei plan îl primise din partea contelui de Saint-Germain, executa acum cu cea mai mare grabă și atenție ? La ce trebuia să servească acea misterioasă invenție, pe care contele i-o atribuise ?

E ceea ce cititorul va afla în următoarele capitole.

CAPITOLUL XIX

MAPA CU DESENE

Părăsindu-l pe d'Assas, contesa apucase precipitat drumul spre căsuța de sub copaci.

Era într-o stare de suprasolicitare care nu-i permitea să judece corect, sănătos, situația în care se găsea ea însăși și, cu atît mai puțin să-și dea seama exact de adevăratele sentimente pe care le trăia.

Sentimentul care o domina era un fel de stupoare dureroasă în fața prăbușirii viselor îndelung făurite.

Mai era și mirarea îngrozită produsă de atitudinea incredibilă a ofițerașului care respingea ca pe o insultă ceea ce înalți și puternici seniori ar fi acceptat în grabă și cu recunoștință și care se dovedea a avea sentimente și idei de neînțeles, care au derutat-o complet.

Dar asta nu era decît partea sentimentală și, chiar dacă ea îi plătea acesteia un substanțial tribut, chiar dacă inima i se strîngea la gîndul că cel pe care-l iubea nu o va iubi niciodată, fiind pierdut pentru totdeauna în ceea ce-o privea, existau și anumite aspecte materiale care o atingeau mai direct și care primau asupra celorlalte, înăbușind orice urmă de slăbiciune sau de generozitate, și alungau orice idee de renunțare la proiectele sale de răzbunare.

Amorul său propriu primise o puternică și nemiloasă lovitură și nu-și putea explica cum reușise cavalerul să reziste la farmecul frumuseții ei, care era o realitate, cum putuse rezista dorinței de a strînge în brațe trupul acela minunat care i se oferea și, ca o culme a umilinței profunde a acestui eșec, ajunsese să se creadă ca o ciumată.

Pe de altă parte, mediul special în care trăise îi formase o anumită filozofie, ceea ce o făcea să nu înțeleagă

de ce și cum un bărbat tînăr, de douăzeci de ani, sărac, avînd ca unică avere spada, i-ar fi putut refuza ofertele pe care i le făcuse și care i-ar fi putut orbi și pe alții cu mult mai bogați și mai sus-puși decît el.

Ea se întreba sincer dacă d'Assas nu era cumva nebun sau nu era victima unui fel de deochi din partea doamnei d'Etioles.

Ceea ce era cel mai grav în toate aceste lucruri și, dacă putem spune așa, punea capac la toate era faptul că d'Assas părea resemnat în ceea ce privește situația în care se afla, iar ea, pe de altă parte, nu se gîndea nici o clipă să renunțe la rege ; la ea iubirea făcînd pereche cu ambiția fără de care n-ar fi reușit nimic, acum îi era greu să spună care din cele două sentimente era mai puternic.

Faptul că d'Assas îi cunoștea trecutul, prea proaspăt încă în mintea multora, o neliniștea vag în perspectiva viitorului, din cauza regelui, dar, în același timp, o exaspera și o umilea.

Privind lucrurile din acest punct de vedere, era clar că d'Assas era un pericol viu pentru ea. De aici pînă la a concluziona că pericolul trebuie înlăturat nu mai era decît un pas.

Îl va face oare acest pas ?

Iată ce se întreba ea însăși, nu fără groază.

În sufletul ei se luptau cele două sentimente de care am vorbit : iubirea și ambiția.

Care din cele două o va domina ?

Sub loviturile umilinței recente și a eșecului dureros, cavalerului i se părea că ea n-ar fi ezitat și ar fi sacrificat fără milă iubirea ambiției. Dar această hotărîre se va manifesta, în cele din urmă, cînd se va fi calmat și sîngele rece îi va fi revenit ?

Iată ceva ce nici ea n-ar fi știut spune !

Pentru moment, ea nu visa decît la răzbunare.

Inima sa, profund umilită, cuprinsă de o gelozie feroce, i se părea zdrobită pentru totdeauna ; iubirea se dusese, lovită fără milă de chiar cel care fusese obiectul acelei iubiri ; numai ura o stăpînea acum în întregime.

Pentru faptul că fusese respinsă, disprețuită, lovită în iubirea sa, acum ea respingea orice fel de sentiment de milă, răspundea cu ură la dispreț, lovind la rîndul ei cu

ferocitate : interesul ei, în lipsa oricărui alt sentiment, îi comanda să fie fără cruțare.

Iată ce-și spunea Juliette, zgîndărindu-și singură ura, în timp ce se întorcea la locuința sa și, crezînd că ajunsese să se convingă, cugeta la o mulțime de proiecte de răzbunare a căror primă victimă era întotdeauna Jeanne, rivala ei disprețuită.

Să înțelegem că iubirea sa făcuse realmente loc urii ?

Sigur că nu !

Dar ea credea acest lucru și nu-și dădea seama că numai exaltarea o conducea în tot ce făcea.

În acele momente și-ar fi gîtuit cu propriile-i mîini rivala, dacă ar fi ajuns față în față cu ea ; l-ar fi lovit orbește pe d'Assas, dacă s-ar fi interpus între ea și această rivală.

După cîteva zile de calm și de reflexie, cînd, în sfîrșit, se va fi calmat, va mai vedea oare lucrurile la fel ?

Numai viitorul ne-o va spune cu siguranță.

În această stare de spirit se întorsese Juliette în căsuța de sub copaci.

Nicole se învîrtea în jurul ei cu un zel ipocrit, dezbrăcînd-o și îmbrăcînd-o cu mișcări încete, încercînd s-o tragă de limbă cu șiretenie în legătură cu rezultatul demersurilor sale, observînd cu atenție trăsăturile schimonosite și chipul morocănos, încrîncenat, al celei pe care era plătită să o supravegheze, în timp ce-o servea.

— Doamna a reușit ?... Cei doi protejați ai săi își vor putea trimite vești de acum încolo ?

Juliette avea chef să-i închidă brutal gura fetei care o plictisea cu trăncăneala ei, dar își zicea că îi datorează o explicație, dacă nu chiar un cuvînt de mulțumire. Una peste alta, fusese totuși ideea Nicolei și nu era vina ei dacă planul eșuase atît de lamentabil.

Și apoi, cine știe, s-ar fi putut să aibă nevoie și altă dată de ajutorul nu tocmai dezinteresat al fetei.

Se stăpîni și-i răspunse :

— Nu, fata mea... Am dat greș... rușinos, spuse ea cu amărăciune, gîndindu-se la d'Assas.

— Ah ! sărmanii tineri !... Ce păcat !... Asta înseamnă că n-ați putut trata cu domnul de Marçay ?... Fir-ar să fie !... ce necioplit !... am prevenit-o pe doamna care sînt pretențiile acestui baron... un fanfaron, acest baron !... mă gîndeam că doamna nu va consimți niciodată la astfel

de pretenții ca cele ale domnului... Dar e mare păcat pentru cei doi îndrăgostiți...

La auzul numelui de de Marçay, în ochii contesei apăru o lucire ciudată și-și ațintì privirea bănuitoare asupra subretei care suportă cu atît mai bine privirea contesei, cu cît ea vorbea la întîmplare, fără să știe totul, repetînd numai ceea ce-i spusese să memoreze domnul Jacques, fără să mai intre în detalii, cum ar fi fost de așteptat.

Din fericire toaleta se terminase și reuși să se debaraseze de prezența cameristei, după ce-i oferise, ca mulțumire pentru ajutorul dat, un inel împodobit cu diamante, care valora pe puțin două-trei mii de livre și pe care Nicole îl luă după multe codeli, mulțumiri și temenele, deși se gîndea că micul burghez din străduța Rezervoarelor era cu mult mai generos.

În cele din urmă Nicole se retrase, lăsînd-o pe contesă cu gîndurile sale de răzbunare privind afrontul pe care i-l adusese cavalerul d'Assas, ceea ce acum devenise pentru ea un fel de idee fixă.

Își petrecu mult timp făurind planuri pe care le respingea pe măsură ce altele și mai îngrozitoare îi veneau în minte, plîngînd cu lacrimi fierbinți, fără a putea spune dacă durerea sau ura era cea care o făcea să plîngă.

Brusc, privirea i se opri pe mapa cu desene lăsată pe una dintre mobilele din încăpere.

La vederea acelei mape își reaminti de portretul cavalerului, pe care îl desenase din memorie, amintindu-și în același timp și de cuvintele domnului Jacques care-i sugera ideea de a atribui același desen doamnei d'Etioles pentru a accentua bănuielile din mintea regelui.

Se ridică, luă portretul cavalerului, ca și mapa ce conținea desenele Jeannei și începu să studieze semnătura, de altminteri extrem de simplă, ce apărea în colțul unora dintre desenele din mapă.

Pînă în ziua aceea ezitase să arate regelui acele desene și, mai ales, acel portret, așa cum de fapt fusese sfătuită, nu că ar fi vrut s-o apere pe doamna d'Etioles, nu că acest mijloc nu i-ar fi făcut plăcere, ci pentru faptul că se temea ca regele să nu-și verse furia asupra modelului, mai degrabă decît asupra executantei.

Acum revenea la acel mijloc care-i stătea la îndemînă și își spunea că nu avea altceva de făcut decît să

imite un J asemănător celor pe care le avea în fața ochilor, să pună mapa cu desene în care se afla și portretul sub ochii regelui, declanșîndu-i gelozia pînă la furie și că, în curînd, grație acestei stratageme, va fi probabil răzbunată pe atitudinea dispreţuitoare a lui d'Assas și va scăpa pentru totdeauna de blestemata aia de d'Etioles.

Da, era foarte simplu și ușor...

Cu toate astea, ezita...

Va semna ?... nu va semna ?...

Iată întrebarea pe care și-o punea contemplînd rînd pe rînd portretul cavalerului și semnătura rivalei sale.

Nu știa cum va rezolva pînă la urmă dilema în care era și ar fi rămas fără îndoială multă vreme nehotărîtă, dacă Nicole nu ar fi intrat pe neașteptate, spunîndu-i :

— Doamnă, a venit iarăși burghezul acela care a mai fost aici acum cîteva zile și solicită onoarea de a fi primit.

Domnul Jacques... Era domnul Jacques !... Ce căuta acest diavol acolo, tocmai în acele clipe ?...

Aceasta era întrebarea pe care și-o punea acum.

Dacă i-ar fi închis ușa ?...

Nu, era imposibil... ar fi intrat oricum...

Se resemnă la gîndul că trebuia să-l primească, și-i făcu semn să-l introducă. Numai că de data asta nu se mai gîndea să ascundă portretul lui d'Assas, pe care îl avea în mînă și pe care-l păstră ostentativ, parcă pentru a brava.

Domnul Jacques își făcu intrarea, jucîndu-și rolul de bun negustor pe care singur și-l alesese, cu prudența-i proverbială.

După ce se asigură că nici o ureche indiscretă nu se afla primprejur, îi spuse cu aerul său blînd și părintesc :

— Ei bine, copila mea, v-ați satisfăcut dorința ?... ați ieșit zilele acestea ?... Data trecută mi se părea că ardeți de dorința s-o faceți !...

Spunînd acestea, o observa cu cea mai mare atenție pe tînăra femeie din fața sa, ca și cum răspunsul pe care urma să-l primească ar fi avut o deosebită importanță în ochii săi.

Juliette, în criza îngrozitoare în care se afla, nu se gîndea să-l mintă și, cu un gest moale din cap, încuviință.

Răspunsul acesta, aerul îmbufnat și încurcat al Juliettei, ochii săi încă umflați și plini de lacrimi, toate acestea aveau fără îndoială un motiv secret pentru a fi pe gustul domnului Jacques, căci, la rîndul lui, lăsă să-i scape un gest scurt de satisfacție, fără să se poată spune dacă această satisfacție provenea din starea lamentabilă în care o vedea, și care fără îndoială era conformă cu dorințele sale sau, mai simplu, era rezultatul răspunsului pe care-l primise.

Clătinînd cu blîndețe din cap, luînd cîteva prize de tutun din tabachera cu care se juca mașinal, reluă, cu aceeași dulceață în glas :

— Contele du Barry a primit ordinul să vă prezinte la curte. Această prezentare va avea loc fără întîrziere... regele vă va vorbi fără îndoială chiar el despre asta, la noapte. Iată-vă, în sfîrșit, asigurată de triumful definitiv...

Veți ieși din această închisoare care vă apasă atît de tare ; veți fi liberă, puternică, bogată ; veți domni ca suverană asupra acestei curți, cea mai fastuoasă din întreaga Europă... Vă veți vedea, în sfîrșit, visul cu ochii, copila mea, și acest rezultat strălucit îl datorați inteligenței voastre, energiei și, mai ales, răbdării pe care nu am încetat să v-o recomand...

Vedeți că cel ce știe aștepta este întotdeauna răsplătit și că veți obține mai mult decît v-am promis... Veți fi deci fericită... așa cum înțelegeți voi fericirea.

Contesa avu o licărire de bucurie, dar asta fuse totul.

Rămase în continuare mută, indiferentă în aparență la această veste care, o zi mai devreme, ar fi adus-o în culmea bucuriei.

Era imposibil să nu remarce acea stare de încordare și de indiferență ; domnul Jacques îi înțelesese starea de spirit și o întrebă cu îngrijorare în glas :

— Dar ce se întîmplă cu voi, copila mea ? Păreți foarte tristă, îngrijorată chiar ; vestea ce v-am adus-o pare a vă lăsa indiferentă... Sînteți cumva bolnavă ?... Vi s-a întîmplat ceva ?...

— Într-adevăr, răspunse cu tristețe Juliette, mi s-a întîmplat o nenorocire... o foarte mare nenorocire...

— Vai ! Dumnezeule ! exclamă domnul Jacques cu o indiferență perfect disimulată, nu cumva e vorba de surioara voastră ?...

Juliette clătină din cap, în semn că nu.

— Bine, reluă enigmaticul personaj flegmatic, să vedem atunci ce anume ar putea fi. Mi s-a spus că aţi ieşit ; aţi fost să-l vedeţi pe cavalerul d'Assas... amărîtul stegar s-a dovedit a fi intratabil... poate chiar v-a alungat... era de aşteptat, copila mea... Sînteţi încă sub impresia diverselor emoţii pe care vi le-a provocat discuţia cu amărîtul acela de ofiţeraş fără noroc... e şi ruşine, şi durere, şi furie, revoltă, gelozie, ură... şi cine mai poate şti ce încă ?... Toate astea vor trece, fiica mea.

În timp ce domnul Jacques vorbea în felul acesta, îndulcind pe cît putea mai mult vorba şi privirea, contesa îl privea bănuitoare, mută de uimire.

Şi în creierul care, sub loviturile violente şi repetate pe care le primise cu începere din dimineaţa acelei zile, părea gata să-i explodeze, o teamă superstiţioasă se strecura hoţeşte, se instala, îi cuprindea toate facultăţile mentale, aproape întunecîndu-i-le.

În acelaşi timp în urechi îi răsuna încă vocea lui du Barry spunînd, cu o nuanţă de respect şi de groază frapantă la acest bărbat ce nu respecta nimic şi nu se dădea înapoi de la nimic : „Ştie tot... Vede tot... Aude tot..."

Şi ca şi cum ar fi ghicit cu precizie ceea ce se petrecea în mintea aceea turmentată de violenţa pasiunilor, domnul Jacques, cu vocea sa blîndă şi autoritară în acelaşi timp, spuse în chiar acel moment :

— Chiar vă surprinde faptul că ştiu un lucru pe care voi îl credeaţi atît de bine ascuns ?... Dar fiţi liniştită, fiica mea, aflaţi că eu ştiu totul, văd totul, aud totul.

Aceste cuvinte, căzînd ca o ghilotină în chiar acel moment, îi zdruncinară violent voinţa, dînd-o definitiv pe mîna domnului Jacques docilă, învinsă, incapabilă de a mai opune nici cea mai mică umbră de rezistenţă, şi o ştia prea bine, căci reluă dînd o inflexiune şi mai blîndă vocii sale :

— Vedeţi unde v-a dus lipsa voastră de încredere în mine, la ce eşec lamentabil, la ce umilinţe... poate chiar şi la insulte !... v-a făcut să daţi greş !... Dacă aţi fi avut încredere, dacă mi-aţi fi mărturisit totul, ca unui tată... sau ca unui confesor... v-aş fi atras atenţia... v-aş fi sfătuit... V-aş fi putut spune că nu aveţi nimic de aşteptat din partea cavalerului, v-aş fi dovedit că nu aţi fi avut cum să fiţi primită altfel de cum aţi fost primită de

d'Assas... şi m-aţi fi crezut — căci tot ceea ce v-aş fi spus, ar fi fost riguros dovedit — şi aţi fi putut evita o situaţie umilitoare... n-aţi mai fi fost în starea de violentă disperare în care vă văd acum.

Juliette asculta, ca legănată de vocea blîndă, de intonaţiile mîngîietoare, fascinată de aerul său de milă profundă şi sinceră.

Şi i se părea că el are dreptate, că îi era ca un tată care ar fi putut-o proteja şi apăra împotriva ei însăşi şi e nevoie imensă, irezistibilă, de a-şi confesa greşeala, de a plînge fără să se mai ascundă, de a-şi striga disperarea şi umilinţa, punea stăpînire pe ea.

Şi atunci cînd el îi spuse :

— Haide, fiica mea, curaj... povesteşte-mi totul... răul nu poate fi atît de ireparabil pe cît ţi se pare.

Ea se lăsă să cadă într-un fotoliu şi, suspinînd ca un copil, cu cuvinte întretăiate de sughiţuri, îi mărturisi tot.

Cînd îşi termină de spus întreaga poveste, domnul Jacques luă, la rîndul lui, cuvîntul şi, cu o pricepere admirabilă, cu o abilitate incomparabilă, avînd mereu aerul că o plînge şi o compătimeşte, el scormoni fără milă în rana sîngerîndă din sufletul ei, atîţîndu-i gelozia pînă la furie, reaprinzînd focul ambiţiei care părea să cedeze locul iubirii, insuflînd un plus de ură, ură ce părea gata-gata să capituleze în faţa iertării şi milei, scuturînd-o, galvanizînd-o, dacă putem spune astfel.

Cînd se opri, Juliette era alta.

În ochi îi apăruse o lucire sumbră, din toată atitudinea sa se degaja un aer de hotărîre încrîncenată ; adio ezitări, adio lacrimi, adio slăbiciuni.

Sîmburele de ură, dorinţa de răzbunare timidă şi nehotărîtă, care ar fi vrut dar nu aveau curajul să se afirme, şi care dădeau instinctiv înapoi în faţa acţiunii, sentimentele rele, nesănătoase, aflate încă în stare embrionară, mocneau stins în ea, ca o fărîmă de jar pe care cea mai mică suflare o putea aprinde şi duce departe.

El a ştiut să descopere scînteia aceasta, cu o îndemînare drăcească a ştiut s-o aprindă, s-o mărească, făcînd din ea un rug arzător care o devora.

Ce anume i-a spus ?... Ce coarde secrete a ştiut face să vibreze ?... Ce viitor orbitor a făcut-o să întrevadă ?...

Acum şi aici are mai puţină importanţă.

Ceea ce e sigur, e că scopul lui era atins ; acum era o altă femeie, aflată în puterea lui, ce stătea acolo, în fața sa, stăpînită de o furie dezlănțuită, gata să meargă hotărîtă pe calea pe care i-o arăta el.

Portretul acela al lui d'Assas, în fața căruia ea ezitase atît de mult, ei bine, pe acel portret puse mîna cu furie și cu un gest hotărît și decis, cu un creion, îl semnă într-un colț cu monograma Jeannei, perfect imitată.

Șevaletul pe care se afla portretul regelui, pe care-l ascunsese cu mare grijă pînă atunci, — pentru a-i face o surpriză atunci cînd va fi gata — fusese plasat cu mîna ei chiar în mijlocul camerei, acolo unde putea fi văzut mai bine ; mapele cu desene fuseseră dispuse cu grijă de Juliette astfel încît să atragă atenția regelui cînd va veni ; iar mapa cu desenele doamnei d'Etioles, de obicei pusă mai la o parte, era acum astfel pusă încît să fie deschisă printre primele, fără a stîrni însă bănuiala că ar fi fost aranjată în mod intenționat în acest fel.

Iar cînd această adevărată înscenare, făcută cu o artă desăvîrșită, a fost terminată, convins fiind că acum nu va mai da înapoi, domnul Jacques se ridică și ieși, cu un surîs de satisfacție pe buze.

Începuse să se lase noaptea cînd se întoarse la el.

Se așeză în fața unui birou, scrise cîteva rînduri în josul cărora puse un sigiliu misterios, rînduri pe care le închise într-un plic ce purta același sigiliu misterios, apoi puse totul într-un al doilea plic ce nu mai purta nici un semn distinctiv.

Acestea terminate, sună, și un valet apăru în grabă :

— Ei bine ! baroane, ați fost unde v-am spus ?

Valetul, căruia i se dăduse titlul de baron, răspunse :

— Da, monseniore, și domnul de Crébillon s-a convins de-a binelea încît va părăsi Versailles-ul. Mîine dimineață se va întoarce la Paris.

— Poetul n-a bănuit că voi ați fost medicul ramolit de mai ieri ?

— Oh ! exclamă valetul surîzînd, eram atît de bine deghizat mai acum cîteva zile... iar astăzi i-am vorbit o franceză cu un accent german de i-au țiuit urechile... Bref, rezultatul e că mîine o ia din loc, cum se crapă de ziuă.

„E perfect !... Îmi place mai mult că lucrurile se sfîrșesc așa... pentru el", gîndea domnul Jacques, după care adăugă cu voce tare :

— Puteți înceta supravegherea celor doi caraghioși.

— M-am gîndit bine, căci am dat deja ordine în consecință...

Domnul Jacques dădu aprobator din cap, apoi îl întrebă :

— Contele e acolo ?

— Tocmai a sosit, monseniore.

— Binevoiți să-l trimiteți la mine, vă rog.

Cîteva minute mai tîrziu contele du Barry era introdus în camera redutabilului său stăpîn.

— Scumpul meu conte, spuse acesta întinzînd scrisoarea pe care o pecetluise, faceți să ajungă cît mai repede asta în mîinile baronului de Marçay.

Și cum contele dădea semne de neliniște, cum i se întîmpla întotdeauna cînd era vorba, direct sau indirect, de cavalerul d'Assas, adăugă surîzînd :

— Fiți liniștit... Îl recomand în mod deosebit pe protejatul vostru baronului, căruia îi dau ordin să-l supravegheze foarte îndeaproape... timpul blîndeții și purtatului cu mănuși s-a terminat pentru el... nu mai trebuie ca d'Assas să-și mai recîștige libertatea și vă pot asigura că de data asta nu va mai scăpa.

Contele luă scrisoarea cu un rictus de satisfacție și se grăbi să ducă la castel instrucțiunile acelea atît de importante în ochii lui.

Cînd ajunse la castel, se făcuse noapte bine.

Du Barry avea, fără îndoială, motivele sale speciale de a nu duce chiar el baronului ordinele superiorului lor, căci se îndreptă spre zona rezervată personalului castelului, și, văzînd un rîndaș care făcea ordine printr-una din curțile interioare, îl trimise pentru cîțiva bănuți să predea scrisoarea comandantului postului de gardă.

Rîndașul se grăbi să înhațe bănuții și plecă imediat. Văzînd acestea, contele, liniștit și satisfăcut, părăsi curtea și se întoarse la el.

Dar ghinionul vru ca poștașul improvizat să dea de doi amici, cărora se grăbi să le arate bănuții proaspăt cîștigați, povestindu-le și cum i-a cîștigat.

Cei doi amici, în cor, se grăbiră să-i demonstreze, prin tot soiul de argumente irezistibile, că-și făcea comisionul cu mult mai bine dacă l-ar fi stropit cum trebuie înainte.

Argumentele se pare că-l convinseră pe rîndaș, care-și zise că la urma urmei nu i-ar strica un păhărel, iar scrisoarea nu va suferi din pricina asta. Și astfel cei trei pehlivani o luară din loc cît putură mai repede pentru a cheltui faimoșii bănuți care, din pahar în pahar și din sticlă în sticlă, se topiră precum zăpada la vederea soarelui.

Și petrecură atît de bine încît era tîrziu seara cînd prea puțin scrupulosul rîndaș se decise în cele din urmă să se achite de comisionul a cărui plată tocmai o băuse.

Numai că interveni din nou ghinionul.

Cei din corpul de gardă dormeau demult, cînd rîndașul, clătinîndu-se, se prezentă la ușa corpului de gardă, bătînd nu tocmai hotărît ! Soldatul care-i deschise, scărpinîndu-se în claia de păr în dezordine, văzînd că scrisoarea nu prezintă nici un sigiliu oficial, se întrebă dacă e bine să-și trezească ofițerul comandant ; neajungînd la nici o concluzie, se duse să-și trezească sergentul, mulțumindu-se să-i spună numai cum ajunsese scrisoarea la el.

Sergentul, la rîndul lui, examină plicul și, nevăzînd nici un semn, nici o pecete oficială, iar aducătorul fiind un modest rîndaș, trase concluzia că acea scrisoare nu avea nimic de-a face cu serviciul, provenind probabil de la un camarad sau de la o prietenă a ofițerului, drept pentru care nu vedea nici un motiv pentru care ar fi trebuit să-și trezească ofițerul și-și spuse că scrisoarea putea aștepta cît se poate de bine pînă dimineața.

Și aranjînd lucrurile în felul acesta, soldatul și sergentul se culcară la loc, cu conștiința împăcată.

Și iată cum, și cititorul va putea să-și dea seama în continuare, bețiveala unui mizerabil rîndaș și atenția deloc prea zeloasă a doi soldați vor distruge ceea ce domnul Jacques depusese atîtea eforturi să construiască, și dînd peste cap un plan savant conceput și pus în practică.

. . . . . .

În noaptea aceleiași zile contesa lucra, cu toate luminările aprinse, la faimosul portret al regelui, și astfel o găsi Ludovic cînd își făcu apariția.

Natural, regele se pierdu în mulțumiri pentru această frumoasă surpriză, agreabilă și flatantă, și, complimentînd-o asupra asemănării perfecte, vorbindu-i de finețea

desenului și de talentul autorului, pe care l-a comparat cu cel al domnului Boucher și protestînd galant pentru că i-a ascuns acest talent atîta vreme.

Contesa primi mulțumirile cu o falsă modestie încîntătoare. Și arătînd cu un semn din cap spre mapele cu desene, intenționat dispuse în acest scop cu cîteva ore mai devreme, spuse :

— Pentru că vreți să-mi faceți plăcerea spunîndu-mi că modestele mele schițe nu sînt tocmai rele, căutați acolo, maiestate, poate găsiți și altceva care să vă facă plăcere.

Ludovic luă un carton și începu să-l privească, prefăcîndu-se interesat.

Aplecată în spatele lui, cu un braț nonșalant sprijinit pe umărul regelui, cu șuvițele fine de păr atingîndu-i ușor obrazul, într-o poziție plină de farmec și de abandon, ea îl îndruma în examinarea mapelor, trecînd rapid de la un desen la altul și, sub pretextul că nu erau decît schițe fără mari pretenții, ea închise brusc mapa și cu un gest energic luă o alta, deschizînd-o în fața lui și spunînd :

— Veți vedea, Ludovic, că sînt aici și lucruri de care nu sînt chiar atît de nemulțumită... Poftim !... dar ce-i cu asta aici ?... Ce aiurită sînt, iar le-am încurcat.

Spuse cele de mai sus rîzînd, cu o naturalețe perfectă și, vorbind și rîzînd în continuare, ca și cum ar fi o simplă încurcătură, dădea desen după desen, pînă ce ajunse la acel faimos portret al lui d'Assas.

Îi lăsă timp acestuia să-l recunoască și, trăgînd cu colțul ochiului pentru a se asigura că regele acordă atenția cuvenită desenului, făcu gestul să închidă mapa.

Numai că Ludovic o împiedică s-o facă și, luînd portretul pentru a-l vedea mai de aproape, spuse, străduindu-se să rămînă calm :

— Dar e foarte bun portretul ăsta... Unul dintre ofițerii mei... îl recunosc... asemănarea e frapantă... Felicitările mele, contesă... hotărît lucru, ați reușit un portret încîntător...

— Vai, ce copil rău ! exclamă ea cu o adorabilă mutrișoară răzvrătită ; regele cel căpcăun vrea să mă supere făcîndu-mi complimente care se adresează, de fapt, operei alteia... Nu faceți bine, Ludovic, mi-ați stricat toată

bucuria... V-am spus că m-am înşelat ; acest desen, ca şi întreaga mapă de altfel, nu-mi aparţine.

— Glumiţi ? ! exclamă regele, ca şi cînd nu ar fi auzit ce i s-a spus ; afirmaţi că această mapă nu vă aparţine... Atunci cui îi aparţine ?

Regele nu lăsa din mînă portretul, pe care-l devora cu privirile.

Şi cum contesa lăsase ochii în jos, şovăitoare, evitînd să-i răspundă şi încercînd în van să-i ia desenul, regele repetă, nerăbdător, cu un ton autoritar şi cu o răceală deosebită :

— V-am cerut, doamnă, numele celeia căreia îi aparţine această mapă... şi... acest portret... Nu am fost auzit ?...

— Sire, răspunse ea, luînd cu afectare atitudinea respectuoasă pe care eticheta o impunea în faţa regelui, pentru că Maiestatea Voastră o ordonă !... această mapă aparţine... ei bine, da !... doamnei d'Etioles !

Ea îşi gradase savant stînjeneala, făcîndu-l pe rege să înţeleagă că nu-i făcea nici o plăcere să vorbească de rivala abia repudiată şi lăsîndu-l să ghicească şi un dram de gelozie.

Ludovic, ca şi cînd n-ar fi remarcat nici stînjeneala şi nici insistenţa cu care ea apăsa asupra formulelor de etichetă, întrebă :

— Chiar sînteţi sigură ?

— Maiestatea Voastră nu are decît să privească semnătura... şi se va convinge.

Şi jena ei creştea din ce în ce mai mult, şi atitudinea era tot mai fermă şi mai distantă, ca un protest tacit împotriva constrîngerii care i se impunea.

Ludovic, fără să-i pese de ea, căuta în vraful de desene, compara semnăturile şi cînd se asigură că ea nu se înşelase, că nu-l mintea, exclamă :

— E, fir-ar să fie ! adevărat...

Şi cum nu mai adăugă nimic, părînd să reflecteze profund, ea luă o atitudine de poză, dacă vreţi, care spunea clar :

„Fidelă observatoare a legilor etichetei, aştept ca Maiestatea Voastră să-mi permită să vorbesc".

Scena aceasta mută se prelungea de cîteva minute bune, care ei i se părură lungi ca orele, iar lui, scurte ca un fulger.

În cele din urmă regele se destinse, nu fără un efort vizibil. Puse portretul în mapa pe care o închise cu un

gest hotărît, dar liniştit, şi, îndulcindu-şi surîsul, spuse cu un calm aparent :

— Pe cinstea mea, contesă, vă datorez scuzele mele, desenele voastre sînt incontestabil superioare celor aparţinînd acestei... sărmane d'Etioles.

Şi asta a fost totul.

Şi cum ea se înclină în tăcere, ceremonioasă, regele reluă, surîzînd graţios, ca şi cum ar fi vrut să-şi facă uitată bruscheţea tonului :

— Haide, Chiffon, nu mai faceţi mutrişoara asta, sau, de nu... n-am să vă mai spun o veste care va face să bîrfească întreaga curte, dar care va face o mare plăcere unei frumoase doamne... care nu-i departe... şi care va fi foarte curioasă, dacă am să tac.

Pe jumătate surîzătoare, pe jumătate botoasă încă, Julietta întrebă :

— Ce veste ?... Spuneţi.

— Păi, spuse maliţios regele, eu doream să vă vorbesc de prezentarea oficială regelui, la curte, a unei anumite contese du Barry, după cîte ştiam eu, şi care va avea loc la sfîrşitul săptămînii... regele dînd ordinele de rigoare în chiar această dimineaţă...

— Adevărat ?... exclamă contesa, bătînd din palme, în culmea bucuriei. Adevărat ? Ah ! Ludovic, vă îmbrăţişez... şi nu ştiţi cît de mult vă iubesc !...

. . . . . .

Prima grijă a regelui, la reîntoarcerea la castel, a fost să spună comandantului gărzilor palatului :

— Domnule, veţi face să fie transferat la Bastilia, dimineaţă la prima oră, cavalerul d'Ássas, în prezent deţinut la castel. Prizonierul va fi pus la secret... Executaţi ordinul !

A doua zi dimineaţă sergentul remise baronului scrisoarea adusă seara tîrziu, explicîndu-i cum a ajuns în posesia ei şi motivele pentru care nu i-a predat-o imediat.

De Marçay, crezînd, ca şi subordonatul său, că scrisoarea aceea, în aparenţă banală, provenea de la un camarad al său, dădu din cap aprobator şi se retrase în camera sa, pentru a o citi.

Dar cînd rupse primul plic şi recunoscu sigiliul celui de al doilea şi mai ales pe acela de pe scrisoarea ce la început i se păruse neimportantă, păli uşor, cînd citi ins-

trucțiunile pe care le conținea și care-i recomandau să-l supravegheze din scurt pe unicul său prizonier și să-l țină în camera sa pînă la primirea ordinului de transfer, semnat de rege, ordin care nu putea să mai întîrzie mult, nu-și putu reține o exclamație furioasă la adresa sergentului care nu-i adusese imediat scrisoarea.

Oricum nu avea motive de neliniște și indispoziția sa provenea din faptul că nu putuse executa imediat ordinele ce-i fuseseră transmise ; se liniștea spunîndu-și că, în definitiv, reacționase imediat la primirea ordinului și că, oricum, nu avea nici o vină că ordinul îi parvenise cu întîrziere.

Prima lui grijă a fost să ardă cu cea mai mare atenție acea scrisoare compromițătoare, după care se îndreptă fără grabă spre camera lui d'Assas, avînd intenția să-l anunțe că primise ordine să-l țină la secret și venise personal să-l roage să fie scuzat pentru rigoarea acestor ordine ce nu veneau de la el, fiind, în situația dată, un simplu executant.

După ce bătu în zadar la ușă, se decise s-o deschidă și constată, nu fără surprindere, lipsa cavalerului ; printre altele, la prima vedere, se observa că patul era nedesfăcut.

Fără să știe prea bine de ce, baronul du Marçay fu cuprins de gînduri negre și, de acum neliniștit, se repezi spre terasă :

NIMENI !

Începînd să creadă într-o evadare extraordinară, cu fruntea perlată de sudoarea neliniștii, se repezi pe scări în jos și începu să controleze una cîte una camerele, strigînd din timp în timp :

— Cavalere !... cavalere d'Assas !...

Nici un răspuns !... Nimeni, pe nicăieri !...

Cavalerul dispăruse.

Disperat, distrus, nemaigîndindu-se nici măcar la un lucru elementar ca acela de a da alarma, se lăsă să cadă greoi într-un scaun, întrebîndu-se dacă nu cumva mintea i-o luase razna, într-atît îl descumpănise această evadare.

Din această stare de prostrație pasageră fu scos de strigătele repetate ale unui soldat care-i spunea că venise căpitanul gărzilor personale ale Maiestății Sale, care, avînd să-i comunice un ordin, îi cerea să-l vadă.

Palid ca un mort, cu picioarele tremurîndu-i ca unui bețiv, îl primi pe căpitanul care venise să ceară să-i fie transferat d'Assas, trebuind să-i mărturisească o evadare, cu care el încă nu se putea obișnui cu gîndul că ar fi putut avea loc.

Căpitanul, văzîndu-l în starea în care se afla, își răsuci nervos mustața și, în cele din urmă, spuse laconic :

— Drace !... fir-ar să fie !... tocmai cînd regele părea că-i duce în mod special grija acestui cavaler d'Assas... Urîtă treabă pentru voi, amice !

Și, lăsîndu-l pe baron în starea de prostrație în care îl găsise, se duse să dea raportul asupra misiunii sale și să ceară noi ordine din partea regelui.

CAPITOLUL XX

MAŞINĂRIA ZBURĂTOARE

Dacă cititorul va avea bunăvoinţa să ne permită, vom reveni, pentru cîteva momente, la autorul lui *Rhadamiste* şi al dramei *Catilina*, poetul Crébillon şi, ca o consecinţă, la nedespărţitul său companion, mai beţivul Noé Poisson. Ieşind din casa de pe străduţa Rezervoarelor, unde fusese înşelat cu atîta măiestrie de acel neîntrecut regizor care era domnul Jacques, poetul se întoarse la hănul său, unde îl aştepta, fidel la post, Noé.

Poetul, cunoscînd ca nimeni altul gradul de inteligenţă al companionului său, nu se mai obosi să-i dea o explicaţie, dar începu în faţa lui un fel de monolog al cărui refren obsedant era :

— Trebuie să-l găsesc cu orice preţ pe diavolul ăla de cavaler d'Assas !

De ce trebuia găsit acel d'Assas ?... Noé nu înţelegea prea bine ; dar cum avea conştiinţa superiorităţii intelectuale a prietenului său, iar acela, după toate aparenţele, acorda o importanţă considerabilă locului unde se găsea ascuns acest d'Assas, pe care amîndoi abia îl cunoşteau, totuşi Noé, din simpatie pentru amicul său, repeta, clătinînd din cap, ca un ecou :

— Evident, trebuie să-l găsim pe acest d'Assas !

Crébillon se apucase să exploreze, fără întîrziere, Versailles-ul şi împrejurimile, avînd ca unic rezultat o evidentă pierdere de timp...

Versailles-ul era, în acele vremuri, cum am mai spus-o deja, un fel de orăşel ceva mai mare, pe care poetul îl putuse scotoci prin toate colţurile şi ungherele în mai puţin de o zi.

Noé, de o conştiinciozitate ieşită din comun, îl urma ca un cîine credincios în tot acest periplu în căutarea cavalerului d'Assas.

Numai că în timp ce Crébillon gîndea fiecare pas care-l făcea, încercînd să dea cercetărilor o logică cît de cît demnă de acest nume, chiar dacă ele se încăpăţînau să rămînă zadarnice, Noé se pilea conştiincios ori de cîte ori i se ivea ocazia, pentru că Versailles-ul nu de cîrciumi ducea lipsă. Şi cînd ajunsese la acel grad de beţie de la care nu se mai putea stăpîni, singurul mod în care îşi ajuta prietenul era să se proţăpească în mijlocul rarelor intersecţii ale străzilor din oraş, repetînd cu un aer profund îngrijorat şi foarte convins :

— Şi totuşi trebuie să-l găsim cu orice preţ pe diavolul ăsta de d'Assas.

Iată cam ce fel de ajutor îi dădea Noé prietenului său.

Era un loc în care mergea de preferinţă Noé, cînd ieşea să caute pe d'Assas, aşa cum zicea el. Acel loc se afla în spatele castelului, în plin cîmp, şi beţivul nostru mergea cu plăcere acolo să-şi pritocească vinul.

De ce mai degrabă acolo decît în altă parte ?... Mister !...

Simplă predilecţie de beţiv, fără îndoială. Numai dacă această predilecţie nu venea pur şi simplu din faptul că descoperise un fel de bortă între doi mari copaci care-şi împleteau crengile, făcînd un fel de adăpost de vînt şi de ploaie şi unde, pe un pat de frunze uscate, putea dormi fără teama de a fi deranjat sau putea visa privind prin strîmta deschidere panorama castelului.

La capătul a două zile de cercetări zadarnice, Crébillon ajunsese la concluzia că era imposibil ca d'Assas să mai fie la Versailles ; dacă era adevărat că trăia iubirea perfectă cu Jeanne în cine ştie ce cuibuşor bine ascuns, acel cuibuşor nu putea fi acolo ; că cei doi îndrăgostiţi erau, sau ar fi trebuit să fie, logic vorbind, la Paris şi, în consecinţă, la Paris trebuiau să se întoarcă pentru a-şi continua cercetările.

După plecarea ciracului domnului Jacques, aşa-zisul individ de origine germană venit să-i mulţumească pentru intervenţia în urma căreia ruda sa îi datora viaţa, îi spuse deci lui Noé că a doua zi dis-de-dimineaţă urmau să se întoarcă la Paris.

Poisson, care-şi vedea prietenul din ce în ce mai îngrijorat, îşi spunea cu amărăciune că tot acest du-te-vino,

toate aceste griji se datorau acelui d'Assas, pe care l-ar fi strîns de gît cu cea mai mare plăcere.

Şi, în plină criză de melancolie, golea sticlă după sticlă, astfel încît în clipa în care ajunse în acea stare de beţie în care mergea mai mult în patru labe, se ridică şi, cu acel pas ţeapăn şi automat pe care-l avea în acele clipe, ieşi mormăind cu mari suspine :

„Mişcă-te ! să-l căutăm pe acest de negăsit d'Assas !"

Ajuns afară cu chiu, cu vai, apucă pe drumul pe care o lua de obicei şi, destul de repede, dacă ţinem cont de starea în care se afla, ajunse în apropierea bortei pe care o alesese să-şi pritocească în linişte vinul din polobocul ce-i ţinea loc de pîntec.

Dar, în loc să pătrundă direct în ascunzişul acela atît de plăcut, pătrunse în pădure şi, cu mii de precauţiuni, se apropie de un mic luminiş de unde se vedeau în zare formele masive ale castelului.

Legaţi de un copac, păscînd liniştiţi, se aflau doi cai înşăuaţi, două animale superbe şi, după cîte se vedea, nici un paznic prin preajmă. Unul din cele două animale avea un portmantou de voiaj şi o sabie solidă agăţată de o parte a şeii.

Vederea celor două superbe animale păru să-l cufunde pe beţivul nostru într-o desăvîrşită uimire.

Se lăsă uşor pe burtă, pe iarba încă moale, în spatele unui trunchi solid de copac doborît de bătrîneţe, şi scoase tabachera prizînd nervos porţie după porţie de tutun, ceea ce la el era semn de reflecţii grave şi susţinute, murmurînd în timp ce privea ţintă la cele două animale, cu ochii măriţi de curiozitate :

„E ciudat !... caii ăia de colo... şi nimeni să-i păzească... E ceva necurat ! ! !"

Şi în mintea sa, rudimentară, la care se mai adăugau şi aburii alcoolului, prezenţa celor două animale, banală în felul ei, lua proporţiile unui eveniment misterios care-i reţinea atenţia şi-l ţintuia locului, avînd ca unică ocupaţie să privească spre cei doi cai cu ochii înceţoşaţi, avînd aerul că reflectează profund... dar gîndindu-se la n i m i c !

Fără să se gîndească să tragă un pui de somn întrerupător, rămase întins ore întregi în aceeaşi poziţie, reţinîndu-şi răsuflarea şi exclamînd din timp în timp, din ce în ce mai încurcat :

„Ce ciudat ! ! !..."

În timpul acesta noaptea se apropia tiptil, cu paşi de felină, fără ca Noé să-şi dea seama, ocupat să privească ţintă la cele două animale, care-şi vedeau liniştite de păscut.

Brusc, tresări.

Un bărbat în livrea foarte simplă şi de o culoare greu de definit, şi ca atare şi de descris, se apropiase cu mare grijă de cei doi cai, îi dezlegase şi, prinzîndu-i de frîu, îi luase de acolo avînd grijă să păşească fără zgomot şi să oprească nechezatul vreunuia dintre ei.

Ca şi cînd ar fi fost acţionat de un resort, Noé se ridică şi-l urmă şi el, din ce în ce mai intrigat.

La intrarea în pădure bărbatul se opri, legă din nou cei doi cai de un copac şi ieşi de la adăpostul copacilor, îndreptîndu-se spre castel, mergînd aplecat, aproape la firul ierbii, dacă putem spune astfel, străduindu-se să avanseze fără să atragă atenţia, şi cu ochii în sus, părea să privească ceva foarte interesant ce se petrecea în nori.

Noé, avînd curiozitatea aţîţată în cel mai înalt grad, fără să ezite, îl urma de departe, mormăind ca de obicei :

„Ia te uită ! hoţ nu e, că a lăsat caii... atunci cine e şi ce vrea ?... Şi ce dracu' vede pe acolo pe sus ?... Eu nu văd nimic".

Într-adevăr, Noé privea şi el cu atenţie spre înălţimi, dar nu vedea nimic, căci se lăsase noaptea ; cu toate că undeva în depărtare, pe acoperişul castelului se agita ceva ca o mare aripă albă, care la un moment dat începu să planeze.

„Nu cred că la aripa aia se uită cu atîta atenţie, îşi spunea Noé ; nu-i nimic extraordinar în asta, ia, o simplă aripă... sau poate nu văd eu bine... Ia te uită !... ia te uită !... asta ce mai e ?... Vai, ce ciudat lucru !..."

Iată ce stîrnea exclamaţiile beţivului :

Apropiindu-se de castel, în ciuda nopţii tot mai întunecoase, Noé văzu că aripa, cum zicea el, se agăţase în vîrful unui par.

Ca şi cum ar fi fost purtat de o fiinţă invizibilă, parul, avînd în vîrf aripa, se fixă brusc la extremitatea acoperişului.

Noé, în culmea uimirii, începu să se frece la ochi, întrebîndu-se dacă nu cumva visează iarăşi, cînd văzu, cînd crezu că vede un bărbat, o fiinţă ciudată şi misterioasă,

ridicîndu-se în picioare la baza acoperişului, înălţînd mîinile spre cer şi, brusc, aripa detaşîndu-se şi apoi planînd uşor, cu o pantă foarte blîndă, ducînd cu ea acea fantomă, acea fiinţă, acel bărbat care plutea, care zbura ca o pasăre.

Şi chiar în acel moment, ca şi cînd asta ar fi aşteptat, valetul se ridică şi alergă în întîmpinarea acelei aripi albe, care cobora rapid... părînd a veni în întîmpinarea sa.

Şi din ce în ce mai prostit de o mirare în care se amesteca şi un fel de teroare superstiţioasă, ca împins de o forţă mai presus de el, Noé se ridică şi el şi, fără să se mai gîndească să se ascundă, se repezi şi el în spatele valetului, alergînd în întîmpinarea fantasmagoricei apariţii.

Căci nu mai încăpea nici un fel de dubiu de acum.

Aripa, acea maşinărie extraordinară, se apropia din ce în ce mai mult. Noé distingea clar silueta unui bărbat suspendat de frînghii sub acel lucru ciudat şi minunat, ne neimaginat... care zbura.

. . . . . .

După plecarea contesei du Barry, d'Assas, după cum am mai spus-o, urcase pe terasa rezervată prizonierilor şi se apucase cu sîrg de treabă.

Pe terasă se găseau, pregătite din vreme, un fel de par solid, lung de circa doi metri, patru traverse din lemn de care era prins cu grijă, cu o cusătură dintr-o frînghie solidă, un cearceaf de pat ; în plus, corzi groase de diferite dimensiuni.

Cavalerul legă cu repeziciune cele patru frînghii în cele patru colţuri ale patrulaterului şi le reuni legîndu-le două cîte două de o traversă de circa un metru, formînd un fel de leagăn.

Acestea fiind făcute, fixă maşinăria sa în vîrful parului prin intermediul unei frînghii, suficient de solidă pentru a suporta greutatea maşinăriei, dar calculată să nu se rupă la adăugarea greutăţii cavalerului, formînd un fel de undiţă agăţată la marginea acoperişului, fixată de balustrada terasei.

Maşinăria, suspendată în felul acesta deasupra vidului, avea o formă trapezoidală, şi lungimea inegală a frînghiilor care susţineau leagănul, scurt şi gros, îi dădea o uşoară înclinare spre pămînt.

Cînd totul fu pregătit după cum îşi propusese, d'Assas încălecă hotărît balustrada, se prinse cu mîinile de bucata de lemn solid ce forma leagănul şi, cu spatele la golul ce se căsca sub el, împinse hotărît cu picioarele în balustradă, şocul provocînd ruperea frînghiei ce lega aripa de bizara „undiţă", lăsîndu-se să cadă în gol, suspendat de fragila alcătuire prin forţa mîinilor, şi murmurînd, în acele clipe supreme ce puteau însemna moartea pentru el, un cuvînt, un nume :

„Jeanne !..."

Maşinăria alunecă la început foarte repede şi pe o traiectorie care îl îndepărta din ce în ce mai mult de castel.

Apoi centrul de greutate fixîndu-se, aripa căpătă un fel de stabilitate, plană cîteva secunde, după care îşi reluă mişcarea înceată, pe o pantă înclinată pe care o păstra constant şi care urma să-l ducă pe cavaler departe de castel.

Acesta era aparatul al cărui plan îi fusese dat de contele de Saint-Germain şi graţie căruia cavalerul reuşi să-şi recucerească libertatea într-un moment în care era cel mai ameninţat, iar fiinţa pe care o iubea avea mai mare nevoie de ajutorul lui. [1]

. . . . . .

În timpul acest valetul alerga în întîmpinarea maşinăriei zburătoare şi ajunse la timp pentru a-l ajuta pe cavaler să se debaraseze de maşinăria care ameninţa să-i cadă în cap.

Ajutîndu-l cu îndemînare şi cu repeziciune, misteriosul servitor întrebă respectuos :

— Chiar pe domnul cavaler d'Assas am onoarea să-l ajut ?

Şi cum d'Assas îl privea cu un ochi bănuitor fără să-i răspundă, adăugă iute :

[1] Istoric : acest mijloc de evadare pe care l-am împrumutat cavalerului d'Assas a fost utilizat în evul mediu de un deţinut care a reuşit să evadeze graţie mijlocului inventat de el. (n.a.)

Specialistul de la NASA care a inventat deltaplanul sper că nu face alergie la auzul cuvîntului „PROTOCRONISM". Pentru detalii suplimentare, vezi, „L'Histoire de l'Aerostation", apărută la editura „Flammarion". (n.t.).

— De două zile îl aştept pe domnul cavaler d'Assas cu doi cai de nădejde, la ordinul stăpînului meu, excelenţa sa contele de Saint-Germain.

D'Assas, încă emoţionat şi ameţit de faimoasa coborîre pe care o efectuase şi care se terminase într-un mod atît de fericit, se întreba deja cine era politicosul necunoscut care-i venea în ajutor cu atîta solicitudine ; era un prieten, sau un duşman ; se temea ca o indiscreţie, un apel nefericit să nu fi atras atenţia asupra lui.

Cuvintele necunoscutului îl liniştiră şi respiră mai în voie, adresîndu-i un scurt cuvînt de mulţumire, căci se grăbea să se depărteze cît mai mult de castel.

Valetul îl conducea deja spre locul în care lăsase caii, vorbindu-i în timp ce mergea foarte repede :

— Am primit ordin de la stăpînul meu să fiu la dispoziţia dumneavoastră, indiferent ce mi-aţi comanda.

— Pînă una-alta să ajungem la pădurea din faţă... după aceea mai vedem noi ! exclamă d'Assas care, în ciuda întregii energii şi curajului său, nu avea toate ideile clare şi avea într-adevăr nevoie de puţin timp să-şi tragă sufletul şi să evalueze situaţia.

În acele momente, mergînd foarte repede, cei doi bărbaţi mai mult ghiciră în noapte o masă de carne care tremura şi se rostogolea spre ei într-un fel de fugă ciudată, cu braţele spre cer şi scoţînd exclamaţii de uimire. Era Noé, pe care în graba şi în emoţia lor de pînă atunci, nu-l remarcaseră prin preajma lor.

D'Assas se opri brusc, strîngînd pumnii ; valetul căută grăbit şi scoase de sub veşminte un pumnal şi un pistolet, întinzîndu-le cavalerului şi spunîndu-i scurt :

— Pistoletul e încărcat, domnule cavaler, şi am şi eu unul la fel !

D'Assas luă pistoletul şi-l vîrî la centură, iar pumnalul îl puse în buzunar, spunînd cu voce scăzută :

— Lăsaţi-mă pe mine... Individul e singur şi nici nu pare a fi înarmat, aşa că nici eu nu cred că am nevoie.

Apoi strigă, pe un ton ferm :

— Cine-i acolo ?...

O voce înăbuşită, pe un ton de mirare voioasă, răspunse :

— Vai ! Bunule Dumnezeu !... dar aş zice că este...

— Ieşi la vedere ! îi ordonă cavalerul, tăindu-i scurt tirada.

— Da ! da ! răspunse vocea, este diavolul de d'Assas !... Oh ! cît e de ciudat !...

— Ieşi la vedere, sau trag ! strigă d'Assas care, în întunericul tot mai de nepătruns, încerca în zadar să vadă faţa necunoscutului care se părea că-l cunoaşte atît de bine.

La această ameninţare fermă, vocea răspunse cu un tremur care denota spaima :

— Hei, cavalere ! vă implor, nu trageţi !... cel care vă vorbeşte vă este prieten.

D'Assas nu urmărise decît să-l intimideze pe cel din faţa lui. Pistoletul rămăsese la centură, la îndemînă totuşi. Cavalerul învăţase să fie tot mai prudent.

În timpul acesta, Noé se apropiase de el şi-i spuse cu sinceră mirare, şi cu un strop de indignare :

— Cum se poate ! Nu mă recunoaşteţi ?...

— Cine sînteţi ? întrebă mai blînd d'Assas, care-şi frămînta mintea să-şi amintească unde mai văzuse faţa aceea de beţiv prea puţin belicoasă.

— Poisson... Noé Poisson... tatăl doamnei d'Etioles.

— Ah ! pe Dumnezeul meu ! exclamă emoţionat d'Assas.

— Ah ! acum vă reamintiţi de mine ! exclamă triumfător beţivul. Dumnezeule mare ! dar ştiu că ne-aţi dat dureri de cap !... De cînd vă căutăm !

— Mă căutaţi ?... Pe mine ?...

— Da, pe voi !... şi cînd te gîndeşti că picaţi aşa, pe nepusă masă, din cer... Ce lucru ciudat !...

— Domnule, spuse valetul, care părea a fi un om prudent, ce-ar fi dacă ne-am pune la adăpost ?

Şi arătă cu mîna spre pădurea din apropiere.

— Aveţi dreptate, răspunse d'Assas, care înţelesese oportunitatea sfatului.

Precedaţi de valet, d'Assas şi Noé intrară în pădure cu paşi repezi şi curînd fură la adăpost de orice privire indiscretă, lîngă cei doi cai care-l intrigaseră atît de tare pe beţivul nostru şi pe care valetul îi dezlegă imediat şi-i apucă de frîu.

Odată ajunşi la adăpost, d'Assas îl întrebă cu nedisimulată curiozitate :

— Spuneţi că mă căutaţi, domnule ?

— Ah ! da, noi vă căutam !

— Cum așa, noi ? întrebă cavalerul cu speranța ascunsă de a auzi vorbindu-se de Jeanne și, mai ales, de a fi obiectul interesului ei.

— Păi cine, exclamă Noé mirat, căci în naivitatea lui își imagina că dacă Crébillon și el nu visau decît la d'Assas, acesta din urmă, la rîndul lui, n-ar fi trebuit să se gîndească și să vorbească decît de ei ; dacă vreți... Crébillon și eu !

D'Assas nu-și putu stăpîni un gest de nerăbdare la acest răspuns ce era atît de departe de cel pe care-l aștepta. În ciuda acestui fapt, curiozitatea îl împinse să întrebe :

— Dar de ce domnul de Crébillon și voi mă căutați ?

— Ah ! îmi pare rău... asta n-o mai știu... răspunse naiv Poisson.

— Cum așa, nu știți de ce ? exclamă d'Assas uimit, care se întreba în același timp dacă nu cumva are de-a face cu un nebun.

— Nu știu, continuă Noé ; dar Crébillon știe bine și o să vă spună el... căci veți veni cu mine.

În acest timp cavalerul reflecta și, cum nu putea bănui o prostie atît de mare, atitudinea acestui personaj i se părea de-a dreptul a unui tîmpit. Motiv pentru care îi răspunse cu ironie, ironie care de altminteri îi scăpă bunului Noé.

— Am să vă însoțesc la... cum îi zice ?

— Da, răspunse Noé simplu, fără nici o urmă de răutate ; s-ar părea că amicul Crébillon are să vă spună lucruri foarte grave și foarte importante în privința fiicei mele, doamna d'Etioles, și asta fără amînare... Iată de ce vă căutăm peste tot de două zile...

Numele Jeannei produse efectul obișnuit asupra lui d'Assas căci, circumspect și suspicios cu o clipă mai devreme, uită toată prudența și toată rezerva din clipa cînd începu să spere că va obține noutăți despre cea care însemna pentru el mai mult decît viața.

De altminteri fața rotundă și jovială a lui Noé, atitudinea sa plină de o naivă solicitudine, ochișorii lui de bețiv serios, în care se putea citi o perpetuă uimire, tot acest ansamblu care dădea impresia unui bebeluș nevinovat îndepărta orice idee de bănuială.

Or, d'Assas ar fi înfruntat voluntar mii de primejdii pentru Jeanne ; așa că avea motive foarte serioase să-l

urmeze cu ochii închiși pe acest personaj cu aparențe atît de pașnice.

În plus, nimic nu-l împiedica să-și ia toate măsurile de precauție pe care le găsea de cuviință, supraveghindu-l din scurt pe omulețul pîntecos din fața sa, să-l neutralizeze la nevoie cu o lovitură bine aplicată, după care să dispară.

Hotărîrea sa fu luată foarte repede și-i răspunse :

— Fie ! conduceți-mă... Vă urmez.

În timp ce d'Assas stătea de vorbă cu Noé, valetul desfăcuse spada agățată la oblîncul șeii și desfăcuse o imensă pelerină de culoare închisă.

Cavalerul se învălui prudent în faldurile pelerinei și se încinse vizibil satisfăcut cu spada, nu înainte de a se asigura de finețea și soliditatea lamei.

După care valetul îi întinse o pungă dolofană :

— Din partea domnului conte... stăpînul meu... Portmantoul domnului cavaler mai conține două pungi asemănătoare.

D'Assas, foarte emoționat, luă punga murmurînd :

— Ah ! Saint-Germain ! Saint-Germain !... prieten fidel și devotat !...

Apoi, cu voce tare, lui Noé :

— Să mergem, domnule, vă urmez.

— Unde ar dori domnul cavaler să-l aștept ? întrebă respectuos valetul, văzînd că d'Assas se pregătește să plece fără să-i dea instrucțiuni.

D'Assas se opri brusc, căci nu se gîndea la asta și nu știa ce să hotărască.

— Păi, spuse Noé liniștit, hanul în care stăm noi are și grajduri. S-or găsi două locuri și pentru bietele astea animale.

— De fapt, de ce nu, murmură d'Assas... urmați-ne de la distanță, intrați unde intrăm noi și, pînă la noi ordine, nu mă cunoașteți... vă așteptați stăpînul... M-ați înțeles ?

— Domnul cavaler poate fi liniștit.

Primind această asigurare, însoțit de Noé, d'Assas porni hotărît la drum, urmați la distanță de valet, care conducea cei doi cai.

CAPITOLUL XXI

PEDEAPSA

Noé Poisson, însoțit de d'Assas, apucă plin de voioșie drumul ce ducea spre hanul lor.

Trecînd prin fața grilajului castelului, cavalerul și-a putut da seama că totul părea calm în acele locuri și că nici un semn de agitație anormală la acea oră tîrzie nu arăta că s-ar fi produs vreun eveniment neobișnuit.

— Bine ! gîndea d'Assas, încă nu și-au dat seama de nimic. Pînă mîine pot sta liniștit.

Și fără să lase să se vadă nimic din gîndurile sale, îl urmă pe Noé care, în graba sa serioasă, mai mult alerga decît mergea.

Ajuns în sfîrșit la han, Noé, transpirînd și gîfîind, urcă în fugă pînă la camera pe care o ocupa cu poetul, deschise ca o furtună ușa și strigă cu o voce de stentor :

— Iată-l !... ți l-am adus !...

Crébilon, surprins în clipa în care aranja liniștit valiza lor comună, tresări și-și privi amicul, pentru a vedea dacă nu cumva își pierduse și puțina minte cu care se învrednicise să-l înzestreze Dumnezeu.

Dar, fără să remarce vaga îngrijorare a prietenului său, bețivul adăugă triumfător :

— Știam eu că am să ți-l găsesc pe cavalerul tău d'Assas !...

— Glumești ?... exclamă Crébillon uimit ; ce-ai zis ?...

— Am zis că ți l-am adus pe domnul d'Assas, răspunse radios Noé... Intrați deci, cavalere... pe aici... Iată-l !...

Într-adevăr, cavalerul, care, spre deosebire de Noé, urcase scările liniștit, își făcu apariția în cadrul ușii.

— Domnul d'Assas ! exclamă poetul cu bucurie în glas ; pe cinstea mea, domnule, fiți binevenit, căci erați foarte dorit și căutat !

— Și dacă ai ști unde l-am găsit ! exclamă Noé care se umfla în pene... Mi-a căzut în brațe din cer, ca să zic așa... Nu, domnule d'Assas ?

D'Assas, care, în puținul timp petrecut în compania bețivului, se putuse convinge de sinceritatea sa și, chiar dacă avusese unele vagi bănuieli, acestea dispăruseră în fața calmului său imperturbabil și a manierelor sale comune, dar pline de o bună și sinceră cordialitate.

Drept pentru care răspunse cu un ușor surîs :

— Sst ! domnule, nu-mi strigați chiar atît de tare numele !

Și cum Crébillon, cu o privire expresivă, părea să întrebe care era motivul unei discreții atît de prudente, cum Noé, așa cum făcea întotdeauna cînd nu înțelegea prea bine ce se spunea, arunca niște priviri mirate, cavalerul, răspunzînd la întrebarea poetului, adăugă fără să dea prea multe amănunte :

— Motivul e, vedeți dumneavoastră, că tocmai am ieșit dintr-un loc unde țin cu tot dinadinsul să nu mă mai întorc... ceea ce mi s-ar putea întîmpla dacă amicul vostru se încăpățînează să-mi pronunțe numele așa tare cum a făcut-o puțin mai devreme.

— Drace ! exclamă poetul, care cam ghicise despre ce putea fi vorba, privindu-l țintă pe cavaler.

Acesta părea să nu remarce insistența cu care îl privea Crébillon și, în graba sa de a aduce discuția acolo unde îl interesa, întrebă :

— Așa cum mi-a spus domnul, aveți să-mi spuneți lucruri foare grave și foarte importante despre doamna d'Etioles ?

— Se pare că ați înțeles greșit, îi răspunse Crébillon, eu contam pe dumneavoastră pentru a afla noutăți despre Jeanne. Acesta era și motivul pentru care vă căutam atît de insistent...

— Domnul Poisson mi-a spus deja că mă căutați de cîtăva vreme... Iar acum îmi spuneți că voi așteptați vești despre doamna d'Etioles din partea mea, dacă am înțeles eu bine ?

— Da, așa este.

— Dar ce anume vă face să credeți, că eu aș fi cel care ar trebui să vă dea veștile pe care le așteptați... mai ales că eu am venit aici în speranța de a afla vești... vești pe care voi le așteptați de la mine ?

Crébillon își scărpină vîrtos nasul, ceea ce la el era semn de profundă reflecție și, adresîndu-se lui Noé, care-l asculta foarte atent, îi zise :

— Scumpe prietene, ia vezi dacă nu găsești pe undeva cîteva sticle pline și ceva de mîncare pe lîngă ele... E ora la care oamenii cu scaun la cap stau la masă și cred că domnul d'Assas va binevoi, sper, să ne facă onoarea de a le împărți cu noi...

Și cum cavalerul schiță un gest de refuz, adăugă :

— Explicațiile pe care trebuie să vi le dăm, domnule, vor fi lungi... eu așa cred... laborioase... mă tem... Or, după părerea mea, nimic nu ajută mai bine la un schimb de vederi și de impresii ca o masă bine garnisită și cîteva sticle cu vin vechi... Acceptați deci fără reticențe ceea ce vi se oferă din toată inima.

Cavalerul, cîștigat de cordialitatea comportamentului și francheța primirii, se înclină în semn de acceptare.

În timpul acesta Noé, cu o grabă și cu o îndemînare care dovedeau cît de mult îi plăcuse propunerea prietenului său, scoase dintr-un dulap proviziile de rezervă de care dispuneau, pe care le aranjă cu îndemînare pe masă, însoțindu-le și de cîteva sticle prăfuite.

După ce se instalară comod și pofta de mîncare se mai domoli, poetul, reluînd conversația, spuse :

— Dacă înțeleg eu bine, domnule, nu știți unde se află doamna d'Etioles, nu știți ce i s-a întîmplat și vă bazați pe noi să aflați ce i s-a întîmplat ?

— Mărturisesc că da. Mai ales că prin ceea ce mi-a spus domnul Poisson m-a lăsat să sper că aveți vești importante să-mi comunicați referitor la acest subiect.

— Bine, bine !... Eu, la rîndul meu, nu știu absolut nimic din ce anume s-a întîmplat cu persoana în cauză, care a dispărut... și contam pe voi să aflu.

— Vă înțeleg bine, domnule,... Și am avut deja onoarea să vă întreb ce anume vă face să credeți că eu v-aș putea da aceste informații ?

— Păi, spuse Crébillon, nu v-ați întîlnit cu doamna d'Etioles pe drumul spre Versailles ?

— Fără îndoială... Dar nu văd...

— Or, Jeanne a dispărut din acel moment, și de atunci este de negăsit.

— Scuzați-mă ! faceți o greșeală... După ce ne-am întîlnit pe drumul spre Versailles, e adevărat, doamna d'Etioles a acceptat ospitalitatea oferită de... cineva care se găsea în trăsură, într-o căsuță pe care o cunosc și unde a stat mai multe zile, de unde a ieșit de bunăvoie pentru a fi condusă de mine în altă casă care aparține unei cunoștințe, și numai din acel moment a dispărut și, din motive independente de voința mea, m-am găsit în imposibilitatea de a veghea asupra ei.

În timp ce vorbea, Crébillon îl privea cu cea mai mare atenție și înfățișarea deschisă și loială îl impresionă fără îndoială, căci îi răspunse :

— Uitați ce-i, cavalere, noi ne ferim unul de celălalt, și facem o mare greșeală, căci sîntem amîndoi la fel de cinstiți. Cel mai bun mijloc să ajungem să ne înțelegem este să fim cinstiți și sinceri unul cu celălalt pînă la capăt. Vreau să vă dau eu primul exemplu și vom juca deschis, cu cărțile pe față. Vom vedea după aceea ce aveți de făcut.

După care poetul povesti în detaliu cum a participat la răpirea Jeannei și tot ceea ce s-a întîmplat după acest eveniment.

Îi repetă tot ceea ce locotenentul general de poliție îi spusese în timpul vizitei pe care i-o făcuse, după care îi povesti toate întîmplările fericite care-l făcuseră să intre în casa de pe străduța Rezervoarelor și să se asigure cu propriii săi ochi că Jeanne nu era acolo.

Nu omise nici un detaliu, nu uită nici un nume, vorbi, așa cum promisese, cu cea mai mare franchețe, adăugînd, în chip de concluzie :

— Acum știți de ce v-am căutat cu atîta stăruință și de ce sperăm să obținem vești despre doamna d'Etioles din partea voastră.

În tot timpul acestei lungi povestiri, d'Assas ascultase foarte atent și, pe măsură ce Crébillon îi dădea tot felul de detalii precise, își putea da seama că se poate confesa acestui poet cam bețiv de felul lui, dar sigur că va găsi în el dacă nu un prieten gata să-i sară în ajutor la nevoie, cel puțin un bărbat binevoitor, incapabil de o trădare sau de viclenie, și poate chiar să găsească în el un ajutor prețios, pentru că amîndoi, chiar dacă, din motive

diferite, urmăreau același scop : s-o smulgă pe doamna d'Etioles din ghearele dușmanilor care-i voiau pieirea.

Informațiile pe care i le dăduse Crébillon erau în concordanță perfectă cu cele pe care i le dăduse de Bernis.

Îi apărea din ce în ce mai clar și neîndoielnic că adversarul cel mai redutabil al Jeannei era și va fi pentru totdeauna această contesă du Barry, care, cu cîteva ore mai devreme, i se oferea cu cinism.

În fine, vizita nereușită pe care poetul o făcuse în casa din străduța Rezervoarelor aducea o dovadă în plus față de cele spuse de domnul de Bernis, care afirmase că Jeanne nu se mai găsea în acea casă, fiind luată de contesa du Barry pentru a fi transportată spre o destinație necunoscută.

În lipsa oricărui alt sentiment, interesul său, care era și al Jeannei, îl sfătuia să fie sincer la rîndul lui și să se confeseze în întregime acestui poet care putea deveni, într-un fel, un aliat sigur și fidel.

La rîndul său îi povesti de-a fi a păr tot ceea ce i se întîmplase de la scena petrecută în noapte pe șoseaua spre Versailles pînă la evadarea atît de fericită dusă la bun sfîrșit.

Din nefericire, așa cum Crébillon nu se prea omorîse cu descrierea locurilor prin care trecuse, mărginindu-se să treacă în revistă evenimentele în ordinea lor firească și să repete cuvintele ce aveau legătură cu doamna d'Etioles, la fel și cavalerul d'Assas uită să descrie poetului misterioasa ascunzătoare unde locuise și unde o condusese pe Jeanne.

Această omisiune de o parte și de alta, sau mai bine zis, această puțină importanță acordată descrierii detaliate a unei case pe care amîndoi o recunoscuseră a fi aceeași de la primele cuvinte, urma să-i facă să piardă o mulțime de timp prețios lăsîndu-i să se cufunde într-o eroare pe care o descriere amănunțită, a cărei importanță le-a scăpat, putea să-i ferească de capcana în care căzuseră.

Într-adevăr, e clar că dacă d'Assas le-ar fi vorbit de cele patru pavilioane care compuneau acest refugiu, Crébillon, care văzuse numai pe primul, cel care servise de fațadă pentru restul de trei, ar fi fost frapat de acest amănunt.

E clar că dacă ar fi auzit aceste lucruri din partea lui d'Assas, n-ar mai fi fost atît de convins că doamna d'Etioles nu era ascunsă într-unul dintre celelalte trei pavilioane, în timp ce el era lăsat să viziteze demonstrativ numai pavilionul ce servea de fațadă.

Fără să ghicească precis stratagema domnului Jacques, oarecari dubii tot ar fi avut și, înainte de a renunța la orice supraveghere în direcția asta, era probabil ca e. să fi vrut să se asigure, înainte de a căuta în altă parte, că Jeanne nu era ascunsă într-unul dintre cele trei pavilioane.

Din nefericire această idee nu i-a venit nici unuia, nici celuilalt și poate că această omisiune i-a făcut un bine lui d'Assas, care sigur s-ar fi dus să bată la poarta redutabilului general al iezuiților, ceea ce ar fi fost un fel de a se preda, de a fi făcut prizonier, căci este sigur că domnul Jacques ar fi dat imediat ordine pentru ca d'Assas, care, liber, ar fi constituit un mare pericol pentru el, să nu mai iasă din acea misterioasă ascunzătoare.

Fără să mai punem la socoteală faptul că se expunea de bună voie pumnalului contelui du Barry, ascuns în cine știe ce colț întunecos al misterioasei case.

Oricum ar fi fost, cert e un lucru : acest aspect important le-a scăpat complet din vedere.

Dar, în afara acestei erori, explicațiile cinstite, fără ascunzișuri, pe care și le-au dat reciproc au avut ca efect stabilirea unei legături bazate pe simpatie între acești doi oameni care abia se cunoșteau și ale căror vîrstă, gusturi și maniere păreau sortite să nu se potrivească niciodată.

De asemenea, cînd d'Assas termină de vorbit, Crébillon, cu acea franchețe a comportamentului, care-i era caracteristică, rezumă situația lor comună prin următoarele cuvinte :

— Vedeți deci, domnule, că cel mai bun mijloc pe care-l avem pentru a ne înțelege este de a vorbi cu inima deschisă, cum, de altminteri, trebuie să se întîmple între oameni de onoare.

— Bineînțeles !... Aici nu vă contrazic, căci dacă sînt înzestrat cu vreo calitate, aceea este franchețea.

— Sînteți prea modest... Nu aveți numai acea calitate, o văd pe fața voastră, care, de altminteri, îmi este foarte simpatică. De asemenea, v-o spun de-a dreptul că puteți să vă bazați pe mine ca pe un prieten.

— Accept această prietenie în schimbul prieteniei mele, pe care v-o ofer din toată inima.

— Iată un lucru foarte bun... Ce credeţi că trebuie să facem ?... Că am scăpat de remuşcările de a o fi aruncat pe Jeanne în braţele regelui, ceea ce mă incomoda teribil, e una, dar, pe de altă parte, ceea ce mi-aţi spus şi ceea ce ştiam şi eu conduc la o singură concluzie : sărmana copilă e în pericol şi afecţiunea pe care o am pentru ea nu-mi permite să rămîn pasiv atîta timp cît nu va fi în afară de orice pericol.

— Părerea mea, spuse d'Assas, e că ar trebui să începem căutările la Paris.

— Asta e şi părerea mea, răspunse Crébillon. Deci cel mai bine ar fi să plecăm mîine dis-de-dimineaţă, înainte ca fuga voastră de la castel să fie descoperită, căci veţi avea potera pe urmele voastre.

— Încă nu, vă rog. Înainte de a părăsi Versailles-ul, am cîteva cuvinte de schimbat cu una dintre cunoştinţele mele.

— Drace !... nu pare a fi un lucru tocmai prudent, nu vi se pare ?

— Bah ! lăsaţi-o baltă... e o problemă de cîteva minute... În plus poate că ar fi mai bine să mai rămînem aici cîtva timp... de căutat, mă vor căuta direct la Paris, şi pot pune pariu că nu le va trece prin minte că voi rămîne pur şi simplu aici, la doi paşi de castel.

— Poate că-i ceva adevărat în cele spuse de voi... cu condiţia să nu faceţi imprudenţe, îi răspunse Crébillon, pe care tonul cu care d'Assas spusese că are de schimbat două vorbe cu cineva îl neliniştise oarecum.

— Vă promit să fiu rezonabil.

— Să dea Dumnezeu ! exclamă Crébillon dînd din cap, căci ghicea în atitudinea cavalerului hotărîrea fără putinţă de renunţare de a nu pleca decît după ce şi-ar fi îndeplinit o misiune pe care trebuia s-o îndeplinească de multă vreme.

Acestea fiind spuse, cum era deja foarte tîrziu şi hangiul se culcase, cei doi noi prieteni considerară că e mai prudent să nu atragă atenţia asupra evadatului, drept pentru care hotărîră ca Noé Poisson să cedeze patul său cavalerului şi să doarmă cum o putea într-un fotoliu.

Beţivul, aşa cum s-a putut remarca, asistase la discuţia dintre Crébillon şi d'Assas fără să scoată vreun cuvînt.

Poetul, neglijînd constant să obţină aprobarea vechiului său prieten, d'Assas, din instinct, neglijase şi el s-o facă.

În ceea ce-l priveşte, Noé, încrezător în superioritatea lui Crébillon, îl lăsase cu înţelepciune să conducă discuţia aşa cum considera mai bine, mulţumindu-se, ca unică intervenţie, să scoată cîteva mormăieli aprobative ici şi colo, neînţelegînd întotdeauna despre ce este vorba şi neavînd, vizibil, decît o singură grijă : să vegheze ca paharele să fie umplute pe măsură ce se goleau.

Trebuie să fim cinstiţi şi să spunem că în această direcţie îşi acordase o atenţie sporită, astfel încît în clipa în care cei doi interlocutori terminaseră ce aveau de spus, un sforăit sonor le dezvălui că bunul Noé plecase deja în ţara viselor.

Iată de ce hotărîse ca d'Assas să ocupe patul lui Noé, pe care-l lăsară liniştit să-şi pritocească vinul în fotoliul în care adormise, fără să-şi mai facă griji din pricina lui. Crébillon afirmînd că prietenul său avea obişnuinţa unor astfel de situaţii şi că va dormi bine mersi acolo unde se afla pînă dimineaţa.

A doua zi de dimineaţă, cavalerul îi spuse poetului că urma să iasă, că probabil nu va lipsi pentru multă vreme, rugîndu-l să-l aştepte.

Crébillon îi răspunse :

— Chiar vreţi s-o faceţi ?... Nu credeţi că e o greşeală ?... Nu cumva comiteţi o imprudenţă ireparabilă ?...

— Liniştiţi-vă, nu-i nici un pericol !... De altminteri, trebuie... n-aş pleca de aici înainte de a avea cu cineva... explicaţia pe care o doresc.

— Atunci mergeţi, răspunse Crébillon, văzînd că orice rezistenţă era inutilă şi că d'Assas era de neclintit în ideea sa şi hotărît s-o pună în aplicare, mergeţi, dar, pentru Dumnezeu ! fiţi precaut.

— Fiţi liniştit, răspunse d'Assas surîzînd, nu ţin absolut deloc să redevin pensionarul baronului de Marçay... drept pentru care voi acţiona în consecinţă... Apropó, nu aveţi cumva să-mi împrumutaţi un baston ?

— Un baston ?... repetă poetul, mirat, dar ce...

— Iată-l pe al meu, cavalere, spuse Noé, care, după obiceiul său, asculta fără să intervină în discuţie... Vă este de folos ?...

Spunînd acestea îi întinse bastonul lui d'Assas, care îl luă şi-l examină cu cea mai mare atenţie.

Era un baston foarte simplu şi modest, care nu avea nimic în comun cu adevăratele capodopere semnate de Popelinière sau de Samuel Bernard, care valorau pînă la zece mii de scuzi.

Dar dacă bastonul era foarte modest, în schimb era foarte solid, şi asta dintr-un motiv foarte simplu, fiind destinat să suporte greutatea respectabilă a lui Noé.

Bastonul păru să convină cavalerului, care-l luă, mulţumind, după care se întoarse spre Crébillon :

— Mi-aţi recomandat prudenţă, veţi vedea dacă vă voi asculta sfatul... Sîntem aproape de aceeaşi talie, nu aveţi un costum de schimb să-mi împrumutaţi ?... cel pe care-l port poate că a şi fost descris pînă la ora asta... Abuzez de bunăvoinţa voastră, domnule, dar nu fac altceva decît să mă supun vouă şi sfaturilor voastre...

— Vai, cavalere, spuse Crébillon cu satisfacţie, aş fi fost dezamăgit să nu fiţi de acord cu mine... Iată costumul pe care l-aţi cerut... nu l-am purtat decît o singură dată... în ziua în care am fost la domnul Berryer, cum v-am povestit deja.

— E de o culoare închisă, îmi convine de minune, spuse d'Assas examinînd costumul. Cu un astfel de veşmînt nu risc să atrag atenţia asupra mea.

În timp ce vorbea, cavalerul se îmbrăca în grabă.

Găsea că îmbrăcămintea îi venea aproape bine.

Astfel că d'Assas îl declară perfect, adăugînd :

— Cu această culoare nedecisă, nu voi atrage atenţia asupra mea şi, în plus, nu se va vedea că nu e tocmai pe mărimea mea.

Crébillon dădea încetişor din cap, îmbrăcîndu-se la rîndul lui, în timp ce Noé, pentru a se trezi şi pentru a face şi el ceva, destupă o sticlă cu vin alb şi umplu paharele.

Cînd d'Assas îşi termină toaleta, se încinse cu spada pe care i-o dăduse cu o seară înainte valetul lui Saint-Germain, îşi puse cele două pistoale încărcate la centură, se învălui în ampla-i mantie şi, cu bastonul lui Noé în mînă, ieşi după ce strînse mîna celor doi amici ai săi.

Abia se închisese uşa în urma sa, cînd Crébillon îi spuse lui Noé :

— Ies şi eu... Nu te mişti de aici... aştepţi pînă mă întorc.

Din pragul uşii îl văzu pe cavalerul d'Assas care se îndepărta cu pas hotărît. Lîngă el, valetul pus la dispoziţie de contele de Saint-Germain cavalerului d'Assas privea în urma lui cu nelinişte.

Crébillon îi spuse repede cîteva cuvinte, pe care valetul păru să le primească foarte satisfăcut, căci se îndreptă spre grajduri pentru a executa instrucţiunile pe care le primise din partea poetului.

În timpul acesta Crébillon, cu o parte a feţei ascunsă în gulerul mantalei, îl urmărea de la distanţă pe d'Assas, iar cîteva clipe mai tîrziu, valetul, învăluit şi el în falduri unei ample pelerine, ţinînd un cal de frîu, ieşi din han şi-l urmări de la distanţă pe poet potrivindu-şi pasul cu al acestuia.

Cavalerul d'Assas se îndrepta liniştit spre străduţa Rezervoarelor.

Era în jurul orelor nouă ale dimineţii şi, mergînd fără grabă, ca şi cum ar fi ieşit la o simplă plimbare, d'Assas se gîndea, cu un zîmbet ironic pe buze, că poate în acele clipe, zona închisorii castelului era răvăşită de dispariţia sa şi că, fără îndoială, plecau toţi în toate părţile în căutarea lui.

Cum se apropie de casa domnului Jacques, tresări violent : uşa casei se deschise brusc şi un bărbat, cu faţa aprinsă de o violentă emoţie, se repezi, lovindu-l în fugă, fără să-şi ceară scuze, îndreptîndu-se în direcţia castelului.

Acest bărbat era contele du Barry.

D'Assas îl recunoscuse din prima clipă iar mîna i se crispase nervos pe mînerul bastonului.

Dar fără îndoială nu intra în planurile sale să-l oprească în acel loc, căci rămase impasibil, stăpînindu-şi un impuls de furie care-l împinsese înainte.

Fără să ţină cont, cum ar fi făcut în orice altă împrejurare, de grosolănia contelui care putea să-l dărîme la pămînt, în fuga sa neatentă, şi care, ca unică scuză, aruncase în trecere aceste cuvinte, spuse cu un fel de furie :

— Lua-te-ar dracu' de chior !

...D'Assas făcu prompt stînga-mprejur şi-l urmări pe du Barry, care mai mult alerga decît mergea.

Contele se apropie de castel. Ajunsese în piaţa din faţa castelului şi se îndreptă spre grilaj, mergînd mai încet, urmărit, fără să-şi dea seama, de cavaler care, la rîndul lui, era urmărit de Crébillon, blestemînd în sinea lui imprudenţa cavalerului care părea că vrea să intre în castel.

— Pe cinstea mea ! gîndea bravul nostru poet, va face tîmpenia să intre în castel ?... Bine, dar... în cazul ăsta se lasă singur pe mîna călăului ?...

Piaţa începuse să fie străbătută de trăsuri, de cavaleri, de gentilomi, de ofiţeri, de valeţi, o întreagă mulţime ciripitoare, agitată, intrînd şi ieşind din reşedinţa regală.

Fără îndoială că acela era locul dorit de d'Assas, căci lungi pasul strîngînd nervos bastonul în mînă şi, din cîţiva paşi, îl ajunse din urmă pe du Barry, cînd acesta era aproape în mijlocul pieţei.

D'Assas puse mîna pe umărul contelui, spunînd cu un calm înspăimîntător :

— Hei ! bună ziua, domnule conte... Unde alergaţi aşa de grăbit ?...

Contele se opri brusc, înţepenit locului la auzul acelei voci pe care o recunoscuse, fără să mai fie nevoie ca d'Assas să accentueze strîngerea pentru a-l reţine.

Se întoarse brusc, palid ca un mort, cu ochii injectaţi, cu buzele tremurînd de furie, cu mîna încleştată pe garda sabiei şi, în culmea mirării, nu-şi putea crede ochilor, negăsind alte cuvinte decît acestea, spuse cu o voce răguşită :

— Cavalerul d'Assas !...

— El în persoană, domnule, răspunse d'Assas zîmbitor, cum se vede, în carne şi oase.

— Cavalerul ! repetă du Barry care nu reuşea să se stăpînească.

— Da, da, înţeleg, spuse d'Assas cu o ironie muşcătoare, ultima oară cînd am avut neplăcerea să vă văd eraţi tîlhăreşte ascuns în întuneric, cu pumnalul în mînă, gata să mă ucideţi... să mă asasinaţi... căci pumnalul este arma asasinilor şi nu a gentilomilor... ştiaţi asta, domnule conte ?... Sfinte Dumnezeule, figura cruntă pe care o aveaţi în acele momente... iată... e aproape la fel de cruntă ca cea pe care o aveţi în acest moment.

D'Assas ridicase vocea, atrăgînd deja atenţia asupra lor.

— Da, continuă cavalerul cu o voce din ce în ce mai tare, da, voi aţi vrut să mă asasinaţi în modul cel mai laş,

domnule ; dar, pe cinstea mea ! am scăpat de pumnalul vostru aşa cum am scăpat de temnicerii puşi să păzească un om care ar fi vrut să se apere, şi se prezintă, cum o fac eu, în faţa asasinului, în momentul în care crede de cuviinţă, pentru a-i administra pedeapsa pe care o merită... ceea ce voi face eu cu toate onorurile cuvenite rangului vostru... domnule asasin !...

În timpul acesta contele îşi revenise din uluială, dar fusese cuprins de o furie teribilă.

Se dădu înapoi un pas şi-şi scoase sabia, spunînd cu furie :

— Să mă ia dracu' ! de data asta nu-mi mai scapi !

Dar vocea cristalină a lui d'Assas, calmul său imperturbabil în prezenţa chipului hidos, schimonosit de furie al contelui, spada care strălucea în soare şi ameninţa acel bărbat care şi-o păstra dispreţuitor pe a sa în teacă, toate acestea atrăgeau din ce în ce mai mult atenţia asupra lor şi-l făceau să blesteme pe Crébillon care nu pierduse nimic din această scenă rapidă.

Lumea se oprea şi se aduna în jurul lor.

Dintr-o trăsură care se apropia se auzi un strigăt, un bust apăru pe geamul portierei, un ordin plecă spre vizitiul care opri caii.

Du Barry, din ce în ce mai orbit de furie, uitînd locul unde se afla, uitînd că nu avea decît să se apropie de grilaj, să cheme garda care să-l aresteze pe cel pe care-l ura, nu avea decît o singură dorinţă : aceea de a sfîrşi, pe loc, printr-o bună lovitură de spadă ; du Barry, beat de furie, se avîntă cu spada ridicată asupra cavalerului, strigînd de formă, căci atacul preceda cu laşitate avertismentul :

— În gardă, domnule, sau vă ucid !...

Lovitura plecase însă înainte ca avertismentul să fi fost lansat.

Dar d'Assas îşi supraveghea cu cea mai mare atenţie adversarul.

Atunci asistenţa, care făcuse deja cerc în jurul lor, a fost martora plină de uimire amestecată cu admiraţie a unui fapt inedit : loviturile furioase ale acelei spade înşelătoare şi care căuta să fie mortală erau dispreţuitor parate... *cu un baston*, în timp ce vocea vibrantă şi sonoră a lui d'Assas spunea cu un calm înspăimîntător :

— Să-mi spurc spada încrucișînd-o cu a voastră !... niciodată !... un baston sănătos, iată ce-i trebuie unuia ca voi, domnule asasin !

Contele era cunoscut și destul de detestat de toți. D'Assas era un necunoscut pentru toți. Demnitatea atitudinii sale i-a atras simpatia și admirația tuturor celor din jurul lor.

Un ofițer, dintr-un grup, a exclamat cu voce tare :

— Pe cinstea mea !... Iată un adevărat bărbat !...

D'Assas îi zîmbi celui care vorbise și, între două parade, bastonul trasă în aer un salut în direcția sa.

Începură să se audă murmure admirative. Mai aveau puțin și începeau să aplaude.

Încrucișarea armelor, ca să spunem așa, dură, în sine, foarte puțin timp. O lovitură scurtă și viguroasă aplicată cu bastonul rupse lama spadei din mîna contelui.

Cu o mișcare fulgerătoare, d'Assas prinse încheietura mîinii drepte a contelui, strîngînd-o cu putere și răsucind-o pînă cînd de durere acesta scăpă mînerul cu ce mai rămăsese din lamă, ceea ce putea să devină o armă periculoasă ca un pumnal.

Cu o lovitură de picior aruncă cele două bucăți de spadă departe de el, spre mulțimea care-i înconjura, care le făcu să dispară repede căci, în fața luptei inegale între o spadă și un simplu baston mulțimea simțea, ghicea că lașul care îndrăznise să susțină o astfel de luptă era în stare să se folosească de lama frîntă împotriva loialului său adversar și, din instinct, luau partea celui mai curajos.

D'Assas, cu o mînă, îi răsucea contelui mîna la spate, iar cu cealaltă îl lovea cu bastonul peste umeri.

Contele, spumegînd de furie, încerca să scape din formidabila strînsoare care-l încovoia ! încerca să muște, să zgîrie... degeaba... strînsoarea rămînea aceeași, loviturile cădeau ca grindina pe spinarea sa, iar mulțimea încălzită de spectacol striga : Bravo !

Du Barry își pierdu atunci complet capul ; rușinea, furia, durerea înnebunindu-l, sufocîndu-l, începu să strige, chemînd în ajutor, somînd asistența să-l oprească pe călăul său care era, după părerea lui, un criminal, un prizonier de stat evadat...

Mulțimea, amuzată la culme, începu să rîdă, sarcastic, strigîndu-i cavalerului :

— Atinge-l !... Atinge-l !

Și d'Assas continua să lovească.

Iar strigătele de furie și înjurăturile lui du Barry se transformară în urlete de durere și nebunia puse stăpînire pe mintea sa.

În cele din urmă d'Assas îi dădu drumul din strînsoare și, nebun de durere, nemaiștiind ce face, contele o luă la fugă... dar d'Assas îl urmărea cu bastonul, lovindu-l fără milă, iar mulțimea care formase un cerc compact îl împiedica pe nefericitul conte să scape, obligîndu-l să alerge în cerc, urmărit mereu de teribilul baston care se abătea cu o precizie diabolică pe spinarea sa.

În cele din urmă gîfîind, cu ochii ieșiți din orbite, cu veșmintele rupte, acoperit de sînge, căzu ca fulgerat și numai atunci bastonul își încetă loviturile.

D'Assas, ștergîndu-și fruntea de sudoare, își făcu loc prin mulțimea care-l ovaționa.

Atunci se întîlni cu Crébillon care, pe un ton de reproș, îi spuse :

— La dracu', domnule cavaler !... Asta numiți voi a fi prudent ?... Acum nu mai are importanță, scena a fost magnifică, iar pedeapsa exemplară !... Pe cinstea mea, cavalere !... nu s-ar zice că nu vă merge mîna !...

— Îmi promisesem să-i aplic această pedeapsă ! spuse simplu d'Assas.

— Ei bine, acum sînteți satisfăcut ? Da !... Atunci s-o luăm din loc, credeți-mă, e mult mai bine.

În acel moment, din trăsura care se oprise, coborî un personaj care veni spre el, cu brațele deschise :

— În sfîrșit, cavalere, v-am regăsit !... spuse personajul.

— Domnule d'Etioles, exclamă d'Assas, nu fără o jenă ascunsă.

— Chiar eu, cavalere ; urcați în trăsura mea... Dumnezeule mare, nu-i bine să vă aflați printre dușmanii voștri... Ce mînă grea aveți !... Sărmanul conte ! cum l-ați mai aranjat !... Urcați, vă rog... În rest, nu vă faceți probleme, și-a meritat din plin pedeapsa primită... O să rîd mult timp de ce-am văzut azi... dar urcați, vă rog !

D'Assas ar fi refuzat, scuzîndu-se, dar în acel moment în curtea castelului se produse o mișcare neobișnuită. Răsuna o sonerie, oameni alergau prin curte, se

scoteau cai din grajd ; ochiul ager al lui Crébillon văzuse toate aceste lucruri.

Fără să ezite, îl împinse pe cavaler spre portieră spunîndu-i :

— Repede !... urcaţi, cavalere, urcaţi, pentru Dumnezeu !

Maşinal, d'Assas urcă ; d'Etioles îl urmă şi Crébillon, după ce făcuse un gest în direcţia valetului, care-i urmase neabătut cu calul de frîu, urcă la rîndul lui, după ce-i strigase vizitiului, ca şi cum el ar fi fost stăpînul trăsurii :

— Ia-o la stînga şi dă-i bice !... n-au decît să crape caii dacă trebuie, dar aleargă... aleargă cît poţi mai repede !...

Apoi, întorcîndu-se spre d'Etioles care-l privea uimit, Crébillon îl puse în cîteva cuvinte la curent cu situaţia, în timp ce vizitiul bancherului, impresionat de tonul imperios al poetului, îşi conducea caii cu toată viteza.

În cîteva clipe Crébillon imaginase un plan pentru care avea nevoie de ajutorul bancherului.

D'Etioles, la rîndul lui, cum am mai spus-o, avea nevoie de d'Assas pentru reuşita planurilor lui. Îi promise deci concursul fără să mai stea mult pe gînduri, socotind că face un serviciu care va atrage recunoştinţa cavalerului.

Trăsura o luase pe drumul spre Quinconces, cînd o trupă de cavalerişti ieşi din castel pentru a pleca în căutarea cavalerului, aşa cum bine ghicise Crébillon, văzînd mişcarea neobişnuită din curtea castelului.

Ajungînd în piaţă, ofiţerul se oprise descumpănit, neştiind încotro s-o apuce cu trupa.

Cine se găsise acolo să-i povestească scena homerică la care asistase ?

Ce mizerabil guraliv îi dădu semnalmentele, de altminteri foarte vagi, ale cavalerului : manta maron închis, tricorn negru garnisit cu pene negre, brodat cu un şnur de argint ?

Cine i-a spus că d'Assas a urcat într-o trăsură şi care a fost direcţia în care a apucat-o trăsura ?

Un trecător nevinovat, ca de obicei !

Unul dintre acei blînzi gură-cască veşnic pe faţă, care văd tot, aud tot şi care, cum apare *autoritatea,* simt ne-

voia imperioasă să spună tot ce au văzut şi auzit şi, cel mai adesea, şi ce n-au văzut şi auzit.

Una din acele fiinţe anonime care trec şi lasă să le scape cîte o vorbă.

Numai că această vorbă poate provoca nenorociri ireparabile.

Important e faptul că ofiţerul, în fruntea trupei sale, se lansă în urmărirea trăsurii, care nu avea decît un neînsemnat avans.

Direcţia luată de trăsura semnalată era opusă celei care ducea spre Paris, ceea ce l-a surprins pe ofiţer, care se gîndea că cei urmăriţi îşi puteau pierde mai uşor urma într-un oraş mare.

După cîteva minute de cavalcadă îndrăcită, urmăritorii văzură, în sfîrşit, trăsura.

Numai că trăsura mergea liniştită şi nu părea că ar fugi de ceva urmăritori.

La prima somaţie a ofiţerului vizitiul, un bun cunoscător al legilor ţării sale, opri caii, în timp ce stăpînul trăsurii se arătă în cadrul portierei şi întrebă liniştit ce anume se întîmplase.

Ofiţerul se apropie şi spuse ce căuta.

Atunci proprietarul trăsurii deschise larg portiera, coborî, arătă interiorul trăsurii complet gol şi spuse :

— Sînt domnul Le Normant d'Etioles, subintendent al intendenţei de Picardia, şi nu am dat nici un fel de ajutor persoanei pe care o căutaţi, aşa cum vă puteţi convinge.

Ofiţerul, decepţionat, îşi ceru scuzele de rigoare şi întrebă dacă din întîmplare domnul d'Etioles nu văzuse bărbatul ale cărui semnalmente tocmai i le prezentase.

— O manta maron închis ?... mi se pare că am fost depăşit de o persoană care semăna izbitor cu cea descrisă de dumneavoastră.

— Puteţi să-mi spuneţi pe ce drum a luat-o cavalerul ?

— Păi... drept înainte.

— Mulţumesc, domnule, binevoiţi să primiţi scuzele mele.

Şi ofiţerul, lăsînd trăsura care-şi reluase liniştită drumul, se lansă însoţit de oamenii săi în urmărirea acelui cavaler, pe care nu peste mult timp l-au ajuns.

De data asta nu mai putea fi vorba de nici o eroare, avea mantaua şi pălăria descrise.

Ca și vizitiul domnului d'Etioles, și cavalerul se opri la prima somație.

Dar cînd ofițerul, apropiindu-se, spuse :

— Cavalere d'Assas, în numele regelui, vă arestez... Predați-mi spada !... cavalerul întoarse spre ofițer un chip uimit și răspunse cu respect :

— Îmi cer scuze, domnule ofițer, dar nu sînt eu cel pe care l-ați numit... Mă numesc Jean Dulong și sînt în serviciul domnului conte de Saint-Germain.

Spunînd acestea, călărețul întredeschise mantaua, lăsînd să se vadă o livrea discretă și arătînd că nu are ce spadă să predea, așa cum i se ceruse.

Ofițerul își stăpîni cu greu o înjurătură.

De altfel, nu avea cum să se înșele, bărbatul care-i vorbea avea fizicul și înfățișarea unui valet de casă mare și nu semăna, în afară de manta și pălărie, cîtuși de puțin cu d'Assas, ofițer al regelui.

Nemaivorbind de faptul că omul nostru se apropia de vîrsta de patruzeci de ani, iar ofițerul pe care trebuia să-l aresteze avea douăzeci de ani.

Cum făcuse și în discuția cu d'Etioles, ofițerul ceru informații și din partea valetului.

Numai că, de data asta, nemaiavînd de-a face cu un om de bună condiție, totul luă aspectul unui interogatoriu.

Jean Dulong răspunse, fără să uite respectul datorat de un om de condiția sa unui ofițer al regelui.

— Am asistat la o parte din scena care s-a derulat în piața castelului... dar ați fost greșit informat, domnule ofițer, tînărul de care mi-ați vorbit a apucat-o pe drumul spre Paris... Ați căutat în direcția opusă... și cum era foarte grăbit, trebuie să aibă acum un avans confortabil.

Fără nici un cuvînt de mulțumire pentru un atît de puțin important personaj, ofițerul, furios, făcu o întoarcere și se avîntă în galop în direcția Parisului, în urmărirea acelui fugar, care, hotărît lucru, nu era un oarecare, deoarece revenise, după o evadare atît de spectaculoasă, să-l înfrunte pe rege lăsînd pe jumătate mort pe unul dintre gentilomii lui chiar în fața grilajului castelului, ca apoi să se evapore, dispărînd fără să lase urme, odată terminată acea acțiune îndrăzneață.

CAPITOLUL XXII

O DUȘMANCĂ

Iată ce se întîmplase :

Vizitiul lui d'Etioles asistase, de la înălțimea scaunului său, la scena ce se derula ; îl recunoscuse perfect pe d'Assas urcînd în trăsură și, cînd Crébillon îi ordonase să dea bice cailor, înțelese ușor că era vorba de a-l scăpa, printr-o retragere rapidă, pe tînărul gentilom de o posibilă urmărire datorată scandalului făcut sub ferestrele regelui.

Drept pentru care și-a biciuit fără milă animalele, plecînd ca din pușcă, în timp ce poetul, în cîteva cuvinte scurte, explică situația cavalerului unui bancher cu ochii strălucind de uimire.

În timpul acesta valetul lui Saint-Germain, Jean, ajunsese din urmă trăsura în galopul calului și acum mergea lîngă portieră, așteptînd ordinele ce le-ar fi putut primi.

La vederea valetului, căruia îi făcuse semn să-i urmeze cu orice preț, în mintea lui Crébillon încolți o idee și-i spuse lui d'Assas :

— Este foarte probabil că ați fost văzut urcînd în această trăsură și că vor pleca în urmărirea voastră ; dați-mi mantaua și pălăria.

În culmea uimirii, d'Assas se supuse fără alte comentarii.

Crébillon scoase capul prin portieră și-i strigă lui Jean :

— Dă-mi mantaua și pălăria ta și îmbracă-le pe astea...

Schimbul avu loc rapid fără ca valetul, așa cum făcuse și d'Assas, să se mai gîndească, să piardă timpul cu explicațiile.

Cînd cei doi se îmbrăcară unul în hainele celuilalt, Crébillon spuse :

— Iată ce vom face : vom profita că trecem prin pîlcul acesta de arbori ; noi vom coborî și ne vom strecura în spatele copacilor ; în timpul acesta trăsura va merge încet. Dacă ne urmăresc, e puțin probabil că au să dea atenție unor bieți drumeți, ei se vor repezi după trăsură. Dumneavoastră, domnule d'Etioles, vă veți lăsa ajuns din urmă și dacă vi se vor cere explicații, veți spune că, după cîte ați văzut, fugarul s-a depărtat în galopul calului.

Apoi, aplecîndu-se încă o dată peste portieră, îi spuse lui Jean :

— Aleargă înainte ; dacă te urmăresc, lasă-te prins și încearcă să le spui că ai văzut cum cavalerul a apucat pe drumul ce duce la Paris. Dacă te lasă în pace, vii și ne întîlnim la han. Dacă te arestează, îți chemi stăpînul care te va scoate de acolo.

Fără să mai aștepte alte explicații, Jean dădu pinteni calului și am văzut că și-a jucat rolul cu succes, fără să fie tulburat.

Crébillon îi spuse vizitiului :

— Las-o mai încet, dar nu te opri.

Vizitiul se supuse ; Crébillon sări imediat din trăsură, urmat de cavalerul d'Assas, după care se pierdură printre arborii de pe marginea șoselei, în timp ce trăsura își urma încet drumul, ducîndu-l pe d'Etioles, foarte hotărît să acționeze în favoarea cavalerului și să-i facă un serviciu care, gîndea el, îl va lega de persoana lui prin legături serioase de recunoștință.

Am văzut că d'Etioles, ca și Jean, și-a jucat bine rolul lui și a reușit pe deplin.

În timpul acesta d'Assas și Crébillon mergeau cu un pas vioi pe sub arbori, încercînd să nu atragă atenția asupra lor.

Din nefericire, trebuiau să meargă drept înainte, astfel că, în caz de urmărire, urmau fatalmente să fie văzuți.

Își jucau libertatea și poate chiar și viața pe o singură carte, căci sau urmăritorii nu le dădeau nici o atenție și căutau numai trăsura, situație în care erau salvați ; sau soldații dădeau atenție celor doi așa-ziși plimbăreți, și atunci situația nu mai era tocmai roză.

Și în acest ultim caz, mai aveau de ales : sau se predau, sau se opuneau deschis arestării, lucru foarte periculos în epocă, și care dădea mult de gîndit bunului Crébillon care, cu toate acestea, erau ferm hotărît să fie alături de tînărul său prieten.

Cei doi fugari nici nu făcuseră bine o sută de pași pe sub copaci cînd au auzit în spatele lor zgomotul unei cavalcade.

— Iată-i pe urmele noastre ! spuse Crébillon, temător.

— Stați liniștit, îi răspunse d'Assas, n-au pus încă mîna pe mine !...

În timp ce vorbea, se asigura că mînerul spadei îi era la îndemînă și cele două pistoale la locul lor.

— Aveți de gînd să rezistați ? îl întrebă Crébillon, din ce în ce mai neliniștit.

— Drace !... Doar nu vă închipuiți că am riscat să-mi rup oasele sărind de pe terasa castelului, ca să mă las prins din nou așa prostește... Nu, pe cinstea mea !... și dacă trebuie... ei bine, ne vom bate ! Dar voi, care nu aveți aceleași motive să vă temeți, ca și mine, ascundeți-vă cît mai aveți timp.

— Înțeleg foarte bine ; dar spuneți-mi dacă eu aș fi în locul vostru și voi în al meu, m-ați lăsa să mă descurc singur ?

— Oh !... dar ce să căutați voi în toată această afacere ? îl întrebă d'Assas foarte încurcat.

— Bine, o să vedeți ce... Deci, rămîn cu voi.

— Gîndiți-vă, spuse d'Assas foarte emoționat, că sînt hotărît să-mi vînd foarte scump pielea... Plecați, cît mai aveți timp.

— Bine ! bine !... pentru că sînteți hotărît, sînt și eu la fel de hotărît... în fond, nu avem parte decît de o singură moarte... Și apoi, cine știe, poate trec fără să ne dea nici o atenție ?...

— Ah ! sînteţi un om de toată isprava şi un curajos... Domnule de Crébillon, de acum sîntem uniţi pe viaţă şi pe moarte, răspunse d'Assas, strîngîndu-i energic mîna poetului, care, pentru a-şi ascunde emoţia, mormăi :

— Prostii !... Ceea ce fac pentru voi, aţi face şi voi pentru mine... şi atunci ?... Drace ! dacă părul a albit, inima e tot tînără...

În timpul acesta lungiseră pasul, pe măsură ce galopul din spatele lor se apropia tot mai mult.

Întorcîndu-se, văzură soldaţii care-i urmăreau.

— Sînt circa douăzeci, spuse d'Assas zîmbind, o să fie al dracului de dur !

Şi continuau să avanseze, ascunzîndu-se cît mai mult posibil în spatele trunchiurilor copacilor, iar d'Assas scosese spada din teacă şi apucase un pistolet.

Trupa se apropia tot mai mult.

Soldaţii mergeau pe mijlocul drumului ; cei doi fugari se strecurau de-a lungul unui zid al unei proprietăţi care trebuia să fie foarte mare, judecînd după lungimea gardului : dar dacă soldaţii erau perfect vizibili, fiind pe un teren descoperit şi, dacă în locul blestemaţilor acelora de arbori ar fi găsit o groapă mai adîncă, ar fi scăpat neobservaţi.

Din nefericire nu puteau spera la aşa ceva, iar trupa se apropia, fiind la vreo cincizeci de metri în spatele lor.

— Atenţie, murmură d'Assas, e momentul... au să ne vadă !...

În acel moment se găseau la cîţiva paşi de o poartă construită în zidul proprietăţii pe care o proteja. Cînd ajunseră în dreptul acelei porţi, aceasta se deschise brusc şi un grădinar, atras fără îndoială de zgomotul cavalcadei, îşi arătă faţa curioasă în cadrul porţii.

Cu o mişcare fulgerătoare, Crébillon îl prinse de braţ pe d'Assas, îl trase, împingîndu-l pe grădinarul năucit în interior şi închise iute poarta.

Era şi timpul : cîteva secunde mai tîrziu cavalcada trecu în galopul cailor prin faţa porţii, angajată în urmărirea trăsurii care le fusese descrisă.

În timpul acesta cei doi fugari îl supravegheau îndeaproape pe grădinar, de teama de a nu atrage atenţia asupra lor printr-un strigăt nelalocul lui.

Dar sărmanul om era prea uimit de bruschetea acestei năvăliri, iar Crébillon nu uitase să-l sperie puţin, spunîndu-i pe un ton ameninţător :

— Dacă scoţi un singur cuvînt, te ucid !

Aşa că atunci cînd îşi reveni din surpriză şi-şi recăpătă graiul, trupa era deja departe şi pe moment primejdia dispăruse.

Crébillon îşi şterse fruntea şiroind de sudoare, în timp ce d'Assas îşi vîra la loc spada în teacă cu un calm perfect şi ca şi cum nimic nu s-ar fi întîmplat.

— Of ! exclamă poetul, respirînd adînc, era şi timpul !... Pe cinstea mea ! mai bine că s-a întîmplat aşa, căci cred că aţi fi făcut prostii... şi eu la fel.

— Prostii sau nu, răspunse d'Assas, eram decis să nu mă predau.

— Drace, asta am înţeles-o eu bine ! răspunse poetul, care adăugă : Dar iată un om a cărui curiozitate a picat la ţanc, ca să ne salveze.

— E perfect adevărat, spuse cavalerul, şi cred că lucrul acesta merită o recompensă.

Spunînd acestea, d' Assas îşi scoase punga şi o întinse grădinarului, spunîndu-i :

— Omule, ia-o şi nu te teme de nimic ; noi nu sîntem răufăcători.

Prima mişcare a grădinarului fu să întindă mîna ca să ia punga care i se oferea şi care-i făcea cu ochiul. Dar un gînd îi opri fără îndoială această primă mişcare, căci respinse punga şi spuse pe un ton agresiv :

— N-am ce face cu banii voştri...

— Faceţi o greşeală respingîndu-o, prietene, spuse liniştit poetul ; aceşti bani pe care noi vi-i oferim nu-s decît binemeritata recompensă pentru serviciul pe care ni l-aţi făcut deschizînd această poartă chiar la timp.

— Eu nu v-am făcut nici un fel de serviciu şi, în consecinţă, n-am ce recompensă să accept... nu vă cunosc... aţi intrat aici prin surprindere... Nu ştiţi unde vă aflaţi...

Plecaţi cît mai repede, e tot ceea ce vă cer... nu am chef să-mi pierd slujba din pricina voastră... hai, plecaţi...

Tonul grădinarului era din ce în ce mai agresiv. Începuse să ridice vocea, încercînd să-i îndepărteze pe cei doi bărbaţi aşezaţi în dreptul porţii.

Ascultînd cuvintele acestui paznic încăpăţînat, d'Assas, pentru care răbdarea nu era calitatea dominantă, schiţase un gest de ameninţare şi deschisese deja gura să-i spună cîteva de la obraz, cînd Crébillon i-o luă înainte, răspunzînd cu obişnuita lui blîndeţe :

— Să plecăm ? Păi asta vrem şi noi !... Numai că trebuie să ne înţelegeţi, avem motive speciale de a o face cît mai repede... Trebuie să mai existe pe undeva şi o altă ieşire în afară de aceasta... Condu-ne deci acolo şi ai scăpat de prezenţa noastră...

— Mda !... cum să nu !... Credeţi că o să vă conduc în casă ?... Pentru asta voi fi sigur alungat !...

D'Assas şi Crébillon se găseau într-o grădină foarte mare, care putea fi socotită chiar un mic parc, atît era de abil concepută şi de minunat întreţinută, şi vedeau în zare, printre copaci, un pavilion foarte cochet, chiar dacă era de dimensiuni mai modeste.

Totul demonstra că intraseră pe domeniul unui senior foarte bogat.

Crébillon se gîndea însă la altceva : îşi spunea că dacă planul lui reuşea, dacă d'Etioles şi valetul Jean îşi jucau cu succes rolurile, trupa lansată pe urmele lor nu va întîrzia să se întoarcă, trecînd din nou prin faţa portiţei, pentru a lua drumul Parisului.

A ieşi în acel moment ar fi însemnat să se expună de bunăvoie unui pericol de care scăpaseră ca prin minune, şi poetul, căruia nu-i lipsea prudenţa, nu se prea vedea aruncîndu-se cu ochii închişi printre picioarele cailor celor care-i urmăreau.

Nu că bravul poet s-ar fi temut cu ceva pentru el. Nu cu el aveau ei ce aveau, asta o ştia prea bine.

Se temea, mai presus de orice, de o întîlnire pe care el o găsea supărătoare pentru d'Assas, pe care-l vedea decis la cele mai mari imprudenţe mai degrabă decît să se lase prins.

În felul acesta toate eforturile sale tindeau ca tînărul său prieten să evite această întîlnire care putea avea consecinţe groaznice pentru amîndoi, căci era ferm hotărît să nu-l abandoneze pe cavaler, orice s-ar fi putut întîmpla.

Iată de ce discuta cu grădinarul urmărind un dublu scop : fie de a obţine liberă trecere pe un drum care să-i scoată în afara căii urmate de soldaţi, fie de a cîştiga timp pînă ce trupa se va fi întors, ei putînd ieşi liniştiţi pe acolo pe unde intraseră.

Şi iată deci de ce, ghicind enervarea lui d'Assas, îi făcu semn să-l lase să aranjeze singur această afacere şi să-şi stăpînească nerăbdarea.

Drept pentru care îi răspunse cu calm şi politicos grădinarului :

— Văd că ne aflăm aici la un senior foarte bogat şi acest mic parc este admirabil întreţinut... Dacă este rezultatul muncii voastre, vă felicit... Dar noi sîntem oameni de bună calitate, şi oricît de bogat ar fi stăpînul tău, nu va refuza, sînt sigur de asta, de a veni în ajutorul a doi oneşti gentilomi.

— Stăpînul meu e mult mai puternic încă pe cît e de bogat... şi nu poate fi deranjat aşa, de oricine... şi oricum acum e plecat... ceea ce e un motiv de bucurie pentru voi, căci nu face parte din acea categorie de seniori care ar putea întinde mîna celor care, ca voi, evită cu atîta grijă soldaţii regelui.

— Caraghiosule !... explodă d'Assas, du-te şi spune stăpînului tău că doi gentilomi doresc să aibă onoarea de a discuta cîteva clipe.

— Dacă aţi şti unde vă aflaţi, domnule, vă jur că n-aţi mai cere să fiţi primiţi de stăpînul acestei case şi aţi lua-o la fugă cît v-ar ţine picioarele.

— Care va să zică aşa ! dar unde ne aflăm aici ?... exclamă d'Assas examinînd cu atenţie locurile.

— Vă aflaţi la... haideţi, plecaţi, domnilor, plecaţi repede, e cel mai bun lucru pe care îl aveţi de făcut... Hai-

deți, plecați odată sau, pe cinstea mea ! strig și atunci vom vedea noi dacă...

— Vai ! Gaspard, ce ți s-a întîmplat ?... După cine strigi așa ?

— Cele două întrebări care întrerupseră pe fidelul grădinar în momentul în care se înfuriase și el, la rîndul lui, păreau să vină de pe o alee apropiată și, chiar dacă nu se putea vedea încă — căci se auzise o voce feminină — cine le pronunțase, grădinarul ridică grăbit pălăria sa cu boruri largi și spuse cu respect :

— Doamnă !...

În acea clipă, la un cot al aleii apăru o femeie de o uimitoare frumusețe, învăluită cu gust într-o somptuoasă rochie de interior, din mătase roz, îmbogățită cu minunate dantele. Se apropia de ei cu o maiestuoasă mlădiere, încălțată pe tocurile înalte, de culoare roșie, ale unor pantofiori din satin roz, sprijinindu-se cu nonșalanță într-un magnific baston cu mînerul din aur, bătut cu pietre prețioase și înconjurat de o ghirlandă de panglicuțe roz, ca și toaleta sa.

Acolo, sub acei copaci, era o apariție încîntătoare, de o rară frumusețe, de o grație și de o poezie care ar fi putut inspira pe cel mai înzestrat pictor.

Cu toate acestea, suava și vaporoasa apariție produse asupra lui d'Assas efectul unei Meduze.

Prinse mîna lui Crébillon și, strîngîndu-i-o nervos, lăsă să-i scape un nume care produse o violentă impresie asupra poetului, căci mormăi cu jumătate de voce, aruncînd o privire spre grădinarul înțepenit într-o poziție respectuoasă :

— Ah ! drace... încep să-l cred pe Gaspard, căci aici Gaspard a avut dreptate... Am fi făcut mai bine să-l ascultăm și s-o luăm din loc... chiar dacă ne întîlneam nas în nas cu indivizii ăia oribili !...

În timpul acesta femeia se apropia și repetă întrebarea cu o voce gravă și blîndă :

— Ce s-a întîmplat totuși ?...

Numai că imediat se găsi în fața celor doi intruși ; la vederea lor se făcu palidă ca un mort și înlemni locului,

sprijinindu-se cu amîndouă mîinile pe mînerul bastonului, victimă a unei emoții atît de violente încît îi tremurau picioarele și lui Crébillon i se părea că se va prăbuși.

Femeia aceea era contensa du Barry.

Acest parc în miniatură, acest pavilion cochet aparțineau regelui.

Destinul dorise ca d'Assas, urmărit de soldații regelui, la ordinul expres al acestuia, fără îndoială, să găsească adăpost pe moment în căsuța unde se petreceau întîlnirile galante regale și iată-l prins în capcană cînd se credea în afară de pericol și față în față cu cea pe care el o considera ca pe o dușmancă de moarte și care-l va preda, fără îndoială.

Ce să faci într-o astfel de situație ?... Nu-ți rămîne decît să te resemnezi.

Lucru pe care-l făcu d'Assas cu disperarea în suflet, căci pentru el contesa era, în primul rînd, femeie, și nu mai putea concepe să folosească violența în fața unei ființe slabe.

Tulburarea vizibilă a contesei nu scăpase atenției celor doi. Lui Crébillon, care o studia mai atent și cu mai mult sînge rece decît d'Assas, i se părea chiar că are ochii roșii, ca și cînd contesa ar fi plîns.

Numai grădinarul Gaspard nu remarcă nimic și, preocupat numai să scape de responsabilitatea pe care o implica întrebarea contesei, care pe moment era pentru el stăpîna acestor locuri, răspunse cu volubilitate și cu o mulțime de detalii cum au pătruns cei doi străini care refuzau să plece și își manifestau pretenția să vadă și să vorbească stăpînului acelui loc.

Povestirea detaliată a servitorului îi dădu timp contesei să-și adune gîndurile și să se liniștească.

De fapt, din tot șuvoiul acela de explicații, ea nu reținuse decît un singur lucru : se părea că cei doi, în special cavalerul, păreau să fugă de cineva și pentru moment se refugiaseră în acea grădină.

Dar cum de era liber în chiar momentul în care, grație scenei pe care i-o jucase regelui cu o seară înainte, ea

era sigură că acesta dăduse deja ordinul de a-l transfera pe prizonier la Bastilia ?

Acestea erau întrebările pe care şi le punea fără a-şi putea răspunde.

Gardianul îşi terminase povestea şi aştepta respectuos ordinele stăpînei sale.

Cei doi intruşi nu scoaseră un cuvînt, nu făcuseră un gest.

Şi era evident că aşteptau şi ei decizia pe care urma s-o ia tînăra femeie, pentru a-şi putea stabili linia de conduită.

Contesa se decise şi răspunse cu blîndeţe :

— Foarte bine, Gaspard, v-aţi făcut datoria, sînt mulţumită de voi... vă puteţi retrage... şi pentru că aceşti domni doresc să vorbească stăpînului domeniului, în absenţa sa poate vor dori să-mi spună mie ceea ce doreau să spună... Poţi pleca !...

Grădinarul, se înclină adînc şi se retrase cu spatele, murmurînd : „Doamna e prea bună !"

Juliette aşteptă pînă cînd grădinarul se retrase suficient şi, cînd a fost sigură că acesta a dispărut, s-a întors spre cei doi bărbaţi, care aşteptau în continuare, şi-l privi îndelung pe d'Assas fără să pară că l-ar fi remarcat pe însoţitorul său şi fără să scoată un singur cuvînt.

Instinctiv d'Assas luase o atitudine sfidătoare, cu braţele încrucişate pe piept, cu privirea aţintită asupra duşmancei sale, cu o expresie dispreţuitoare a buzelor, părînd a spune :

„Ce mai aşteptaţi ca să mă dai pe mîna lor ?"

În ceea ce-l priveşte pe Crébillon, acesta era în aparenţă calm şi rece ; numai ochişorii, în care strălucea o privire maliţioasă, nu pierdeau din vedere trăsăturile obosite şi desträmate ale tinerei femei, şi se uita din timp în timp cu un sîmbure de ironie batjocoritoare la tînărul său însoţitor.

Şi poetul, care era un profund observator şi al cărui spirit neliniştit era tot timpul treaz, îşi zicea în sinea lui cu o satisfacţie neascunsă :

„Iat-o deci pe duşmanca de moarte a sărmanei Jeanne şi a acestui frumos băiat... Pe cinstea mea ! splendidă creatură ! şi dacă aş avea numai cu douăzeci de ani mai puţin aş da orice să fiu privit de ea cum e privit în acest moment cavalerul, acest mare fraier care-mi face impresia că, în materie de amor, nu vede mai departe de lungul nasului... Ah ! tinerii din ziua de astăzi !... noi făceam o figură mai bună pe vremea noastră... În sfîrşit, această crudă duşmancă nu ne-a dat încă pe mîna soldaţilor... e ciudat !... şi chiar, să mă bată Dumnezeu ! a evitat să pronunţe numele lui d'Assas în faţa încăpăţînatului ăla de Gaspard, care ne-a făcut un astfel de serviciu... Să-l ia dracu'..."

În timpul acesta contesa, cu o voce pe care emoţia o făcea să tremure, îi spunea lui d'Assas :

— Voi ? ... Voi ?... Aici !...

Şi Crébillon, cu urechea ciulită, găsea că, pentru o duşmancă încrîncenată, această simplă exclamaţie era scoasă cu o ciudată blîndeţe.

— Sînteţi deci liber ?... reluă contesa.

Crébillon continua dialogul cu sine :

„Vai, vai, vai !... a spus asta ca şi cînd ar fi spus : Cît sînt de fericită de a vă vedea în sfîrşit liber !... Ciudat !... Ciudat !..."

— Cum de sînteţi liber ? continuă contesa, cînd în dimineaţa acestei zile chiar regele a ordonat să fiţi transferat la Bastilia ?

— Ştiaţi acest lucru, doamnă ?... întrebă sec d'Assas. Pentru a fi atît de bine informată, fără îndoială că sînteţi şi voi implicată cu ceva în acest ordin dat de rege ?

Juliette roşi.

Crébillon remarcă această roşeaţă şi începu să tuşească violent aruncîndu-i o privire ucigătoare lui d'Assas şi mormăind :

„Dar-ar ciuma în el de nepriceput, că nu vede nimic !..."

— Cum de sînteţi aici ? întrebă din nou Juliette.

Înainte ca d'Assas să scoată un singur cuvînt, Crébillon făcu un pas înainte, se înclină profund şi spuse :

— Binevoiți, doamnă, pentru că prietenul meu, domnul cavaler d'Assas nu îndrăznește s-o facă, să mă prezint chiar eu : domnul Prosper Jolyot de Crébillon, umil protejat al muzelor care din spirit, în care s-a rătăcit bineînțeles și multă indulgență binevoitoare, mi-au făcut hatîrul să-mi recunoască ceva talent.

Poetul, am mai spus-o deja, nu era lipsit de maniere, dar avea un mod particular de a le folosi.

Dinspre partea ei, Juliette avusese timpul să-și șlefuiască felul de a fi, frecîndu-se zilnic de personaje de o politețe rafinată, servită fiind și de o dispoziție naturală spre așa ceva și de calități de primă mînă.

În fața acestei prezentări incorecte, făcute pe un ton emfatic și în termeni teatrali, îi aruncă poetului o privire de un dispreț strivitor, care ar fi intimidat pe oricine, numai pe bravul nostru bețiv nu.

Acesta, fără să pară a fi remarcat ceva, cu o ușurință surprinzătoare, continuă imperturbabil :

— Ne faceți onoarea, cred, să ne întrebați cum de ne găsim aici la dumneavoastră, doamnă ?... Domnul d'Assas, subjugat evident de splendoarea farmecelor voastre, rămînînd cu gura căscată, mut de admirație în fața voastră, permiteți unui om de vîrsta mea, un amic devotat, doamnă, să vă dea explicațiile pe care aveți tot dreptul să le obțineți din partea noastră.

În timp ce-i vorbea tinerei femei, Crébillon îi aruncă lui d'Assas o privire rugătoare, ca și cînd l-ar fi implorat să tacă și să-l lase pe el să facă ce trebuie.

Cavalerul înțelese de această dată perfect semnificația acestei priviri și, cum îi era o imensă scîrbă de a se explica, de a conversa cu contesa, îl lăsă cu vizibilă satisfacție pe noul său prieten să-și ia această sarcină.

La rîndul ei, tînăra femeie, văzînd cum cavalerul părea decis să se încăpățîneze într-o rezervă prudentă în ceea ce-o privește, dar dorind, cu toate astea, să afle despre ce este vorba, se decise să-i răspundă acelui personaj care i se părea puțin ridicol, dar care avea, cel puțin în

ochii ei, avantajul de a părea dispus să povestească ceea ce știa și ceea ce-o interesa pe ea în cel mai înalt grad.

— Vorbiți deci, domnule, vă ascult.

— Domnul d'Assas, reluă Crébillon, are onoarea de a fi, dacă nu unul dintre prietenii voștri, atunci cel puțin un cunoscut al vostru. Precum știți, doamnă, el era încarcerat la castel pentru că ați spus mai devreme că regele dăduse, chiar în această dimineață, ordinul de a-l transfera la Bastilia. Dar știați pentru ce era arestat și ce crimă comisese ?

— Nu, domnule, ignor acest detaliu.

— Aflați, doamnă, că acest băiat curajos a avut nefericita idee de a se duce să-l caute pe rege pentru a-i face un serviciu important... Or, celor mari, cum ar trebui să știți, dacă nu ați aflat-o pînă acum, nu le place să li se facă servicii atunci cînd nu le-au cerut... Mult iubitul vostru suveran a găsit pentru cavalerul, aici de față, recompensa pe care o merita intervenția sa intempestivă... arestîndu-l pe loc.

Dar cînd pentru vîrsta domnului d'Assas și fizicul său, cei patru pereți ai unei celule nu au nimic atrăgător și l-au făcut să se gîndească cu obstinație să scape de povara unei recluziuni care nu-i făcea bine la sănătate... E ceea ce a și făcut și, în lipsă de alte mijloace, cavalerul s-a aruncat liniștit de pe terasa castelului.

— De la înălțimea terasei ?... Ce nebunie !... puteați să muriți.

— Cred și eu, doamnă, gîndiți-vă și dumneavoastră... Optzeci și ceva de picioare înălțime...

— Ah ! Dumnezeule !...

— E îngrozitor, exclamă ironic Crébillon ; e adevărat că domnul era agățat de un fel de mașinărie necunoscută... dar atît de fragilă... e de mirare cum nu și-a rupt nici un os !...

— Ați făcut aceasta ?... întrebă Juliette cu răsuflarea tăiată.

— Cum am onoarea să vă spun... Pe scurt, domnul a reuşit să ajungă jos viu şi nevătămat, iar eu am avut plăcerea să-i ofer găzduire într-un han modest unde locuiesc...

Dar, doamnă, ce credeţi că s-a mai întîmplat ?... A doua zi de dimineaţă, adică în chiar această dimineaţă, la ora la care la castel ar fi trebuit să se dea alarma că a dispărut şi că era căutat peste tot, domnul d'Assas a comis o nebunie, altminteri plină de curaj.

— Ce-a mai făcut ? întrebă contesa, frămîntîndu-şi mîinile neliniştită.

— Închipuiţi-vă că domnul pretindea că are de cerut o explicaţie unui gentilom al regelui... un anume conte du Barry, dacă-mi aduc eu bine aminte...

Juliette tresări şi-l privi foarte atent pe d'Assas, care rămînea tăcut şi impasibil, iar Crébillon, mereu surîzător şi satisfăcut, ca şi cum interesul tinerei femei s-ar fi adresat lui :

— Or, ştiţi dumneavoastră în ce consta acea aşa-zisă explicaţie ?... Vă las să ghiciţi, doamnă... Dar nu vă chinuiţi prea mult, doamnă, nu veţi reuşi... Domnul pe care-l vedeţi aici, cu propria mînă, i-a aplicat o frumuseţe de... dacă-mi aduc bine aminte acelui conte du Barry !... da, hotărît lucru, aşa îl chema... cum spuneam, i-a aplicat o frumuseţe de bătaie cu bastonul, cea mai straşnică pe care am văzut-o în viaţa mea...

— O bătaie cu bastonul ?... Contelui ?... Oh !

— Da, doamnă, şi a fost atît de magistral aplicată, că acest conte a rămas pe pavaj într-o stare atît de demnă de milă, încît cred...

— Nefericitule ! ... Ce-aţi făcut ?...

— Ah ! tinerii aceştia !... ce imprudenţi ! Dar ceea ce e mai frumos, e faptul că totul s-a petrecut sub ferestrele regelui... la o oră la care piaţa era un furnicar de gentilomi şi de seniori care se duceau să asiste la sculare regelui.

— Ah ! Dumnezeule !... Dumnezeule !

— Cred că ceea ce vreţi să spuneţi, doamnă, remarcă uşor batjocoritor Crébillon, e ce ruşine pentru acel sărman conte du Barry !... Dar, pe cinstea mea...s-ar părea că n-a încasat-o chiar degeaba... căci puteţi crede că acest conte... care se zice c-ar fi gentilom !... a vrut să-l ucidă pe domnul printr-un asasinat plin de laşitate !...

— Oh !...

— E nedemn pentru un gentilom, nu-i aşa, doamnă ?... şi gîndiţi ca şi mine că această pedeapsă era bine-meritată ?...

Din nefericire acest scandal sub ferestrele regelui a atras atenţia oamenilor de la castel, astfel încît soldaţii s-au pornit neîntîrziat în urmărirea acestui tînăr temerar, care ar fi prins cu siguranţă dacă grădinarul vostru, Gaspard, n-ar fi deschis portiţa pe care o vedeţi, împins de demonul curiozităţii, iar foarte umilul vostru servitor n-ar fi profitat de ocazie pentru a intra ilicit pe proprietatea voastră... lucru pentru care vă rog să primiţi umilele noastre scuze...

— Nefericitule !... Nefericit copil !... repetă Juliette, care se adresa tot lui d'Assas.

— Acum, doamnă, reluă Crébillon cu o gravitate care contrasta în mod ciudat cu tonul glumeţ şi uşuratec pe care-l folosise pînă atunci, pe cinstea mea, domnul d'Assas n-a comis altă crimă în afară de aceea că a vrut să facă un serviciu regelui său, sacrificîndu-se pe sine însuşi. Voi puteţi să-l salvaţi, la fel de bine cum puteţi să-l pierdeţi, cu un singur cuvînt şi, iată... auziţi ?... sunt soldaţii care-l caută şi care revin ; în cîteva secunde vor fi aici ! Deschideţi această poartă, spuneţi un cuvînt, faceţi un semn, şi va fi din nou în mîinile lor... şi de data asta nu-l mai aşteaptă Bastilia, ci gîdele... din mîinile căruia nu mai ieşi viu... Hotărîţi, doamnă...

Juliette asculta şi auzea, fremătînd, pămîntul care tremura sub copitele cailor lansaţi în plin galop.

Şi galopul se apropia tot mai mult, iar d'Assas, mereu tăcut şi impasibil, aştepta ca şi cînd ar fi fost vorba de un altul, nu de el, iar Crébillon arunca priviri rugătoare spre

tînăra femeie, întrebîndu-se cu spaimă ce va face... dacă ea va asculta de sfaturile inimii care o îndemnau să-l salveze pe cel pe care-l iubea, sau de ura sa care-i sugera cu viclenie ideea feroce de a deschide acea poartă și de a chema în ajutor... în timp ce în mintea sa îndurerată mai răsunau cuvintele poetului :

„De data asta e călăul !"...

Și cavalcada se apropia din ce în ce mai mult și curînd trecu ca o furtună prin fața porții, care rămase închisă, și se pierdu în depărtare.

În clipa aceea un suspin mișcă pieptul tinerei femei și două lacrimi, două perle ardente, alunecară încet pe obrajii ei obosiți.

Și cînd zgomotul cavalcadei se stinse complet în depărtare, Crébillon, în fața lui d'Assas care privea la contesă cu o privire în care se citea o imensă uimire, Crébillon se apropie de tînăra femeie, îi luă mîna și, sărutînd-o cu respect, îi spuse cu o emoție și cu o blîndețe aproape părintești :

— Sînteți un suflet mare, copila mea... Credeți un bătrîn care a trăit multe și care v-ar putea fi tată... Nu sînteți făcută pentru rolul pe care îl jucați aici... Fugiți, copila mea... dacă mai aveți încă timp s-o faceți... gîndiți-vă la ceea ce aveți... plecați undeva într-un colț de țară liniștit... acolo unde v-ați născut... trăiți modest, dar cinstit... veți găsi acolo fericirea și stima oamenilor cinstiți, ceea ce înseamnă enorm, credeți-mă, în comparație cu viața la care visați și pentru care nu sînteți făcută...

Fără să răspundă, căci era foarte emoționată, Juliette se îndreptă spre poartă, o deschise și spuse suspinînd :

— Cred că nu vă mai amenință nimic... plecați... și Dumnezeu să vă aibă în paza lui !

Și cu un gest plin de durere ea le arătă drumul liber, în timp ce ochii săi plini de lacrimi priveau ca cei ai unui cîine credincios drept în ochii lui d'Assas, care, foarte emoționat și el, negăsind nici un cuvînt de consolare sau de mulțumire, în fața durerii aceleia atît de vizibile, în fața

acelei abnegații atît de evidente, se descoperi cu un gest energic și se înclină profund.

Atunci poetul își luă tînărul prieten de braț și, făcînd tinerei femei un gest enigmatic de adio, îl trase după sine pe d'Assas care, în pragul porții, dădu drumul lacrimilor prea multă vreme reținute. Contesa îi privea tristă îndepărtîndu-se și strîngînd în mînă ceea ce Crébillon îi strecurase fără ca ea să-și dea seama.

CAPITOLUL XXIII

„MACUL DE ARGINT"

— Iată o ființă ciudată, spuse d'Assas îndepărtîndu-se, iar ceea ce tocmai a făcut mă uluiește... Nu știu ce să mai cred.

— Credeați că va striga și vă va preda ? răspunse Crébillon cu un zîmbet strengăresc.

— Eram foarte convins de asta... sînt obligat s-o mărturisesc... mai ales după cele ce s-au întîmplat între noi.

— Ei bine, după cum vedeți, v-ați înșelat.

— Această generozitate mă pune în mare încurcătură.

— Și de ce anume ?

— Nu ați auzit ce a spus această femeie ? Regele a dat, chiar în această dimineață, ordinul de a fi mutat la Bastilia.

— Ei și ?

— Nu vă surprinde faptul că e atît de bine informată ?

— Ascultați-mă și încercați să înțelegeți : fiind metresa regelui, nu e nimic de mirare ca ea să cunoască proiectele regescului ei amant... Regelui, din cîte spun gurile rele, îi cam place să vorbească despre micile sale afaceri favoritelor... În fond, iubitul nostru Ludovic al XV-lea nu-i decît un mic burghez guraliv...

— Deci și voi gîndiți, ca și mine, spuse cu ardoare d'Assas, că regele și contesa au vorbit de mine... s-ar părea că în chiar această noapte, dacă stau să mă gîndesc bine ?

— Într-adevăr, e posibil să fie așa.

— Atunci vedeți că aveam perfectă dreptate !

— În ce fel ?

— Iată cum : am primit vizita contesei du Barry... și m-a părăsit foarte nemulțumită de felul în care m-am purtat cu ea... Or, în dimineața acestei zile regele consideră brusc că Bastilia mi-ar face foarte bine la sănătate și are grijă să fiu condus acolo...

— De unde ați tras concluzia asta ?

— Din faptul că, foarte furioasă, contesa m-a părăsit proferînd cuvinte de amenințare, și nu uitați, l-ar fi putut împinge pe rege la această hotărîre total răuvoitoare pentru mine.

— Poate că voi aveți dreptate... Eu aș zice chiar mai bine : ca și vouă, și mie mi se pare aproape cert.

— Lucrurile stînd așa cum stau, spuse d'Assas uimit, nu sînteți deloc surprins de ceea ce tocmai a făcut ?... Nu vedeți în asta o contradicție... ceva bizar ?....

— Eh !... scumpul meu, aș prefera să vă spun că femeia e un ghem de contradicții... Prefer să nu filozofez asupra acestui subiect care ne-ar duce mult prea departe, și am să vă spun la fel de simplu că, precum pescarul de care vorbește Evanghelia, aveți ochi, dar nu vedeți nimic !... ceea ce, de altminteri, dovedește cît sînteți de modest...

— Ce vreți să spuneți ?

— Nimic, numai că contesa du Barry este profund și sincer îndrăgostită de persoana voastră, o, tinere și naiv Adonis !

— Credeți în sinceritatea acestei iubiri ?

— Pe toți dracii ! puteți să vă mai îndoiți... după ceea ce tocmai a făcut pentru dumneavoastră ?

— Fie !... dar cum vă explicați că a atîțat furia regelui împotriva mea ?

Crébillon dădu din umeri și spuse :

— Păi nici nu-i prea greu de ghicit... Nu ați văzut ochii înroșiți de lacrimi și trăsăturile obosite, aproape descompuse, ale tinerei femei ?

— Mărturisesc că, într-adevăr, nu le-am remarcat.

— Păi cum să nu ! dacă sînteți mereu cu capul în nori !... Dar eu le-am remarcat... și încă multe altele... și am înțeles cu ușurință că frumoasa noastră contesă, după primirea „călduroasă" pe care i-ați făcut-o, aflată sub influența umilinței, furiei și decepției, nu s-a dat înapoi în fața uneia dintre acele mici infamii atît de obișnuite la îndrăgostiții mai năbădăioși și, pentru a se răzbuna, v-a încondeiat cum nu se poate mai bine în fața regelui, care nu e prea furios pe voi...

Regele pleacă, furia se potolește, regretele și remușcările iau locul răzbunării... Numai iubirea rămîne stăpînă asupra acestui suflet chinuit și voi ați beneficiat de această schimbare.

— Poate că aveți dreptate ! răspunse d'Assas gînditor. În tot cazul, această generozitate mă pune într-o postură dintre cele mai neplăcute... Admițînd că ceea ce mi-ați spus referitor la subiectul acestei iubiri pe care contesa o simte pentru mine este exact, nu e mai puțin adevărat că o urmărește pe doamna d'Etioles cu ura ei... După serviciul pe care mi l-a făcut, care va fi conduita mea față de această femeie ?... A acționa împotriva ei ar fi o nedelicatețe care este împotriva firii mele... S-o abandonez pe doamna d'Etioles în mîinile ei îmi este la fel de imposibil... Iată-mă deci într-o crudă dilemă !

— Într-adevăr, situația e foarte delicată... Dar, la dracu' !... cine știe ce ne rezervă viitorul ?... veți avea poate ocazia să-i faceți, la rîndul vostru, un serviciu contesei, care va anula datoria ce o aveți față de ea. Și apoi, cine știe ?, o inimă cu adevărat îndrăgostită e capabilă de orice eroism... iar contesa mi se părea foarte îndrăgostită... Putem deci spera !

— Ce anume să sperăm ?

— Cinstit să fiu, nici eu nu știu prea bine.

Tot discutînd în felul acesta, cei doi bărbați au ajuns fără încurcături la hanul în care locuiau.

Hotărîră ca d'Assas să rămînă prudent cîteva zile închis în cameră, în speranța că nu-l vor căuta atît de aproape de castel.

Urmau să se întoarcă la Paris cînd căutările în curs se vor fi mai potolit, și d'Assas era hotărît să ceară adăpost contelui de Saint-Germain, care, de altminteri, i-l oferise aducîndu-i planul mașinăriei grație căreia își putuse duce evadarea la bun sfîrșit.

Motivul care atîrnase cel mai greu în hotărîrea cavalerului de a cere adăpost contelui de Saint-Germain era speranța de a-l determina pe acesta să folosească puterea ocultă de care dispunea pentru a putea afla unde era ascunsă Jeanne.

Dar cum nu era sigur că va putea obține ceea ce dorea, cum nu era sigur nici de faptul că Saint-Germain putea să-i ajute, nu-i spuse nimic lui Crébillon, pentru a

nu trezi în el o speranță care risca să fie repede destrămată de fapte.

Reîntorși în camera lor, constatară absența lui Noé Poisson.

— Bine ! murmurase Crébillon, iată butoiul meu cu vin că a șters-o din nou !... Numai de n-ar face vreo tîmpenie ireparabilă...

Noé, atunci cînd era beat, simțea imperioasa nevoie să se plimbe pe la țară sau prin jurul castelului, unde plouase cu cîrciumi în care bețivanul făcea dese popasuri și sfîrșea prin a-și îneca în porții generoase de vin și puțina luciditate care-i mai rămînea.

Poetul, la curent cu obiceiurile amicului său, obișnuit cu aceste dispariții zilnice, n-a fost deci prea surprins de absența sa și nu manifestă cine știe ce mare neliniște privitor la acest subiect. Sigur era că urma să-l vadă apărînd la ora prînzului, mergînd cu acel pas țeapăn și lent de bețiv obișnuit cu chefurile monstruoase, și punîndu-și întreaga demnitate și atenție pentru a merge drept fără să pară a se clătina.

În timpul acesta valetul, Jean, se întorsese și el, după ce își dusese calul la grajd cu calmul cuiva care tocmai a făcut o excelentă plimbare. El găsise mijlocul de a se face remarcat de poet căruia îi făcuse un semn ca pentru a-i spune că totul va merge cum trebuie în privința lui și era gata pregătit să execute noi ordine care i s-ar da.

Crébillon a răspuns la acest limbaj mut făcîndu-l să înțeleagă că, pentru moment, nu e vorba decît să vegheze prudent și să semnaleze apropierea unui pericol.

La care Jean, printr-o mimică expresivă, i-a răspuns că a înțeles și că va veghea.

În sfîrșit, sosi și ora cinei și Noé nu se întorsese.

La început l-au așteptat, apoi s-au decis să se așeze la masă și masa se termină fără ca bețivanul să fi apărut.

Crébillon începu să se neliniștească de această absență prelungită și cu cît timpul se scurgea, cu atît neliniștea îi creștea.

Se înseră, apoi întunericul puse stăpînire pe oraș și Noé tot nu venise !

A doua zi de dimineață, cum Noé nu se întorsese, Crébillon, neliniștit de moarte, începu să-l caute după o vie discuție cu d'Assas, care dorea să-l însoțească și înfrunte toate greutățile din lume să-l convingă că securitatea sa im-

punea ca el să rămînă închis şi că se va descurca şi singur pentru a întreprinde cercetările necesare.

Fu nevoit, pentru a-l hotărî pe cavaler să rămînă liniştit, să-l facă să înţeleagă că prezenţa lui mai mult l-ar încurca decît l-ar ajuta şi, în sfîrşit, ca argument decisiv, să-i reamintească de faptul că putea fi recunoscut şi arestat, şi că, fără îndoială şi el, Crébillon, ar fi împărtăşit aceeaşi soartă cu el, şi astfel, dintr-o dată, Jeanne rămînea fără singurii doi oameni care-i mai puteau veni în ajutor.

Acest argument producîndu-şi efectul scontat, Crébillon, aşa cum făcuse cu cîteva zile în urmă din pricina lui d'Assas, reîncepu să bată pavajul Versailles-ului. Numai că acum, cunoscîndu-l pînă în vîrful degetelor pe cel pe care-l căuta, se duse de-a dreptul să caute din cîrciumă în cîrciumă, neuitînd nici una din tot oraşul.

Regăsi urma lui Noé într-un fel de cantină frecventată de valeţii castelului unde află că persoana cu semnalmentele pe care le dăduse trecuse pentru cîteva clipe, seara, ca apoi să iasă şi să se alăture unei adunări ce avusese loc în piaţă.

Dar acolo se pierdea urma celui pe care-l căuta ; aceasta fusese tot ceea ce putuse afla, ceea ce trebuie să recunoaştem că era foarte puţin.

Poetul avea o reală afecţiune pentru vechiul său prieten. Această dispariţie misterioasă îl neliniştea şi îl întrista mai mult decît ar fi fost dispus s-o mărturisească.

Pe de o parte începea să se teamă serios ca nu cumva bătrînul său prieten să nu fi primit vreo lovitură urîtă într-una din plimbările pe care le făcea la întîmplare prin împrejurimi ; pe de altă parte, cum cunoştea mai bine ca oricine inteligenţa mai degrabă mărginită şi cheful de vorbă nestăvilit al lui Noé, care, ca toţi beţivii, pălăvrăgea vrute şi nevrute cu primul ieşit în cale şi adesea monologa cu voce tare în plină stradă, se temea ca vreo vorbă imprudentă, scăpată la beţie, să nu-i pună pe urmele lui d'Assas pe cei care-l căutau.

O indiscreţie putea fi, într-adevăr, fatală nu numai cavalerului, dar chiar şi lui Crébillon, pe care, vinovat de a fi dat ajutor unui prizonier de stat, îl pîndea riscul de a fi arestat şi aruncat în cine ştie ce hrubă din Bastilia, perspectivă care era departe de a-i surîde bravului nostru poet care, în materie de curaj, îşi avea şi el limitele sale.

Cu toate acestea, în ciuda tuturor temerilor, nu se putea decide să părăsească Versailles-ul şi-şi continuă căutările ale căror rezultate nefaste îi întăreau din ce în ce mai trista convingere că nefericitul său prieten trebuie să fi fost victima cine ştie cărui derbedeu care, după ce l-a buzunărit bine, l-a omorît pur şi simplu.

Or, iată ce se întîmplase de fapt :

Cînd Crébillon îl părăsise dimineaţa, recomandîndu-i să aştepte întoarcerea lui, Noé, conform obiceiului lui, rămăsese liniştit, decis cu bună credinţă să se supună recomandărilor prietenului său.

Dar cum nu întîrzie să se plictisească de moarte, şi pentru a se distra, începu să bea şi cum Crébillon întîrzia să apară, din pahar în pahar, din sticlă în sticlă, lui Noé nu-i trebui mult să se pilească.

Cînd fu suficient de afumat, beţivul, tenace în obiceiurile sale, natural că uită toate sfaturile amicului său, se ridică şi ieşi.

După ce rătăci cîtăva vreme la întîmplare, se simţi obosit şi, natural, intră să se odihnească, într-o cîrciumă, unde, la fel de firesc, mai goli o sticlă.

Ajuns în piaţa castelului, Noé, deja beat mort, se simţea tot mai obosit şi intră să se odihnească în cantina în care Crébillon îi dăduse de urmă. Acolo se odihni în stilul său propriu... bînd în continuare.

Aceasta se întîmpla în momentul în care d'Assas administra, în faţa grilajului castelului, magistrala şi umilitoarea pedeapsă contelui du Barry, despre care am vorbit deja.

Noé, prea ocupat în cantină, nu văzuse şi nu auzise nimic. Numai cînd se simţi odihnit, adică după ce mai goli o sticlă, se ridică, după ce plăti, şi ieşi ţeapăn ca un automat, ţinîndu-se pe picioare doar numai printr-o minune, sfidînd legile echilibrului.

În piaţă, după plecarea lui d'Assas, cîţiva privitori se hotărîseră să-i dea o mînă de ajutor contelui care rămăsese leşinat pe pavaj, năucit, gîtuit de furie şi de ruşine mai mult chiar decît de durere.

Se formă imediat un fel de adunare spontană şi hazardul a vrut ca beţivul nostru să se găsească în primul rînd,

bine plasat pentru a vedea și auzi totul, și nu putea pierde el ocazia să asiste la un spectacol atît de interesant.

Contele, nerevenindu-și din leșinul său, în plus avînd chipul însîngerat și hainele sfîșiate, se găsiră cîteva suflete caritabile care să-l apuce de mîini și de picioare, plecînd în căutarea unei drogherii unde i s-ar fi putut da acelui senior îngrijirile imediate pe care le necesita starea sa.

Cortegiul se puse în mișcare și, cum bine ați ghicit, Noé îl urmărea cu perseverență, fără chiar să simtă ghionturile pe care le primea din stînga și din dreapta, prea ocupat cum era să-și păstreze un echilibru care era tot mai greu de stăpînit.

Prima drogherie care le apăru în drum a fost tocmai drogheria „Macul de argint", pe care cititorul nostru o cunoaște bine.

Contele fu lăsat acolo, iar Noé, fără să știe cum și de ce, intră împreună cu cei care-l căraseră pe conte, împins numai de acea curiozitate liniștită și nevinovată pe care am văzut că a avut-o și cu o zi înainte, cînd a stat să privească ore în șir cei doi cai legați de un copac.

Droghistul, pe care cititorii poate că nu l-au uitat, era afiliat la aceeași societate ca și contele și era, fără îndoială, un personaj marcant în acest ordin căruia domnul Jacques îi era șef suprem, căci îl recunoscu pe rănitul ce-i fusese adus și-l transportă imediat într-o cameră învecinată cu acel cabinet în care am pătruns odată cu Nicole, camerista contesei.

Era un dormitor sever mobilat și în care tot mobilierul părea a proveni din secolul trecut.

Bineînțeles că Noé era mereu pe urmele lor și, văzînd un mare fotoliu, se așeză foarte liniștit și se scufundă într-un somn de plumb fără ca nimeni să-i dea atenție, fiind ascuns în întregime de spătarul înalt al acelui vechi fotoliu.

În acest timp droghistul declară cu voce tare că starea rănitului pe care i l-au adus i se părea foarte gravă, că avea nevoie de liniște și de odihnă, și dădu prompt pe ușă afară pe toți cei care veniseră cu rănitul. Scăpat de inoportuni și curioși, droghistul, după ce încuie poarta și fără să se mai ocupe de rănit, se duse de-a dreptul la un

uriaș dulap din lemn de stejar, care ocupa un întreg perete al camerei, și-l deschise.

Dulapul era în întregime plin de haine agățate pe umerașe fixate pe partea din spate a acestuia. Droghistul apucă hotărît cu ambele mîini de primul umeraș din dreapta și trase violent, ca și cînd ar fi vrut să-l smulgă.

Se auzi un declic și fundul dulapului pivotă în jurul propriei axe, lăsînd vederii o trecere îngustă. Bărbatul luă atunci o lumînare de pe o mobilă, o aprinse și, cu ea în mînă, dispăru în deschizătura pe care o dăduse la iveală în modul acesta ciudat.

Cîteva minute mai tîrziu se întorcea, însoțit de domnul Jacques, după care plecase de fapt pe acest drum misterios care-și avea corespondent într-unul din cele patru pavilioane din adăpostul de pe străduța Rezervoarelor.

Domnul Jacques se duse drept la patul pe care fusese întins contele și, după ce-l privi cîteva clipe, spuse :

— E încă leșinat.

— Nu-i nici o nenorocire, domnule, l-am examinat cu grijă înainte de a veni la dumneavoastră pe domnul conte, nu are nici o rană gravă... Am să-i dau cîteva picături dintr-un preparat care-l vor trezi din leșin.

— Faceți-o cît mai repede posibil.

Spunînd acestea, domnul Jacques căuta cu privirea un loc unde să se așeze și droghistul, ghicind dorința stăpînului, se grăbi să-i ofere fotoliul.

Numai că ajungînd în dreptul fotoliului, scoase un mic țipăt de surpriză cînd îl văzu pe Noé comod instalat și care părea că doarme la fel de liniștit ca și cînd s-ar fi aflat în patul său propriu.

Auzind strigătul, domnul Jacques se întoarse și-l văzu și el pe intrus.

— Asta cine mai e ? întrebă el, încruntînd sprîncenele.

— Pe cinstea mea, monseniore, exclamă droghistul stupefiat, nu știu nimic... dar putem să vedem ce-i cu el.

Închise în grabă dulapul care rămăsese deschis și, luîndu-l pe somnoros de braț, scuturîndu-l zdravăn, îi spuse :

— Hopa ! hei ! amice... sus !... ce căutaţi aici ?...

Somnorosul astfel interpelat şi scuturat nu se mişcă, nu scoase nici cel mai mic sunet şi, cînd droghistul îi lăsă braţul, acesta căzu ca un lucru inert.

— De unde a apărut individul ? întrebă domnul Jacques.

— Cred că i-a însoţit pe cei care l-au cărat pînă aici pe domnul conte, răspunse droghistul, care, în timp ce vorbea, îl examina cu atenţie pe acest necunoscut al cărui somn atît de profund i se părea nefiresc.

— Mi se pare că am mai văzut cîndva faţa asta de beţiv ! murmură domnul Jacques, care adăugă : Maestre André, vreţi să vedeţi, vă rog, ce poate să însemne somnul acesta atît de profund ?

Maestrul André, pentru că aşa se numea droghistul, nu aşteptase acest ordin şi-l examina deja cu mare grijă pe intrus.

După cîteva minute de examinare foarte atentă, se ridică şi spuse :

— Bărbatul acesta nu doarme, monseniore, vedeţi, pleoapele nu sînt complet închise, pupila este fixă şi dilatată... Este pur şi simplu doborît de băutură... ca şi cînd l-ar fi lovit cineva cu un retevei în cap... Trebuie că individul are o constituţie foarte solidă, căci doza de alcool pe care a înghiţit-o este extrem de mare şi riscă să facă o congestie... să cadă ca fulgerat... E un caz foarte curios şi extrem de rar... Vedeţi, insensibilitatea este totală...

Spunînd acestea, maestrul André îl scutură violent pe beţiv şi-l înţepă cu un ac, neobţinînd nici o reacţie din partea lui.

— Individul vede ? aude ?... De fapt, mi-l aduc aminte acum, e acel beţiv cam nărod care-l însoţeşte peste tot pe poetul Crébillon... este tatăl doamnei d'Etioles... Poisson cred că-l cheamă... E de-a dreptul ciudat că beţivul ăsta a putut pătrunde pînă aici... Acest somn ciudat nu ascunde vreo cursă ?...

Droghistul dădu din cap.

— Nu, monseniore, vă răspund că nu sîntem în faţa unui simulacru... Acest om, cînd se va trezi, dacă între

timp nu-l va lovi damblaua în starea în care se află, va fi sigur extrem de uimit şi nu va şti să spună unde este şi cum a ajuns aici.

— Totuşi aude ?... vede ?... şi dacă vede şi aude, îşi va aminti ce a văzut şi auzit ?

— Cred că nici nu vede, nici nu aude... Cu toate acestea eu nu aş îndrăzni să afirm nimic... e un caz atît de deosebit...

Fără să spună nimic, domnul Jacques luă un pistolet dintr-un sertar şi, lipind ţeava de tîmpla lui Noé, îl armă cu sînge reçe şi-i spuse poruncitor :

— Sus, bărbate... sau eşti mort !...

Noé nu se mişcă.

— V-am spus, monseniore, insensibilitate totală... cred că acest om nu aude şi nu vede nimic.

— Nu are nici o importanţă, replică domnul Jacques, pentru că fatalitatea l-a adus pe beţivul ăsta aici, ar fi bine, pentru mai multă siguranţă, să ne lămurim în privinţa persoanei lui... Maestre André, îl veţi transporta în camera izolată din micul pavilion... veţi avea grijă să nu poată scăpa de acolo şi-l veţi trata cum credeţi de cuviinţă... Ar fi poate mai bine să-i întreţineţi o stare permanentă de beţie pentru a-l face să-şi piardă amintirile celor văzute şi auzite... dacă a văzut şi auzit ceva... Cînd va veni vremea, vă voi spune eu, îl vom îmbăta din nou şi-l vom lăsa într-o noapte departe de casă, pe un drum astfel încît, atunci cînd se va trezi din beţie, să creadă că a visat. Pînă atunci, aveţi grijă să nu vă scape.

— Ordinele voastre vor fi executate, monseniore... Iar ca să scape... hm !... mi se pare cam greu... camera despre care e vorba nu are nici o ieşire vizibilă şi ar trebui ca beţivul nostru să fie dotat cu un fler deosebit pentru a găsi resortul care deschide uşa secretă.

— Trebuie să ne gîndim la orice situaţie... aveţi totuşi grijă... Dar ajunge cu discuţia despre acest imbecil... Să ne ocupăm de contele du Barry.

Cîteva clipe mai tîrziu, graţie îngrijirilor energice, contele îşi revenea şi constata cu satisfacţie că în afară de durerea produsă de numărul impresionant de lovituri de

baston primite, nu avea nimic rupt şi se puse repede pe picioare.

La întrebările domnului Jacques, răspunse că nu a putut executa ordinele pe care le primise şi că în momentul în care se pregătea să intre în castel pentru a primi detalii despre evadarea lui d'Assas, pe care baronul de Marçay, într-o notă explicativă, o semnalase superiorilor lui, a fost oprit de acel mizerabil d'Assas în persoană, care l-a adus în starea jalnică în care se găsea în prezent.

Contele termină această povestire dureroasă pentru amorul său propriu, spunînd cu un glas trădînd o ură sălbatică :

— De data asta, de vreţi sau nu, dacă-l întîlnesc pe acest individ, îl ucid... trebuie s-o fac... Vreau, înainte de a-l ucide, să-l fac să sufere îngrozitor... Puteţi face ce veţi vrea cu mine după aceea, dar vreau să mă răzbun, şi această răzbunare va fi teribilă, îngrozitoare...

— Haideţi, haideţi, calmaţi-vă, scumpul meu conte, şi pentru că ţineţi atît de mult la această răzbunare, ei bine... vi-l las pe mîinile voastre pe acest d'Assas... puteţi face ce vreţi cu el... Ei ! acum sînteţi mulţumit ?...

— Ah ! mulţumesc, monseniore !...

— Însănătoşiţi-vă cît mai repede, am nevoie de voi...

— Fiţi liniştit, am alte lucruri de făcut decît să stau în pat... Vă răspund, domnule, că nu voi lîncezi prea mult pe aici, răspunse contele cu un zîmbet hidos pe faţă.

— Bine, bine, mă bazez pe dumneavoastră... Cu toate acestea, în interesul vostru, nu comiteţi imprudenţe... Acum, vă părăsesc... am ordine grabnice de dat... Maestre André, vă recomand încă o dată atenţie cu beţivul acesta... urmaţi punct cu punct instrucţiunile mele privind acest subiect...

Acestea fiind spuse, domnul Jacques se îndreptă spre faimosul dulap şi dispăru.

Un sfert de oră mai tîrziu, Noé era transportat într-o cameră confortabil mobilată, dar care nu avea nici uşi, nici ferestre aparente.

Camera era slab luminată de o veioză.

Beţivul a fost depus într-un vast fotoliu şi, pe o mică măsuţă, un pahar pîntecos şi numeroase sticle prăfuite erau dispuse în aşa fel încît să atragă atenţia beţivului la trezire. Sticlele au fost alese cu grijă, părînd a avea o vechime venerabilă, făcînd astfel tentaţia irezistibilă...

Iată ce se întîmplase şi unde se afla Noé Poisson, în timp ce amicul său Crébillon, care-l credea mort, se întrista pe măsură ce-şi urma căutările zadarnice.

CAPITOLUL XXIV

O VIZITĂ NEAȘTEPTATĂ

După plecarea lui d'Assas și a domnului de Crébillon contesa du Barry a rămas multă vreme gînditoare în fața porții pe unde plecase cel pe care ea îl alesese și care-i răpise inima.

Un proces lent, dar tenace, de gîndire își făcuse loc în capul acela frumos și tînăr.

Gînduri pe care ea nu le avusese niciodată, de care nu se bănuise niciodată că ar fi în stare, îi cuprindeau mintea deschizînd spiritului ei orizonturi noi.

Pudori necunoscute, delicate rafinamente îi veneau brusc în minte și era gata să roșească gîndind la ceea ce fusese, la ceea ce făcuse, la ceea ce mai era încă.

De ce această neașteptată senzație de rușine ?... De ce aceste gînduri noi care o cuprindeau și o încîntau în același timp ?...

Era datorită iubirii pure și sincere care punea pecetea ei suverană pe această inimă care nu bătuse încă pentru nimeni, era pentru că iubirea regeneratoare ieșea învingătoare în groaznica luptă cu ambiția, ura, cu toate sentimentele josnice care luptau împotriva ei ; era datorită faptului că toate rănile acestei inimi greu încercate se vindecau, se purificau la atingerea acestui stăpîn necontestat.

Și visătoare, revedea în imaginație acea seară, la balul de la Primărie, unde-și făcuse pentru prima oară apariția sub numele de contesa du Barry, și în urechi îi mai răsunau și acum cuvintele lui Saint-Germain, care, cu o voce blîndă și gravă, îi spunea :

„Nu sînteți, nu veți fi niciodată contesa du Barry !... Mai este încă timp, plecați, trăiți modest, dar cinstit, în ținutul dumneavoastră... acolo... la Vaucouleurs... și în felul acesta veți fi sigură că vă veți găsi fericirea".

Și iată că, lucru ciudat, acel necunoscut care-l însoțea pe d'Assas, acel poet cu tonul glumeț, cu privirea ironică, cu gesturi cînd obișnuite, cînd teatrale, îi repeta acolo, cu blîndețe în glas și în priviri, aceleași sfaturi, în termeni aproape identici.

Și acest necunoscut care părea s-o fi ghicit, ca și contele Saint-Germain mai înainte, vorbea de un rol care era obligată să-l joace.

Știa deci ?

Și, ca și Saint-Germain, știa, altminteri de ce aceeași blîndețe, de ce acea milă pe care ea o citise clar în privirea lui, în timp ce el, cel iubit, rămînea rece și disprețuitor, aproape amenințător ?

Toate aceste lucruri i se păreau ciudate, și în mintea ei simplă cu înclinații spre superstiții, ideea că era destinată fatalmente să eșueze în sarcina pe care și-o asumase, se fixa tot mai tiranică și tenace.

Și ea se întreba dacă nu ar fi mai bine să renunțe singură, liberă, la tot, mai degrabă decît să eșueze rușinos.

Cel puțin, prin renunțarea sa voluntară, se va putea bucura de simpatii, va forța stima celui pe care-l iubea atît de mult, în timp ce persistînd și mergînd spre un eșec pe care un presentiment secret i-l arăta a fi sigur, ea vedea întreaga lume întorcîndu-se împotriva ei, chiar și mai ales cei care o împinseseră pînă acolo.

Și gîndurile sale mergeau de la Saint-Germain la Crébillon, repetîndu-și mașinal cuvintele poetului :

„Nu sînteți făcută pentru rolul pe care-l jucați aici".

Și se întreba cu spaimă, uimită în fața propriilor procese de conștiință, dacă poetul nu cumva avea dreptate, dacă nu cumva ea ar trebui să asculte de vocea aceea interioară care o sfătuia să renunțe la luptă, să realizeze ce avea și, cu acea mică avere, să se retragă în locurile sale natale, să trăiască acolo cinstit crescîndu-și micuța surioară.

De altminteri, această avere, care astăzi i se părea foarte modestă, nu i se părea, pe vremea cînd exercita meseria de femeie de moravuri ușoare, un vis aurit care nu se va realiza niciodată ?

Juliette ieși din aceste gînduri ca dintr-un vis și-și dădu atunci seama că ținea în mînă o hîrtie pe care Crébillon i-o strecurase înainte de plecare.

Deschise biletul și-l citi.

Nu conținea altceva decît numele unui han și indicații privind etajul și numărul camerei.

Era fără îndoială adresa lui d'Assas.

Necunoscutul gîndea că această adresă îi va putea fi, fără îndoială, utilă ?... Se gîndea că ea ar putea avea ideea de a se întoarce spre a-i vorbi lui d'Assas ?

Ce spera de la ea acest poet ?

Din ce în ce mai gînditoare, se pregătea să se întoarcă în camera ei, cînd își aminti că grădinarul ar putea flecări și povesti cum și-au făcut apariția în grădină cei doi fugari.

În ceea ce-o privește, puțin îi păsa de asta. În starea sufletească în care se afla, îi era complet indiferent că regele sau domnul Jacques ar putea afla că ea lăsase să scape de urmăritori pe cavalerul d'Assas.

Dar înțelegea foarte bine că o indiscreție îl putea da pe mîna urmăritorilor pe cel pe care-l iubea, în ciuda tuturor celor întîmplate pînă atunci, și acum nu dorea cu nici un chip să-l vadă la închisoare.

Făcu deci un ocol și, găsindu-l pe grădinar care-și făcea conștiincios munca sa de zi cu zi, îi spuse :

— Cei doi gentilomi au plecat, în sfîrșit... Altă dată, Gaspard, fii mai prudent... De data asta voi trece cu vederea și îți promit că regele nu va afla de acest incident... dar gîndește-te că dacă se mai întîmplă un astfel de incident și regele află, vei fi alungat fără milă... și ai, după cîte cred, o familie de întreținut... În propriul tău interes, să ai grijă ca așa ceva să nu se mai întîmple...

Gaspard, auzind aceste cuvinte, păli, de teama de a-și pierde locul său și răspunse cu un ton supus :

— Vă jur, doamnă, că am făcut tot ceea ce-am putut pentru a-i împiedica pe cei doi domni să intre, iar odată intrați, să-i dau afară... Cel tînăr mi-a oferit o pungă cu bani, pe care am refuzat-o... și am și familie de întreținut... Dacă doamna binevoiește să-mi promită că nu spune nimic, eu vă promit că așa ceva nu se va mai întîmpla niciodată... dar, vă rog, faceți în așa fel încît regele să nu afle nimic...

— Eu am promis să nu spun nimic, îmi voi ține promisiunea... regele nu va afla nimic... dacă nu cumva vei face imprudența de a vorbi...

— Oh ! doamna poate fi liniștită... doar n-o să-mi fac rău singur.

Spunînd aceste cuvinte, grădinarul părea jenat.

Fără să remarce această jenă, contesa continuă :

— Între altele, ai făcut bine că ai refuzat punga care ți-a fost oferită... dar cum nu vreau să se zică că ai pierdut ceva în această situație... iat-o pe a mea... pe aceasta poți să o iei... sper să fie la fel de plină ca aceea pe care ai refuzat-o...

Și, tăind scurt din șuvoiul de cuvinte cu care grădinarul mulțumea și o binecuvînta, ea se întoarse în camera ei, în timp ce Gaspard cîntărea punga cu o evidentă satisfacție și-și freca furios urechea.

„Și eu, naivul, care n-am știut să-mi țin gura și m-am dus să povestesc tărășenia domnișoarei Nicole... S-ar putea ca această simpatică domnișoară să nu-și țină gura și să meargă să flecărească, nu ca mine... Doamna este bună, și vrea să uite... numai că domnul Lebel nu glumește... și voi fi alungat fără milă... Și sărmanii mei copii, ce vor face ?... Trebuie s-o rog pe domnișoara Nicole să nu spună nimic..."

În timpul acesta, contesa, care se întorsese în budoarul ei, își zicea :

„Haide, bravul nostru Gaspard e prea înspăimîntat să nu-și piardă slujba, deci nu va vorbi... dinspre partea asta iată-mă liniștită".

Și, aprinzînd o lumînare roz, arse cu mare grijă biletul lui Crébillon, temîndu-se ca acea bucățică de hîrtie să nu se piardă din greșeală, adresa pe care o conținea să nu cadă cumva în mîinile cuiva rău intenționat, care să-i pună pe urmăritori pe urmele fugarilor.

După acest incident, contesa a rămas timp de două zile pradă unei violente agitații interioare, chinuită fără încetare de noi idei care se nășteau în mintea ei, dar cu toate acestea nu găsea forța de a lua o hotărîre fermă.

Părea agasată, nervoasă, fiind de o sensibilitate extremă care o făcea să izbucnească, fără motive aparente, în hohote de rîs dezordonate sau în suspine sfîșietoare.

Toată lumea din căsuța de sub copaci suferea de pe urma dispoziției schimbătoare a contesei.

Chiar și regele fu nevoit să suporte efectele, ceea ce-l răci sensibil, fără ca tînăra femeie să-și dea seama.

În cele din urmă, după două zile, se îmbrăcă într-o toaletă neagră extrem de simplă și o anunță pe Nicole că iese.

Se duse drept la adresa pe care i-o dăduse Crébillon, urcă direct, fără să mai întrebe nimic și bătu la ușa care-i fusese indicată, cu inima strînsă de o teamă nemărturisită.

Cel care-i deschise era Crébillon.

Poetul nu părea deloc surprins de această vizită, în schimb d'Assas tresări violent.

Ea văzu această tresărire, și crezînd că vrea să o alunge, își lipi palmele a rugă.

Crébillon îi privea pe amîndoi cu o atenție susținută. Părea foarte calm, numai degetele băteau frenetic darabana pe spătarul unui scaun pe care-l trăsese spre el cu un gest mecanic.

D'Assas se ridicase și cu vocea sa sonoră și virilă, privind-o drept în ochi în timp ce ea rămînea tăcută, prea emoționată pentru a mai putea vorbi, îi spuse cu blîndețe, cu un respect vizibil :

— Doamnă, atunci cînd mi-ați făcut onoarea de a veni să mă vizitați în închisoarea mea, mi-am pierdut stăpînirea de sine pînă într-atît încît v-am spus cuvinte pe care un bărbat nu are dreptul să le spună unei femei... oricare ar fi ea... făcînd acestea, am fost lipsit de respect mai mult decît poate fi un bărbat față de o femeie... motiv pentru care vă cer iertare.

Ea ridică spre d'Assas o privire strălucitoare, întrebîndu-se dacă aude bine, dacă nu cumva visează și, negăsindu-și cuvintele, izbucni într-un plîns cu suspine, căzu în genunchi și, înainte ca el să poată face o mișcare, îi prinse mîna și i-o sărută.

Cu o mișcare energică, d'Assas, stupefiat, o ridică murmurînd :

— Oh ! doamnă !... ce faceți ?

Și sărmanul cavaler, năuc, îl privea pe Crébillon ca pentru a-l implora să-i vină în ajutor.

Acesta, nu mai puțin emoționat, nu se făcu de altminteri că nu înțelege. Aduse repede un fotoliu în care tînăra femeie se lăsă să cadă, cu capul cuprins în palme, zguduită de suspine îngrozitoare.

Poetul i-a făcut cavalerului un semn prin care-i recomanda să tacă și să respecte pe acea doamnă sinceră

și, punînd cu blîndețe mîna pe capul tinerei femei, cu un gest de o tandrețe pe care n-ai fi bănuit-o a exista vreodată în acest uriaș trup diform, i se adresă :

— Plîngeți, copila mea, plîngeți, lacrimile sînt bune, lacrimile sînt sfinte, pentru că sînt regeneratoare... plîngeți pentru că odată cu lacrimile ce curg din ochii voștri, se spală și gîndurile negre care v-au cuprins inima... plîngeți pentru că aceste lacrimi purifică sufletul ce va rămîne pur și strălucitor... plîngeți, copila mea...

Și, ca o mamă care-și leagănă copilul, minunatul om care era Crébillon, în cuvinte emoționante, lăsă să vorbească inima sa de poet și liniști durerea din acel suflet martirizat, în timp ce d'Assas contempla acest spectacol și asculta cu o emoție pe care nu încerca să și-o ascundă.

În cele din urmă, femeia păru a se calma.

Își șterse ochii și spuse cu un surîs trist și blînd :

— S-a sfîrșit !...

Și cum ochii săi priveau țintă la d'Assas în timp ce pronunța aceste cuvinte, Crébillon schiță o mișcare de retragere pe care cavalerul a văzut-o cu neliniște, căci se întreba ce va face contesa, și un tête-à-tête cu această femeie care, hotărît lucru, era din ce în ce mai ciudată și mai extraordinară, îl speria.

Juliette văzuse această neliniște ?... Înțelegea ce se petrece în mintea lui d'Assas ?

N-am ști să spunem.

Tot ea a fost aceea care i-a spus lui Crébillon, care se pregătea să iasă pe ușă :

— Rămîneți, domnule, vă rog... Puteți asculta ceea ce am a-i spune domnului d'Assas...

Crébillon se înclină, încîntat în fond să asiste la această discuție care-l intriga, ghicind că prezența sa putea fi utilă, în timp ce d'Assas, la rîndul lui, respira liniștit, văzînd un al treilea între el și acea femeie uluitoare.

Juliette reluă, adresîndu-se lui d'Assas, de data aceasta :

— Ați avut, acum cîteva clipe, gentilețea de a-mi cere iertare pentru adevărurile poate puțin cam dure pe care mi le-ați spus cu cîteva zile în urmă. Aceste adevăruri, mărturisesc, erau meritate pentru... prostiile pe care vi le-am îndrugat... de care astăzi roșesc și eu trebuie să vă cer iertare, d'Assas...

— Oh, doamnă, asta nu se poate !

— Ascultați-mă, vă rog... Da, eu vă cer iertare de a vă fi obligat, prin cuvintele mele nebunești, prin actele mele demne de dispreț, și, astăzi îmi dau seama, nedemne de o inimă cinstită, la cruda necesitate, de a-mi spune lucruri pe care voi, în inima voastră bună, vi le reproșați... în timp ce eu afirm acum, și o spun cu voce tare, în fața domnului care mă aude, că erau cu mult sub ceea ce meritam.

— Vă implor, doamnă, să nu mai vorbim de ceea ce a fost, îi spuse d'Assas... în ceea ce mă privește, am uitat totul... și... aș fi fericit, credeți-mă, dacă spusele și faptele dumneavoastră viitoare îmi vor permite să nu-mi mai aduc aminte decît de serviciul pe care mi l-ați făcut ieri și să vă mulțumesc altfel decît prin seci cuvinte, cum o fac în acest moment...

Contesa îl privi puțin uimită și murmură, mai mult pentru ea :

„Să fie deci adevărat ?"

Apoi, dînd din capul ei frumos cu un aer hotărît, răspunse :

— Poate că aveți dreptate... dar ceea ce am a vă spune mă va obliga să revenim la ceea ce s-a întîmplat între noi... Cu toate acestea, fiți liniștit, voi evita atît cît îmi va sta în putință să evoc amintiri care-mi sînt astăzi dintre cele mai penibile și odioase... și dacă unele din aceste amintiri, pe care voi fi obligată să le evoc în fața domnului de Crébillon, sînt umilitoare pentru mine... ei bine, asta va fi pedeapsa mea... începutul ispășirii pe care mi-am impus-o... numai pentru a merita puțin din stima voastră...

D'Assas se înclină în sens aprobator.

Contesa se reculese, cîteva clipe, apoi continuă :

— Cu toate acestea, există un lucru pe care doresc să-l repet încă o dată... Vă iubesc cu ardoare... cu toată puterea ființei mele... Sînteți primul, singurul care a făcut să-mi bată inima, și această inimă este dată acum pentru totdeauna... și nu se va mai schimba niciodată... orice s-ar putea întîmpla...

Știu că sînt nedemnă de iubirea voastră... voi nu vă puteți coborî pînă la mine. Vai ! orice aș face, nu mă voi putea ridica niciodată pînă la voi, căci nimic în lume nu va putea spăla odiosul și vrednic de tot disprețul trecut care a fost trecutul meu.

Nu sper deci nimic... nu cer nimic... deci chiar prietenia voastră... dar îmi face bine să vă spun încă o dată că inima mea vă aparține în întregime... că mizerabila femeie care sînt va fi întotdeauna fericită să-și sacrifice viața sa și fericirea pentru fericirea voastră... Întipăriți-vă bine în minte lucrul acesta, d'Assas, și nu-l uitați niciodată, căci nu vă voi mai vorbi niciodată de această iubire.

Spuneați mai devreme că așteptați faptele și cuvintele mele pentru a mă judeca... Așteptînd acestea, veți putea judeca imediat spusele mele, căci vreau să vă vorbesc cu toată francheța și ceea ce vă voi spune e confesiunea mea întreagă, fără ascunzișuri... oricît de umilitoare ar fi ea pentru mine. Mai tîrziu, d'Assas, veți vedea că faptele mele vor fi în acord cu cuvintele.

— Nu voi aceasta, doamnă, ca să vă umiliți... Tot ceea ce veți spune, tot ceea ce ați făcut pentru mine, mă fac să gîndesc că valorați mai mult decît ați însemnat în ochii mei, și încep să cred că v-am calomniat... Orice ați fi, orice ați fost, aveți cu siguranță în suflet elanuri generoase care nu trebuie decît ajutate să se dezvolte... Sînt sigur că, dacă vă veți urma îndemnurile inimii, faptele voastre vor fi de așa manieră încît vă veți reabilita în ochii oamenilor noștri... Este deci inutil să vă umiliți, răspunse d'Assas.

Contesa clătină din cap ca cineva care era foarte decis ; în timp ce Crébillon spunea :

— Mai bine spuneți, doamnă... Cuvintele, ca și lacrimile, sînt adesea o mare ușurare...

— Aveți dreptate, domnule... ar fi o mare ușurare, imensă aș putea spune, de a putea să-mi deschid inima în fața a doi bărbați inteligenți și de onoare.

Cei doi bărbați se înclinară.

Contesa reluă :

— Spuneaţi mai devreme că v-am fost descrisă în culori sumbre şi chiar calomniată... Vi s-a vorbit deja despre mine ?

— Da, doamnă, mărturisesc... dar...

— Oh ! liniştiţi-vă, eu nu am de gînd să vă cer numele persoanei care v-a vorbit de mine... în plus, cred că ştiu acel nume... Este aceeaşi persoană care v-a spus numele meu adevărat şi... ceea ce am fost înainte ?

— Aceeaşi, doamnă, răspunse d'Assas, care se grăbi să adauge : Acea persoană a minţit ?

— Nu, asupra anumitor fapte... Ştiu foarte bine ce v-am spus că am fost, răspunse Juliette, coborînd privirea... Dar dacă v-a spus că aş avea ceva de-a face cu sechestrarea doamnei d'Etioles, atunci v-a minţit... Nu am făcut nimic, v-o jur, împotriva acestei femei, în afară de faptul că i-am luat locul în căsuţa regelui... aceea şi o... faptă răutăcioasă pe care am comis-o, acum două zile, şi pe care vă voi mărturisi-o, iată singurele două lucruri pe care mi le reproşez. În plus, pentru aceste două lucruri, voi sînteţi ultimul care ar trebui să mi-o reproşaţi, pentru că, luîndu-i locul, am împiedicat-o pe doamna d'Etioles să devină ceea ce am devenit eu... Mă credeţi ?

— Aştept... răspunse evaziv d'Assas, care, în ciuda milei pe care o simţea pentru tînăra femeie, nu-i plăcea să mintă.

— Aşteptaţi probe, nu-i aşa ?... în fond, e cinstit... de ce m-aţi crede pe cuvînt ?

— Nu am spus asta.

— Dar o gîndiţi... Vi s-a spus că eu o urmăream pe doamna d'Etioles cu ura mea... că am răpit-o, sechestrat-o, mai ştiu eu ce ?... totul e fals... şi dovada este că am să vă spun unde se află acum...

— Veţi face asta ? spuse d'Assas într-o explozie de bucurie.

— Voi face asta... pentru dumneavoastră... răspunse cu tristeţe Juliette.

— Vorbiţi !... Spuneţi mai repede !...

— Deci o iubiţi atît de mult ? întrebă Juliette, închizînd instinctiv ochii în faţa loviturii pe care singură o provocase.

— Din tot sufletul ! răspunse d'Assas, fără să se gîndească ce lovitură îi dădea.

— Ah ! exclamă cu durere tînăra femeie, apăsînd cu amîndouă mîinile în dreptul inimii care-i svîcnea în piept.

Crébillon fu cuprins brusc de un acces de tuse, ca şi cum ar fi vrut să acopere cuvintele lui d'Assas şi a-l face să înţeleagă cruzimea unui astfel de mod de a vorbi.

Juliette îşi revenise şi, privindu-l pe cavaler cu o privire părintească, spuse :

— Sărmanul de tine !...

— Ce vreţi să spuneţi ?

— Oricum o veţi afla cît de curînd... Vă voi spune deci unde se află doamna d'Etioles şi în felul acesta nu veţi mai crede că sînt călăul acestei doamne, veţi vedea şi în felul acesta că aţi fost minţit... Dar înainte ca voi să puteţi înţelege, chiar dacă nu veţi putea ierta, cel puţin să micşoraţi responsabilitatea unora dintre actele mele, trebuie să vă spun cine sînt, şi cum am trăit pînă acum... Poate că veţi găsi, cînd veţi şti totul, că sînt demnă mai mult de milă decît de dispreţ...

— Un cuvînt, vă rog, doamnă... Dacă am fost minţit asupra anumitor puncte, au putut minţi şi asupra altora... Doamna d'Etioles este în viaţă, nu-i aşa ?

— Da... asta o pot afirma.

— Vie... şi sănătoasă ?

Înainte de a răspunde la această întrebare, contesa îl privi cu atenţie pe tînărul din faţa sa, ca şi cum ar fi vrut să se asigure că va avea forţa de a suporta lovitura care va fi obligată să i-o dea.

D'Assas văzu această ezitare şi simţi cum îl cuprinde neliniştea.

Cu o voce gîtuită, întrebă :

— E bolnavă ?... poate în pericol... vorbiţi... sînt un om tare.

— Doamna este într-adevăr bolnavă... grav bolnavă... răspunse în cele din urmă Juliette.

— În pericol de moarte, poate ? văzînd că ezita şi ghicind din instinct că dorea să-l menajeze.

— Nu, spuse energic Juliette, acum mai puţin... dar starea ei este gravă... necesită îngrijiri foarte atente, precauţii minuţioase... O emoţie în starea în care se află ar

putea-o ucide pe loc... cu toate acestea acum doctorul speră că o va putea salva... dar va trece multă vreme pînă își va reveni...

— Ah ! exclamă d'Assas cu o voce răgușită... Totuși, pentru moment, orice pericol iminent a dispărut ?

— Acum este pe calea cea bună... și, dacă nu se produce nici un incident, nici o complicație, e salvată... Vă jur că vă spun adevărul...

— Bine, vă cred... Da, văd că sînteți sinceră... și chiar dacă veștile pe care mi le-ați dat nu sînt chiar cele pe care le așteptam... vă mulțumesc pentru sacrificiul pe care îl faceți... vă mulțumesc pentru grija cu care mi-ați dat aceste vești dureroase... Încă ceva, vă rog... starea în care se află doamna d'Etioles nu se datorește cumva tratamentului la care a fost supusă ?

— Nu, nu, replică energic Juliette, să nu credeți asta... Doamna d'Etioles a fost tratată cu toată grija și considerația pe care le merită...

— Poate că atunci e din cauză că a fost sechestrată ?...

— Nici acesta nu e motivul... Ea nu și-a putut da seama de nimic... răul a căzut ca un fulger, ca să spun așa...

— Deci a contractat subit o boală ?

— V-am mai spus... a fost un rău fulgerător...

— Rezultatul unei emoții violente ? întrebă la rîndul lui Crébillon.

Contesa dădu aprobator din cap. Gestul fu însoțit de o privire expresivă ca și cînd i-ar fi spus poetului că nu poate spune mai multe în scopul de a evita o durere și mai cruntă pentru d'Assas.

D'Assas, adîncit în gîndurile sale dureroase, nu remarcase nimic și, urmărindu-și ideea pînă la capăt, mai întrebă o dată :

— De cînd datează această boală fulgerătoare ?...

— Doamna d'Etioles a fost lovită de boală a doua zi după ce ați părăsit-o.

— Ah ! exclamă d'Assas, în ochii căruia apăru brusc o luminiță, a fost cînd... ?

Juliette ghici la ce se gîndea și, pentru a doua oară, murmură cu un glas de compasiune profundă :

— Sărmane copil !...

— Nu despre asta e vorba ! spuse d'Assas, foarte natural și ca și cum și-ar fi exprimat cu voce tare gîndurile, atît era de sigur că ea a înțeles. Deci care este cauza acestui rău subit ?... Căci, dacă nu e rezultatul unei crime, trebuie totuși să fi avut o cauză reală... dacă o cunoașteți, vorbiți fără teamă... vă repet că sînt om tare... pot suporta orice.

— Deci chiar vreți să vorbesc ?

— Vă rog chiar...

— Ei bine, doamna d'Etioles a căzut ca fulgerată în clipa în care i s-a făcut dovada că... regele... făcea noaptea vizite... altei femei...

— Ah ! spuse încetișor d'Assas, care la rîndul lui încerca să-și potolească bătăile inimii ținînd ambele mîini pe piept.

Juliette îl privea cu o infinită compasiune, în timp ce Crébillon mormăia :

„Drace ! drace !... iată că lucrurile se încurcă pentru cei doi îndrăgostiți ai mei."

În timpul acesta d'Assas își revenise și, cu toate că lovitura fusese dură și neașteptată, el reușise, printr-un minunat efort de voință, să-și regăsească nepăsarea și calmul.

Așa încît spuse cu o voce din care nu răzbătea nici cea mai mică emoție :

— Oricum ar fi, doamna d'Etioles este în afară de orice pericol pentru moment... acesta este esențialul...

— Acum, doamnă, vă ascultăm și, orice ar fi ceea ce aveți a ne spune, fiți sigură că v-ați cîștigat dreptul la recunoștința mea și că veți găsi în mine un ascultător dispus să se arate la fel de indulgent, așa cum v-ați dovedit voi în grija maternă de a mă proteja.

Aceste cuvinte au produs asupra contesei o impresie plăcută și încurajatoare de care avea, fără îndoială, nevoie, căci ridică spre cel căruia îi vorbea o privire vag mirată, în care se citea, în același timp, o tandrețe și o recunoștință fără margini.

Și cu o voce spartă, lăsînd capul în jos pentru a-și ascunde roșeața, își povesti întreaga existență, din primii ani, trecînd prin viața de desfrîu și de expediente pe care o ducea în casa din strada des Barres.

Povesti cum domnul Jacques venise să o caute acolo, ce viitor fastuos îi fluturase prin faţa ochilor şi cum ştiuse s-o atragă prin ofertele lui minunate, prin tentaţiile lui ispititoare, cum ea a cedat acestor tentaţii, cum reuşise să devină contesa du Barry şi cum debutase în acest rol la balul de la Primărie, ca şi cuvintele profetice ale lui Saint-Germain rostite în acea seară de neuitat pentru ea.

Ea le spuse şi despre conspiraţia urzită contra doamnei d'Etioles şi cum, cumpărînd complicitatea lui Suzon, a lui Nicole şi a femeilor de serviciu din căsuţa ce aparţinea regelui, ea a putut să se introducă în casă, să-şi alunge rivala, să-i ia locul şi să cîştige favorurile regelui ; cum a fost din nou tentată de diabolicul domn Jacques la întoarcerea ei de la închisoare, cum acel om a ştiut să aţîţe furia care mocnea în ea, să-i dezlănţuie ura şi gelozia, cum a ştiut să se servească, împingîndu-le pînă la paroxism, de toate sentimentele josnice care mocneau în inima ei pentru a o determina să comită acţiunea nedemnă care trebuia să-i piardă dintr-o lovitură pe d'Assas şi pe doamna d'Etioles în ochii regelui.

Şi le povesti noaptea îngrozitoare pe care o trăise ca urmare a acestei acţiuni murdare.

Le spuse de tristeţea resimţită, de remuşcările care o cuprinseseră în momentul în care d'Assas îi apăruse în faţă şi cum vederea sa pusese capăt tuturor ezitărilor şi hotărîse să-l scape cu orice preţ pe cel pe care cu o seară înainte dorise să-l piardă ; cum cuvintele poetului îi răscoliseră sufletul şi cum acele cuvinte i le amintise pe cele ale contelui de Saint-Germain, cum hotărîse să încerce lucrul pe care-l făcea, adică să renunţe la lupta în care fusese angajată de alţii, de a pleca, de a-şi pierde urma şi de a-şi ispăşi greşelile trecute sacrificîndu-se ea însăşi iubirii sale, folosindu-şi mica avere ca să-şi crească în condiţii demne sora cea mică.

— Acum că ştiţi totul, spuse ea, terminîndu-şi ciudata spovedanie, judecaţi-mă... şi nu fiţi prea severi... Îmi mai rămîne să vă spun unde se găseşte doamna d'Etioles.

În acel moment uşa se deschise violent şi Jean, valetul, dădu buzna în cameră, strigînd cu o voce gîtuită :

— Alarmă... domnule cavaler, vin să vă aresteze !...

Aceste cuvinte căzură ca un trăsnet.

Contesa deveni palidă ca un mort şi fu cuprinsă de un puternic tremur nervos.

D'Assas şi Crébillon avură un schimb de priviri rapide în ceea ce-o privea.

Poetul murmură cu o voce suficient de tare pentru a fi auzit :

— Ah ! femeile !... femeile !... ce actriţe ! Aceasta părea totuşi atît de sinceră... şi cred, să mă ia dracu' ! că reuşise să mă emoţioneze...

D'Assas, la rîndul lui, îi spuse Juliettei care-l privea speriată :

— Felicitările mele, doamnă, v-aţi jucat admirabil rolul... Chiar mă întrebam : e posibil ca o fiinţă omenească să dovedească atîta devotament şi abnegaţie ? Evident, ar fi fost prea frumos...

— Ce vreţi să spuneţi, bîigui Juliette, pierdută.

— Că, nedorind să mă predaţi cînd eram la dumneavoastră, pentru motive care-mi scapă, aţi venit aici să jucaţi o infamă comedie, pentru a da timp acolitului vostru, contele du Barry, de a veni să mă aresteze...

— Contele du Barry ? întrebă nefericita, care simţea că o cuprinde nebunia.

— Chiar el, doamnă, el, care comandă soldaţii ce vin aici... Veţi vedea imediat !

D'Assas în timp ce vorbea, se apropiase de fereastră şi îl văzuse pe conte care părea, dacă nu să comande, cel puţin să conducă o trupă de soldaţi comandaţi de un ofiţer.

Dintr-un salt tînăra femeie a fost lîngă el şi a văzut cu ochii ei că d'Assas nu se înşelase.

Îşi trecu mîna pe fruntea brusc perlată de o transpiraţie rece şi murmură, îngrozită :

— Contele !

— În persoană, doamnă... dar, pe Dumnezeul meu ! încă n-a pus mîna pe mine şi pentru că lecţia, sau mai bine zis pedeapsa pe care i-am administrat-o nu i-a fost suficientă...

— Şi credeţi că eu l-am adus aici ?... eu ?... spuse Juliette cu o dureroasă indignare.

Fără să-i răspundă, d'Assas îi întoarse spatele şi se duse să-şi ia spada şi pistoalele care erau puse pe un scaun.

Contesa nu găsea nici un cuvînt de reproş.

Această acuzaţie o copleşise literalmente.

Simţea vag că această extraordinară intervenţie a celui căruia îi purta numele, chiar în timpul în care se afla la d'Assas, trebuie să fi părut o cursă şi că, pe moment, îi era imposibil să se justifice.

Într-adevăr, ce-ar fi putut spune ?

Dintr-un sentiment de delicateţe, care se întorcea acum împotriva ei, Juliette omisese cu bună ştiinţă, în lunga şi dureroasa confesiune pe care o făcuse, să citeze vreun nume.

Dorea să renunţe la luptă, dar nu dorea să pară că-i denunţă pe cei care o angajaseră şi o susţinuseră în această luptă.

Zdrobită de ruşine şi de durere în faţa acestei directe şi de necontestat acuzaţii, scoase un suspin dureros şi se prăbuşi leşinată pe parchet.

Fără să se ocupe de ea, d'Assas îşi examina cu răceală armele.

Dar valetul Jean, care părea că fierbe de nerăbdare, îi spuse :

— Repede, domnule cavaler, urmaţi-mă...

— Unde să vă urmez, amice ? întrebă foarte mirat cavalerul.

— Veţi vedea... dar, pentru Dumnezeu, să ne grăbim, domnule, peste cîteva secunde va fi prea tîrziu... Domnule de Crébillon, încercaţi să cîştigaţi cîteva minute, de rest mă ocup eu...

Jean vorbea cu atîta încredere, încît poetul, cîştigat de optimismul său, răspunse :

— Duceţi-vă, cavalere, duceţi-vă repede... Am eu grijă să-i reţin cîteva minute pe cei care vă caută.

— Veniţi, domnule, urmaţi-mă, reluă Jean.

— Fie, spuse d'Assas, care, fără alte discuţii, se repezi pe urmele valetului lui Saint-Germain, care îi arăta drumul.

Cîteva clipe mai tîrziu, poetul auzi zgomotul multor paşi pe scară şi vocea hangiului, tremurînd de spaimă,

spunea, de altminteri cu cea mai deplină bună-credinţă, că nu-l văzuse niciodată pe d'Assas.

— Dar, domnule ofiţer, vă jur că persoana pe care o căutaţi nu e adăpostită la mine.

— Asta vom vedea, răspunse o voce... Am să răscolesc întreaga casă şi atunci vedem noi dacă spui adevărul sau nu.

— Ah ! Dumnezeule mare ! ce aventură !... gemu hangiul.

Crébillon nu ascultă mai mult şi, judecînd că era momentul să intervină, deschise uşa şi întrebă cu cel mai graţios surîs posibil :

— Dar ce se întîmplă ?... De unde vine tot vacarmul ăsta ?

Ofiţerul se apropie şi spuse, după ce-l consultă din priviri pe contele du Barry, care-i răspunse printr-un semn negativ din cap :

— Domnule, îl căutăm pe domnul cavaler d'Assas pentru a-l aresta... Am primit ordin să percheziţionez această casă... Permiteţi-mi deci să intru la dumneavoastră şi să ne asigurăm că cel pe care-l căutăm nu-i în cameră...

Ţin să adaug că, în cazul în care această vizită nu vă va conveni, mă voi vedea constrîns, spre marele meu regret, să trec peste permisiunea voastră...

— Dumnezeu îmi este martor, domnule, că nu am de gînd să împiedic un loial ofiţer al Maiestăţii Sale să-şi execute misiunea... Cel pe care l-aţi numit nu este la mine... Intraţi, domnule, şi asiguraţi-vă de spusele mele... îndepliniţi-vă misiunea...

Ofiţerul, văzînd că necunoscutul se exprimă ca un om de vază şi ca un supus docil la ordinele regelui său, se înclină foarte politicos şi, fără îndoială avînd ordine precise, se retrase pentru a face loc contelui du Barry, care intră primul.

În timpul acesta contesa, care-şi revenise din leşin, mai mult se tîrî spre un fotoliu în care se aşeză, căci picioarele refuzau s-o mai asculte.

Prima persoană pe care du Barry o văzu intrînd în cameră fu deci contesa, care-l privea cu ochi în care se citea groaza şi neliniştea.

La vederea contesei, du Barry tresări violent și, fără să scoată un cuvînt, se apropie precipitat de ea și se așează în fața ei de așa manieră încît s-o mascheze cît mai mult cu putință.

În ceea ce-o privește, tînăra femeie, fie dintr-o frică reală, fie că înțelesese intenția contelui, își ascunsese chipul în batistă și plîngea în tăcere.

Astfel încît ar fi fost imposibil și ochiului celui mai ager de a distinge chipul femeii care plîngea în fotoliu.

Ofițerul, căruia această manevră îi scăpase, o văzuse de la intrare pe tînăra femeie și trase de aici concluzia că vizita sa neașteptată întrerupsese un duet amoros.

Astfel, aruncînd o privire complice poetului, îi spuse cu un surîs cu subînțeles și cu o ocheadă fugară la adresa contesei :

— Scuzați-mă, domnule, dar ordinele mele sînt riguroase și formale... Cu toate acestea, voi sta cît mai puțin cu putință, și apoi vă voi lăsa să vă continuați... conversația...

Crébillon se înclină la rîndul lui și, amabil în continuare, răspunse :

— Faceți ceea ce aveți de făcut.

Discret, ofițerul, în timp ce oamenii săi căutau prin cameră, se făcea că nu observă prezența acelei femei.

Vizita terminată, ofițerul se pregătea să se retragă, cînd du Barry se apropie de el și-i spuse cîteva cuvinte la ureche, cuvinte care păreau să-l fi surprins pe ofițer.

Cu toate acestea, fu obligat să execute ordinul care i se dăduse, și, adresîndu-se lui Crébillon, îi spuse :

— Încă o dată iertare, domnule, pentru rigoarea ordinelor pe care sînt obligat să le execut... Trebuie să las două sentinele în cameră, în timp ce noi vom continua cercetările... Pînă atunci, sînteți prizonierul meu... Dar liniștiți-vă, detenția va fi de scurtă durată...

Ofițerul, după ce făcu un semn la doi dintre oamenii săi, ieși, urmat de du Barry și de întreaga trupă. În timp ce aceștia îl obligau pe hangiul plîngăreț să le deschidă toate ușile, în timp ce căutau minuțios în toate camerele, răscoleau saltelele, se uitau pe sub paturi, căutau în dulapuri și, în sfîrșit, în cămările și pivnițele pînă în cel din urmă colț, cei doi soldați rămași în cameră se plasară, cu armele în mînă, unul în dreptul ușii, celălalt în dreptul geamului și, prin prezența lor, împiedicau orice conversație între poet și Juliette.

În sfîrșit, după ce scotociseră hanul din pod pînă în pivniță, Crébillon auzi pe ofițer spunînd :

— Nimic !... Ați fost greșit informat, scumpul meu conte !... Ne întoarcem ! adăugă el pe un ton de comandă. La revedere, conte, trimiteți-mi cei doi oameni care i-am lăsat în camera de sus și redați libertatea sărmanului om căruia se pare că i-am întrerupt o idilă.

Crébillon răsuflă ușurat.

Cavalerul reușise să scape și de data asta.

În timpul acesta o vagă neliniște îl cuprindea, întrebîndu-se ce ar mai putea face în continuare contele du Barry, cînd ușa se deschise și acesta apăru.

Fără să-i spună un cuvînt poetului, contele făcu semn celor doi soldați să plece și, apropiindu-se de Juliette, îi spuse simplu, oferindu-i brațul :

— Veniți, doamnă.

Contesa se supuse acestui ordin, se ridică, prinse brațul pe care i-l oferise du Barry care ieși așa cum intrase, fără să spună un cuvînt, fără să salute, sub ochii uimiți ai lui Crébillon, total descumpănit de această întorsătură a lucrurilor.

Cînd contele, care o luase cu el pe Juliette, dispăru, sărmanul Crébillon, revenindu-și din uimire, își manifestă proasta dispoziție printr-un val de înjurături, de invective violente la adresa celui care tocmai ieșise.

„Lua-te-ar dracu' să te ia de cucuvea nenorocită, pe tine și pe tîrfa aia pe post de contesă... Tîrfă ?... Ehe !... Trădătoarea dracului !... Se putea să nu-i spună ea că d'Assas a evadat ?... Deși parcă n-aș crede că ea a făcut-o... de ce s-o fi făcut ?

Da, dar acum că nu mai sînt eu, cine știe dacă ea nu va vorbi ?... Cu toate că părea sinceră... Dracu' să le ia de femei... Cine poate fi sigur în prezența unei astfel de ființe ?

Poate că ar fi mai bine și mai prudent să mă liniștesc... și s-o șterg ușurel, pînă ce voi afla vești de la d'Assas, pe care totuși nu-l pot lăsa așa, de unul singur... Așteptînd iată-mă singur și neștiind ce să fac... pe toți dracii !"

În timp ce bombănea așa de unul singur, ușa se deschise și în cadrul ei apăru Jean, care intră foarte discret.

Noi îl vom lăsa pe curajosul și fidelul valet al contelui de Saint-Germain să-i explice poetului cum a dus la bun sfîrșit sarcina pe care și-o asumase de a-l ajuta să fugă pe cavalerul d'Assas și-i vom urmări pe conte și pe falsa sa soție, după ce vom explica, totuși, în cîteva cuvinte, intervenția neașteptată a lui du Barry însoțit de o trupă de soldați însărcinați să-l aresteze pe d'Assas.

CAPITOLUL XXV

TREI ASOCIAȚI

Cînd grădinarul micii case de sub copaci, Gaspard, fusese concediat de contesa care se găsise brusc în fața lui d'Assas și Crébillon, acesta se întîlnise cu subreta Nicole care, din întîmplare, simțise și ea nevoia de a respira aer curat în grădină.

Aflat sub impresia surprizei produse de acest eveniment extraordinar, bravul grădinar, fără să se mai gîndească, fără să-și închipuie ceva rău, de altminteri tras de limbă cu îndemînare de cameristă, povesti, cu multe detalii, intrarea rapidă și neprevăzută a celor doi necunoscuți care fugeau din fața soldaților regelui.

Șireata cameristă se ascunse imediat în spatele copacilor și asistă de departe la întreaga scenă, de altminteri rapidă, care se derulase între stăpîna sa și cei doi necunoscuți.

Din jocul fizionomiilor, ea ghicise o parte din ceea ce se vorbise și, în orice caz, semnificația gesturilor poetului cînd semnala apropierea trupei care trecu în galop prin fața porții.

Cine erau cei doi necunoscuți ?

Spioana nu bănuia, dar înțelegea perfect că erau urmăriți, că o imploraseră pe cea pe care era însărcinată s-o urmărească să nu-i predea și că aceasta cedase la rugămințile sau amenințările lor, pentru că ea nu le deschise poarta decît după ce trupa trimisă pe urmele lor era departe.

Văzînd în asta un eveniment demn de semnalat și capabil de a-i aduce o sumă frumușică, căci cel pe care ea continua să-l considere un burghez liniștit, domnul Jacques, plătea regește, Nicole se retrase prudentă și se întorsese la pavilionul stăpînei.

Apoi, sub pretextul că are de făcut un comision, se duse drept la drogheria „Macul de argint" unde întrebă de domnul Jacques, căruia îi povesti totul cu lux de amănunte.

Acestuia — care cu puțin timp înainte îl lăsase în drogherie pe contele du Barry, care, cum știm, fusese adus după celebra scenă din piața palatului, informat pe de altă parte de cercetările care se făceau în vederea regăsirii cavalerului care evadase — nu i-a fost greu să ghicească numele fugarului pe care contesa îl lăsase să scape.

În privința personajului care-l însoțea pe cavalerul d'Assas, domnul Jacques nu ghicea cine ar fi putut fi și, oricum, asta nu avea mare importanță.

Puternic contrariat că, în ciuda sfaturilor sale, contesa se încăpățîna în pasiunea ei și continua să-l trădeze în ciuda tuturor eforturilor sale de a o face să-i urmeze docilă instrucțiunile, tenebrosul personaj își schiță pe loc un plan și o concedie pe delatoare cu instrucțiuni precise.

Cînd contesa du Barry se îmbrăcă pentru a ieși și a se întîlni cu d'Assas, Nicole o urmări de la distanță, o văzu intrînd în han și se duse de-a dreptul în străduța Rezervoarelor pentru a da raportul și a spune în ce loc a intrat stăpîna sa.

Imediat contele se duse la castel, unde erau deja date instrucțiuni în privința aceasta, întrucît nu i-a fost greu să obțină o trupă de soldați comandați de un ofițer și conducerea expediției.

Și iată cum domnul Jacques, ghicind că dacă Juliette va cunoaște refugiul lui d'Assas nu va rezista dorinței de a-l vedea, și spunîndu-și că în felul acesta, prin intermediul ei, va putea pune mîna pe fugar, contele du Barry putînd, însoțit de soldați, să invadeze hotelul unde locuia Crébillon.

Din nefericire pentru conte, Jean făcea conștiincios de pază, a văzut trupa ce părea că se îndreaptă spre han și a dat imediat alarma.

După ce am dat aceste explicații, să revenim la contele și contesa du Barry.

Coborînd scările hanului, contele du Barry, care părea a fi pradă unei furii îngrozitoare, i-a spus însoțitoarei sale :

— Învăluiți-vă bine în manta și ridicați-vă bine capișonul... ca oamenii să nu vă poată recunoaște pe drumul pe care îl avem de făcut.

Fără să știe prea bine ce face, contesa se supuse acestui ordin și-și urmă supusă însoțitorul.

Încă se întreba cum de aflase du Barry și cum sosise așa pe neașteptate și că era un adevărat miracol că d'Assas putuse scăpa.

Simțea o durere atroce că d'Assas, înșelat de aparențe, fugise avînd această convingere, părînd plauzibilă o complicitate din partea ei în această apariție atît de rapidă și de neprevăzută a celor însărcinați să-l aresteze.

Își zicea că toate aparențele erau împotriva ei, că nu se putea supăra pe el, că în locul lui și ea ar fi gîndit la fel și ar fi avut toate motivele să suspecteze pe autorul unei întrevederi întrerupte atît de brusc și atît de periculoasă pentru cel cu care venise să discute.

Și se întreba ce ar mai putea zice și face mai tîrziu pentru a se disculpa.

Astfel adîncită în gîndurile sale, îl însoțea pe conte fără să ia aminte la drumul pe care îl urmau.

Numai în momentul în care au ajuns la destinație și-a dat seama că însoțitorul ei o condusese la casa din străduța Rezervoarelor, deși ea se gîndea că urma s-o conducă la căsuța de sub copaci.

A fost surprinsă de destinație, dar nu neliniștită.

De ce ar fi putut să se teamă ?

Ce-ar fi putut încerca împotriva ei ?

Se știa de neînlocuit.

Într-adevăr, fie că ieșea de bună voie din joc, fie că dispărea, pentru du Barry, ca și pentru domnul Jacques, totul se prăbușea.

Se gîndea, nu fără motive, că era la adăpost de orice acțiune violentă împotriva ei, pentru că aveau prea multă nevoie de ea și, în plus, moartea nu o îngrozea, la cîtă durere și disperare avea în suflet.

Dar bănuia că, în schimb, deși nu vor exercita nici o violență împotriva ei, urma să suporte un atac plin de viclenii și, fără îndoială, va fi certată cu duritate de conte sau, ceea ce-o îngrijora cel mai mult, de domnul Jacques.

Nu că ar fi simțit față de acel stăpîn aceeași groază, aceeași spaimă superstițioasă pe care o simțea față de așa-zisul ei soț...

Dar nu se simțea atît de sigură pe ea însăși, nu se simțea suficient de sigură în hotărîrile ei.

Și, începînd să cunoască forța de convingere a acelui stăpîn care cumpăra un suflet și modela o voință așa cum dorea, ea se temea ca, printr-un mijloc necunoscut, să nu ajungă s-o convingă, s-o facă să renunțe la proiectele ei și s-o readucă supusă, ascultătoare pe calea pe care acesta o vroia.

Aceste gînduri o făceau să tremure.

Du Barry a condus-o în pavilionul din mijloc, cel care era ocupat de domnul Jacques și unde noi n-am avut decît rareori ocazia de a pătrunde.

După ce au traversat o anticameră, pustie și mobilată simplu cu cîteva scaune, contele o invită să intre într-o cameră foarte spațioasă și elegant mobilată.

Această cameră avea o fereastră uriașă ale cărei draperii erau trase cu grijă și, în afară de ușa prin care intraseră, aproape față în față, o draperie trasă, care de obicei masca o ușă ce dădea într-o cameră ce în felul acesta era ascunsă.

Contele, după ce închise ușa în urma lui, îi făcu semn să se așeze, lucru pe care îl făcu cu un suspin de ușurare, constatînd că cel în fața căruia se temea că se va afla, domnul Jacques, nu era acolo.

Dar nici nu se așeză bine că portiera de care am vorbit se deschise și domnul Jacques intră liniștit.

Domnul Jacques se apropie cu un pas lent și egal, se așeză confortabil, își scoase tabachera din buzunar, aspiră o priză și, din priviri, îl întrebă pe du Barry, care, răspunzînd la această întrebare mută, răspunse cu o furie concentrată :

— Nimic, domnule.

Cu o mișcare bruscă, domnul Jacques închise tabachera cu care se juca mecanic.

Acesta a fost, de fapt, singurul mod de a-și manifesta nemulțumirea, după care îl întrebă cu un calm absolut :

— Ați ajuns prea tîrziu ?... Sau informațiile noastre s-au dovedit a fi false ?

— Nu v-aș putea răspunde... Conform instrucțiunilor voastre, n-am pus nici o întrebare doamnei... În ceea ce privește restul, am percheziționat degeaba hanul din pod pînă în pivniță... Nu mai înțeleg nimic.

— Bine ! exclamă domnul Jacques, care se întoarse atunci spre contesă, spunîndu-i cu mult calm și cu un aer degajat, ca și cînd n-ar fi dat prea mare importanță celor întîmplate pînă atunci :

— Ei bine, fiica mea, în ciuda numeroaselor mele avertismente, în ciuda bunelor mele sfaturi, în ciuda a tot ceea ce am convenit, ați vrut să-l revedeți pe acest amărît cavaler d'Assas ?

— Da, domnule, răspunse Juliette cu îndrăzneală și hotărîre.

— O mai și spuneți !... exclamă du Barry, palid de furie.

Juliette îl privi cu un aer disprețuitor și, fără să-i răspundă un singur cuvînt, întoarse fotoliul în care stătea, astfel încît să se afle complet cu spatele la el, manifestîndu-și în acest fel cu claritate nezdruncinata sa hotărîre de a nu discuta cu acest aliat de nevoie pe care acum îl considera ca un adversar.

În același timp îi ținea piept domnului Jacques, hotărîtă să lupte din răsputeri și, la nevoie, să susțină o energică ofensivă.

— Doamnă !... urlă contele exasperat de această atitudine impertinentă.

Dar o încruntare a sprîncenelor stăpînului calmă această furie ca prin minune și-i opri pe buze amenințarea ce stătea să izbucnească.

— Acum cîteva zile, reluă cu același calm domnul Jacques, adresîndu-se tinerei femei, voi l-ați lăsat să fugă pe acest d'Assas care intrase la voi pentru a scăpa de cei care-l urmăreau...

— Știți asta ? întrebă Juliette cu un calm perfect.

— V-am mai spus deja că eu știu tot... Ați comis atunci, fiica mea, o mare greșeală.

— Ar fi trebuit să-l predau cînd s-a refugiat la mine ?...

— Da ! răspunse scurt și tăios domnul Jacques... Scapi de un adversar periculos prin orice mijloc...

— Domnul d'Assas nu-mi este dușman...

— Este al nostru, exclamă du Barry care nu se mai putea stăpîni și pe care furia îl sufoca.

— O fi, poate, al vostru, reluă cu răceală contesa, dar nu e obligatoriu ca dușmanii dumneavoastră să fie și ai mei.

— Pactul care ne leagă, reluă cu violență du Barry, vă obligă să-l considerați ca...

Domnul Jacques interveni pentru a doua oară și, întrerupîndu-l pe conte, îi spuse :

— Voi ați agravat această primă greșeală încercînd să-l revedeți pe cel pe care l-ați lăsat să scape... Dacă această faptă, pe care ați făcut-o fără să vă gîndiți la consecințe, cum vreau să cred, ar fi cunoscută de rege, totul ar fi pierdut...

— Ei ! ce mare lucru !

— Pentru voi e de importanță capitală, exclamă du Barry, care nu se putea stăpîni.

Contesa ridică disprețuitor din umeri.

— Dacă ați fi reușit să-l regăsiți pe acest d'Assas, reluă domnul Jacques, în continuare calm, pe cît de nervos era du Barry, dar nu... contele a căutat în zadar în tot hanul fără să-l găsească... V-ați expus deci inutil...

— Ce știți dumneavoastră ?

— L-ați văzut deci pe amărîtul ăla de cavaler ?

— Da ! răspunse hotărît contesa, privindu-l drept în ochi.

Domnul Jacques îi aruncă lui du Barry o privire care-l făcu să tremure cu tot curajul lui.

— Femeia asta minte cu siguranță, spuse el... Am scotocit cu cea mai mare atenție peste tot și pot spune...

— Aceasta dovedește, spuse Juliette cu un calm dezarmant, că cel pe care-l căutați nu mai era acolo... simplu, nu ?

— Ah ! înțeleg... spuse simplu contele.

Contesa înălță încă o dată din umeri.

Domnul Jacques, care n-o scăpa din priviri, spuse :

— Inutil, scumpul meu conte, acum trebuie să fie departe.

— Într-adevăr, reluă cu răceală Juliette, vă pierdeți timpul degeaba... Domnul d'Assas e acum la adăpost...

— Și totuși, reluă domnul Jacques, ce sperați de la acest d'Assas, după primirea care v-a făcut-o ?

— Nu sper nimic... Îl iubesc...

— Iubiți pe cine doriți, o întrerupse din nou du Barry, dar reamintiți-vă condițiile contractului nostru... dacă vreți ca și noi să ne amintim de obligațiile noastre... și prima dintre aceste condiții este să vă supuneți necondiționat ordinelor care vă sînt date...

— Îl iubesc pe domnul d'Assas, continuă imperturbabil tînăra femeie, și nu vreau ca cineva să se atingă nici măcar de un fir de păr de pe capul său... nu vreau să fie deranjat în nici un fel...

— Voi nu vreți asta ? întrebă domnul Jacques, apăsînd pe fiecare silabă.

— *Eu nu vreau asta*, repetă Juliette, insistînd la rîndul ei.

— Ah ! exclamă cu răceală domnul Jacques.

Și pentru a-și da timp de gîndire, își reluă tabachera cu care se juca mașinal.

Apoi, reveni :

— Și, spuneți-mi, care era scopul vizitei ?

— Să-l previn pe domnul d'Assas ce se urzește împotriva lui, să-l pun în gardă... spunîndu-i totul.

— Ați făcut asta ? întrebă domnul Jacques, fulgerînd-o cu privirea.

— Am făcut-o !...

— Mizerabilo !... urlă du Barry, în culmea enervării.

— Așa încît acum amărîtul ăla cunoaște toate planuile noastre, concluzionă domnul Jacques.

— Să ne înțelegem bine, spuse Juliette, l-am prevenit pe domnul d'Assas ca de acum încolo să se păzească bine... dar n-am dat nume... nu sînt o delatoare...

Domnul Jacques respiră ușurat, căci nu se îndoia de sinceritatea acestei femei care-i ținea atît de hotărît piept.

Cu toate acestea, reluă :

— Și nu v-ați temut să fiți împotriva noastră, trădîndu-ne, așa cum ați făcut de fapt ?...

— N-am făcut decît să urmez exemplul vostru, spuse Juliette cu vehemență... Cine a fost să-l dăscălească pe domnul d'Assas înainte de demersul pe care l-am făcut pe lîngă el la castel ?... Voi !

Cine m-a prezentat lui ca fiind o dușmancă de moarte a sa și plină de încrîncenare ?... Tot voi !

Cine l-a făcut să creadă că sînt călăul... lui... și... mă rog, al doamnei d'Etioles ? Voi, tot mereu voi !

Și dacă stau bine să mă gîndesc... acel baron de Marçay din garda arestaților... acel mizerabil care a cerut de la mine să-i cedez pentru a-mi permite să-l văd pe prizonier... acel laș care a făcut în așa fel ca să fiu surprinsă la el, într-o ținută care nu lăsa nici o îndoială asupra celor ce se întîmplaseră... cine-mi poate garanta că n-a acționat în felul acesta la ordinele voastre ?... căci știu bine că dispuneți de o putere imensă...

Și pentru ce atîta încrîncenare împotriva lui d'Assas ?...

Pentru că îl iubesc... pentru că vă temeți ca această iubire mărturisită să nu mă facă să renunț la rolul rușinos pe care l-am jucat pasiv pînă în clipa de față. Pentru că, dacă ar fi așa, asta ar însemna prăbușirea tuturor proiectelor voastre tenebroase, dar pe care eu le ghicesc a fi formidabile și că eu voi fi însărcinată cu ducerea lor la bun sfîrșit, eu, creația voastră. Pentru că voi v-ați spus că, suprimîndu-l pe d'Assas, voi veți suprima iubirea, și eu voi rămîne ceea ce am fost pînă acum : un instrument docil în mîinile voastre puternice.

Iată de ce ați încercat la început să faceți ca această iubire să se transforme în ură, prin disperare și gelozie, arătîndu-mă rea și de disprețuit în ochii celui pe care-l iubeam.

Ah ! în această direcție ați reușit pe deplin ! .. Niciodată o sărmană creatură nu a fost atît de disprețuită cum am fost eu de cel pe care îl iubesc. Dar, în ciuda tuturor acestor lucruri, iubirea mea a rezistat și rezistă încă și mai puternică... și atunci v-ați spus că, din cauză că disprețul și chiar injuriile celui pe care-l iubesc nu reușesc să-l scoată din sufletul meu, nu mai rămîne decît să suprimați obiectul acestei iubiri. Ei bine, eu îl apăr pe cel pe care-l iubesc... și-l voi apăra împotriva oricui l-ar atinge, și nu-mi vorbiți de trădare, pentru că voi ați fost cei care m-ați trădat primii...

Domnul Jacques ascultă acest fel de rechizitoriu cu o mirare din ce în ce mai crescîndă și chiar cu un fel de admirație pentru această pasiune sinceră,

Du Barry, din contră, nu se abținu decît la semnele imperative pe care i le făcea stăpînul său care se decise, în fine, să răspundă printr-o întrebare :

— După o declarație atît de netă și atît de sinceră, vă voi întreba, totuși, dacă veți consimți să-mi spuneți unde s-a refugiat d'Assas ?

— Puteți să mă ucideți că nu am să vorbesc... și, de altminteri, oricum nu știu unde se află cavalerul d'Assas...

— Da, mă gîndeam eu că nu veți vorbi... întrebarea n-a fost pusă decît de formă... Iubirea voastră este atît de profundă și de sinceră încît sînteți capabilă să-i sacrificați totul ?...

— Fără ezitare !...

— Ei bine, fiica mea, pentru că lucrurile stau așa cum stau, iubiți pe cine doriți... eu nu mă opun...

La aceste cuvinte, du Barry ciuli urechile și-și privi stăpînul cu neliniște.

Juliette, neîncrezătoare, aștepta ca adversarul său să se explice net.

— Da, continuă domnul Jacques, iubiți și faceți-vă iubită... dacă puteți... Eu renunț să-l mai deranjez pe domnul d'Assas și vă promit formal că nu mă mai ocup de el... Va trăi liber și în pace... cu o singură condiție...

— Să auzim condiția, spuse Juliette, mereu la pîndă...

— Aceea de a vă supune ca în trecut ordinelor pe care vi le voi da...

— Și dacă refuz ?

— Atunci, scumpa mea copilă, spuse cu răceală domnul Jacques, mă voi vedea constrîns să fac să ajungă în mîinile regelui anumite declarații pe care le-ați scris cu mîna voastră și în care recunoașteți care vă este adevăratul nume, care a fost meseria voastră și prin care mărturisiți că, în urma unui furt de acte, ați putut trece drept o doamnă din înalta societate...

Juliette ridică ușor din umeri și răspunse :

— Nu o veți face.

— Nu o voi face ?... Ce m-ar împiedica ?...

— Propriul vostru interes... Dacă mă veți denunța, regele mă va alunga rușinos, e adevărat... dar proiectele voastre... proiecte pe care încă nu le-am putut duce la

bun sfîrşit, căci nu sînt încă favorita atotputernică... proiectele voastre vor cădea odată cu mine... toate planurile vor fi distruse... Vedeţi bine că nu puteţi face asta... Această ameninţare vine prea devreme... nu v-am făcut încă serviciile pe care le aşteptaţi de la mine.

— Fie, spuse Jacques, care-şi muşca buzele văzînd că avea de-a face cu o adversară puternică şi decisă ; fie, renunţ la proiectele mele... voi căuta un alt instrument, dacă aşa trebuie... dar voi, voi veţi fi pierdută...

— Ah ! dacă aţi şti cît de puţin îmi pasă !...

— Gîndiţi-vă, nu e vorba numai de pierderea unei situaţii unice... v-ar putea aştepta totuşi eşafodul... Cine ştie cum va lua regele păcăleala pe care i-aţi tras-o...

— Eşafodul nu mă înspăimîntă... am făcut deja sacrificiul vieţii !

— Renunţaţi la favoarea regelui ?

— Renunţ la tot... Dacă m-aţi fi lăsat să vorbesc, v-aş fi spus că vreau să-mi redaţi libertatea... că renunţ la acest titlu de metresă a regelui... că nu trebuie să mai contaţi pe mine pentru a continua rolul pe care l-am jucat pînă astăzi... că vreau, mai ales, să trăiesc simplu, ignorată de toţi într-un colţ obscur... Puteaţi evita în felul acesta grija unei ameninţări inutile pentru că este fără efect.

— Renunţaţi la totul ?... chiar şi dacă vă spun că nu mă opun iubirii voastre pentru acest d'Assas, chiar dacă...

— Nu mă voi mai supune ordinelor voastre... Nu voi mai fi metresa regelui, pentru că metresa regelui este disprețuită de cel pe care-l iubeşte şi eu nu pot, nu vreau să suport disprețul lui... În lipsa oricărui alt sentiment, vreau măcar să mă bucur de stima lui... chiar de-ar trebui să-mi sacrific viaţa pentru acest lucru...

— Într-adevăr, asta e altceva... Ei bine, aveţi dreptate, ameninţarea a fost prematură... Îl iubiţi sau nu-l iubiţi pe domnul d'Assas, nu are nici o importanţă... Îmi repet oferta... continuaţi rolul pe care l-aţi jucat pînă în ziua de astăzi... serviţi-mă în mod fidel şi docil ; în schimb îmi voi ţine toate promisiunile pe care vi le-am făcut şi domnul d'Assas nu va mai fi deranjat, v-o jur... Acceptaţi ?...

— Nu ! V-am spus deja, sînt slabă... aspir să trăiesc modest, uitată de toţi...

— Ei bine, ascultaţi-mă. Nu-mi convine absolut deloc ca, după toate sacrificiile pe care le-am făcut, să dezertaţi de la postul vostru... Vă veţi supune voinţei mele... asta îmi este voia... sau dacă nu... jur pe Dumnezeu... nu vor trece opt zile şi domnul d'Assas va fi mort...

Alegeţi : vă supuneţi, şi atunci omul pe care-l iubiţi va fi la adăpost ; nu vă supuneţi, atunci îl voi sacrifica fără milă... Admit că voi aţi face sacrificiul vieţii... acum vom vedea dacă veţi merge pînă a accepta la fel de senină sacrificiul celui pe care spuneţi că-l iubiţi.

Juliette tremura, căci toate aceste cuvinte au fost spuse cu o răceală şi o hotărîre teribile.

Cu toate acestea, ea se sumeţi şi înălţă capul :

— Domnul d'Assas este într-un loc unde sînt sigură că va scăpa de loviturile voastre... În ceea ce mă priveşte, eu sînt în mîna voastră... faceţi cu mine ceea ce vreţi...

— Ei ! de voi era vorba... ce importanţă are pentru mine viaţa sau moartea voastră, dacă nu-mi sînteţi de folos... Gîndiţi-vă bine... vă dau două zile... Dacă în acest interval nu aveţi de gînd să vă supuneţi, d'Assas va fi sacrificat... şi voi veţi fi aceea care l-a ucis...

— Niciodată... Eu vă spun că va scăpa de loviturile voastre...

— Mizerabilă nebună ! exclamă domnul Jacques cu o voce teribilă... crezi tu asta ?... Şi eu îţi spun că n-am decît să strîng mîna aceasta pentru a-l zdrobi...

Spunînd aceste cuvinte, a avut, într-o mişcare de furie cu atît mai înspăimîntătoare cu cît contrasta în mod ciudat cu felul său în general calm şi liniştit de a reacţiona, un gest neobişnuit : a prins-o de încheietura mîinii pe Juliette şi i-a strîns-o cu o putere nebănuită, gata să i-o rupă.

Erau toţi acolo : du Barry, cu chipul apoplectic, roşu-vişiniu, jucîndu-se nervos cu mînerul spadei ; ea, palidă şi aproape în pragul leşinului, cu trăsăturile schimonosite de durere.

Domnul Jacques, faţă în faţă cu ea, cu o privire care te înfiora, îi strîngea încheietura cu toată forţa, fără ca ea să încerce să se elibereze.

În acel moment, ca un trăsnet căzut între cele trei personaje, o voce tînără şi răsunătoare spuse brusc :

— Ei bine, închideţi acea MÎNĂ puternică... iată pe cel pe care ea trebuie să-l distrugă... dar, între timp, deschideţi-o pe cealaltă şi lăsaţi-o liberă pe aceea pe care o maltrataţi...

Cele trei personaje rămaseră cîteva clipe stăpînite de sentimente diferite.

Cel care tocmai apăruse într-un chip atît de neprevăzut, în chiar momentul în care se juca viaţa sa, şi care deja vorbea poruncitor, era chiar cavalerul d'Assas în persoană.

CAPITOLUL XXVI

O CAPCANĂ

Cum am mai spus, d'Assas îl urmase pe Jean.

Acesta, conform instrucţiunilor primite din partea contelui de Saint-Germain, stăpînul său, căruia îi era devotat pînă la moarte, veghea fidel şi pregătise retragerile în caz de nevoie.

L-a condus pe d'Assas drept în pod şi, printr-o mică lucarnă, l-a trecut pe acoperişul altei clădiri, lipită de han şi de acolo în podul acelei clădiri.

Din acel pod ei au putut vedea soldaţii care se îndepărtau dezamăgiţi, iar peste cîteva minute pe du Barry în persoană, care o luase cu el pe contesă.

Imediat d'Assas l-a trimis pe Jean la Crébillon pentru a-l linişti, în timp ce el o porni pe urmele contelui.

În felul acesta, după ce l-a neutralizat pe Lubin, care venise să-i deschidă, cu o lovitură de pumn bine ţintită, a putut pătrunde în anticameră, care era goală, surprinzînd o bună parte a discuţiei şi a scenei care se derula între Juliette, domnul Jacques şi du Barry, în felul acesta putînd interveni la momentul oportun.

. . . . . .

Recunoscîndu-l pe cel care-i vorbea astfel cu acea liniştită siguranţă care îi era caracteristică, domnul Jacques a lăsat mîna contesei şi s-a dat repede doi paşi înapoi, ceea ce-l apropia de uşa mascată de draperie.

Du Barry, cu un gest de nebun, a pus instantaneu mîna pe spadă.

Contesa, înspăimîntată, şi-a împreunat mîinile a rugă, căci se gîndea că de data asta cavalerul nu va mai ieşi viu de acolo.

Toți trei, cu intonații diferite, au scos aceeași exclamație :

— D'Assas !

— El în persoană, domnilor, spuse d'Assas surîzînd ironic ; mi s-a părut mie, sau subiectul discuției era modesta mea persoană ?... Spuneați lucruri extrem de interesante... Continuați, vă rog... Cum, prezența mea v-a tulburat atît de mult ?

Domnul Jacques mai făcu încă trei sau patru pași care l-au apropiat și mai mult de draperie.

Du Barry își agita spada, dar, cum cavalerul avea în mînă două pistoale, nu îndrăznea să intervină.

Numai contesa nu se mișcase și murmura :

— Nefericitul !... e pierdut !...

— Liniștiți-vă, doamnă, îi spuse d'Assas, care o auzise ; acești domni n-au pus încă mîna pe mine !...

Apoi domnului Jacques, care se apropia pe nesimțite de draperie și pe care-l supraveghea cu privirea :

— Domnule, vă rog, nu vă mai mișcați... avem de explicat niște lucruri între noi... și mie mi se pare că ați cam vrea să fugiți de această explicație... rămîneți pe loc... dacă mai faceți un pas spre draperia aceea, vă împușc fără milă... înainte de a putea închide acea faimoasă mînă care trebuie să mă strivească. În ceea ce vă privește, conte, nu mai obosiți spada aceea, tot învîrtind-o... fac un gest caritabil, avertizîndu-vă că la cea mai mică mișcare suspectă din partea voastră, trag... și sînt considerat un bun trăgător...

În timpul acesta domnul Jacques se întorsese la locul lui.

La avertismentul lui d'Assas răspunsese cu un calm aparent :

— Vă înșelați, tinere, nu încerc să fug... Camera care se află în spatele acelei draperii, nu are altă ieșire decît cea de aici... mi-ar fi imposibil să fug pe acolo... puteți să vă asigurați și singur.

— Ba bine că nu !... s-o credeți dumneavoastră... Doamnă, pe dumneavoastră, căreia îi datorez atît de mult deja, pot îndrăzni să vă rog să trageți acea draperie și să ne asigurăm dacă acest domn spune adevărul ?... nici un gest, nici o mișcare, domnilor, altminteri trag...

Juliette se ridicase, trăsese draperia, așa cum i se ceruse, intrase în cameră și ieșise aproape imediat, spunînd :

— E adevărat... nu mai există nici o altă ușă în afară de aceasta...

— Perfect !... vă datorez mii de mulțumiri, doamnă... Înainte de a mă ocupa de acești domni, permiteți-mi să vă cer scuze, încă o dată, pentru faptul că v-am bănuit... dar puneți-vă în locul meu... am înțeles totul, doamnă... pentru moment nu vă pot spune decît un singur lucru : Contați pe cavalerul d'Assas ca pe un frate !

— Ah ! mulțumesc !... exclamă Juliette într-un elan de gratitudine nemărginită.

— Stați în spatele meu și nu vă temeți de nimic... răspund eu de viața voastră.

Juliette se supuse ca și cum acela care-i vorbea i-ar fi fost singurul stăpîn, avînd dreptul de a ridica vocea și de a comanda.

În timpul acesta du Barry, care stătuse cu mare greutate liniștit pînă atunci, spuse cu o voce pe care furia o făcea să tremure :

— Vai, ce maniere !... iar curajosul cavaler d'Assas nu e curajos decît în cazul în care are un pistol în mînă... de spadă îi e frică...

— Știți bine că nu, domnule conte... împotriva unei spade cum este a voastră un baston îmi este suficient... dumneavoastră ar fi trebuit să nu-l uitați, îmi închipui...

— Lașule ! mormăi contele spumegînd, aruncă-ți pistolul și măsoară-ți spada cu mine...

— Lecția pe care v-am dat-o acum cîteva zile nu v-a fost deci suficientă ?

— Lașule !... lașule !... strigă du Barry nebun de furie.

— Ei bine ! fie, să fiu eu prințul cel bun... pentru că vreți să vă bateți, sînt omul vostru... însă vă avertizez că această nouă lecție pe care vă voi da-o vă va costa scump...

Apoi, se întoarse spre domnul Jacques, care era un spectator impasibil, și îi spuse :

— Domnule, vreți să ne faceți loc... vom termina repede... după care ne vom explica...

Foarte rapid domnul Jacques se depărtă de faimoasa draperie și, în mișcarea pe care o făcu, se apropie de du Barry căruia îi spuse cu repeziciune cîteva cuvinte cu voce joasă. Du Barry tresări.

D'Assas nu văzuse nimic, dar Juliette chiar dacă nu văzuse, cel puțin observase. Spuse :

— Feriți-vă, d'Assas, vor să vă atragă într-o capcană.

Contele îi aruncă tinerei femei o privire plină de ură.

D'Assas îl privi pe domnul Jacques amenințător și-i spuse pe un ton sever :

— Nu cumva acest curajos are intenția să mă atace pe la spate în timp ce eu voi fi ocupat cu domnul ?

În fața acestei presupuneri mai jignitoare ca un scuipat, domnul Jacques deveni livid.

Cu toate acestea nu se mișcă și rămase în picioare lîngă șemineu.

— Nu știu, răspunse Juliette, dar fiți atent și păziți-vă...

— Bine... Luați aceste pistoale, doamnă, îndreptați-le spre acest respectabil domn Jacques... perfect... La cea mai mică mișcare suspectă pe care o va face în timp ce eu voi avea acea mică explicație cu domnul conte, ucideți-l ca pe un cîine... Vă cer iertare, domnilor, dar vorbeați atît de liniștit despre asasinarea mea puțin mai devreme... și cu asasinii niciodată măsurile de siguranță nu sînt prea multe.

Domnul Jacques, livid și fără să scoată un cuvînt, se lipise dispreţuitor de un perete, cu o mînă la spate, iar cu cealaltă mîngîindu-și jaboul. În această poziție, o privea țintă pe Juliette care, cu amîndouă pistoalele în mîini, nu-l scăpa din vedere, așa cum îi spusese d'Assas și părea foarte hotărîtă să-l doboare fără milă la cea mai mică mișcare din partea lui.

— Cînd doriți ! răcni du Barry, care luă imediat poziția în gardă.

— La ordinele voastre, domnule, spuse d'Assas care scoase spada și-i încercă lama.

Fie din întîmplare, fie intenționat, du Barry era plasat cu spatele la faimoasa draperie, în timp ce d'Assas se găsea în mijlocul camerei.

El remarcă acest lucru și, în timp ce se duelau, spuse adversarului său :

— Nu sînteți prea bine plasat, domnule... Nu veți putea întrerupe lupta.

— Bine, mormăi du Barry, apărați-vă și nu vă mai ocupați de mine... n-am de gînd să vă menajez.

— Ce v-am spus era mai mult pentru a-mi liniști conștiința... Cum am să vă ucid, n-aș vrea să las impresia că am profitat cu bună știință de un avantaj.

— Ce de scrupule !... răspunse du Barry.

În timp ce vorbeau, cei doi adversari schimbau lovituri rapide.

Pentru a fi mai exacți, d'Assas era cel care ataca, du Barry nu ataca și se mulțumea să pareze.

La prima fandare a lui d'Assas, du Barry făcu un salt înapoi și se găsea plasat la mijlocul cadrului ușii care era în spatele său și în acest fel se găsea într-o poziție foarte proastă.

— Bun, spuse d'Assas fandînd, vă retrageți deja. Sînteți într-o poziție și mai proastă ca mai devreme.

Așa cum evitase și celelalte lovituri, retrăgîndu-se prin salturi, du Barry evită această nouă lovitură tot printr-un salt înapoi, astfel încît se găsea în cealaltă cameră în timp ce d'Assas se găsea în cadrul ușii.

— Ah ! spuse du Barry, preocupat mereu numai de a se apăra, fără să atace, acum voi aveți locul cel prost...

— Nu pentru multă vreme, spuse d'Assas care fandă încă o dată.

Pentru a treia sau a patra oară du Barry făcu un salt înapoi, în timp ce d'Assas avansa tot mai mult.

— Vă retrageți mereu... fiți atent, o să ajungeți cu spatele la zid și voi fi obligat să vă înțep precum pe fluturi în insectar...

Într-adevăr, erau amîndoi acum în acea a doua cameră în care d'Assas ocupa mijlocul, în timp ce du Barry era aproape cu spatele la zid.

— Haideți, spuse d'Assas, nu mai aveți unde vă retrage... sînteți un om mort.

Spunînd acestea, fandă pentru ultima oară, cu o lovitură cu care ar fi trebuit să-și străpungă adversarul.

Se auzi atunci un zgomot sec, asemănător cu declicul unui resort, și zidul din spatele lui du Barry se întredeschise.

Du Barry auzise fără îndoială zgomotul amenințător, căci la lovitura dată de d'Assas, sări pentru ultima oară înapoi și se găsi de cealaltă parte a acestei fantastice zidării care se întredeschidea miraculos.

D'Assas, care credea că-și țintuise adversarul de zid, văzu cu stupoare o gaură neagră în fața sa.

Se repezi cu capul înainte, și spada sa se rupse ca o sticlă lovită de o bucată de metal.

Bucata de zid se închisese instantaneu în fața lui du Barry, care acum se afla la adăpost în spatele zidului.

Dezarmat, începu să creadă într-o cursă îngrozitoare, se întoarse și se repezi spre ușa prin care intrase...

Dar se opri, plin de spaimă, întrebîndu-se dacă nu cumva era nebun !

Nu mai exista nici o ușă !...

În aceeași clipă auzi două focuri de pistol, urmate de un strigăt de durere, urmat la rîndul lui de un dublu hohot de rîs !...

Se afla într-un întuneric complet.

În timp ce se duela, văzuse în fugă niște draperii de ferestre ; căută pe pipăite și le găsi.

Draperiile se traseră ușor, dar...

Nu existau nici ferestre.

Strigă.

Ecoul îi răspunse, sunetul vocii sale întorcîndu-se cu vibrații metalice, ca și cum ar fi fost închis într-o enormă cușcă de fier.

. . . . . .

Pavilionul domnului Jacques era un amestec de decor de teatru cu aparatele unui iluzionist.

Cînd a văzut că d'Assas acceptă duelul propus de du Barry, el i-a dat, în cîteva minute scurte, instrucțiuni acestuia să manevreze astfel încît să-l atragă pe cavaler în camera alăturată.

În acest timp, domnul Jacques urmărea fazele duelului într-o oglindă special dispusă în acest scop și, cînd a crezut că a sosit momentul oportun, cu mîna pe care o ținea la spate, a apăsat butonul secret care acționa porțile ascunse ale acestei veritabile redute.

Văzînd că ușa secretă s-a reînchis, a dus iute la buze un mic fluier de argint din care scoase un sunet strident și prelungit.

În același timp se aruncă pe burtă, pe covorul din cameră.

Aproape în același moment Juliette trase cele două focuri de pistol.

Gloanțele s-au pierdut în lambriurile care îmbrăcau zidurile camerei, chiar în dreptul locului unde numai cu o clipă în urmă se aflase domnul Jacques.

Trăgînd cele două focuri, Juliette se afla acum dezarmată.

Atunci, dintr-un salt, domnul Jacques se ridică și se repezi la ușa de la intrare, trăgînd zăvoarele pe care d'Assas le deschisese, atunci cînd intrase.

Imediat cîțiva oameni înarmați, alergînd la chemarea fluierului, dădură năvală în încăpere și o înconjurară pe Juliette, rămasă ca înlemnită, cu pistoletele fumegînd în mîini.

CAPITOLUL XXVII

UN STRIGOI

D'Assas, văzîndu-se prins în capcană, rămăsese, pentru început, năucit de-a binelea.

Cît timp a rămas așa, pradă disperării celei mai violente ?

N-ar fi putut spune.

Plin de sudoare, zdrobit, gîfîind, se aruncase pe o canapea și privea fix o mobilă, un fel de bibliotecă pe care o ghicea mai mult decît o vedea în obscuritatea din încăpere.

Deodată i se păru că mobila dispare în zid, se rotește, dispare.

Crezu la început că are o halucinație din cauza foamei care îl chinuia, dar imediat văzu cu stupoare o slabă lucire în dreptul locului unde se găsea acea mobilă.

Dintr-un salt a fost în picioare, încordat, gata să sară și cînd să sară... rămase țintuit locului.

În raza de lumină apăru o umbră și o voce nu prea sigură spunea :

— Pentru Dumnezeu, cavalere, nu fă prostii... sînt eu !...

Îl recunoscu pe Noé Poisson.

În clipa următoare se afla în celula ocupată de bețiv și, înghițind cu lăcomie proviziile pe care Noé i le pusese în față cu dărnicie, ascultă o lungă și fantastică povestire în care Noé îi dezvăluia cum ajunsese să fie închis alături de cavalerul d'Assas.

Bețivul, în starea specială în care se găsea în drogherie, auzise și văzuse tot, chiar dacă nu se putea mișca.

În felul acesta putuse surprinde secretul cîtorva resorturi care deschideau diferite porți secrete,

Din nefericire îi fusese imposibil să vadă cum se deschide ușa subteranei în care l-au coborît pentru a-l închide în camera în care se afla prizonier.

Dar această subterană era perfect amenajată astfel încît se auzea perfect, de pe scară, ce se vorbea de partea cealaltă a zidului.

Grație acestei poziții mai deosebite, bețivul a surprins o convorbire foarte semnificativă între domnul Jacques și du Barry.

Cînd pofta de mîncare i se mai domoli și după ce a fost pus la curent cu toate aceste detalii, d'Assas a hotărît să coboare în faimoasa subterană și împreună au căutat multă vreme în zadar butonul secret.

Or, cînd se pregăteau să se întoarcă în camera lor, furioși și obosiți de zădărnicia căutărilor, au văzut o slabă lucire de lumină care se apropia.

S-au oprit și, în timp ce Noé tremura de spaimă, lipindu-se de perete, d'Assas se pregătea să acționeze.

În acel timp lumina se apropia tot mai mult și curînd au putut vedea o umbră care, cu o lanternă în mînă, se îndrepta chiar spre ei.

Umbra se mișca în stînga și în dreapta, ca și cînd ar fi căutat ceva și, în orice caz, nebănuind prezența celor doi prizonieri.

Profitînd de un moment în care umbra se oprise, d'Assas, prudent urmat de Noé, se apropie în vîrful picioarelor și se pregătea să sară asupra necunoscutului, cînd o mișcare a lanternei lumină în plin chipul misteriosului explorator.

— Dar este domnul Damiens ! exclamă Noé.

Era într-adevăr Damiens, care, la rîndul lui, îl recunoscu pe Noé.

Imediat Noé îi explică cu multe detalii situația în care se găsea, în timp ce Damiens păstra o liniște prudentă, iar d'Assas îl supraveghea foarte atent pe bărbatul a cărui înfățișare i se părea ciudată.

Cînd Noé își termină povestea, Damiens, cu un calm perfect, răspunse :

— Ați avut mare noroc că m-ați întîlnit, domnilor... nu ați mai fi ieșit vii din această capcană... Urmați-mă, în cîteva clipe veți fi liberi.

Enigmaticul personaj găsise fără îndoială ceea ce căutase, căci apăsă cu mîna pe zid și imediat acesta se des-

chise în fața lor, dînd la iveală o scăriță care-i conducea într-o cameră pe care d'Assas o recunoscu imediat : era micul pavilion pe care i-l pusese la dispoziție domnul Jacques.

În acel moment auziră dinspre stradă zgomote și lovituri violente care zguduiau ușa exterioară.

La aceste zgomote, Damiens deveni livid și spuse cu o ură de neexprimat :

— Regele !... el comandă !...

Apoi, întorcîndu-se spre cei doi bărbați, care-l priveau uimiți, spuse :

— Domnilor, aici se vor petrece lucruri care nu vă privesc... profitați de înghesuială... fugiți !

Și înainte ca d'Assas să poată face o mișcare, o luă la fugă și dispăru...

Mai intrigat ca niciodată, d'Assas, urmărit mereu de Noé, se repezi pe urmele lui, dar nici nu făcu bine cîțiva pași în curtea interioară că se opri, înlemnit. Un bărbat, cu capul descoperit, cu veșmintele în dezordine intră în curte, alergînd, îndreptîndu-se spre pavilionul din față, precedat de Damiens, care părea că-i arată drumul și, în spatele lui, curtea se umplu imediat de o mulțime de soldați și ofițeri care, cu armele în mînă, păzeau toate ieșirile.

Acel bărbat era regele.

— Oh ! exclamă d'Assas, ce se întîmplă aici ?... Vreau să știu.

Și la rîndul său se repezi în spatele regelui și intrară împreună în micul pavilion.

Regele intră ca un nebun într-o cameră, uitînd să mai închidă ușile în spatele lui.

D'Assas îl urmărea, și cum intră și el în acea cameră, se opri locului ca trăsnit în fața următorului tablou : într-un pat uriaș, palidă, bolnavă, slăbită, dar în continuare frumoasă, cu un nu știu ce aer melancolic și languros în priviri, transfigurată de o bucurie imensă, se afla Jeanne.

În genunchi în fața ei, sărutîndu-i mîinile slăbite, regele. Jeanne lăsă asupra regelui priviri încărcate de iubire și tandrețe și murmură, recunoscătoare :

— Ludovic !... oh ! Ludovic ! iată-vă, în sfîrșit !...

— Da, iată-mă, răspunse regele, iată-mă, suflet iubit, și vă jur, de acum înainte nimic din lume nu vă va mai putea răpi iubirii mele...

Ludovic era fără îndoială sincer.

— Ah ! cît e de bine, de minunat, să te știi iubit ! spunea Jeanne... Dacă ai ști, Ludovic, cît de mult am suferit...

— Știu, răspunse Ludovic, privind-o cu tandrețe : da, știu, mi s-a spus totul... dar acum toate s-au terminat.. Te iubesc, Jeanne ! Ah ! mizerabilii care te-au adus în această stare, vreau...

— Sst ! Ludovic, trebuie să le ierți... lor le datorez aceste clipe de neuitat.

— Hei ! strigă regele, ridicîndu-se, hei !... nu-i nimeni pe aici ? ... Vom pleca... te iau de aici, nu mă vei mai părăsi niciodată...

— Mă vei lua cu tine, Ludovic... dar unde ?...

— La castel, bineînțeles !

Jeanne dădu cu durere din cap, căci jurămîntul făcut cavalerului d'Assas îi reveni în minte, și cu o voce spartă, suspină :

— E imposibil !...

— Imposibil ? exclamă Ludovic, care nu putea ghici care era motivul acestui refuz. Imposibil ?... ah ! bineînțeles ! vai de cel care va îndrăzni să murmure ceva măcar... Sînteți a mea, eu vă voi îngriji pînă vă veți restabili. Hei ! reluă el, ridicînd vocea. Nu vine nimeni ?

— Vai, Ludovic, repetă Jeanne, e imposibil... am jurat...

— Ați jurat ?... exclamă regele neliniștit ; ce anume ați jurat ?

Jeanne își cuprinsese capul între mîini și plîngea în liniște.

— Plîngeți ?... Tu plîngi ! exclamă Ludovic pierdut.

În acel moment, un suspin teribil răsună în spatele lui ; se întoarse și văzu un bărbat, cu chipul schimonosit de durere, și care se apropia, clătinîndu-se ca un om beat.

Era d'Assas, care se apropie de pat, se înclină profund și spuse cu voce joasă :

— Duceți-vă, Jeanne, acolo unde inima vă spune să mergeți... Sînteți liberă... vă dezleg de jurămînt.

Efortul pe care l-a făcut spunînd cuvintele acestea era supraomenesc și demn de admirația celei pentru care el se sacrifica în felul acesta și care, cu toate acestea — vai,

atît de egoistă e iubirea — lăsă să-i scape un strigăt de bucurie și, întinzînd brațele spre Ludovic, exclamă :

— Ludovic, du-mă cu tine... ia-mă de aici ! Dar, Ludovic, privește acest bărbat, nu mai fi gelos, regele meu, e *fratele meu* și... lui îi datorați fericirea voastră.

Ludovic se întoarse atunci spre d'Assas :

— Știu, domnule, că noi avem multe greșeli de reparat în ceea ce vă privește... noi am fost nedrepți, datorită unor rapoarte mincinoase. ...Vom uita toate acestea. Sînteți căpitan în garda regelui ?

— Stegar, Sire, stegar în regimentul din Auvergne.

— Faceți o eroare, domnule, am spus căpitan în gărzi... Haide, căpitane, trimite-ne oamenii.

D'Assas, pierdut, nebun de durere, ieși clătinîndu-se, urmărit de privirea recunoscătoare a celei pentru care se sacrificase.

Ieși, uitînd comisionul cu care-l însărcinase regele, dar Noé Poisson, care-l urmărise fidel și o recunoscuse, cu ochii măriți de uimire, pe Jeanne în brațele regelui, Noé nu uită și, cîteva clipe mai tîrziu, Jeanne, transportată într-o caleașcă, se îndrepta spre castel, escortată de trupe, și avîndu-l pe Ludovic lîngă ea, mînă în mînă.

EPILOG

Intenția noastră a fost de a scrie o pagină din tinerețea celei care a fost marchiza de Pompadour, ceea ce am și făcut ; cu aceasta misiunea noastră a luat sfîrșit.

Cu toate acestea datorăm cîteva explicații cititorilor noștri cu privire la soarta unora dintre personaje.

Domnul Jacques, cum bine ne aducem aminte, îl însărcinase pe domnul de Bernis să-l supravegheze pe Damiens și să-i smulgă acestuia secretul.

De Bernis reușise să afle, prin mijloace personale și secrete, că regele era mult mai îndrăgostit de doamna d'Etioles decît lăsa să se vadă, și și-a zis că cel care va reuși să-i reunească pe cei doi îndrăgostiți își va avea viitorul roz-roz și averea asigurată.

Nu a ezitat să-și trădeze pentru a doua oară stăpînul și, cu o abilitate de invidiat, a știut să-l folosească pe Damiens căruia i-a dat toate informațiile utile și i-a mărturisit secretele misterioasei locuințe.

Damiens, dus de pasiunea sa sălbatică, devorat de o nevoie de sacrificiu, n-a ezitat și a mers curajos înainte.

Grație protecției oculte a lui de Bernis care-i netezea calea, el a reușit să se apropie de Ludovic al XV-lea căruia i-a mărturisit tot complotul, și căruia îi căzuse victimă doamna d'Etioles, locul unde era ascunsă și starea în care se afla.

Regele, în fața probelor oferite, a înțeles că a fost păcălit și, în același timp, simțea renăscînd dragostea pe care o credea moartă și care se dovedea acum mai vie ca niciodată.

Am văzut care au fost hotărîrile sale.

De Bernis reușise remarcabil.

Jeanne, devenită marchiză de Pompadour, după ce a făcut să fie numit ambasador la Veneţia, l-a făcut mai tîrziu ministru de stat.

Damiens a dispărut, ascunzînd în sufletul lui iubirea pentru Jeanne şi ura violentă împotriva regelui. A fost executat în 1757, pentru că a dat o lovitură de pumnal regelui, ceea ce Voltaire va numi „o înţepătură de ac".

Henri d'Etioles şi-a văzut toate planurile prăbuşindu-se.

A trebuit să consimtă la un divorţ şi să se mulţumească primind o intendenţă generală.

Domnul de Tournehem, orbit de iubirea sa părintească, a acceptat să devină un fel de supraintendent al fiicei sale.

Domnul Jacques, puternic compromis şi văzîndu-şi dezvăluită calitatea sa de conducător al Ordinului Iezuiţilor, a fost obligat să se refugieze pe lîngă protectorul său, Frederic al Prusiei.

Noé Poisson, beţiv şi inconştient, fu acoperit de pensii şi de titluri, şi deveni senior de Marigny.

Falsa contesă du Barry, redevenită ceea ce era în realitate : Juliette Béçu, se refugie cu o mică avere în ţinutul său natal, luînd cu ea iubirea pentru d'Assas, fericită şi mîndră de prietenia fidelă şi devotată pe care i-o dovedea cavalerul.

Crébillon acceptă un apartament la Luvru şi un post de bibliotecar.

Marchiza de Pompadour va plăti ediţia definitivă a operelor poetului, căruia îi grava cu propria-i mînă pagina de gardă.

Berryer va deveni ministru al marinei.

În ceea ce-l priveşte pe cavalerul d'Assas, acesta a refuzat orice titlu şi grad şi s-a întors ca simplu ofiţer la regimentul său.

Urma să fie ucis în bătălia de la Clostercamp, în timpul războaielor pentru Hanovra.

Du Barry, căzut la cea mai degradantă treaptă a mizeriei morale, urma să apară mult mai tîrziu, căsătorit cu o femeie de moravuri uşoare care va deveni favorita regelui, sub numele de contesa du Barry, şi va conduce Franţa.

Pe cînd Jeanne, care va consimţi la cele mai josnice şi mai degradante lucruri, pentru a-şi asigura dominaţia asupra lui Ludovic, va sfîrşi răpusă de o boală de stomac, care nu-i va lăsa o clipă de liniște în ultimii ani ai vieţii.

În ziua înmormîntării sale, ploua.

Ludovic al XV-lea, în spatele unei ferestre, văzînd ploaia care cădea, spuse :

— Doamna marchiză va avea un timp extrem de urît pentru călătoria de astăzi.

Aceasta a fost oraţia funebră pe care acest rege egoist şi corupt a găsit-o pentru aceea care a stat atîţia ani alături de el.

CUPRINS

CAPITOLUL I	Saint--Germain intră în acțiune	5
CAPITOLUL II	Ludovic al XV-lea	27
CAPITOLUL III	Doamna d'Etioles	38
CAPITOLUL IV	Suflet de poet	54
CAPITOLUL V	Bancherul și poetul	65
CAPITOLUL VI	Le Normant d'Etioles	81
CAPITOLUL VII	Gîndurile lui Damiens	93
CAPITOLUL VIII	Explicațiile lui Berryer	102
CAPITOLUL IX	Visul unui beţiv	110
CAPITOLUL X	Domnul de Bernis în acțiune	121
CAPITOLUL XI	Bolnava din casa de pe strada Rezervoarelor	138
CAPITOLUL XII	Ce se întîmplă în casa din strada Rezervoarelor	148
CAPITOLUL XIII	Potretul	159
CAPITOLUL XIV	Închisorile castelului	172
CAPITOLUL XV	Batista	179
CAPITOLUL XVI	În jurul prizonierului din castel	190
CAPITOLUL XVII	Planul domnului Jacques prinde contur	200
CAPITOLUL XVIII	Falsa subretă	213
CAPITOLUL XIX	Mapa cu desene	230
CAPITOLUL XX	Mașinăria zburătoare	246
CAPITOLUL XXI	Pedeapsa	256
CAPITOLUL XXII	O dușmancă	273
CAPITOLUL XXIII	„Macul de argint“	290
CAPITOLUL XXIV	O vizită neașteptată	302
CAPITOLUL XXV	Trei asociați	321
CAPITOLUL XXVI	O capcană	333
CAPITOLUL XXVII	Un strigoi	340
EPILOG		345